

Täysistunto

Tiistai 17.12.2019 klo 9.59—3.54

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 talousarvioesityksen (HE 29/2019 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 29/2019 vp

Hallituksen esitys HE 89/2019 vp

Talousarvioaloite TAA 1-392/2019 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 20/2019 vp.

Valtion vuoden 2020 talousarviota koskeva menettelytapa hyväksyttiin 13.12.2019 pidetyssä täysistunnossa ja mietintö pantiin pöydälle tämän päivän täysistuntoon. Nyt ryhdytään yleiskeskusteluun.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu jatkuu ryhmäpuheenvuoroilla, joiden pituus on enintään 7 minuuttia. Tämän jälkeen valtiovarainministeri käyttää enintään 7 minuutin puheenvuoron. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Pääluokkakokohtaiset yleiskeskustelut käydään edustajille jaetun erillisen aikataulun mukaan. Valtiovarainvaliokunnan jaostojen puheenjohtajat esittelevät mietinnön asianomaisen pääluokan osalta, jonka jälkeen ministereille varataan puheenvuoro ennen debattia.

Keskustelu

10.04 **Johannes Koskinen sd** (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Näinä poliittisen myllerryksen aikoina talousarvioesityksen käsittely eduskunnassa on kuitenkin sujunut määrääjassa ja isommitta ongelmitta. Merkittävää on se, että tämän syksyn aikana talouden näkymät ovat jonkun verran parantuneet siitä, mitä ehdotusta esiteltäessä näytti tulevan. Talousarvioesityksen mukaan talouden ennustettiin kasvavan puolitoista prosenttia vuonna 2019, mistä sen arvioitiin hidastuvan yhteen prosenttiin ensi vuonna.

Talouuskasvua ylläpitää muun muassa kotimainen kulutus, jon mÄÖ_ka on arvioitu pysyvän vakaana, ja taloudelliset tutkimuslaitokset ovat arvioineet kehityksen samansuuntaiseksi. Pari viikkoa sitten julkaistujen Tilastokeskuksen ennakkotietojen perusteella talouskasvu on ollut kuitenkin ennustettua myönteisempää, sillä bruttokansantuote kasvoi heinä—syyskuussa 2,2 prosenttia vuoden 2018 kolmanteen neljännekseen verrattuna. Myös vienti kasvoi yli viisi prosenttia verrattuna vuoden takaiseen. Valtiovarainministeriön uusi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

taloudellinen ennuste tulee valitettavasti vasta huomenna. Siitä olisi ollut hyvää sytykettä tähän keskusteluun.

Talousarvioesityksessä arvioidaan työllisten määrän kasvavan ja työllisyysasteen nousevan 73,4 prosenttiin vuoteen 2021 mennessä. Lokakuussa tänä vuonna työllisyysaste oli jo 72,7 prosenttia ja työttömyysaste 6,7 prosenttia.

Tässä talousarvioesityksessä esitettiin määrärahoiksi 57,7 miljardia euroa, mikä on noin 2,1 miljardia euroa enemmän kuin viime vuoden varsinaisessa talousarviossa. Menotaso nostavat erityisesti hallitusohjelmaan sisältyvät pysyvät menolisäykset sekä määräaikaisten tulevaisuusinvestoinnit. Myös eräät niin sanotut automaattitekijät, kuten ikäsidonnaisten valtion menojen kasvu, täysimääräiset indeksikorotukset sekä veroperustemuutosten vaikutuksen kompensatio kunnille, näkyvät menojen nousuna tähän vuoteen verrattuna. Toisaalta hyvä työllisyystilanne alentaa työttömyysturvamenoja. Myöskään korkomenot eivät kasva vaan pikemminkin vähenevät.

Verokertymän arvioidaan suhteellisen varovaisesti kasvavan 2,7 prosenttia ensi vuonna. Näillä matematiikan osilla talousarvioesitys jää noin 2,2 miljardia euroa alijäämäiseksi, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa. Tämäkin tietysti täytyy suhteuttaa kansainväliseen tilanteeseen ja verokkiryhmään. Suomi edelleen on vähävelkaisimpien eurotalouksien joukossa.

Valiokunta korostaa toimenpiteitä, joilla talous saadaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti tasapainoon viimeistään vuonna 2023. Tämä edellyttää ennen kaikkea työllisyysasteen nostamista vähintään 75 prosenttiin. Lisäksi on jatkettava rakenteellisten uudistusten toimeenpanoa ja parannettava talouden kasvuedellytyksiä vauhdittamalla osaamista ja innovaatioita luovia investointeja. Tästä 1,4 miljardin euron menojen kasvusta koko vaalikaudelle vuoteen 2020 kohdistuu noin 1,1 miljardia euroa, mikä osoitetaan muun muassa sosiaaliturvaan ja sosiaali- ja terveystalouteen, varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja tutkimukseen sekä ympäristönsuojeluun ja ilmastopoliittisiin toimiin.

Tällainen sosiaalinen linja on poikkeus, ja sen takia ehkä tässäkin on syytä muistuttaa, mitä kaikkea tuolla rahalla tehdään. Köyhyyden ja osattomuuden vähentämiseksi työttömyysturvan aktiivimallin leikkurit ja velvoitteet perutaan ensi vuoden alusta, perusturva korotetaan samoin ensi vuoden alusta noin 20 euroa ja lapsiperheiden toimeentulon turvaamiseksi elatustukea nostetaan, opintorahan huoltajakorotusta korotetaan, neljännen ja viidennen lapsen lapsilisää korotetaan ja lapsilisän yksinhuoltajakorotusta korotetaan siten, että lapsilisän korotuksesta hyötyvät myös toimeentulotuen varassa olevat perheet, ensi vuoden alusta. Eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi korotetaan pieniä eläkkeitä kansaneläke- ja takuueläkejärjestelmien kautta, ensi vuoden alusta takuueläkettä 50 ja kansaneläkettä pääsääntöisesti 34 euroa kuukaudessa, ja kautta linjan tehdään normaalit indeksitarkistukset. Tämä on merkittävä satsaus ja selvä linjanmuutos aikaisempaan.

Pysyvät menolisäykset katetaan pääosin päätöspäätöksin pysyvin lisätuloin ja uudelleenkohdennuksin, minkä lisäksi rahoitus pohjaa vahvistetaan verotuksen kautta noin 700 miljoonalla eurolla. Verotusta koskevilla ratkaisilla pyritään samalla edistämään ilmastotavoitteita sekä eriarvoisuuden vähenemistä ja tuloerojen pienenemistä. Nämä vaalikauden aikana toteutettavat kertaluontoiset enintään kolmen miljardin euron tulevaisuusinvestoinnit ovat herättäneet keskustelua. Se on uudentyyppinen mekanismi, ja sen puitteissa on päätetty 1,4 miljardin euron investoinneista ja yhteiskunnallisesti tärkeistä kokeiluista vuosina 20–22. Näistä 0,75 miljardia euroa esitetään tässä tapauksessa hyväksyttäväksi vuodelle 2020. Näistä merkittävimmät investoinnit kohdistuvat ammatilliseen koulutukseen,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

perusopetuksen laadun ja tasa-arvon parantamiseen, luonnonhaittakorvauksiin sekä Business Finlandin avustuksiin yritysvetoista tutkimus-, kehitys- ja investointipakettia varten.

Valiokunta pitää näitä panostuksia perusteltuina ja korostaa, että ne antavat mahdollisuuden investointeihin, jotka lisäävät talouden potentiaalia tai edistävät merkittävien yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamista. Erityisen tarpeellisia ovat toimet, jotka kohdistuvat liikenneverkon, asumisen ja elinvoimaisen Suomen kehittämiseen sekä hiilineutraaliuteen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseen. On tärkeää, että hallitus on käynnistänyt työllisyydestä laajamittaisen valmistelutyön, jonka tavoitteena on kevääseen 20 mennessä laatia ehdotukset niistä toimenpiteistä, joilla työllisten määrä kasvaisi ensi vaiheessa 30 000:lla. Valiokunta painottaa toimien monipuolisuutta, sillä mikään yksittäinen uudistus ei kohenna työllisyyttä riittävästi, vaan tarvitaan useita samaan suuntaan vaikuttavia toimenpiteitä. Panostukset tutkimukseen, tieteeseen ja osaamiseen ovat Suomen menestymisen, kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin keskeinen edellytys. Valiokunta korostaa siksi hallitusohjelmaan sisältyvän tki-toimintaympäristön parantamista koskevan linjauksen toimeenpanoa.

Kuten edellä viittasin, valiokunta korostaa myös, että hiilineutraaliuden saavuttaminen Suomessa vuoteen 35 mennessä edellyttää mittavia muutoksia kulutus- ja liikkumistapattumuksiin. Tarvitaan poikkihallinnollisia, useille eri hallinnonaloille kuuluvia toimia ja erityisesti kierto- ja biotaloutta edistäviä ratkaisuja. Keskeistä on myös varmistua näiden toimenpiteiden johdonmukaisuudesta ja yhteensopivuudesta. Valiokunta pitää oleellisena myös, että yritystukijärjestelmää kehitetään valtiontalouden kannalta kustannustehokkaammaksi ja ilmastopoliittiset tavoitteet huomioivaksi. [Ben Zyskowiec: Nythän yritystukia lisätään! — Oikealta: Ympäristölle haitallisia! — Ben Zyskowiec: Nimenomaan niitä!]

Kuntatalouden tilanne heikkeni huomattavasti viime vuonna, ja myös kuluva vuosi näyttää huonolta. Tämä aiheutuu erityisesti aiemmin tehdyistä valtionosuuksien leikkauksista, minkä lisäksi kuntien menojen kasvu on ollut alkuvuodesta odotettua nopeampaa ja verotulojen kasvu ennakoitua vaikeampaa. Kuntien menoja ovat kasvattaneet erityisesti sote-menot, kun taas kuntien tuloverokertymä on jäämässä kuluvana vuonna noin 900 miljoonaa euroa alhaisemmaksi kuin keväällä arvioitiin. Valiokunta toteaa, että hallitusohjelman tavoitteen mukaisesti julkinen talous on normaalin kansainvälisen talouden tilanteessa tasapainossa vuonna 23. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös kuntatalouden tilanteen kohenemista. Työllisyyden paraneminen ja työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin on keskeistä myös kuntatalouden kannalta, minkä lisäksi kuntien on toimeenpantava rakenteellisia uudistuksia sekä muita kuntataloutta vahvistavia toimia ja valtion tietysti niitä osaltaan tuettava.

Valtiovarainvaliokunta on lisännyt talousarvion menoja 40 miljoonalla eurolla, mikä kohdistetaan muun muassa liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen, osaamisen parantamiseen sekä ulkoilun ja luontomatkailun edistämiseen, ympäristönsuojeluun ja kansalaisjärjestöjen toimintaan. Valiokunta on lisännyt mietintöön myös kahdeksan pontta, joita en tässä lähde toistamaan. Lopuksi vain totean valtiovarainvaliokunnan päätösehdotuksen: eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen ja sitä täydentävään hallituksen esitykseen sisältyvät ehdotukset valtion talousarvioksi vuodelle 2020 näine muutoksineen, hyväksyy ehdotetut kahdeksan lausumaa, hylkää talousarvioaloitteet ja päättää, että vuoden 2020 talousarviota sovelletaan ensi vuoden alusta alkaen. Mietintöön liittyy kolme vastausta oppositiolta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

10.14 **Tarja Filatov sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Vaikaus, ennustettavuus ja luottamus ovat hyvän yhteiskuntapolitiikan aihioita. Nämä asiat kuulostavat usein itsestäänselviltä, mutta ikävä kyllä politiikkaan on pesiytynyt pikavippi-kulttuuri, joka uhkaa pitkäjänteistä ja harkittua toimintaa. [Välihuutoja perussuomalaisen ryhmästä] Tuloksia odotetaan heti. Liian usein on tärkeämpää se, miltä näyttää ja kuinka nopeasti asioita tehdään kuin se, mitä oikeasti tapahtuu. Näin ei saa olla. Suomella on oltava malttia sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestäviin ratkaisuihin — talouspolitiikkaan, joka lisää hyvinvointia.

Taloudessa on paljon epävarmuustekijöitä. Kasvun ja työllisyyden paraneminen heikkeni jo edellisen hallituskauden lopulla, ja nyt kansainvälinen talous, brexit ja euroalueen kasvun hiipuminen tuovat lisää haastetta. Työllisten määrän arvioidaan vielä kasvavan, mutta hyvinvointivaltion tulevaisuus edellyttää vähintään 75 prosentin työllisyysastetta. Tämä puolestaan edellyttää lisää työllisyystoimia, ja niitä hallitus parhaillaan valmistelee.

Työllisyyden vahvistamisessa on aina kaksi puolta. On luotava suotuisa ympäristö, jotta yritysten on mahdollista kasvaa ja työllistää lisää ihmisiä. Oleellista on investoinnit, osaaminen ja työn tuottavuuden vahvistaminen, jotta pärjäämme kansainvälisesti. Investointeja budjetissa vauhditetaan korottamalla irtaimen käyttöomaisuuden poistot yli 200 miljoonaan euroon. Teknologiaan ja tuotekehitykseen panostetaan merkittävästi aiempaa enemmän. Tki-panos budjetissa on yli 2 miljardia ensi vuonna. Ei mitään pikkusummia. [Hannakaisa Heikkinen: Todella tärkeää!] Ja niillä on varmasti työllisyysvaikutusta.

Työllisyyden vahvistaminen on kuitenkin vuosi vuodelta vaikeampaa, koska tuottavuusvaatteet kasvavat, kansainvälinen kilpailu kiristyy ja työikäiset ikäluokat pienenevät. Osaavan työvoiman saatavuudesta uhkaa muodostua kasvun kapeikko. Siksi on tärkeää puuttua työvoiman saatavuuteen. Kuntakokeilun avulla nivotaan aikaisempaa paremmin yhteen terveys-, sosiaali-, koulutus- ja työvoimapolitiikkaa, nostetaan rakennetyöttömyyden puolelta ihmisiä työelämään. Palkkatuen parantamisella taas kompensoidaan työvoiman tuottavuutta työsuhteen alkuvaiheessa ja rohkaistaan yrityksiä palkkaamaan ihmisiä. Ammatillisella työvoimapolitiikalla koulutuksella ja muuntokoulutuksella taas vahvistetaan nopeasti työvoiman osaavuutta ja sitä, että työpaikkoihin löytyisi osaavia tekijöitä.

Hyvät kuulijat, Suomi ei pärjää massatuotannolla ja työn hintaa halpuuttamalla. Meidän on yksinkertaisesti tehtävä asioita entistä fiksummin. Siksi sosialidemokraateille on erityisen tärkeää, että budjetissa näkyy koulutuksen kunnianpalautus. Osaamiseen ja koulutukseen tulee yhteensä ensi vuonna 350 miljoonaa lisäeuroa, ja ne tulevat tarpeeseen. Osaamisen resurssia parannetaan tutista tohtorinhattuun, ja vahvistetaan perusasioita, kuten esimerkiksi lukutaitoa. Me siirrymme leikkauksista voimavarojen lisäämiseen, ja tästä muutoksesta on syytä olla ylpeä. Koulutus on vahva työllisyysinvestointi nyt ja tulevaisuudessa. Me kuljemme kohti maksutonta toista astetta ja oppivelvollisuuden pidentämistä. Kyse on itse asiassa yhtä tärkeästä uudistuksesta kuin peruskoulun luomisesta aikanaan. Nyky maailmassa yhdeksän vuoden koulutuksella ei pärjää. Tarvitaan yksinkertaisesti enemmän. Kyse on tasa-arvoisesta elämisen alkutaipaleesta. Samaan sarjaan kuuluu myös subjektiivisen varhaiskasvatuksen palauttaminen täysimääräisenä jokaiselle lapselle.

Elämä eriarvoistaa. Siksi on tärkeää, että lasten ja nuorten tasa-arvoisia mahdollisuuksia parannetaan. Tasa-arvoa lisätään myös julkisia palveluita vahvistamalla ja eläkkeiden, perusturvan ja lapsiperheiden etuuksia parantamalla. Hyvinvointivaltion turvaverkot ovat rapistuneet, ja nyt niitä korjataan. Aktiivimallin purkaminen kuuluu tähän samaan kokonaisuuteen. Lisäksi tarvitaan kuitenkin kokonaisvaltainen sosiaaliturvaremontti, joka lisää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

osallisuutta, poistaa köyhyyttä, kannustaa koulutukseen ja työhön. Kannattaa muistaa, että myös muilla kuin varsinaisilla työllisyystoimilla on vaikutusta työllisyyteen, esimerkkinä budjetissa olevat panostukset mielenterveysstrategiaan ja nuorten ja lasten harrastuksiin. Mielenterveydenhäiriöt ovat nykyisin suurin työkyvyttömyyden syy. Jos lapsella on yksi-kin harrastus, se ennaltaehkäisee syrjäytymisriskiä merkittävästi.

Kaikki se, mitä teemme tai jätämme tekemättä ilmastopolitiikassa nyt, vaikuttaa lasten ja nuorten tulevaisuuteen. Pieni osaava Suomi voi kehittää uutta ilmastoteknologiaa ja ratkaisuja, jotka vahvistavat maamme vientiä ja lisäävät työpaikkoja, ratkaisuja, jotka voivat hyödyntää muiden maiden toimia. Hiilivapaus tulee kuitenkin toteuttaa sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisesti siten, että koko Suomi pidetään mukana.

Hyvät kollegat, hankaliin haasteisiin ei ole helppoja ratkaisuja. Niitä ei pysty tiivistämään sloganiksi, ei edes 30 sekunnin videoksi. Isot ratkaisut syntyvät monista pienistä asioista. Uskon ja luotan eduskunnan enemmistön malttiin rakentaa sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävää Suomea, ja tähän työhön sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä on valmis ja kannattaa valtiovarainvaliokunnan mietintöä.

10.21 Toimi Kankaanniemi ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pihtiputaanmummo ja jämsänäijä kyselevät ihmeissään, missä viiptyvät 0,7:n hoitajamitoitus, hoitotakuu, 1 000 lääkärinä ja 4 000 hoitajaa. Peruspalveluministeri Kiuru, te lupasitte Ylen aamu-tv:ssä 3.7. tänä vuonna näistä esityksiä tämän syksyn aikana. Onko lupauksillenne käynyt samoin kuin vappusatasellenne ja vasemmistoliiton 101 euron opintorahan korotukselle? Katteettomia lupauksia. [Jukka Gustafsson: Siihen vastattiin jo eilen!] Näiden sijaan hallitus lisää miljoonilla puoluetukia ja jatkaa kaikkien 83 poliittisen avustajansa palkkausta. Niitähän perusteltiin EU-puheenjohtajuudella. Hallitus ei ole huomannut, että puheenjohtajuus päättyy vuodenvaihteessa. [Perussuomalaisen ryhmästä: Juuri näin!] Perussuomalaiset vaatii leikkauksia kaikkiin poliittisen toiminnan määrärahoihin ja poliittisten suojatyöpaikkojen karsimista. Moitimme myös vaalilupauksen pettämistä.

Arvoisa puhemies! Talousarvion voi tiivistää näin: kokonaisveroaste nousee, velka kasvaa ja työttömyys lisääntyy. Suomen Pankki julkisti 20 minuuttia sitten talousennusteensa. Sen mukaan 2021 vuonna talouskasvu on 1,1 prosenttia ja 2022 vuonna 1,3 prosenttia, eli se hidastuu. Suomen Pankki toteaa katsauksessaan: ”Kuluttajien luottamus on heikentynyt jyrkästi.” Ja edelleen: ”Työmarkkinat jäähtyvät, kun talouskasvu hidastuu ja työn kysynnän kasvu heikentyy.”

Ensi syksynä pitäisi olla 30 000 työpaikkaa lisää, mutta talousarvio tuhoaa eduskunnan tietopalvelun mukaan 5 000 työpaikkaa. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Julkisen talouden tasapaino pitäisi saavuttaa vuonna 23, mutta talousarvio kasvattaa alijäämää 2,2 miljardilla. Hallituksen kaksi päätavoitetta siis karkaavat saavuttamattomiin. Tämä tietää seuraavalle hallitukselle vaikeita päätöksiä vuoden 2015 kevään tapaan. Silloin olimme katastrofin partaalla. Nykypolitiikalla tämä toistuu vuonna 23.

Hallitus ulkoisti työllisyyspolitiikkansa seitsemälle työryhmälle. Niissä ei ole puoleen vuoteen saatu aikaan muuta kuin kuntakokeilun jatkaminen. Hallitus alistuu etujärjestöjen orjaksi ja saamattomuuteen. Talouden tasapainotus ja työllisyystavoite ovat erittäin tärkeitä, mutta toimenpiteet puuttuvat. Ottakaa vastuu, ministerit. SAK:n pääekonomisti Ilkka Kaukoranta varoitti jo viime keväänä, että hallituksen työllisyystavoite lähes väistämättä johtaa sosiaaliturvan leikkauksiin. Tällä tiellä ollaan. Jo ensi syksynä umpikuja uhkaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä varoitetaan, että ”julkiseen talouteen ei synny sel- laista liikkumavaraa, jolla voidaan varautua tuleviin taantumisiin ja väestön ikääntymisestä aiheutuviin mittaviin menopaineisiin”. Tämä varoitus on syytä ottaa vakavasti. On huo- les- tuttavaa, että hallitus ottaa velkaa ja myy valtion omaisuutta ja käyttää näitä varoja kulu- tusmenoihin. Näin tekee vain hullu mies Huittisista ja Marinin—Kulmunin vasemmisto- hallitus: syövät enemmän kuin tienaavat. [Paavo Arhinmäki: Vaisu puhe!]

Miksi hallitus ei ole puuttunut edes kohtaanto-ongelmaan jo nyt? Esimerkiksi kohtuu- hintaisen vuokra-asuntotuotannon määrä romahtaa ensi vuonna. Muuttotukeen löytyy hy- vin niukasti rahaa. Yritysten poisto-oikeuksia helpotetaan hyvin rajatusti. Tutkimus, kehi- tys ja innovaatiot jäävät riittävää rahoitusta vaille. Hallitus lupaa palkkatukea, mutta se so- pii vain vajaatyökykyisille. Muutoin se on kallis keino ja syrjäyttää aitoja työpaikkoja.

Korot ovat nollassa, mutta siitä huolimatta investoinnit ovat jäissä. Syy on luottamuk- sen puute, joka kohdistuu punavihreään hallitukseen. Se palautuu vain teoilla, ei tyhjillä lu- pauksilla. Perussuomalaiset vaatii pikaisia yritys- ja työllisyystoimenpiteitä. Julkistamme pian oman yli 80 kohdan työllisyystoimenpideohjelman työn ja yrittäjyyden edistämisek- si. Palaamme siihen myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset vaatii realistista ilmastopolitiikkaa. Se pitää suh- teuttaa ongelmaan. Suomen päästöt ovat noin 1,1 promillea globaaleista päästöistä. ”Saas- tuttaja maksaa” on perussuomalaisten linja niin kotimaassa kuin kansainvälisesti. Hallitus panee ilmastopolitiikkansa raskaimmin maaseudun vähävaraisten ihmisten sekä autoilijoi- den ja yrittäjien maksettavaksi. [Välihuutoja oikealta — Maria Guzenina: Heinäsirkat!] Sama intoilu uhkaa johtaa maailman puhtaimman tuotannon siirtymiseen niihin maihin, joissa ei päästöistä välitetä. Hiilitulleja peräänkuulutamme.

Historian rajuin kuntatalouden kriisiytyminen on johtamassa jopa 2—5 prosenttiyksi- kön veroprosentin kiristykseen, velanoton kasvuun, yt-neuvotteluihin, irtisanomisiin ja muun muassa vanhuspalvelujen ja koulupalvelujen heikkenemiseen. Perussuomalaiset vaatii hallitukselta kiireesti kuntien tehtävien uudelleenarviointia, kunta—valtio-suhteen uudistamista ja valtiolta lisärahaa kuntapalveluihin. Myös aluepolitiikkaa on tehostettava. Alueellinen ja sosiaalinen eriarvoistumiskehitys on katkaistava.

Tuemme lisäyksiä koulutukseen, perusturvaan ja eläkkeisiin. Sen sijaan polttonesteiden veron 250 miljoonan euron korotus lyö rajusti päin työllisyyttä, yrittäjyyttä ja oikeudenmu- kaisuutta. Isku on pahin maaseudun vähävaraisille ihmisille. Muistutamme, että hallitus ki- ristää talousarvioehdotuksensa mukaan kokonaisveroastetta ensi vuonna 0,3 prosenttiyksi- köllä. Kuntaveron ja maksujen korotukset tulevat vielä tähän päälle. Pieni- ja keskituloisen palkan- tai eläkkeensaajan käytettävissä oleva rahamäärä ei ensi vuonna kasva. Tämä on kohtuutonta vähävaraisia kohtaan.

Arvoisa puhemies! Esitämme leikkauksia tehottomiin elinkeinotukiin — emme kuiten- kaan maataloustukiin, joita EU rajusti leikkaa. Presidentti Mauno Koivisto totesi aika- naan, että valtio, jonka vaihtotase on negatiivinen ja joka velkaantuu, ei voi antaa vastik- keetonta rahaa ulkomaille. [Antti Kurvisen välihuuto] Kun näin nyt on, esitämme leikka- usta näihin määrärahoihin sosiaalidemokraattisen Koiviston neuvon mukaan. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten vastalauseessa on 192 lausumaehdotusta. Ne ja määrärahaesityksemme ovat sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisia ja kansallista etuamme kestävästi edistäviä lisäyksiä ja vähennyksiä sekä toimenpiteitä. [Maria Guzeni- na: 700 miljoonaa!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

10.29 Timo Heinonen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät ministerit, hyvät edustajakollegat ja muut paikallaolijat! Ihmiset odottavat työtä. Monelle perheelle olisi ollut odotettu joululahja saada työtä isälle tai äidille. Sitä ei näytä tämä joulu tuovan eikä ensi vuosikaan.

Kokoomus on huolissaan siitä suunnasta, mihin Marinin hallitus on perinnöksi saamallaan ohjelmallaan ja ensi vuoden budjetillaan maamme viemässä. Kokoomuksen välikysymykseen kaatuneen Rinteen hallituksen perintö oli huono ja pesä velkainen. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Sitä ei olisi pitänyt ottaa sellaisenaan uuden hallituksen vastaan. Nyt olisi ollut mahdollista ja olisi pitänyt tehdä myös ulkopuolisten asiantuntijoidenkin vaatimia ja esittämiä korjauksia. Te, arvoisa hallitus, ette tätä halunneet. Meistä ja myös lukuisista asiantuntijoista se olisi ollut välttämätöntä. Teille tarjottiin mahdollisuutta korjata ja täsmentää talous- ja työllisyyspolitiikkaanne hallituksen vaihtuessa, mutta te ette tähän tarttuneet.

Arvoisa puhemies! Kokoomus on julkaissut oman vaihtoehtonsa. Se osoittaa, että nykyiselle politiikalle on olemassa vaihtoehto, joka on itse asiassa sosiaalisesti oikeudenmukaisempi, reilumpi ja aidosti kasvua ja työllisyyttä tukeva, Suomelle ja suomalaisille parempi. Kokoomus tekisi suuremmat panostukset koulutukseen ja osaamiseen. Kokoomus ei palkkaisi opettajia vain vuodeksi kerrallaan vaan muuttaisi hallituksen kertaluontoiset panostukset pysyviksi. Ei lisäopettajien tarve rajoitu vain yhteen vuoteen. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Me myös pääomittaisimme yliopistoja ja ammattikorkeakouluja miljardilla eurolla. Ihan kohtuullisellakin tuotto-odotuksella se toisi vuositasolla tästä tulevaisuuteen noin 50 miljoonaa korkeakouluille lisää. Me käyttäisimme valtion omaisuutta siis vastuullisesti, emme parissa vuodessa perintöämme pois tuhlaten.

Arvoisa puhemies! Samaa kokoomuksen vastuullista linjaa osoittaa se, että me rahoittaisimme pääradan ja Turun tunnin junan rakentamista jo ensi vuonna, ja myös itäradan suunnittelu saataisiin liikkeelle. Meillä on näihin isoihin liikennehankkeisiin kestävä kolmen miljardin rahoitus. Niillä vahvistettaisiin talouttamme, torjuttaisiin ilmastonmuutosta sekä helpotettaisiin suomalaisten arjen sujuvuutta.

Arvoisa puhemies! Ihmiset ovat huolissaan huomisesta, eivätkä nämä teidän toimenne, arvoisa hallitus, lisää luottamusta tai vähennä epäluottamusta. Esimerkiksi peruspalveluministeri Krista Kiuru puhuu kauniisti terapiatakuusta ja toistelee tahtotilaa ja huolta. Ongelma on se, että Kiurun ja hallituksen tahtotila ei muutu tarvittavaksi 35 miljoonan euron määrärahaksi, jonka terapiatakuu toteutuakseen vaatisi. Ei nuorten mielenterveyspalveluita saada kuntoon ilman rahaa ja resursseja. Eduskunta pääseekin äänestämään vielä ennen joulua myös terapiatakuusta, ja silloin näemme, ketkä ovat sanojen lisäksi myös teoin nuorten ja mielenterveyden puolella.

Vanhustenhoitoakaan ei saada kuntoon pelkillä puheilla. Tarvitaan lisää rahaa ja lisää hoitajia. Hallituksen esittämä 5 miljoonaa euroa hoitajamitoituksen toteutukseen on täysin riittämätön. Kokoomus esittääkin 150 miljoonan euron rahoitusta, jolla saataisiin ensi vuonna tuhat hoitajaa kotipalveluihin, tuhat hoitajaa ympärivuorokautiseen asumiseen, eli oltaisiin vahvasti 0,7:n hoitajamitoituksen tiellä. Eduskunta äänestää myös vanhustenhoidon kuntoon laittamisesta vielä ennen joulua. [Hannakaisa Heikkinen: Mistä ne hoitajat tulee?]

Myös turvallisuuslupauksenne te, arvoisa hallitus, petätte. Kokoomus esittää tarvittavan 55 miljoonan määrärahan siihen, että ensi vuonna voidaan mennä kohti tuota 8 000:ta poliisia, eli tuhat poliisimiestä ja -naista lisää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Mutta silloin kun te, arvoisa hallitus, teette oikein, kokoomus tukee sitä ja antaa kiitosta. Kokoomus tukee lapsilisien korotuksia, opiskelijoiden aseman vahvistamista ja myös pienimpien eläkkeiden — takuueläkkeen 50 euron ja kansaneläkkeen 34 euron — korotuksia. Ne tulevat enemmän kuin tarpeeseen.

Sen sijaan me emme leikkaisi kotitalousvähennystä vaan parantaisimme sitä ikäihmisille. Emme myöskään korottaisi bensiinin ja dieselin hintaa. Meille ei myöskään käy hallituksen linja, jossa lukuisten työssäkäyvien suomalaisten verotuksen annetaan kiristyä. Me keventäisimme kaikkien työssäkäyvien ja eläkeläisten verotusta.

Miten kokoomuksen vaihtoehdossa on varaa näihin suurempiin hyvinvointia ja kasvua lisääviin satsauksiin ja investointeihin? Meillä on siihen asiantuntijoiden vahvistamat keinot ja uudistukset, joilla Suomeen saataisiin 60 000 uutta työpaikkaa. Kokoomuksen lista osoittaa, ettei hallituksella ole pulaa tepsivistä työllisyystoimista vaan rohkeudesta ja kyvystä toteuttaa niitä. [Pia Viitasen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Jos ette, arvoisa hallitus, meitä halua kuunnella, pitää kysyä, miksi ette kuuntele Euroopan komissiota ja Kansainvälistä valuuttarahastoa IMF:ää. Molemmat ovat huolissaan teidän toimistanne ja toimimattomuudestanne. IMF on todennut, että teidän toimin ei maamme talous ole tasapainossa vuonna 2023. Mitä tässä tilanteessa tekee keskusta? Keskusta ilmoittaa, että pilkkuakaan ei tarvitse hallitusohjelmassa muuttaa. Ehkä ensimmäistä kertaa historiassa meillä on hallitus, joka esittelee työttömyyttä lisäävän budjetin. Siis hallituksen toimet eivät paranna työllisyyttä vaan asiantuntijoiden arvioiden mukaan lisäävät maahamme työttömyyttä. Kateeksi ei käy teitä, arvoisa uusi työministeri Haatainen, teidän työnne entisestään vaikeutuu.

Kateeksi ei käy myöskään uutta valtiovarainministeriä, Katri Kulmunia. Saatte perinnöksi Rinteen hallituksen velkaisen pesän, talousarvion, joka lisää velkaa ja laskee työllisyyttä. Tätäkö on se teidän peräänkuuluttamanne uuden sukupolven punamulta? [Välihuutoja] Tätä menoa te, arvoisa valtiovarainministeri Kulmuni, saatte ulkopuolisen pesänselvittäjän, jos ette ota asiantuntijoiden huolia vakavasti.

Me kokoomuksessa emme voi katsoa vierestä, kun maamme talous ja työllisyys menevät huonompaan suuntaan. Olemme esittäneet hallituksen vastuuttomalle politiikalle vastuullisen vaihtoehdon, joka olisi Suomelle ja suomalaisille hallituksen esitystä parempi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi teenkin vastalauseen 2 mukaisen epäluottamuslauseen: ”Eduskunta toteaa, että hallitus ei osoita sitoutumistaan hallitusohjelmaan kirjattuihin talouspolitiikan tavoitteisiin. Keskeisiä tavoitteita 75 prosentin työllisyysasteesta sekä julkisen talouden tasapainosta voidaan pitää kannatettavina. Ongelma on, että hallitukselta puuttuvat konkreettiset keinot tavoitteiden saavuttamiseksi. Hallituksen tavoitteena on ottaa vähemmän velkaa ja nostaa työllisyyttä. Ensi vuoden talousarvioon sisältyvät toimet kuitenkin lisäävät velkaa ja laskevat työllisyyttä. Hallituksen toiminta ei herätä luottamusta ja uskoa siihen, että hallitus on tosissaan tavoittelemassa julkisen talouden tasapainoa ja korkeampaa työllisyyttä. Eduskunta katsoo, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta.”

10.37 Esko Kiviranta kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee nyt politiikkaa, jolla mahdollisimman monelle ihmiselle saadaan töitä ja joka antaa turvaa yhteiskuntamme heikompiosaisille. Nämä ovat sekä keskustan eduskuntaryhmän että uudelleen järjestyneen hallituksen tärkeimmät tavoitteet. Työllistävemmän ja tasa-arvoisemman Suomen rakentaminen on myös valtion ensi vuoden budjetin päälinja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Arvoisa puhemies! Työpaikat syntyvät myös tulevaisuudessa ennen muuta pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Budjetilla parannetaan osaltaan näiden yritysten toimintaedellytyksiä niin, että ne voivat pärjätä ja kasvaa. Toteutamme esimerkiksi investointien tuplipoistot, vahvistamme Business Finlandin voimavaroja, kokeilemme ensimmäisen työntekijän palkkaamista helpottavaa rekrytointitukea ja lisäämme yritysten neuvontaa työsuhteasioissa. Selvitämme uutta tutkimusyhteistyökannustinta yritysverotukseen. Lisäksi helpotamme pulaa osaavista ammattilaisista lisäämällä opettajia ammatilliseen koulutukseen. Myös muuntokoulutusta lisätään.

Työllistäviä ratkaisuja tarvitaan lisää. Budjettiriihen yhteydessä linjattiin muun muassa, että hallitus valmistelee lainsäädännön työttömän yksilöllisen työnhaun tueksi. Työttömyysturvaa ja työttömien palveluja uudistetaan siten, että palvelut ja työnhakuvelvoite perustuvat yksilölliseen työllistymissuunnitelmaan.

Keskustan eduskuntaryhmä tähdentää, että kolmikannalla on ensi keväänä näytön paikka työllisyystoimien aikaansaamisessa. Viime kädessä hallitus ja eduskunta kantavat vastuun tarvittavista ratkaisuista työllisyyden parantamiseksi. Tilastokeskuksen ennakkotietojen perusteella talouskehitys on ollut ennustettua myönteisempää tänä syksynä. Itsestään Suomen talous ei kuitenkaan kasva eikä työllisyys kohene. Vastuunkantoa yhteisen isänmaan puolesta tarvitaan nyt paitsi hallituksessa ja eduskunnassa myös työmarkkinoilla.

Arvoisa puhemies! On ollut tietoinen valinta, että käytämme talouden liikkumavaraa esimerkiksi perusturvan parantamiseen mittavien veronalennusten sijaan. Kaikilla suomalaisilla ei mene hyvin. Lapsiperhe- ja eläkeläisköyhyys ovat yhteiskuntamme vakavimpia ongelmia. Parannamme pienimpiä eläkkeitä. Kansaneläkkeen täyttä määrää korotetaan 34 eurolla ja takuueläkettä 50 eurolla kuukaudessa. [Timo Heinonen: Se on oikein!] Korotukset koskevat yli 600 000:tta eläkeläistä.

Yksinhuoltajien ja monilapsisten perheiden lapsilisät nousevat ensi vuoden alussa, ja myös opiskelevien vanhempien toimeentuloa helpotetaan korottamalla opintotuen huoltajakorotusta. Korotamme pienimpiä vanhempain- ja sairauspäivärahoja. Jatkamme työtä lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi ja ehdotamme, että jatkossa syntyvyyden vähenemisestä koituva laskennallinen säästö lapsilisiin pidetään lapsilisämomentin sisällä ja kohdistetaan lyhentämättömänä lapsilisien korottamiseen.

Maltilliset veronalennukset kohdennamme pieni- ja keskituloisille suomalaisille. Ansio-
tason nousua ja inflaatiota vastaavat taulukkotarkistukset tehdään kaikkiin tuloluokkiin. Näin kompensoidaan valmisteverojen, kuten polttoaineiden veronkorotusten vaikutuksia. [Toimi Kankaanniemi: Siihen se sitten meneekin!]

Arvoisa puhemies! Oikeisto-opposition esittämien vaihtoehtobudjettien perusteella voi sanoa, että sekä perussuomalaisten että kokoomuksen johdolla politiikka olisi kovin toisenlaista. [Oikealta: Kyllä!] Se olisi kovaa, kylmää ja kahtia jakavaa. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Kokoomuksen arvomaailma kiteytyy ehdotukseen, jonka mukaan työttömien eläkekertymä lakkautettaisiin, jotta kaikista hyvätuloisimmille voitaisiin antaa mojava veronkevennys. [Vasemmalta: Ohhoh!] Tämä on poikkeuksellisen härski ehdotus jopa oikeiston mittapuulla. Perussuomalaisten vaihtoehdolla ei ole taloudellista uskottavuutta, koska sen perusasia eli luvut eivät ole kunnossa.

Arvoisa puhemies! Keskustan linja on aina ollut koko Suomen tasapainoinen kehittäminen. Tämä näkyy myös budjetissa. Teiden, ratojen ja muiden väylien kunnostamiseen ja rakentamiseen tulee lisää rahaa. Poliisien määrää lisätään koko maassa. Maa- ja metsätalouden kannattavuutta parannetaan samalla, kun huolehditaan luonnon monimuotoisuudesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Esimerkiksi vapaaehtoinen metsiensuojeluohjelma Metso saa lisää rahaa. Rahoitusta osoitetaan myös luonnonhaitta- ja ympäristökorvauksiin, uusiin luomusitoumuksiin, Makeran pääomittamiseen ja biokaasuun.

Budjetissa tunnistetaan ja tunnustetaan toden teolla ensimmäisen kerran niin sanottujen seutukaupunkien merkitys Suomen pärjäämiselle. [Timo Heinonen: Se on hyvä!] Esimerkiksi kovia viime vuosina kokenut Savonlinna saa tuntuvasti uusia koulutuksen aloituspaikkoja. [Jukka Gustafsson: Erinomaista!]

Hallituksen päätökset vahvistavat kuntataloutta ensi vuonna. Hallitus korvaa ohjelman mukaisesti päätöksistään aiheutuvat rasitukset kunnille täysimääräisesti. Silti kuntien väliset erot ovat yhä kasvussa. Kuntien tulot ja menot eivät ole tasapainossa, ja suurin yksittäinen selittävä tekijä on kasvussa olevat sote-menot. Siksi kenelläkään tässä salissa ei voi olla enää epäselvyyttä siitä, että sote-uudistuksen toteutuminen on välttämätöntä. Sille toivoisin myös opposition tukea. Kannustaisin hallitusta pohtimaan keinoja kuntien talouden vahvistamiseen myös lyhyellä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Viiden hallituspuolueen yhteisenä tavoitteena on eheämpi Suomi. Keskustan eduskuntaryhmä antaa täyden tukensa valtion ensi vuoden budjetille. [Hälinää — Välihuutoja]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Suomalalla on puheenvuoro.

10.44 Iris Suomela vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuonna alkaa uusi vuosikymmen ja sitä myötä uusi aikakausi. Siksi on ollut hienoa nähdä, että Suomi ja pääministeri Marinin hallitus ovat nousseet kansainvälisesti juhlituksi esimerkiksi siitä, mitä uuden aikakauden politiikka voi parhaimmillaan olla. Olennaisinta kuitenkin on, että tämä edelläkävijyys näkyy rohkeutena tarttua käytännön toimiin.

Tasa-arvo ei nimittäin ole pelkkiä juhlapuheita. Tarvitaan myös uskallusta tunnistaa epäkohtia ja puuttua niihin, vaikka se vaatisi erittäin epämiellyttävien asioiden tuomista julki. [Välihuutoja] Joka kolmas suomalaisista naisista on kokenut elämänsä aikana väkivaltaa, ja seksuaalisen häirinnän kohdalla luku on vielä järkyttävämpi: 80 prosenttia. Sukupuolittunut väkivalta onkin yksi Suomen suurimmista ongelmista. Tämän hallituksen tavoite on, että yksikään väkivaltaa kokeva ei jää yksin. Se vaatii niin lakien uudistamista kuin kunnan lisäpanostuksia käytännön työhön, ja niin tämä hallitus tekee jo tästä ensimmäisestä budjetista lähtien. Turvakoteja ja seksuaalirikosten uhreja auttavia tukikeskuksia perustetaan tällä hallituskaudella ennätystahtiin. Auttaviin puhelimiin ja muihin matalan kynnyksen palveluihin panostetaan. [Mika Niikon välihuuto] Yhdenkään ihmisen ei pidä joutua kuuntelemaan varatun numeron piippausta hädän hetkellä. Samalla poliisien määrää lisätään ja kaikkien viranomaisten osaamista yhdenvertaisuus- ja ihmisoikeusasioissa kehitetään. Myös päiväkotien ja koulujen yhdenvertaisuus- ja seksuaalikasvatukseen panostetaan, jotta jatkossa jokainen osaa suojella omia ja muiden rajoja.

Arvoisa puhemies! Yhdenvertaisuus vaatii toimia politiikan jokaisella osa-alueella. Tiedossa on, että juuri tytöt, naiset ja vähemmistöt kärsivät kaikista eniten kriiseistä, oli kyse sitten ilmastokatastrofista tai sodasta. Siksi tasa-arvoa, ilmastotoimia ja rauhaa ei voi erottaa toisistaan.

Juuri vakaan ja turvallisen tulevaisuuden tähden tämän hallituksen tärkein tavoite on rakentaa maailman ensimmäinen hiilineutraali hyvinvointivaltio. Viime viikon surullisen kuuluisaksi käänntynyt Madridin ilmastokokous vain vahvistaa Suomen ja Euroopan mer-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

kitystä ilmastonmuutoksen hidastamisessa. Kun suurvaltojen johto kääntyy kohti itsekästä ja lyhytnäköistä oikeistopopulismia, meidän on noustava entistä vahvemiksi vastavoimaksi puolustamaan maapallon pitämistä elinkelpoisena. Me emme saa antaa tämän maailman bolsonarojen ja trumpien pilata lasten tulevaisuutta. [Välihuutoja]

Aikaa ei ole hukattavaksi. Ilmastonmuutos ei ole jossain hamassa tulevaisuudessa, vaan sen vaikutukset näkyvät jo nyt. [Sari Sarkomaa: Missä ne toimet sitten viiptyvät?] Australiassa roihuavat valtavat maastopalot, Venetsian upeat maailmanperintökohteet uhkaavat hukkua Välimereen, Lähi-idässä vesi ja viljelymaa loppuvat kesken jo pitkään pahentuneen kuivuuden ja aavikoitumisen tähden, mikä kiihdyttää alueen konflikteja. Tämä näkyy kipeällä tavalla esimerkiksi Syyriassa. Siksi ilmaston elinkelpoisuudesta huolehtimisella on yhä keskeisempi rooli sotien ennaltaehkäisyssä, mikä lienee tämän salin jaettu tavoite. Se on sitä paljon puhuttua paikan päällä auttamista.

Samalla ei pidä unohtaa, että juuri pohjoinen luonto on ilmastonmuutokselle kaikista haavoittuvaisinta. Maapallon keskilämpötilan nousu voi johtaa jopa kolminkertaiseen lämpenemiseen arktisella alueella. Uhattuna on paitsi Lapin ainutlaatuisen kaunis luonto myös matkailu ja kaikki muut säällisestä säästä riippuvaiset elinkeinot. Tämän kehityksen pysäyttämiseksi on Suomen otettava aktiivinen rooli. Näin toimimme ilmastokokouksissa ja näin toimimme myös kotimaassa. Suomen luontoa ei suojella missään muualla kuin täällä, ja siksi hallitus tekee historiallisen sadan miljoonan panostuksen luonnonsuojeluun. Lisäksi valtiovarainvaliokunta esittää lisäpanostusta luontomatkailuun ja kansallispuistojen kunnossapitoon, jotta yhä useampi pääsee nauttimaan maamme upeista luontokohteista.

Ilmastotoimia tämä hallitus tekee ensi vuonna 2 miljardin euron edestä, kuten budjettimietinnön alussa kuvataan. Me investoimme raiteisiin, pyöräteihin sekä niin kotien kuin yritysten energiaremontteihin. Muutos kohti hiilineutraalia taloutta ei nimittäin tapahdu yhdellä suurella loikalla vaan miljoonin pienin askelein. Siksi on syytä varmistaa, että jokainen eteenpäin astuva saa vanhan tilalle jotain uutta, mielellään jotain parempaa. Muutos ei nimittäin ole sama asia kuin luopuminen. Siksi ilmastotoimet kulkevat käsi kädessä hyvinvointivaltion kehittämisen kanssa. Perusturvaa korotetaan, pienituloisten verotusta kevennetään, sosiaali- ja terveydenhuoltoa kehitetään ja koulutukseen panostetaan. Näin varmistetaan, että kaikki pysyvät mukana muutoksessa.

Hiilineutraalin hyvinvointivaltion rakentaminen on haastavaa mutta ei mitenkään mahdotonta. Maailman parhaiden yhteiskuntamallien rakentamiseen on Suomessa pystytty ennenkin, ja se on tehty nimenomaan vaikeina aikoina. Nykymuotoinen hyvinvointivaltio rakennettiin kahden maailmansodan raunioille. Samalla se kuitenkin rakennettiin myös halvan fossiilisen energian varaan. On täysin selvää, että tämä aika on ohi.

Jopa Yhdysvaltain kovimmat kapitalistit vetävät rahojaan pois fossiilitaloudesta. He eivät tee sitä hyvää hyvyttään, vaan koska helposti hyödynnettävät ja halvat fossiiliset polttoaineet alkavat loppua. Fossiilitalouden riskit ovat yksinkertaisesti liian kovat ainakin institutionaalisille sijoittajille, kuten tahoille, jotka hallinnoivat tuhansien ihmisten eläkevaroja. Samalla esimerkiksi raideinvestoinnit ja uusiutuva energia tarjoavat vakaan ja houkuttelevan sijoituskohteen. Tätä finanssitalouden murrosta ei ole syytä vähätellä. Samalla on kuitenkin selvää, että nykymallinen fossiilikapitalismi ei korjaa itse itseään riittävän perusteellisesti tai nopeasti. Talouden rakenteiden korjaaminen vaatiikin sekä kasvavaa yritysvastuuta että määrätietoista politiikkaa.

Saastuttaminen aiheuttaa suoraa haittaa, jolle on asetettava selkeä hintalappu. Ei voi olla niin, että yhteistä ilmastoa saa pilata ilmaiseksi. Vielä vähemmän hyväksyttävää on saas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

tuttamisen tukeminen uusia ratkaisuja kehittävien yritysten kustannuksella. Siksi tämä hallitus uudistaa koko verojärjestelmän ja käy läpi etenkin yritystuet tarkalla kammalla. Saastuttamisen sijaan on tuettava uusien ratkaisujen kehittämistä, tutkimusta ja koulutusta. Talouden rakenteita on muutettava, koska ei ole kestävää valaa hyvinvointivaltion pohjaa auttamatta vanhanaikaisille ja saastuttaville toimintatavoille. Kaiken on muututtava, sillä kuolleella planeetalla ei ole sen koommin velkakelloja kuin hyvinvointivaltioitakaan.

Nyt on kiire varmistaa, että maapallo on elinkelpoinen vielä neljäkymmenen vuoden kuluttua, silloin kun tänä syksynä koulunsa aloittaneet lapset yltävät tämän salin keskiikään eli 47 ikävuoteen. Maailman ensimmäisen hiilineutraalin hyvinvointivaltion rakentaminen ei tapahdu helposti, hätäisesti tai ilmaiseksi, mutta silti se on tehtävä. Tämä budjetti on vasta alkua, ja tällä tiellä meidän on jatkettava, jotta 2020-luvusta tehdään se vuosikymmen, kun maailma kääntyy vihdoinkin kestävänsä kehityksen tielle.

10.52 Merja Kyllönen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viikon päästä Suomi alkaa rauhoittua joulun viettoon ja uusi vuosi lähestyy. Kun parin viikon päästä vuosi vaihtuu, tulee myös tämän hallituksen ensimmäinen budjetti voimaan. Ensimmäinen tammikuuta 2020 alkaen Suomessa muuttuu moni asia. Me lupasimme kevään vaaleissa parantaa suomalaisten arkea ja näin myös teemme.

Lapsilisät, yksinhuoltajakorotus, peruspäiväraha, työmarkkinatuki ja opintotuen huoltajakorotus nousevat kaikki heti vuodenvaihteen jälkeen. [Toimi Kankaanniemi: Entä se opintotuki?] Myös pientä eläkettä saavien eläkkeitä korotetaan. Yhteensä yli 600 000 eläkeläistä saa enemmän eläkettä joka kuukausi. Tämä turvaa eläkkeensaajien toimeentuloa, vähentää köyhyyttä ja osattomuutta. Meidän on yhdessä, askel kerrallaan kyettävä purkamaan ihmisten ja alueiden välistä eriarvoisuutta, rakennettava tasa-arvoista ja yhdenvertaista maata, jossa jokainen ihminen voi kokea olevansa arvokas ja merkityksellinen.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus haluaa rakentaa luottamusta ja tulevaisuudenuskoa myös työllisyyspolitiikallaan. Ihmisiä kyykyttänyt aktiivimalli jää 1. tammikuuta vihdoin historiaan. Pitkäaikaistyöttömyyttä ei vähennetä leikkaamalla pitkäaikaistyöttömiltä, vaan suuntaamalla voimavaroja palveluihin ja koulutukseen. Erityisesti nuorten ja yli 50-vuotiaiden työttömien työllistymisen varmistaminen vaatii meiltä jokaiselta valmiutta palveluiden kehittämiseen ja myös asenneilmaston muutokseen. Niin nuorille, kuin vanhemmillekin työttömille on kyettävä rakentamaan toimivat polut työelämään ja inhimilliseen toimeentuloon. Ketään ei saa, eikä ole myöskään varaa, jättää yhteiskunnan ulkopuolelle.

TE-toimistojen toimintamenoihin varataan ensi vuonna 197 miljoonaa euroa. 25 miljoonalla lisäeurolla voimme parantaa yksilöllisiä palveluita ja yhteistyötä työnantajien kanssa. Lisäksi uudistetaan muun muassa palkkatukijärjestelmä, toteutetaan työkykyohjelma ja kuntakokeilut. Edellisen oikeistohallituksen keppilinja vaihtuu nyt kestävänsä työllisyyspolitiikkaan. Kannusteet ihmisten työllistämiseen voivat olla myöskin positiivisia.

Arvoisa puhemies! Olen todella iloinen ja ylpeä siitä, että tämä hallitus panostaa lapsiin ja nuoriin. Tämä on erityisen tärkeää, kun tilastot osoittavat, että lapsiperheiden köyhyys on kasvanut jo useamman vuoden ajan. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n mukaan jopa 150 000 suomalaislasta elää köyhyydessä. Tämä on 150 000 suomalaislasta liikaa. Panostukset varhaiskasvatukseen ja koulutukseen ovat aivan keskeisiä, jotta voidaan katkaista tämä periytyvän köyhyyden kierre ja taata kaikille suomalaislapsille yhtäläiset mahdollisuudet hyvään elämään. [Ben Zyskiewicz: Hyvin sanottu!] Tämä hallitus pienen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

tää ensi vuonna ryhmäkokoja päiväkodeissa. Samalla palautetaan kaikille lapsille oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen riippumatta siitä, mikä on vanhempien työllisyystilanne.

Arvoisa puhemies! Panostukset kasvatukseen ja oppimiseen ovat myös investointeja tulevaisuuteen. [Ben Zyskowicz: Kyllä!] Suomen tärkein kilpailuvaltti on korkea osaamistaso. Tämä tulee korostumaan entisestään, kun teknologia tulevaisuudessa kehittyy nopeammin ja nopeammin. Siksi investoinnit osaamiseen ovat aivan keskeisiä Suomen työllisyyden ja hyvinvoinnin kasvattamiseksi. Koulutusleikkausten jäljiltä töitä riittää. Edellisellä kaudella opetuksesta ja koulutuksesta leikattiin yksinään 940 miljoonaa euroa. Tämä oli todella lyhytnäköistä politiikkaa.

Suomalaisen peruskoulun vahvuutena on pitkään pidetty sitä, että se takaa kaikille, kaikille suomalaisille, tasavertaiset mahdollisuudet taustasta huolimatta. Nyt tuoreimman Pisa-tutkimuksen tulokset osoittavat, että taustan vaikutus lukutaitoon ja oppimistuloksiin näyttää voimistuvan. Siksi on tärkeää, että hallitus käynnistää ensi vuonna varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelman. Meidän pitää kaventaa ja ennaltaehkäistä oppilaiden oppimiseroja, vahvistaa oppimisen tukea ja kehittää lukutaitoa.

Ensi vuoden budjetti tuo myös lukioille ja ammattikouluille lisäresursseja. Ammatillinen koulutus saa ensi vuonna 100 miljoonaa euroa uusien opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen. Koulutusleikkausten aika on ohi. Me panostamme kaikkien yhtäläisiin koulutusmahdollisuuksiin ja koulutuksen laatuun. Näin vähennämme eriarvoisuutta ja luomme pohjan hyvinvoinnille Suomelle, jossa elinikäinen oppiminen mahdollistuu muuallakin kuin juhlapuheissa.

Arvoisa puhemies! Viimeisenä muttei vähäisimpänä haluan nostaa esille sen, että Suomen ja suomalaisten hyvinvointi linkittyy tiiviisti yhteen myös luonnon hyvinvoinnin ja monimuotoisuuden turvaamisen kanssa. Siksi luonnonsuojelurahoja korotetaan yhteensä 100 miljoonalla eurolla heti vuoden 2020 alusta. Tulemme muun muassa elvyttämään vaelluskalakantoja, toteutamme vesiensuojeluohjelman, kunnostamme perinneympäristöjä ja vahvistamme myös luontomatkailun edellytyksiä.

Ja jotta siellä Korvatunturilla olisi myös jatkossa lunta talvisin, jatkamme ensi vuonna toimintaamme hiilineutraalin Suomen edistämiseksi. Siihen rakentuu moninaisesti niin raaka-aineiden resurssiviisas käyttö kiertotalouden toimintamalleja hyödyntäen kuin uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja työpaikkojen luonti. Ilmastonmuutos on Suomelle aito mahdollisuus uudistua, luoda innovaatioita ja varmistaa myös kestävä teollinen, toiminnallinen ja palvelullinen toimintapohja pitkälle tulevaisuuteen esimerkiksi veden, energian, ravinnon ja polttoaineiden ympärillä tapahtuvan kehitystyön parissa. Huoltovarmuuden ympärillä on rajattomasti mahdollisuuksia, jos me suomalaiset uskallamme nähdä asiat laajemmin, emmekä sulje silmiämme ympäröivältä todellisuudelta.

Ainoastaan varmistamalla oikeudenmukainen siirtymä kohti hiilineutraalia hyvinvointivaltiota voidaan taata valoisa tulevaisuus kaikille, ei vain harvoille. Tämä hallitus haluaa myös ilmastopolitiikassa rakentaa yhdessä kestävät ja oikeudenmukaiset ratkaisut, jotka antavat mahdollisuuden jokaiselle selvitä aikakautemme suurimmasta haasteesta, tämän planeetan säilymisestä myös tuleville sukupolville. Näillä ajatuksin vasemmistoliiton eduskuntaryhmä tukee valtiovarainvaliokunnan mietintöä ja haluaa kiittää rakentavasta budjettiprosessista kaikkia toimijoita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

10.58 **Anders Adlercreutz r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koko talousarvion, kuten koko hallitusohjelman, johtotähtenä on työllisyystavoite eli työllisyysasteen nosto vähintään 75 prosenttiin vaalikauden loppuun mennessä. Olemme oikealla tiellä. Loka-kuussa 2019 työllisyysaste oli 72,7 prosenttia ja työttömyysaste 6,7 prosenttia. Nyt käsiteltävänä olevan talousarvioesityksen mukaan työllisten määrä ja työllisyysaste nousevat 73,4 prosenttiin vuoteen 2021 mennessä. Hallitus tekee kaikkensa saavuttaakseen 75 prosentin tavoitteen siitä kaksi vuotta myöhemmin.

Tämä talousarvio on alijäämäinen, mikä ei koskaan ole hyvä. Tänä vuonna alijäämä on 1,7 miljardia, ensi vuonna 2,2 miljardia. Alijäämän kasvu johtuu osittain suhdanteiden heikkenemisestä mutta pääosin siitä, että luomme edellytyksiä tulevaisuuden kilpailukyvyille. Panostuksilla tasa-arvoon, sosiaalisten erojen kaventamiseen, koulutukseen ja teollisuuden kilpailukykyyn on hintansa.

Ensi vuoden talousarvio parantaa monin tavoin Suomen teollisuuden kilpailukykyä. Kaksinkertaisten poistojen mahdollistaminen auttaa meitä kuromaan umpeen sitä investointivajetta, joka meillä on kilpailijoihimme verrattuna. Ensi vuonna hallitus esittää myös kannustimia aineettomien investointien edistämiseksi. Energiaverouudistuksen yhteydessä teollisuuden sähköveroa alennetaan kohti eurooppalaista vähimmäistasoa. Se on valtava kädenojennus maamme teollisuudelle, joka tuottaa yhteiskuntamme kannalta elintärkeitä vientituotteita ja lisäarvoa.

Ärade talman! Genom satsningar på vägar och järnvägar sätter vi våra exportleder i skick. Arbetet med elektrifieringen av Hangö—Hyvinge-banan kommer äntligen igång och bidrar också till att sänka den finländska industrins koldioxidavtryck. Men exporten kräver mer än forskning, innovationer och vägar. När vi har stora satsningar på forskning och utveckling är det viktigt att vi också gör satsningar i internationaliseringstjänster. Därför höjs anslaget till Finsk-svenska handelskammaren och till andelslaget för exportfrämjande, Viexpo, märkbart.

Ett land som inte är jämställt är inte konkurrenskraftigt. Ett land som inte är jämställt använder inte sina resurser effektivt. Vi kommer under denna regeringsperiod på många sätt att främja jämställdhetsarbetet, och många initiativ har redan startat under minister Blomqvists ledning.

Arvoisa puhemies! Tasa-arvosta puhuttaessa mahdollisuuksien tasa-arvo on aivan keskiössä. Miten voimme tarjota kaikille yhtäläiset mahdollisuudet? Viimeisimmät Pisa-tulokset osoittivat, että koululaitoksemme edelleen pärjää kansainvälisessä vertailussa, mutta se ei ole niin tasavertainen kuin sen pitäisi olla. Koulujen ja oppilaiden väliset erot kasvavat. Tähän ongelmaan tulee puuttua, ja niin me myös teemme. Valtiovarainvaliokunnan konkreettinen panostus lukutaitoon keskittyy yhteen keskeiseen ongelmaan: Lapset eivät lue entiseen tapaan. Varsinkaan pojat eivät lue tarpeeksi. [Arja Juvonen: Eivät ainakaan ruotsia!]

Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden talouden rakentaminen on aloitettava perusteista. Se rakennetaan jokaisen rajoittamattomasta oikeudesta varhaiskasvatukseen. Nyt se toteutuu. Se rakennetaan tasa-arvoisesta koulutuksesta. Sen suhteen otamme useita edistysaskelia. Se rakennetaan yritteliäistä ja rohkeista nuorista, jotka ymmärtävät, miten talous toimii, ja jotka saavat kokeilla siipiään. Tässä budjetissa Nuori Yrittäjyys -ohjelma saa lisämäärärahan, jonka avulla se pystyy laajentamaan toimintaansa siten, että se tavoittaa entistä useamman. Se on hieno asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Arvoisa puhemies! Työllisyysasteen nostamisen osalta valtiovarainvaliokunta korostaa monipuolisten toimenpiteiden tärkeyttä. Mikään yksittäinen uudistus ei paranna työllisyyttä riittävästi, vaan tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan useita toimenpiteitä. Muun muassa työvoimapolitiikan palvelurakennetta on parannettava, työkykyä edistettävä ja kohtaantongelmaa helpotettava. Lisäksi uudet tutkimukset osoittavat, että työperäisen maahanmuuton lisäämisestä olisi huomattavia hyötyjä Suomen taloudelle. Siksi on äärimmäisen tervetullutta, että työlupien saannille asetetaan kuukauden enimmäisaika. [Leena Meri: Myös Isis-äidit töihin!]

Ärade talman! SFP och svenska riksdagsgruppen betonar de kompetenshöjande insatsernas betydelse och påpekar att den högsta sysselsättningspotentialen finns bland personer över 55 år. Därför utarbetar regeringen konkreta åtgärder för att höja sysselsättningsgraden för 55–64-åringar. Det måste bli mera lockande att ta emot deltidsjobb, vikariat eller att bara hoppa in för några timmar, och vi måste klara av att fördomslöst granska den så kallade pensionsslussen, som är en bidragande orsak till den låga sysselsättningsgraden bland äldre.

Vårt goda regeringsprogram talar för att försökskulturen ska stärkas över förvaltningsgränserna. SFP är öppet för tidsbundna sysselsättningsförsök. Vi kunde till exempel slopa behovsprövningen av arbetskraft i några försöksregioner eller nationellt inom några utvalda branscher där efterfrågan på arbetskraft är som störst.

Arvoisa puhemies! Kaikki nämä toimenpiteet ovat tarpeen, koska maamme huoltosuhde heikkenee tulevana vuosikymmeninä. Tarvitaan sote-uudistus, joka ottaa tämän haasteen vakavasti ja asettaa ihmisen hoitotarpeen keskiöön.

Arvoisa puhemies! Kun tämä budjetti on toteutettu ja tämä hallitusohjelma viety läpi, Suomi on nykyistä tasa-arvoisempi, nykyistä oikeudenmukaisempi, nykyistä turvallisempi, nykyistä ilmastofiksumpi, nykyistä yrittäjäystävällisempi ja parempi paikka elää. Siitä kaikkien tässä salissa tulisi olla tyytyväisiä. [Sebastian Tynkkynen: Voitko kertoa sen pakoruotsikannan? — Välihuutoja]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laukkasella on puheenvuoro.

11.05 Antero Laukkanen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on erikoisessa tilanteessa: [Leena Meri: No on todellakin!] talouden kasvu hidastuu, työllistyminen hidastuu, syntyvyytemme laskee nopeimmin koko Euroopan alueella, ja samaan aikaan Suomi on myös Euroopan nopeimmin vanheneva kansa. [Ilkka Kanerva: Just näin!] Tähän vielä kun lisäämme sen, että myös lapsiperheköyhyys on hyvin mittavaa, niin meillä on aikamoinen paketti tässä. [Sheikki Laakson välihuuto]

Puhemies! Tässä on viisi vakavaa syytä, joiden pitäisi näkyä tässä talousarviossa keskeisinä toimenpiteiden kohteina. [Vilhelm Junnila: Enemmänkin löytyisi!] Näin ei nyt valitettavasti tapahdu. [Eva Biaudet'n välihuuto] Työllisyys on keskeinen tavoite koko hallituksella ja myös koko eduskunnalla. Ymmärrämme, että korkea työllisyysaste on maamme tulevaisuus. Nopein tapa edistää työllisyyttä on yrittäjyyden voimakas edistäminen — siis voimakas edistäminen. Tämä talousarvio ei tuo siihen riittävästi panoksia, vaikka se on lähtenyt hyvään suuntaan, siitä tunnustus. Yrittäjät eivät ole pyytäneet rahaa, he ovat vain

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

pyytäneet oikeutta päättää omista asioistaan. Tämä liike ei tässä hallituksen esityksessä näy.

Vaaleja ennen vanhustenhoidon surkea tila tuli kaikkien tietoon. Hallituspuolueet, niin kuin muutkin puolueet, lupasivat asiaan nopeaa korjausta, mutta tämä talousarvio ei tuo tämän tilanteen korjaamiseen luvattuja panostuksia. [Ben Zyskowicz: Kyllä, 5 miljoonaa!]

Puhemies! Kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän vaihtoehto pitää sisällään parannuksia erityisesti kolmeen merkittävään asiakokonaisuuteen. Nämä ovat sellaisia teemoja, joihin haluamme kiinnittää erityistä huomiota ja joihin toivomme lisäpanostuksia. Nämä kolme kokonaisuutta liittyvät perheisiin, terveyteen ja hyvinvointiin sekä Suomen elinvoimaisuuteen. Haluamme nostaa nämä kokonaisuudet laajaan keskusteluun, sillä näemme, että näitä ei ole riittävästi huomioitu hallituksen politiikassa ja talousarvioesityksessä.

Kestävä talous on elinehto hyvinvointivaltion tulevaisuudelle. Hallituksen esittämät parannukset eläkkeisiin, perusturvaan, koulutukseen ja varhaiskasvatukseen ovat hyviä ja kannatettavia. Ilman kestävää taloutta joudumme kuitenkin ennemmin tai myöhemmin tilanteeseen, jossa näitä ja monia muita hyvinvointiyhteiskunnan palveluita joudutaan tarkastelemaan uudelleen. Hallituksen talouspolitiikka lepää sen oletuksen varassa, että talous kasvaa ja työllisyys parantuu. Näin ei tule tapahtumaan itsestään. Näin ei tule tapahtumaan ainakaan, jos hallituksen toimet vievät toiseen suuntaan. Kuten täällä on jo todettu, tässä hallitustenvaihdon ikään kuin keskiössä oli mahdollisuus tarkastella tätä hallitusohjelmaa uudestaan ja huomioida erityisesti työllisyyteen liittyvät asiantuntijoiden lausunnot. Valitettavasti näin ei käynyt.

Arvoisa puhemies! Jos viime vuosikymmenen kehitys jatkuu, meillä ei kohta ole enää tarvetta panostaa varhaiskasvatukseen, kouluun eikä korkeakoulutukseen. Lasten määrä tulee olemaan niin pieni, ettei nykyiselle määrälle päiväkoteja, kouluja ja yliopistoja ole enää tarvetta. Meistä tulee vanhusten valtakunta. KD-eduskuntaryhmä peräänkuuluttaa aktiivista perhe- ja väestöpolitiikkaa. Esitämme korotuksia perhe-etuuksiin, kevennyksiä lapsiperheiden verotaakkaan ja kohdennettuja panostuksia koulutukseen.

Ikääntyneiden väestöosuuden kasvaessa vanhustenhoidon tilanne jatkaa heikkenemistään, mikäli tilanteeseen ei puututa välittömästi. Vanhustenhoidossa on tällä hetkellä pahoja puutteita niin laitoksissa kuin kotihoidossa, erityisesti hoitohenkilökunnan liian pienestä määrästä johtuen. Hallituksen päätös hoitajamitoituksesta ei riitä parantamaan tilannetta ilman riittävästi rahoitusta. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää 150 miljoonan euron lisäystä vanhustenhoidon tason parantamiseksi. Lisäksi korottaisimme omaishoidon palkkiota ja parantaisimme lääkekorvauksia.

Kristillisdemokraatit kannustavat työhön ja yrittäjyyteen. Hallituksen toimet eivät riittävästi kannusta. Kotitalousvähennyksen leikkaaminen heikentää kotitalouksien mahdollisuuksia teettää työtä. Se myös lisää harmaata taloutta. Polttoaineveron korotukset syövät niin ikään ihmisten ostovoimaa ja yritysten kannattavuutta. Kristillisdemokraatit peruisivat hallituksen esittämän leikkauksen kotitalousvähennykseen ja polttoaineveron kiristämisen. Panostaisimme myös hallitusta enemmän väyläverkon kehittämiseen.

Arvoisa puhemies! Talouden suurten linjojen lisäksi valtion talousarviossa päätetään monesta pienemmästä kysymyksestä, ja tässä kohtaa haluan muutamana kiitoksen lausua. Kiitän valtiovarainvaliokuntaa erityisesti siitä, että se mietinnössään huomioi ruoka-avun merkityksen. Valtion budjettiin tuli 1,2 miljoonan euron satsaus ruoka-apua järjestäville tahoille. Se on merkittävä — vaikka se on pieni summana, se merkitsee monille suomalaisille sitä, että he saavat ylipäättään ruokaa syödäkseen. Tästä lämmin kiitos. Lisäksi ruoka-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

avulle etsitään valiokunnan tahdon mukaisesti nyt pysyvää ratkaisua. Pidämme hyvänä myös sitä, että valiokunta myönsi 300 000 euron avustuksen juutalaiselle seurakunnalle sen turvallisuuden parantamiseen.

Lopuksi, arvoisa puhemies, teen kristillisdemokraattien vastalauseen 3 mukaisen epäluottamuslause-esityksen: ”Eduskunta toteaa, että hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka ei ole kestäväällä pohjalla. Pysyvien menojen lisääminen ilman työllisyyttä vahvistavia toimia vaarantaa hyvinvointivaltion kestävyyspitkällä tähtäimellä. Hallituksen päätökset korottaa asumisen ja liikkumisen kustannuksia lisäävät yhteiskunnallista eriarvoisuutta ja iskee pahiten erityisesti maaseudulla. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta.” — Pahoitteluni ajan ylityksestä. [Ilkka Kanerva: Sivistynyt puheenvuoro!]

11.13 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ärade talman! Hallitus puhuu tulevaisuusinvestoinneista, koska ei voi nähdä tulevaisuutta. Nyt miljardit ovat vain menoerä budjetissa. Niitä rahoitetaan myymällä valtion omaisuutta. Näin yrittäjänä kiinnostaisi kyllä tietää, millaisen tuoton hallitus on investoinneilleen laskenut ja miten. Sitä tärkeämpi olisi kuitenkin tietää, mitä hallitus aikoo tehdä tilanteessa, jossa työllisyys ei lähdekään nousuun, jos budjettivaje yhtäkkiä onkin useampia miljardeja hallituskauden loppulla, kuten voi käydä näillä suhdanteilla. Hallituksen lupaus budjetin tasapainottamisesta muuttuu yhä vaikeimmaksi, 5 miljardia on tosi iso määrä rahaa. Tuo vaje voidaan kuroa umpeen vain kahdella tavalla: joko leikkaamalla menoja tai korottamalla veroja. Olisi äänestäjien kuluttajansuojan kannalta olennaista, että hallitus kertoo selkeästi, mitä keinoja se aikoo käyttää tuossa tilanteessa. [Ilkka Kanerva: Velkaa!] Jos mitään suunnitelmia ei ole, olen hyvin huolestunut. Toivottavasti joku valtiovarainministeriössä niitä toimia kuitenkin valmistele, jos hallitus ei saa tästäkään asiasta yhteistä päätöstä aikaiseksi.

Seuraavaksi puutun asiaan, joka hankaloittaa kansalaisten mahdollisuutta ymmärtää tehtyjen ratkaisujen taloudellisia vaikutuksia. Nykyinen kirjanpitokäytäntö estää valtiontalouden läpinäkyvyyttä. Se ei kerro kokonaiskuvaa. Se antaa mahdollisuuden peitellä asioiden todellista tilaa, koska tuloja ja menoja voidaan siirrellä valtion omistamiin yrityksiin pois budjetista. Nykyisen mallin sijaan valtion pitäisi tehdä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätökseen ovat velvoitettuja esimerkiksi kaikki kaupungit. Siihen kirjataan tuloslutut myös niiltä yrityksiltä, joissa kaupungit ovat pääomistajina. Valtion käytössä tällainen konsernitilinpäätös antaisi kaikille mahdollisuuden nähdä, miten ja mihin valtion varat oikeasti liikkuvat.

Arvoisa puhemies! Mitä muuten tulee budjettiin, toistan pari asiaa hallitukselle. Liike Nyt poistaisi työmarkkinajärjestöjen sijoitustuottojen verovapauden. Se on työmarkkinajärjestöjen erityisoikeus, jonka tarkoituksenmukaisuutta on kyseenalaistettu. Varakkaiden liittojen tulee maksaa veroja siinä missä muidenkin. Ovatko ne oikeasti yleishyödyllisiä? Tästä monet puolueet ovat puhuneet ennen vaaleja. Kun tapasin eräässä tapahtumassa ammattiyhdistysliikkeen johtajan, hän sanoi minulle: lopeta tuon puhuminen, meillä on sen verran valtaa, ettet sinä saa tuota läpi koskaan. [Antti Lindtman: Kuka oli? Nimi pöytään!] Kuitenkin yritän.

Toisekseen Liike Nyt karsisi yritystukia. Niistä suurin osa haittaa joko ympäristöä tai kilpailua, ja ne miljardit pitäisi käyttää yritysten toimintaedellytysten parantamiseen. Yksi vaihtoehto on sitoa yrityksen voittojen verotus sen investointeihin. Mikäli investointeja olisi riittävästi esimerkiksi 30—50 prosenttia voitoista, veroa ei tarvitsisi maksaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Kolmanneksi Liike Nyt muistuttaa, että uudet työpaikat syntyvät yrityksiin. Siksi yrittäjiä kannattaa kuunnella.

Tässä ideoita hallitukselle työllisyystalkoisiin: yt-laki koskemaan vain yli 50 hengen työpaikkoja ja takaisinottovelvoite pois, pörssiyhtiöiden ja listaamattomien verotus lähemmäksi toisiaan niin, että verotus ei kiristy, ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastus kannattavaksi, eläkeiän korotus 72 vuoteen halukkaille, isot ratahankkeet nopeammin käyntiin, tuki biopolttoaineelle ja kaasulle, ei vain sähköille, apteekkimonopolin purku, kaikilla suomalaisilla toisen asteen tutkinto. Tässä nippu ideoita. Näillä alkuun — tulkaa kysymään, jos tarvitsette lisää. [Naurua]

Mutta haluaisin siis valtionvarainministeri Katri Kulmunilta kysyä: onko yhtään hyvää syytä, miksi konsernitilinpäätöstä ei edistettäisi?

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraavaksi ministeri Kulmuni ja hänen puheenvuoronsa aikana voi pyytää V-painiketta painamalla vastauspuheenvuoron, joista käydään kierros sitten ministerin puheenvuoron jälkeen.

11.18 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni: Arvoisa puhemies! Aivan ensiksi kiitos hyvästä ja perusteellisesta työstä, jota eduskunta, valiokunnat sekä erityisesti valtiovarainvaliokunta ja sen jaostot ovat tehneet syksyn aikana, ja erityisesti kiitos tietenkin valiokunnan puheenjohtajalle, jolla on ollut vaativa ja tärkeä rooli johtaa tätä työtä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen budjettiesityksen antamisen jälkeen uutiset taloudesta eivät ole dramaattisesti muuttaneet talouden suurta kuvaa. Ensi vuonna talouskasvun ennustetaan olevan jonkin verran tämänvuotista hitaampaa. [Arto Satonen: Alle yhden!] Talouskasvu on viime aikoina kuitenkin ollut odotuksiin nähden positiivista. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan bruttokansantuote kasvoi tämän vuoden heinä—syyskuussa 2,2 prosenttia vuoden 2018 kolmanteen neljännekseen verrattuna. Talouskasvua uhkaavat suurimmat riskit liittyen esimerkiksi kauppasotiin ovat syksyn aikana jonkin verran vähentyneet. Toisaalta riskit ovat monin osin rakenteellisia, joten tilanne voi kääntyä huonommaksi uudestaan. Vuonna 2020 valtion budjettitalouden arvioidaan olevan noin 2,2 miljardia euroa alijäämäinen. Tämä alkusyksystä linjattu finanssipolitiikan viritys on edelleen kohdallaan. Tähän arvioon on päätyntä myös esimerkiksi IMF. Talouskasvun hidastuminen tämän vuoden 1,5 prosentista ensi vuodelle ennustettuun prosenttiin on normaalia suhdannevaihtelua. Hidastuvan talouskasvun oloissa on kuitenkin perusteltua, että valtion menolisäysten seurauksena julkisen kulutuksen ja investointien merkitys bkt:n kasvussa kohoostuu.

Hallituksen päätöksillä eriarvoisuus vähenee ja tuloerot pienenevät. Globalisaatio ja teknologinen kehitys altistavat myös meidät tuloerojen kasvulle. Vaikka kannustimet ovat tärkeitä, talouskasvunkaan vuoksi emme tarvitse suuria tuloeroja Suomeen — päinvastoin, jos tuloerojen annetaan kasvaa merkittävästi, niillä on talouskasvua hidastava vaikutus. Hallitus vähentää eriarvoisuutta tässäkin budjetissa sekä pienimpiä etuuksia parantamalla että panostamalla työllisyyteen.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus lähtee siitä, että julkinen talous on tasapainossa vuonna 2023. Silloin on siis tarkoitus päättää vuodesta 2009 alkanut yhtäjaksoinen velaksi elämisen aika. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on jatkettava rakenteellisten uudistusten toimeenpanoa erityisesti julkisesti rahoitetun palvelutuotannon tuottavuutta parantamalla. Sosiaali- ja terveystalouden sekä muun julkishallinnon tuottavuuskasvua vahvistetaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

niin organisatorisin toimin kuin teknologisinkin keinoin, ja jatkon kannalta on ensiarvoisen tärkeää myös saada se kuuluisa sosiaali- ja terveystalouden uudistus maaliin. [Anne-Mari Virolaisen välihuuto] Sote-uudistuksen avulla on pystyttävä hallitusohjelman linjausten mukaisesti hidastamaan menojen kasvuvauhtia. Julkisen talouden tasapainon kannalta kaikkein tärkein tekijä on työllisyysasteen nostaminen vähintään 75 prosenttiin. Hallitus onkin käynnistänyt useita kolmikantaisia työryhmiä, joissa haetaan keinoja työllisyyden edistämiseksi. Lopulta hallitus on kuitenkin vastuussa tavoitteen saavuttamisesta. [Markku Eestilä: Juuri näin!] Hallitus saa tammikuussa 2020 iltakoulussa arvion kolmikantaisten työryhmien työn etenemisestä ja tarkentaa samassa yhteydessä tavoitteellisen valmistelun kohti kehysriittä. Hallitus on täysin sitoutunut 75 prosentin työllisyysasteeseen, ja hallitusohjelman mukaan hallitus ei sulje mitään työllisyyttä parantavaa keinoa tarkastelun ulkopuolelle. [Ben Zyskowitz: Kuulitteko, hallitus?] Uudistukset toteutetaan kuitenkin tavoilla, jotka lisäävät luottamusta ja osallisuutta ja vähentävät ihmisten epävarmuutta työstä ja toimeentulosta koko Suomessa. [Paavo Arhinmäki: Kuulitteko, oppositio?] Hallitus etenee aikataulussa ja asetettujen askelmerkkien mukaan kohti työllisyystavoitteita ja julkisen talouden tasapainoa.

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuorokierrokseen.

11.23 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun lähdetään tosiaan siitä tilanteesta, missä nyt ollaan, niin ennusteiden mukaan edessä on talouskasvun merkittävä hiipuminen. Aiemmin laskettiin, että vasta lähes 4 prosentin vuotuinen talouskasvu parantaa työllisyyttä. Nyt mennään Suomen Pankin ja OECD:n ennusteiden mukaan ensi vuonna alle 1 prosentin ja seuraavana vuonna noin 1,1:een ja sitten 1,3:een mahdollisesti, ja tarkkuushan tulee sitä epävarmemmaksi, mitä kauemmaksi mennään.

Onko teillä todellakin, ministeri Kulmuni, usko siihen, että vuonna 23 työllisyysaste on 75 ja julkinen talous on tasapainossa? Minä luulen, että kukaan muu ei usko siihen kuin te, mutta uskotteko te todella?

11.24 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on näkynyt hyvin se ero, mikä opposition ja hallituksen työllisyyspolitiikassa on. Oppositio esimerkiksi kritisoi sosiaaliturvan korotuksia. Ne ovat juuri niitä, jotka laskennallisesti heikentävät [Arto Satonen: Eikä kritisoinut!] työllisyystulosta. Ja tähän laskennalliseen tulokseen te viittaatte.

Mielestäni valtiovarainministeri Kulmunin puheenvuoron lopussa tuli hyvin [Sari Sarkomaa: Mieluummin työtä kuin tukia!] esiin se, millä tavalla hallitus pyrkii vahvistamaan työllisyyttä: siten, että se lisää turvallisuutta mutta mahdollistaa työn tekemisen. Kyse on esimerkiksi siitä, että me parannamme työnvälitystä ja niitä työvoimapalveluita, joiden avulla ihmiset voivat löytää itsellensä työpaikan. Kun taas opposition puolelta, varsinkin kokoomuksen esityksissä, pääpaino tulee siitä, että leikataan nyt työttömänä olevilta, leikataan pitkään työttömänä olleilta ja leikataan näiltä työttömiltä vielä sittenkin, kun he ovat eläkkeellä. [Ben Zyskowitz: Katsotaan ensi keväänä! — Jukka Gustafsson: Kylmää kyytiä!]

11.25 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan enemmistön luottamuksen menettäneen pääministeri Antti Rinteen jättämä hallitusperintö

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

oli huono ja pesä velkainen. Arvoisa pääministeri Marin, teidän ei olisi pitänyt ottaa sitä muuttamattomana vastaan. Se olisi vaatinut pilkun siirtoakin suurempia korjauksia. Esimerkiksi teiltä puuttuvat kaikki työllisyystoimet tästä ensi vuoden budjetista. [Antti Kurvisen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Yrittäjät ovat myös huolissaan. Marinin hallitus heikentää yrittäjien ja yritysten tilannetta. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Yrittäjyyden edellytyksiä heikennetään leikkaamalla kotitalousvähennystä, korottamalla yhdessä yössä polttoaineveroa lähes 7 senttiä. Se näkyy kuljetusyrittäjissä, mutta myös palveluyrittäjissä ja kaikissa palveluissa.

Ihmettelen sitä, että vaikka keskusta yrittää kuinka vakuutella, että te olette nyt yrittäjien puolella, niin kyllä nämä yrittäjät ovat Suomessa huolissaan. [Antti Kurvinen: Yrittäjien verotus pysyy kohtuullisena!] Yrittäjät eivät usko, arvoisa puhemies, tähän vasemmistohallitukseen. [Puhemies koputtaa] He epäilevät, että maa menee [Puhemies: Aika!] huonompaan suuntaan, ja se on totta. [Ben Zyskowitz: He ovat oikeassa!]

11.26 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yrittäjät pitävät verotusta koskevissa kyselyissä kaikkein tärkeimpänä asiana verotuksen ennakoitavuutta. Suomen poliittisessa kulttuurissa verotuksen ennakoitavuutta toteutetaan laatimalla hallitusohjelma, johon kaikki hallituskoalition puolueet sitoutuvat koko vaalikaudeksi.

Pääministeri Marinin hallitus on ohjelmassaan sitoutunut siihen, että yrittämisen, omistamisen ja omistajanvaihdosten verotusta ei kiristetä. Kone- ja laiteinvestointien tuplapoistot edistävät uuden teknologian käyttöönottoa ja tuottavuuden kasvua yrityksissä. Tuotekehitystä edistetään verokannustimella, [Toimi Kankaanniemen välihuuto] joka lisää yritysten ja korkeakoulujen yhteistyömahdollisuuksia tutkimuksessa ja tuotekehityksessä.

Tällaisesta veropolitiikasta kai sentään kokoomuskin ymmärtää kiittää hallitusta. Yrittäjäpuolueena keskusta huolehtii yrittäjyyden edellytysten vahvistamisesta [Timo Heinosen välihuuto] aina ollessaan hallituksessa.

11.27 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos nyt lähdetään työllisyydestä ja työllisyysarvioista puhumaan, niin on syytä huomata, että esimerkiksi kokoomuksen vaihtoehtobudjetin työpaikat eivät ole pääosin tietopalvelulaskelmista vaan muista arvioista. Jos lähdetään muiden arvioiden perusteella arvioimaan työpaikkojen määrää, niin varmasti myös hallituksen saldo näyttää erilaiselta. 35 000 työpaikkaahan siellä arvioidaan tulevan muualta, ja kyse on pitkälti sellaisista toimista, joita myös hallitus esittää: työttömyysputken muutokset, perhevapaaudistus, TE-palveluiden kehittäminen ja lisäresurssit, ulosoton suojaosuus. Nämä kaikki löytyvät myös hallitusohjelmasta. Siitä huolimatta, kun hallitus näitä esittää, vaikutus on kokoomuksen mukaan nolla; kun te itse esitätte, vaikutus on 20 000. Siihen päälle vielä esitetään 15 000 paikallisesta sopimisesta, joka perustuu Suomen Yrittäjien arvioon — siis lobbausjärjestön arvioon, ei vertaisarviointuun tutkimukseen. Eli jos lähdetään nyt todella ruotimaan tätä työllisyyspolitiikkaa, niin ihan samanlaisia, vähän vaihtelevien asiantuntijoiden arvioita voidaan kyllä myös käyttää hallituksen politiikan oikeuttamiseksi [Puhemies koputtaa] kuin mitä kokoomus käyttää oman politiikkansa oikeuttamiseksi. [Sari Sarkomaa: Tietopalvelua ette usko enää!]

11.28 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustajat Heinonen ja Kankaanniemi innoittivat käynnistämään runoratsun. Edustaja Heinonen,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

kuuntele nyt huolella, tämä hallitus on koko Suomen puolella. Pihtiputaanmummo, huoleksi heitä, ei oppositio suunsoitolla jälkiään peitä. Leikkasivat köyhemmiltä ja koulutuksen rahat, täytenä pullottivat vain vuorineuvosten mahat. [Naurua] Nyt kun Marinin hallitus asioita kuntoon laittaa, niin johan se räksytys oppositiossa hyvältä maittaa. Ajan kanssa ajatuksella korjataan sote, perusturva ja ilmastonmuutos, [Arja Juvosen välihuuto] niin ettei kansakuntaamme kohtaa pöhlöpopulismi ja maalaisjärjen käyttöä rajoittava vitamiinipuutos. [Naurua] Ajattelu ja valmisteluun riittävä aika, siinä on kestävän päätöksenteon taika.

Näin joulun lähestyessä rauhaa, voimaa ja viisautta niin hallitukselle kuin myöskin koko eduskunnalle. [Eduskunnasta: Kiitoksia!]

11.29 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ensinnäkin kiitos edustaja Kyllöselle, että toi joulumielen ihan koko saliin.

Hallitusohjelmassa on maininta ulkomaalaisista opiskelijoista. Se on ryhmä, jota meidän tulisi saada tänne paljon enemmän, mutta se on ryhmä, joka meidän pitäisi saada pysymään täällä Suomessa saatuaan täällä koulutuksen. Ohjelmassa on kirjaus, että luotaisiin automatiikka oleskeluluvalle ja työluvalle heti valmistumisen jälkeen. Tämä olisi äärimmäisen tärkeä asia, olisi koko yhteiskunnan hyväksi monella tavalla. Miten tämä työ etenee?

Työllisyyskokeiluista: Aina silloin tällöin puhutaan tarveharkinnasta, sen luopumisesta. Voisiko ajatella, että näitä työllisyyskokeiluja tehtäisiin tarveharkinnasta luopumisen kautta ihan paikallisin kokeiluina, eli tietyssä maakunnassa vaikka kokeiltaisiin, mitä se tarkoittaisi työllisyydelle, työvoiman saatavuudelle, jos siitä luovuttaisiin?

Ärade regering och talman! Jag undrar: I vilket skede är nu arbetet med att ge automatiska uppehållstillstånd för [Puhemies koputtaa] utländska studerande i Finland och kunde man göra lokala försök med behovsprövning?

11.31 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vielä muutama kysymys.

Kun linja on se, että myydään omaisuutta, otetaan velkaa ja nostetaan ylemmän keski-luokan verotusta ja tätä kutsutaan kestäväksi taloudenhoidoksi, niin voisitteko avata, miten olette tällaiseen yhtälöön päätyneet.

Sitten: miten hallitus aikoo lisätä paikallista sopimista, kun kerran koko eduskunnalla yhdessä on se käsitys, että yrittäjyyttä tukemalla syntyy työpaikkoja?

Sitten: onko hallitus valmis harkitsemaan perheverotuksen käyttöön ottamista, [Paavo Arhinmäki: Ei ole!] jotta syntyisi perheille se kuva, että heitä tuetaan aidosti?

Teknolomiteollisuus on tuonut ilmi, että tarvitaan 53 000 uutta osaajaa, jotta kilpailukyky voidaan säilyttää. Teknisen koulutuksen paikkoja on kuitenkin riittämättömästi. Mitä hallitus aikoo tehdä, että näitä koulutuspaikkoja [Puhemies koputtaa] nopeassa tahdissa lisättäisiin?

11.32 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän konsernin tilinpäätökseen. Helsingin kaupunki teki konsernin tilinpäätöksen viime vuonna, mikä antoi 550 miljoonaa voittoa. Viime vuonna valtio myi omia osakkeitaan Vakelle, mikä oli melkein 2 miljardia euroa. Se näkyi positiivisena budjetissa, vaikka mitään rahaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

ei liikkunut. Tällöinen epäkohta otettaisiin pois, jos tehtäisiin konsernin tilinpäätös. Siksi kysynkin vielä valtiovarainministeriltä: meinaatteko tehdä konsernin tilinpäätöksen?

11.32 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy sanoa uudelle valtiovarainministerille: paljon voimia, viisautta vastuulliseen tehtävään.

Erittäin hyvä, tasapainoinen puheenvuoro, jossa oli erityisen tärkeä näkökulma se, että pienempi eriarvoisuus yhteiskunnissa tukee myös taloutta eikä päinvastoin. Ja sen takia, kun tämän hallituksen suuri tehtävä on tehdä Suomesta hiilivapaa yhteiskunta ja tehdä se samalla niin, että kaikki pidetään mukana ja työllisyydestä huolehditaan, on tärkeää, että hallitus nyt etupainotteisesti tekee toimia, joilla ihmiset pidetään mukana ja joilla eriarvoisuutta pienennetään. Ja nyt, kun me budjettia käsittelemme, täytyy sanoa, että eihän tämä ole ilman vastustusta mennyt. Moni vastusti pienten eläkkeiden korottamista, [Timo Heinen: Kuka?] nyt nekin, jotka täällä aikaisemmin vastustivat, [Välihuutoja oikealta] antavat tukensa. [Puhemies koputtaa] Perusturvan korotusta tosiasiallisesti kritisoidaan... — Arvoisa puhemies, saanko jatkaa? — ...sen työllisyysvaikutusten kautta: aktiivimalli, yhdenvertainen varhaiskasvatus.

Arvoisa puhemies! Tässä budjetissa nyt tehdään se muutos todeksi, johon tämä hallitus [Puhemies koputtaa] on sitoutunut, ja kaikki tuki sille.

11.34 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kylön runollaan jatkoi viime viikkojen teatterilinjaa. Saattaa olla, että KOM-teatteri osoittaa jo kiinnostusta. [Jukka Gustafsson: Humanismi voittaa itsekkyyden!]

Mutta kiitos ministeri Kulmunille hyvästä puheenvuorosta. Hallituksen ministereistä olen ollut tyytyväisin valtiovarainministeriin, sekä uuteen että vanhaan. Kuitenkaan kansalaisten ostovoimasta ei täällä juuri puhuta — budjetissahan on monia toimia, jotka heikentävät kansalaisten ostovoimaa. Kysynkin: jatkuuko linja tällaisena myös seuraavassa budjetissa, eli noudatetaanko hallitusohjelmaa pilkulleen, vai tuleeko teiltä uusia kansalaisten ostovoimaa parantavia toimia ennen kuin on liian myöhäistä? Tuossa edustaja Lindtman puhui eriarvoisuudesta ja sen vähentämisestä, niin siihen kyllä pystyttäisiin parhaiten parantamalla kansalaisten ostovoimaa.

11.35 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella on hyvänä tavoitteena, että julkinen talous on tasapainossa vuonna 23, mutta näyttää siltä, että julkisen talouden alijäämä on silloin 3,6 miljardia tai 5,3 miljardia riippuen, miten lasetaan näitä työeläkerahastoja. Jos te ette oikeasti tuo työllisyystoimia ja uskottavia työllisyystoimia ensi vuoden puolella, niin silloin tämä julkisen talouden tasapaino ei mitenkään voi toteutua.

Mutta, arvoisa puhemies, eilisestä keskustelusta kiinnitän huomiota siihen, jossa pääministeri sanoi, että koko maan asioista pidetään huoli, ja erityisesti keskusta piti huolta alueiden ja vähävaraisten asioista. Nämä ovat hyviä periaatteita, mutta minä en oikein ymmärrä, että miten se on mahdollista, jos te annatte jotakin ja samalla nostatte lämmityspolttoaineveroja, nostatte liikennepolttoaineitten veroja. Eli asumisen ja liikkumisen kustannukset nousevat merkittävästi, ja juuri niillä alueilla, mitkä ovat keskustan ydinkannatusalueita. Sanotteko te siellä tupailloissa, että kävelkää ja pyöräilkää 60 kilometriä töihin?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

11.36 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sen verran kevennän tätä vakavaa talouspoliittista keskustelua, että draama on kyllä hyvä tapa purkaa erilaisia turhautumia, ja nuorisoseuran lavallakin voi sitä teatteria kokeilla — voisi tehdä oppositiollekin ihan hyvää.

Arvoisa puhemies! Kun nyt kuuntelee näitä kokoomuksen puheenvuoroja, niin tässä unohtuu se, että kyllähän nämä talouden näkymät perustuvat kuitenkin siihen finanssipoliittisen linjan päätökseen, mitä valmisteltiin silloin, kun kokoomuksella oli valtiovarainministerin salkku — edustaja Orpo siellä touhusi, tätä ei saa unohtaa.

Arvoisa puhemies, tämän hallituksen, punamultahallituksen, tavoitteena on lisätä kaikin tavoin ihmisten välistä tasa-arvoa Suomessa, on se tuloerojen vähentämistä, vanhusten yksinäisyyden vähentämistä, nuorten syrjäytymisen vähentämistä tai kaupunkien ja maaseudun välisten erojen vähentämistä, ja se on meiltä arvovalinta. Kuitenkin, kun täällä muun muassa edustaja Eestilä kritisoi sitä, mitä tapahtuu alueilla ja tavallisille ihmisille, niin kysyn nyt vielä valtiovarainministeriltä, että kun tämä budjetti hyväksytään, lisääntyvätkö keskituloisen ja pienituloisen ihmisen [Puhemies koputtaa] tulot vai vähenevätkö? [Timo Heinonen: Vähenevät!] Miten kehittyy tavallisen ihmisen ja [Puhemies koputtaa] yrittäjien verotus?

11.37 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä useammassa opposition puheenvuorossa kiinnitettiin huomiota tähän Suomen Pankin talousennusteeseen ja väitettiin, että se osoittaa selvästi alenevaa suuntaa. Täytyy muistaa, että Suomen Pankin alkuperäinen ennuste oli ensi vuodelle puolitoista prosenttia kasvua ja tällekin vuodelle hiukan enemmän kuin hallitus omassa talousarvioesityksessään arvioi. Hallituksen pohja oli huomattavasti varovaisempi. Siellä on lähdetty yhden prosentin talouskasvusta ensi vuodelle, ja nyt tämä Suomen Pankin uusi, 0,9 prosenttia, on käytännössä sama, siinä on yhden kymmenyksen ero. Nämä suunnat ovat aika tärkeitä. Tehdään kovin isoja otoksia siitä, että tosiasiaassa Suomen Pankki on saman ennusteen tehnyt kuin mihinkä hallituksen budjettiesitys pohjaa.

Tästä lukujen arvioinnista: muutenkin olisi hyvä, että esimerkiksi tätä 5 000:ta, joka on 0,2 prosenttia työvoimasta ja joka on mittavirhe työllisyyden suuntia arvioitaessa, [Puhemies koputtaa] ei kauheasti pidettäisi ikään kuin täytenä totena.

11.38 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Niin, talouskasvun yleiset näkymät ovat, että kansainvälisen kehityksen takia talouskasvu heikkenee ja meidän vientinäköymämme heikkenevät, mutta toisaalta talous kuitenkin vielä yhä kasvaa ja vientikin voi kääntyä nousuun, jos meidän kustannuskilpailukykyämme säilyy, jos meidän tuottavuuskehityksemme kääntyy positiiviseksi, jos me annamme mahdollisuuden tehdä investointeja sekä yksityisellä että julkisella puolella. Ja näin ollen meidän täytyisi tehdä edelleen panostuksia, että saisimme aineettomia investointeja liikkeelle.

Toisaalta kotitalousten luottamusta täytyisi vahvistaa, koska jos kulutus heikkenee, niin se tuottaa paljon negatiivista yhteiskuntaan. Kuluttajien luottamusta on vahvistettava. Täytyy muistaa, että meillä on 500 000 henkeä ulosotossa vuosittain. Näille täytyisi tehdä jotakin.

Sitten näistä työllisyystoimenpide-ehdotuksista: meillä on tulossa oma 80-kohtainen ohjelma. Ehdotankin sitä, että käydään keväällä ajankohtaiskeskustelu työllisyystoimenpiteistä, [Puhemies koputtaa] kun kaikki saavat ne listansa tehtyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

11.39 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kurvisen kannattaisi keskittyä miettimään nyt tulevaa eikä ainakaan mustamaalata sitä tärkeää työtä, mitä tehtiin yhdessä. [Antti Kurvinen: Nimenomaan!] Te puhuitte touhuamisesta. Se, mitä minä siellä touhusin, oli se, että minä pidin kiinni keskustalaisen pääministerin Juha Sipilän hallitusohjelmasta [Timo Heinonen: Ei he tunne enää Sipilää!] ja sen talous- ja työllisyyspolitiikan linjasta, mutta sillä, mitä yhdessä tehtiin ja mitä viime hallitus teki, julkinen talous saatiin kohti tasapainoa, saatiin työtä 140 000 ihmiselle, velkaantuminen saatiin kuriin ja suomalaisen hyvinvoinnin pohja vahvistui. Älkää tätä mollatko, hyvä ihminen. [Hälinää]

Mutta nyt me olemme saaneet tänään Suomen Pankin uudet ennusteet, ja ne nyt kertovat vain sitä varoittavaa kieltään siitä, että talouskasvu notkahtaa ensi vuonna, niin kuin on ennustettu. Siksi tämä huoli on niin suuri siitä, mikä hallituksen talouspolitiikan linja on, koska se johtaa siihen, että julkinen talous lähtee uudelleen epätasapainoon, velkaantuminen lähtee nopeaan kasvuun, työttömyys ei parane [Puhemies koputtaa] ja ihmisten verotaakka kasvaa. Tätä me haluamme teidän korjaavan, ja toivottavasti saadaan siihen nyt reagointia hallitukselta [Puhemies koputtaa] ja valtiovarainministeriltä. Mitä aiotte tehdä?

11.41 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minä en ole mollannut millään tavalla sitä loistavaa työtä, mitä tehtiin viime vaalikaudella, ja se työ jatkuu. Se pitkä Suomen työllisyyden linja jatkuu tällä vaalikaudella. Se, että me voimme lisätä ihmisten välistä tasa-arvoa, mistä puhuin aiemmin, pohjaa vain siihen, että me saamme lisää työpaikkoja Suomeen, arviolta 60 000 me tarvitsemme, ja työllisyysaste tulee nosta 75:een alkuvaiheessa tällä vaalikaudella, jatkossa 80 prosenttiin. Tätä yhteisen työllisyyden linjaa jatketaan, ja meillä on olemassa hallitusohjelmassa niin sanottu meno-ohje, menosääntö siitä, että mikäli työllisyys ei nouse, niin sitten tiettyjä panostuksia ja menonlisäyksiä ei voida tehdä. Keskusta tulee pitämään siitä loppuun asti kiinni. [Ben Zyskowicz: Luuletteko, että tuohon vihervasemmisto suostuu?]

Mutta sen sanon, edustaja Orpo, mikä on muuttunut linjassa. Se on muuttunut, että te mietitte vain veronkevennyksiä. Te mietitte vain veronkevennyksiä hyväosaisille. Kokoomuksella ei ole enää mitään muuta talouspoliittista linjaa kuin lisää joululahjoja rikkaille. [Välihuutoja oikealta] Joululahjoja rikkaille on kokoomuksen linja.

11.42 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos uudelle valtiovarainministerille budjetin esittelystä ja paljon voimia uuteen, vastuulliseen tehtävään. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Se, mitä tämä budjetti tekee, on se, että se ottaa vakavasti tämän ajan suurimman kysymyksen, ja se kysymys on: miten me voimme yhteensovittaa meidän vastuumme ympäristöstä ihmisten hyvinvointiin? Hallituksen tavoite, että me olemme rakentamassa ensimmäistä fossiilivapaata yhteiskuntaa, on valtava tavoite. Se on todella iso asia. Se ei missään nimessä tapahdu yhdessä hetkessä eikä se missään nimessä tapahdu yhdellä budjetilla, mutta tämä on se budjetti, joka ottaa niitä ensimmäisiä askeleita. Se, että me nostamme ihmisiä köyhyydestä, se, että me vihdoinkin panostamme koulutukseen, se, että me teemme ilmastoystävällisiä investointeja, ja se, että me suojelemme luontoa — nämä ovat kaikki askeleita ilmastokestävän ja ympäristöystävällisen hyvinvointivaltion rakentamiseen, ja siitä minä haluan lausua kiitokseni valtiovarainministerille ja hallitukselle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

11.43 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keväällä käynnistävät työllisyyden kuntakokeilut, joissa kunnat vastaavat työnhakijoiden palveluista. Tarkoituksena on nykyistä paremmin tunnistaa työllistymisen esteet sekä osaamisen kehittämistarpeet. Työllisyyttä edistää myös hyvä asuntopolitiikka. Valtiovarainvaliokunta esittää lausumassaan, että Valtion asuntorahaston korkotukilainavaltuutta nostetaan siten, että hallitusohjelmassa asetettu tavoite valtion tukemasta asuntotuotannosta saadaan täytettyä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimusmenettelyä voidaan jatkaa nykyisen kauden päätyttyä kuluvan vuoden lopussa. MAL-sopimusmenettelyn avulla voidaan lisätä asuntotuotantoa, edistää hiilineutraalien kaupunkiseutujen kehittymistä ja liikkumisen kestävästä kehitystä. Valiokunta esittää, että MAL-sopimusten osalta varmistetaan myös panostukset kaupunkiseutujen ja pääkaupunkiseudun joukkoliikennehankkeisiin sekä kaupunkiseutujen liityntäpysäköinnin kehittämiseen.

Lisäksi esitetään, että Keravan liityntäpysäköinnin asemakeskuksen suunnittelu käynnistetään pikaisesti ja että muutkin pääkaupunkiseudun joukkoliikenteen [Puhemies koputtaa] houkuttelevuutta lisäävät hankkeet saadaan liikkeelle viivytyksettä.

11.44 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Koskinen ja moni muukin jo tuossa totesi, Suomen Pankin uunituoreen ennusteen mukaan julkisen talouden näkymät ovat heikentyneet ja talouskasvu hidastuu ensi vuonna alle prosenttiin. Vaikka näiden ennustelaitosten osumatarkkuus ei ole aina järin hyvä, niin suunta on kuitenkin hyvin huolestuttava.

Valitettavasti konkreettiset toimenpiteet talouskasvun ja työllisyyden vahvistamiseksi ovat olleet hallituksen toimesta vähäisiä, ja edes joulukuun hallitusneuvotteluissa ei nähty minkäänlaista suunnanmuutosta. Toiveet lepäävätkin lähinnä työllisyystyöryhmien varassa. Eduskunta odottaa niiltä ja hallitukselta nyt ripeitä ja toteutuskelpoisia ehdotuksia.

Mutta, arvoisa puhemies, menokasvu on sitä vastoin nopeaa. Hallitus aikoo rahoittaa tulevin vuosina eräitä tulevaisuusinvestoinneiksi kutsumiaan kertaluonteisia menoja pääosin omaisuustuloilla. Arvoisa pääministeri Marin, te olette ainakin takavuosina suhtautunut hyvin kriittisesti tuottavan omaisuuden, valtionomaisuuden myyntiin. [Puhemies koputtaa] Voitteko luvata, ettei kansalaisten yhteistä, tuottavaa omaisuutta ajauduta myymään alihintaan hallituksen antamien lupauten toteuttamiseksi?

11.45 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tosiasia on, että nyt on tapahtumassa suunnanmuutos. [Ben Zyskowitz: Kuulitteko, keskusta?] Eriarvoisuus pienenee, ja tuloerot myös pienenevät. Kokoomus esimerkiksi alentaisi ansiotuloveroja 800 miljoonalla eurolla enemmän kuin hallitus, ja tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että verotus kevenisi hyvätuloisilla. Kokoomuksen veronalennus rahoitettaisiin korottamalla kulutusveroja reilulla 400 miljoonalla eurolla, ja taas köyhät maksaisivat suhteessa enemmän. [Ben Zyskowitzin välihuuto] Tämän lisäksi kokoomus myös lopettaisi ansiosidonnaisen työttömyysturvan ajalta kertyvän eläkkeen, [Timo Heinosen välihuuto] minkä se väittää vahvistavan julkista taloutta 500 miljoonalla eurolla. Tämän lisäksi kokoomus myös heikentää työttömyysturvaa: ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan tulisi porrastuksen kautta leikkausta, omavastuupäiviä palautettaisiin ja työttömyysputki poistettaisiin. Yleinen asumistuki jäädytettäisiin, mikä heikentäisi ihmisten perusturvaa. [Puhemies koputtaa] Kokoomus puuttuisi myös toimeentulotukeen, mikä heikentäisi kaikkein pienituloisimpien ihmisten tilannetta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

11.47 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monessa perheessä odotetaan joulua vakavassa tilanteessa: isällä tai äidillä ei ole työtä. Moni perhe odotti tämän hallituksen ensimmäistä budjettia ja toivoi, että sieltä tulisi toimenpiteitä, jotta isä tai äiti tai molemmat vanhemmat saisivat työtä. [Kimmo Kiljunen: Ensimmäinen päivä tammiukuutahan ne vasta tulee!] Monelle on ollut järkytys, kun eduskunnan tietopalvelu on arvioinut Marinin budjetin vaikutukset: [Hälinää — Puhemies koputtaa] työllisyys vähenee, 5 000 ihmistä vähemmän on työssä tämän budjetin vaikutuksesta.

Kysymys on siitä, että te ette ole tehneet toimia, vaikka niitä olisi. Kokoomus on esittänyt ohjelman, jolla saataisiin 60 000 uutta työpaikkaa [Jussi Saramon välihuuto] sillä tavalla, että tuloeroja ei lisättäisi, sosiaalisesti vastuullisesti lisättäisiin työpaikkoja, mutta te ette ota tuota ehdotusta vastaan. Mitä te vastaatte, pääministeri Marin, niille lapsille, jotka ovat huolissaan siitä, kun äidillä ja isällä ei ole työtä?

Rujoja arvovalintoja olette tehneet myös vanhustenhuollon osalta. Te lupasitte vähintään 4 400 uutta hoitajaa [Puhemies koputtaa] ja paljon, tuhansia euroja rahaa vanhustenhoitajien palkkaamiseen, mutta [Puhemies koputtaa] ensi vuoden budjetissa on vain 5 miljoonaa euroa. Kuka hallituksessa vastusti sitä, että [Puhemies koputtaa] vanhustenhoitoon tulisi lisää rahaa? Vain 5 miljoonaa euroa. [Puhemies: Aika täynnä!] Kokoomus esittäisi 150 miljoonaa lisää ensi vuodeksi.

11.48 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun olen kuunnellut tätä keskustelua, niin olen tyytyväisenä pannut merkille, että meitä yhdistää täällä kaksi asiaa: salin laidasta laitaa me haluamme, että julkinen talous on 2023 tasapainossa ja työllisyysaste on 75 prosenttia. Mutta sitten meitä erottaa kyllä kaksi asiaa. Toinen on se reitti, miten me menemme tähän. Menemmekö me sosiaalisesti kestäväällä tavalla, niin kuin hallitus esittää, vai ryskien ja repien? Ja toinen, joka erottaa, on se, että uskommeko me tulevaisuuteen. [Kimmo Kiljunen: Uskotaan!] Hallitus uskoo siihen, että me pääsemme tähän tavoitteeseen [Arto Satonen: Osa uskoo joulupukkiin, osa ei!] ja kestäväällä tavalla ja kestävä reittiä pitkin. Oppositio antaa viestin, että ”mitä se hyvää, että ei me kuitenkaan päästä tähän”. Nyt kannattaisi antaa suomalaisille yrittäjille ja yrityksille viesti, että kannattaa investoida [Jukka Kopra: No miksi ette anna?] ja kannattaa uskoa tulevaisuuteen. Tätä kautta isänmaata rakennetaan, mutta tätä viestiä ei tule edes kokoomukselta. [Jukka Kopra: Eikä teiltä!]

11.49 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kuunnellut tätä keskustelua mielenkiinnolla, ja nyt on kyllä oikaistava tämä väärä väite, joka kokoomuksen toimesta on täällä muutamassa puheenvuorossa esitetty, viimeksi edustaja Sarkomaa toimesta. Eduskunnan tietopalveluhan ei nimenomaisesti ole laskenut tätä 5 000:ta koko budjetin työllisyysvaikutukseksi. Eduskunnan tietopalvelu on nimenomaisesti todennut, että arvio ei kuvaa koko budjetin työllisyysvaikutusta. Kun te täällä niin väitätte, te annatte siinä virheellisen todistuksen. [Ben Zyskiewicz: Antakaa ne luvut, jotka kuvaa!]

Mitä tulee hallituksen finanssipolitiikan kokonaislinjaan, hallituksen talouspolitiikan kokonaislinjaan, niin täytyy sanoa, että meidän asentomme on tässä tilanteessa aivan oikea. Koko Eurooppaa, niin Suomea kuin muita Euroopan maita, koskee ennen muuta investointivaje, ja tähän vajeeseen hallitus vastaa. Me investoimme koulutukseen, infrastruktuuriin, ihmisten hyvinvointiin. Tämä on oikea asento, jonka hallitus on ottanut. Me rakennamme tulevaisuutta, me teemme panostuksia, jotta huomenna olisi paremmin kuin tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

nään. Minä seison ylpeänä tämän hallituksen budjetin ja esityksen takana, joka parantaa tavallisten suomalaisten ihmisten asemaa ja arkea. [Ben Zyskowicz: Pääministeri, kertokaa oikeat luvut!]

11.51 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on kuvannut, että se tekee politiikkaa, joka pohjautuu tutkittuun tietoon. Tänä aamuna viimeksi Suomen Pankki — jälleen — on varoittanut siitä, että talouskasvu hiipuu ja heikkipänee ja että myöskin kansainvälisten arvioiden mukaan Suomessa talouspolitiikan viritys, siis se teidän budjettinne ja talouspolitiikkalinjanne, on väärä. [Paavo Arhinmäki: Näinkö Suomen Pankki sanoi?] Näin ollen me toivoisimme eduskunnassa nöyryyttä ja harkintaa, että Marinin hallitus ottaisi vakavasti nämä asiantuntija-arviot ja korjaisi — mielestäni tuli hukattua hyvä mahdollisuus, kun hallitus vaihtui, siihen, että olisi voinut hallitusohjelmaa tältä osin korjata. Vähintä, mitä voitte tehdä, olisi esittää niitä työllisyystoimia, koska eduskunnan tietopalvelun uskottava laskenta osoittaa sen, että miinus 5 000 työpaikkaa on pakkasella. Se ei muutu mihinkään, vaikka täällä mitä puhutaan.

Ja edustaja Emma Karille, vihreille, haluaisin sanoa sen, että puhutaan paljon ympäristöstä ja ilmastomuutoksen pysäyttämisen tarpeesta, mutta tämä teidän budjettivaihtoehtonne [Puhemies koputtaa] lisää 100 miljoonalla eurolla ympäristölle haitallisia tukia. [Puhemies koputtaa] Miten tämä on linjassa hallituksen ympäristötavoitteiden kanssa?

11.52 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouskasvu on hiipumassa. Hallituksen hyvienkin lupauksen täyttäminen on kiinni, saavutetaanko työllisyystavoite, muuten jää vaihtoehdoksi valtion omaisuuden myynti tai velanotto. [Petteri Orpo: Tai leikkaukset!] Eli mahtava perintö uudelle sukupolvelle, eikö vain? Mitä konkreettisia esityksiä on tehty työllisyyden saavuttamiseksi hallituksen taholta? [Kimmo Kiljunen: Tuplapoistot!] Voin vastata siihen samantien itsekini: Ei oikeastaan mitään. Työryhmiä, kokeiluja on luvassa, mutta niillä ei vielä todellakaan toteuteta lupauksia.

Ilmastokeskustelusta, toimenpiteistä: Älkää, hyvät ihmiset, siis hallitus, ajako Suomea konkurssiin. Aivan ylimitoitettut tavoitteet, meidän kansamme on 5,5-miljoonainen, ajaa hyviä ympäristötekoja tekevän maamme aivan nurkkaan. Ei ole liian myöhäistä hallituksen tutustua perussuomalaisten hyvään varjobudjettiin, josta jo edustaja Kankaanniemi esitti hyviä esityksiä. [Puhemies koputtaa] Siinä maaseutua ja kaupunkeja ei aseteta vastakkain.

11.53 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koetan vastata muutamiin kysymyksiin, joita edustajat ovat tässä esittäneet.

Suhdannevaihtelu, joka tänään näkyy vaikkapa siinä Suomen Pankin ennusteessa, joka meillä on ollut tiedossa, se, että se on ollut puolitoista prosenttia tänä vuonna ja tulee noin prosenttiin ensi vuonna, on aivan normaalia suhdannevaihtelua, ja tämä on ollut meidän tiedossamme. Tai se finanssipolitiikan viritys, jota täällä kritisoitiin: IMF on todennut meidän finanssipolitiikan olevan aivan oikealla lailla viritettyä. Tässä suuressa kuvassa ei ole tapahtunut mitään dramaattista muutosta. Ja itse asiassa lyhyellä tähtäimellä odotuksiin nähden tilanne on vähän parempi, mutta totta kai pitkällä tähtäimellä edelleenkin meillä on niitä isoja rakenteellisia kysymyksiä, joissa meidän täytyy eteenpäin päästä.

Ja kyllä tästä kokoomuksen ahdingosta: kun te ette pysty yrittäjyyttä kritisoimaan, kun yritysten, yrittäjien verotus ei kiristy, niin te kritisoitte kotitalousvähennystä, kotitalousvä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

hennystä. [Toimi Kankaanniemi: Se vielä puuttuis! — Sari Sarkomaa: Yrittäjät maksavat ansiotuloveroa, ja se kiristyy!] Ja itse asiassa edelleenkin remonttityössä se maksimimäärä nousee. Vähennys on aikaisemmin ollut 5 000 eurosta, jatkossa se on yli 5 800 eurosta, joten se, että te kritisoitte kotitalousvähennystä yrittäjyyden kautta, kyllä kertoo siitä, että teillä ei itse asiassa ole kritisoitavaa yrittäjyyttä kohtaan. [Sanni Grahn-Laasonen: Kritisoimme leikkausta!]

Arvoisa puhemies! Edustaja Kurvinen kysyi täällä siitä, että miten on tulojen suhteen. 70 prosentilla kotitalouksista käteen jäävät tulot kasvavat — 70 prosentilla kotitalouksista käteen jäävät tulot kasvavat. [Välihuutoja] Keskituloinen eläkeläinen, 6 euroa kuussa, keskituloinen palkansaaja, 4 euroa kuussa, etuuskien varassa oleva noin 4 euroa kuussa. 70 prosentilla käteen jäävät tulot kasvavat. [Sari Sarkomaa: Keskituloisen palkansaajan verotus kiristyy, samoin keskituloisen yrittäjän!]

Joten haluan todeta, arvoisa puhemies, vielä lopuksi edustaja Harkimolle, että konsernin tilinpäätökseen ei ole tarkoitus siirtä. [Puhemies koputtaa] Ajattelempa, että sisältö on muotoa tärkeämpää.

11.56 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtion budjetti heijastaa aina tekijöiden arvovalintoja, tämä on varmasti totta. Siksi onkin niin hienoa, että tämän eduskunnan enemmistö ei leikkaa työttömiltä, vähävaraisilta, koulutuksesta, ympäristöltä, kansainvälisestä yhteistyöstä [Timo Heinonen: Ja lapsilta! — Paavo Arhinmäki: Koulutukseen panostaminen lapsilta leikkaamista? Erikoinen tulkinta!] vaan panostaa koulutukseen, osaamiseen, kulttuuriin, työllisyyskeinoihin, ilmastomuutoksen torjuntaan ja turvallisuuteen.

On totta, että maailmantalouden epävarmuudet ja erilaiset demokratiaa nakertavat mallit ja tapahtumat luovat haasteita taloudelle, ja eri taloudethan näistä selviävät eri tavoin riippuen siitä, kuinka monipuolinen elinkeinorakenne niillä on ja ovatko ne panostaneet osaamiseen ja aineettomiin investointeihin. Nyt tässä tehdään oikeansuuntaisia ratkaisuja.

Myös kestäviä kulkutapamuotoja lisätään. Kävelyä, pyöräilyä edistetään. Joukkoliikenteen tukea tullaan nostamaan. On aivan ratkaisevaa, miten tuemme kaupunkiseutujen kasvua, kun haluamme ratkaista työllisyystavoitteitamme. [Puhemies koputtaa] Työllisyystavoitteita ratkotaan siellä, missä ihmiset asuvat.

11.57 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Perussuomalaiset tahtovat, että Suomi alkaisi tekemään sinivalkoista työllisyyspolitiikkaa, jossa kotimaan työttömät ja pätkätyöllistetyt saisivat töitä ennen laajamittaista ulkomaalaisen halpatyövoiman maahanmuuttoa. Työllisyysaste ei nouse, jos yhtä työssäkäyvää maahanmuuttajaa kohden otetaan kaksi työtöntä maahanmuuttajaa. Ettekö voi hallituksessa myöntää — pääministeri poistui, mutta ehkä kenties varapääministeri Kulmuni voisi hallituksessa myöntää — että nykyinen järjestelmä päästää liian helposti maahan sosiaaliturvan varaan ajautuvia ihmisiä. Tämä on Suomen julkiselle taloudelle valtava raskaus tulevana vuosikymmeninä. Se kertaantuu ja se uhkaa hyvinvointivaltiota, puhumattakaan Suomen yleisestä turvallisuudesta.

11.58 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Ensinnäkin edustaja Elomaan kommenttiin ilmastotyöstä: Ei ilmastotavoitteita tehdä niin, että pienet maat eivät tee mitään, isot maat tekevät. [Ritva Elomaa: Me tehdään jo paljon!] Eikä tehdä niin,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

että ne, joiden päästöt per capita ovat pienet, tekevät paljon tai ne, joiden päästöt per capita ovat isot, eivät tee mitään. Jokainen tekee osansa.

Kun pohditaan tämän vuoden vaihtoehtobudjetteja, niin ne menevät kyllä historiaan monella tavalla. Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti sisälsi varmaan isoimmat laskuvirheet ikinä: jopa miljardin reikä. [Leena Meri: Vai niin!] Kokoomuksen vaihtoehto, joka tosin oli mielenkiintoisempi, sisälsi varmaan historian isoimman vivutuksen: 7 miljoonan satsauksella 335 miljoonan säästöt — 50-kertainen. Tähän ei varmaan pysty kukaan, ei tänään, ei tulevaisuudessa. [Jussi Saramo: Varsinkaan kokoomus! — Välihuutoja oikealta] Se menee historiaan.

Mitä tulee investointeihin, yrittäjyyteen, me helpotamme koneinvestointeja, helpotamme aineettomia investointeja. Me helpotamme työperäisen maahanmuuton lisäämistä, [Puhemies: Aika!] mikä on hyvä asia. Me helpotamme opiskelijoiden jäämistä Suomeen. Tämä ei olisi onnistunut toisella hallituspohjalla. Tällä se onnistuu, [Puhemies: Aika!] ja se on koko Suomelle hyväksi.

11.59 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituspuolueiden ylimielisyys näkyy. Edustaja Elomaa puhui ja esitteli ministeriaitioon vaihtoehtobudjettiamme. [Paavo Arhinmäki: Joka on reikiä täynnä!] Samaan aikaan katsoin ministeri Kulmunia: hän katsoi sivulle ja alkoi naureskelemaan.

Pääministeri Marin ehdotti eilen yhteistyön kättä. Kun sitä tarjotaan, sieltä naureskelemaan. Tässä äskeinen puheenvuoro RKP:ltä osoittaa myös sen, ettei haluta kuunnella, mitä perussuomalaiset ovat sanoneet ympäristöpolitiikasta. Taakanjako EU:ssa: Kuka maksaa eniten? Ne, jotka saastuttavat vähiten. [Paavo Arhinmäki: Miten niin?] Yllätys yllätys. Eikö taakanjakosopimus — Romania, Unkari — pitäisi neuvotella uudestaan? Mitä Suomi sai puheenjohtajakaudella aikaiseksi? Ettekö te näihin tutustu? Ei yhtään mitään saanut aikaiseksi. Madridin kokousta hehkutetaan — täysi nolla. [Merja Kyllönen: Taakanjako oli käsittelyssä teidän hallituskaudella!] Me teemme muiden tehtävät. Te sanoitte, että jokainen tekee osansa. Niin, kun Suomi tekee kaikkien osat. Tästä on kysymys.

12.00 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin valtiovarainministeri Kulmunia muistuttaa siitä, että Eva on tänään julkaissut laskelmia, joissa osoitetaan, että jo peräti 2 600 euron palkkatuloilla verotus kiristyy. Tämä 2 600 euroa on kaikkein yleisin tulo palkansaajilla. [Ben Zyskiewicz: Kepun mielestä suurituloisia ja rikkaita!] Sosiaaliturvamaksujen korotus ja myöskin kuntaveron korotus ovat tässä nämä suurimmat tekijät. Kaikkien palkansaajien kulutuksen veroaste nousee. Tämä on Evan tuoreesta laskelmasta. Te olette leikkaamassa kotitalousvähennystä. Te olette nostamassa polttoaineneiteitten ja myöskin lämmitysneiteitten hintaa. Nämä kaikki syövät ne pienet sosiaaliturvakorotukset, joita olette hallituksessa tekemässä. Ettekö ole huolissaan siitä, että juuri nyt, tässä taloustilanteessa, kun kotimainen kulutuskysyntä olisi äärimmäisen tärkeää, teidän politiikallanne itse asiassa kulutuskysyntää tullaan heikentämään? [Puhemies: Aika!] Eikö tämä ole täysin väärä suunta tässä tilanteessa? [Ben Zyskiewicz: Kepun mielestä palkansaajat ovat kaikki rikkaita!]

12.02 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minulla on kotona teinejä, ja he tuppaavat käyttämään sanaa ”noloa”. Kun kuuntelee opposition, kokoomuksen ja perussuomalaisten puheenvuoroja vuorotellen, ei voi käyttää muuta sanaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

kuin ”nolaa” — niin pahoin täällä väärinymmärretään ja niin pahasti sitä väärinymmärrystä vielä totena täällä esitetään. [Leena Meri: Kiitos samoin!] Tuntui hyvältä olla Rinteen hallituksessa, ja kyllä tuntuu hyvältä olla Marinin hallituksessa. [Timo Heinonen: Kumpi paremmalta?] Teemme historiallisen panostuksen liikenteeseen. [Leena Meri: Oliko Rintne parempi?] Tämä vuosi 2019 on ollut laiha. Ensi vuonna liikenteeseen käytetään määrärahaa 616 miljoonaa enemmän kuin valtiovarainministeri Orpon hallituksen aikana on käytetty. Parannamme ostovoimaa ja teemme investointien myötä myöskin työpaikkoja. Ensi vuonna suomalaiset huomaavat, että alueilla alkaa tapahtua. 26 hanketta liikenteen parantamiseen yli 105 miljoonalla, ja vielä valtiovarainvaliokunnasta [Puhemies: Aika!] esitettiin 33 uutta hanketta.

12.03 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuun havainto tämän keskustelun hengestä ja käytettyjen puheenvuorojen sisältöjen yhteistyöhön ilmenneestä asenteesta. [Ben Zyskowicz: Kuulitteko, Kurvinen?] Ihmettelen opposition edustajien puheenvuoroissa sitä, että kategorisesti kieltäydytään yhteistyöstä esimerkiksi suhteessa työmarkkinajärjestöihin. [Oikealta: Ei! — Ben Zyskowicz: Kuka on kieltäytynyt?] Kun puhutaan työllisyystoimien tekemisestä, [Oikealta: Kun te ette tee!] täällä on todettu niin keskustan ryhmäpuheenvuorossa kuin ministerien suulla, että nyt nimenomaan kolmikkannalla on ensi keväänä näytön paikka työllisyystoimien aikaansaamisessa [Sari Sarkomaa: Nyt on hallituksen näytön paikka!] mutta viime kädessä vastuu on hallituksella ja eduskunnalla — ilman muuta juuri näin.

Edustaja Orpolle sanoisin vielä, että ilman muuta Sipilän hallitus teki paljon hyviä toimia. Mutta maailma ei tullut valmiiksi eikä Suomi tullut valmiiksi, vaan tämä hallitus jatkaa esimerkiksi yritysten ja yrittäjien toimintaympäristön parantamista, [Sari Sarkomaa: Ja verotuksen kiristämistä!] ja se on erinomaisen tärkeä asia.

12.04 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on vedottu Suomen Pankin ennusteeseen. Kannattaa katsoa heidän politiikkasuosituksiaan myös, kuten ansioturvan porrastamista ja työttömyysputken rajaamista. Nehän ovat suoraan kuin kokoomuksen ohjelmasta.

Täällä käytti edustaja Filatov aivan käsittämättömän puheenvuoron, jossa halveksittiin tiedettä ja sanottiin näitä laskennallisiksi efekteiksi. Sitä laskentaahan tehdään tieteessä, kun arvioidaan rokotusten toimivuutta. Samalla tavalla ekonomistit arvioivat ekonometrisesti, mitkä toimenpiteet toimivat. Ilmeisesti sitten Suomen Pankissa tai eduskunnan tietopalvelussa on vain kokoomuslaisia, kun he käyttävät tätä normaalia, hyvää taloustieteen valtavirtatutkimusta. Siitä jotain tiedetään.

Mainitsenpa vielä edustaja Lindtmanille, joka korostaa tuloerojen ja kasvun yhteyttä: Jos perehdytte siihen kirjallisuuteen, niin huomaatte, että se keskeinen mekanismi näiden ilmiöiden välillä on siinä, että jos tuloerot kasvavat liikaa, niin vasemmisto pääsee valtaan [Puhemies: Aika!] ja sössii talouden. Se on tämän tutkimuskirjallisuuden yksi keskeinen viesti. Se kannattaa tässä ottaa vakavasti. [Välihuutoja vasemmalta]

12.05 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Jos vasemmisto pääsee valtaan, niin se sössii talouden” on tieteellistä tutkimusta? Uskallanpa väittää, että edustaja Vartiainen ei tutkimusta löydä, jossa näin sanotaan, niin että se siitä tieteellisyydestä. Mutta edustaja Vartiainen työllisyyspoliittista analyysia itse asiassa usein arvostan,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

ja me emme ole aina välttämättä niin monesta asiasta eri mieltä kuin uskoisi. Tosiasia on se, että jos otetaan työllisyysarviosta vain yksi palanen ja budjetista vain kaksi elementtiä, sosiaaliturvan korotukset ja verotukset, niin silloin saadaan laskennallisesti lopputulos, jolla on negatiivinen työllisyysvaikutus, koska sosiaaliturvan korotus aiheuttaa negatiivisen työllisyysvaikutuksen. Tällä logiikalla me ajauduimme tilanteeseen, jossa sosiaaliturvan poistaminen kokonaan antaa parhaan työllisyystuloksen. Uskallanpa väittää, että tekään ette loppupeleissä ole sitä mieltä, että näin pitäisi toimia, [Vasemmalla: Ehkä ovat!] koska kulutuskysynnällä, myös niiden köyhimpien ja heikoimmassa asemassa olevien kulutuskysynnällä, on merkitystä, ja mitä tulee tähän Suomen Pankin tänään julkaistuun selvitykseen, niin tässä sanotaan [Puhemies koputtaa] sanasta sanaan näin: ”Korkeasuhdanne on Suomessa ohi, ja kasvu hidastuu tilapäisesti kansainvälisen talouden [Puhemies: Aika!] heikkenemisen vuoksi. Edellytykset kasvun nopeutumiselle ovat kuitenkin olemassa, koska ostovoima kasvaa.” [Jukka Gustafsson: Vartiainen meni kanveesiin!]

12.07 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen talouspoliittinen linja on selkeä ja johdonmukainen, se on vastuullinen. Täytyy sanoa, että kyllä kokoomuksenkin talouspoliittinen linja on johdonmukainen ja selkeä. Se on selkeä siinä, että heikommin pärjäävät ihmiset unohdetaan tietoisesti ja hyväosaisille ihmisille tehdään miljardipanostuksia — siis miljardipanostuksia tehdään hyväosaisille ihmisille. [Välihuutoja]

Suomen menestystarina on perustunut siihen, että tällainen pienestä köyhästä maalaiskylästä oleva — samalla tavalla kuin köyhästä lähiöstä oleva — pystyy menestymään samalla tavalla tässä maassa, ja tähän on teidän arvojenne vastaista, [Ben Zyskowiec: Eihän ole! Naurettava väite!] ja se näkyy todella hyvin teidän vaihtoehtobudjetistanne. Nämä vähimmäisetuuksien lisäykset eivät teille käy, yrittäjät eivät saa mitään, ennen kaikkea ne pk-yrittäjät, jotka Suomessa ne uudet työpaikat luovat. Sen sijaan suurituloiset palkansaajat, yhteiskunnan hyväosaiset, saavat teitä miljardin, ja täytyy sanoa, että kaiken huippu on kyllä tämä autoveron poisto, jossa isojen citymaasturien ostajat [Puhemies koputtaa] jälleen kerran hyötyvät sadan miljoonan tulonsiirrosta. [Puhemies: Aika!] Täytyy sanoa, että kyllä tällä oikeudenmukaisuudella ei ole mitään tekemistä teidän vaihtoehtonne kanssa. [Ben Zyskowiec: Toimiikohan tuo edes tupailloissa?]

12.08 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On jotenkin liikuttavaa kuunnella tätä, kuinka keskusta on nyt kasvattanut itselleen sydämen tässä vaalien jälkeen [Välihuutoja] ja tekee vain tulontasauspolitiikkaa nyt uudessa hallituskokoonpanossa ja viime kaudella kaikki tekemisemme olivatkin... [Puhemies koputtaa] — Anteeksi, arvoisa puhemies, on vaikea kuulla edes omaa ääntään tässä. — Ja nyt kaikki viime kaudella tehdyt toimenpiteet olivatkin sitten kokoomuksen ansiota tai syytä.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kuitenkin kysyä nyt tarkennusta, kun meille on hieman epäselvää vielä tämä valtiovarainministeri Kulmunin kertoma: millä tavoilla väititte kotitalousvähennyksen paranevan, kun meidän tietojemme mukaan enimmäismäärää ehdotetaan alennettavaksi 2 400 eurosta 2 250 euroon, samoin prosenttiosuutta kustannuksista ehdotetaan alennettavaksi työkorvausten osalta 50 prosentista 40 prosenttiin ja palkkojen osalta 20 prosentista 15 prosenttiin? Mistä nämä tiedot löytyvät siitä, mitä väititte juuri äsken, että kotitalousvähennys joiltain osin paranisi? [Sari Sarkomaa: Ei ainakaan budjettikirjasta!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

12.09 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus on viitannut moneen kertaan, sinänsä aivan oikein, tietopalvelun laskemaan 5 000 työpaikan arvioon. Pitää nähdä sen taakse, mihin se arvio perustuu. Se perustuu siihen, että tämä Marinin hallitus, Rinteen hallitus, kasvattaa työttömyyskorvausta. Ja ymmärrän kokoomuksen kritiikin sitä vasten, että kokoomus vaihtoehtobudjetissaan leikkaa työttömyysturvaa, leikkaa toimeentulotukea ja päälle vielä leikkaa työttömien tulevia eläkkeitä. Mutta sitä hämmästyin, kun edustaja Kankaanniemi perussuomalaisten ryhmäpuheenvuorossa tukeutui näihin kokoomuksen lukuihin [Kokoomuksen ryhmästä: Ne on tietopalvelun!] ja kritisoi tätä työttömyysturvan parantamista. Onko todella perussuomalaisten linja se, että suomalaiset, työttömien toimeentulo, unohdetaan ja keskitytään vain ulkomaalaisiin? Teitä ei tunnu suomalaisten työttömien toimeentulo kiinnostavan pätkääkään. Te kritisoitte korotuksia tällä luvulla — korotuksia, joita tehdään työttömyysturvaan. [Ben Zyskowitz: Arhinmäki, mistä saamme oikeat luvut budjetin vaikutuksista?]

12.10 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus, olette puolustaneet budjettia ensi vuodelle ja korostaneet, että... [Hälinää]

Arvoisa herra puhemies! Aloitan nyt alusta tämän puheenvuoroni. Eli hallitus on puolustanut ensi vuoden budjettia sillä, että pieni- ja keskituloisten verotus kevenee, mutta kuinka ollakaan, Elinkeinoelämän valtuuskunta Eva antoi juuri tänään selvityksen, että palkansaajien kokonaisveroaste nousee lähes kaikissa kunnissa yli 2 650 euron kuukaustuloilla, ja nämä ovat juuri niitä sairaanhoitajia, niitä vuorotyötä tekeviä sairaanhoitajia, joiden verotus kovenee. Minä kysyisin teiltä, että mitenkä te vastaatte nyt tähän tietoon, mikä tänään on tullut. Minusta tämä on huolestuttavaa. Mielestäni myös hallitus on luovuttanut täysin tämän vanhusten hoitajamitoituksen kanssa. Teidän oma mokanne siinä, että hallitus kaatui, aiheutti sen, että hoitajamitoitus viivästyy. Näin meille sitä perusteltiin. Millä tavalla kuvittelette, että ihmiset tuolla kentällä, vanhukset, heidän hoitajansa tällaisen viestin vastaanottavat?

12.11 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme veroista puhuneet täällä useaan kertaan, ja on tullut ilmi, [Sari Sarkomaa: Tavallisen suomalaisen keskituloisen verotus kiristyy!] että tämän hallituksen toimesta lasketaan tavallisen ihmisen, niin palkansaajan, eläkkeensaajan kuin etuusiensaajan, painottuen pienituloisiin, veroja yhteensä 200 miljoonaa.

Ja, puhemies, se ongelma, mikä tässä hieman on, on tämä viime kaudella tehty kiky-sopimus. Olemme todenneet useasti, että silloin kokoomus toi pöytään pakkolakiuhat. [Timo Heinonen: Ei, se oli Sipilä!] Pakkolakiuhkien jälkeen kävi niin, että tehtiin kiky-sopimus, joka muun muassa näiltä ahkerilta sairaanhoitajilta, siivoojilta, julkisen puolen työntekijöiltä leikkasi lomarahat, [Sari Sarkomaa: Voi tätä käsien pesua!] ja vaikuttavatpa muuten nämä viime kaudella tehdyt päätökset edelleen siihen yhtälöön, [Oikealta: Eikö se pääministeri ollut Sipilä silloin?] mistä me olemme keskustelleet täällä salissa moneen kertaan.

Hallituksen toimin verotusta lasketaan pienituloisilta 200 miljoonaa, ja valtiovarainministeriön laskelmien mukaan [Puhemies koputtaa] ostovoima paranee [Puhemies: Aika!] 70 prosentilla ihmisistä hallituksen toimien seurauksena. [Arja Juvonen: Sairaanhoitajien verotus korottuu!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

12.13 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sama ilmiö toistuu: edustaja Viitanen syyttää hallituksen saamattomuudesta edellistä hallitusta. [Välihuutoja vasemmalta] Te olette hallituksessa, teidän ratkaisujenne yhteissumma määrittelee sen, lisääntyvätkö ihmisten tulot vai vähenevätkö. Keskituloisen palkansaajan käteen jää vähemmän rahaa ensi vuonna kuin tänä vuonna, [Oikealta: Kyllä!] ja se on teidän syynne, ei ole meidän, edellisen hallituksen syy. Minusta on aivan käsittämätöntä kääntää sitä meille, koska ne sivukulut nousevat ja te ette kompensoi sitä, niin kuin me teimme joka kerta viimeksi, koska me halusimme, että työnteko kannattaa ja että keskituloiselle ahkeralle suomalaiselle ihmiselle jää enemmän käteen, [Oikealta: Oikein!] kannattaa tehdä lisätöitä, kannattaa ponnistella, jotta jää jotain sen niukkuuden päälle, jotain, millä voi parantaa omaa elämäänsä. Sellaista yhteiskuntaa Suomessa pitäisi rakentaa, sellaista, joka motivoi, sellaista, joka kannustaa, [Puhemies koputtaa] eikä niin, että lyödään keskituloista ihmistä nuijalla päähän.

12.14 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eivät kahden käden sormet riitä niille kerroille, kun valtiovarainministeri Orpo täällä viime kaudella vetosi valtiovarainministeriön virkavastuulla tehtyihin laskelmiin. Nyt korvia huutaa se hiljaisuus, korvia huutaa se hiljaisuus, jolla Orpo yrittää vaieta nyt nämä samat laskelmat. Nimittäin ne samat virkamiehet, jotka edelleen samalla virkavastuulla tekevät työtään, ovat laske-neet, että 70 prosentilla suomalaisista käteenjäävät tulot kasvavat, ostovoima kasvaa [Kimmo Kiljunen: Onko ymmärretty?] ja ainoa ryhmä, jossa ne eivät kasva, ovat ne kaikkein hyvätuloisimmat. — Arvoisa edustaja Orpo, ymmärrän, että se teitä harmittaa, mutta tässä meillä on iso ero, [Välihuutoja oikealta] oikeisto-opposition ja hallituksen kesken meillä on iso ero. Me panostamme, kohdistamme veronkevennykset ja panostukset sinne, missä eniten tarvetta on, emmekä niihin kaikkein rikkaimpiin, niin kuin kokoomus tekisi. [Timo Heinonen: 2 300 euroa!] Tässä se ero on. Jätetään ihmisten arvioitavaksi, kumpi on parempi. [Sari Sarkomaa: 2 300:ko on kaikkein rikkaimmat? — Paavo Arhinmäki: 20 prosent-tia!]

12.15 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä keskustalla on lämmin sydän, ja se sykki edellisen hallituksen aikana ja sykkii edelleen tämänkin hallituksen aikana. Hienoa, jos kokoomus on huomannut, että meidän sydämemme sykkii. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Se sykkii vahvasti koko maan tasapainoiselle kehittämiselle, missä ovat mukana meidän väyläverkostojen kehittäminen, meidän yrittäjyyden kehittäminen ja yrittäjyysedellytysten parantaminen ja myös perheet, lapsiperheet, eläkeläiset — hyvin lämpimästi meidän sydämemme sykkii näille asioille.

Iso asia, mikä tässä on ollut keskustelun alla, on työllisyys. Senkin eteen sydän sykkii. Kuulostelinkin äsken, että salissa on yksimielisyys, miten työllisyyttä kehitetään, ja olin vähällä kiittääkin edustaja Vähämäkeä tästä kädenojennuksesta perussuomalaisten suunnasta, mutta kun kuuntelin Tavion puheenvuoron, niin en ole enää ihan niin varma siitä yhteistyöstä, minkä kanssa voisimme elää ensi keväänä.

Kiitän myös kokoomusta näistä näkemyksistä, mutta unohditte kyllä ryhmäpuheenvuorossanne yrittäjien maininnan täysin. Onneksi olette nyt [Puhemies koputtaa] hieman paikanneet sitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, sen jälkeen Guzenina ja sitten ministeri Haatainen.

12.16 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP, te väitätte olevanne työväenpuolue, mutta te kiristätte jo 2 300 euroa saavalta työntekijältä ensi vuonna veroa, [Paavo Arhinmäki: Luku vaihtuu joka puhujalla! Kuka antaa seuraavan luvun?] eli tarjoilijasta ylöspäin kaikkien työn verotus tulee ensi vuonna kiristymään. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Valtiovarainministeri Kulmuni, tämä Marinin hallituksen budjetti tulee 5 000:lla lisäämään työttömyyttä, mutta jos teillä on laskelmia toimista, jotka nostavat työllisyyttä, me katsoisimme mielellämme niitä. Kertokaa nämä laskelmat meille.

Ja nyt on, arvoisa puhemies, kysyttävä keskustalaisilta: arvoisat keskustalaiset, oletteko te ylpeitä Juha Sipilän perinnöstä vai häpeättekö te Juha Sipilän perintöä vai kysyttekö te, kuka Juha Sipilä oikein on? [Naurua]

12.17 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen täällä salissa viime vaalikauden valtiovarainministeri Orpo sanoi aika viisaasti, että perustus pettää, jos se rakennetaan hiekalle. Tästä olen aivan samaa mieltä. Tuota viime vaalikauden hiekalle rakentamista, sen perintöä, tämä Sanna Marinin hallitus joutuu nyt kantamaan eli joutuu tekemään vaativaa työtä sen perinnön pohjalta, jonka kokoomusjohtoinen hallitus [Sari Sarkomaa: Vika on aina kaikissa muissa kuin sosiaalidemokraateissa!] jätti Suomelle vain kahdeksan kuukautta sitten. Yksi tähän perintöön kuuluva, hyvin murheellinen seikka on tämä vanhuspalvelulain henkilöstömitoituksen edelleen — edelleen — ratkaisematon ongelma. Jos tämä olisi jo toissavaalikaudella hoidettu kuntoon, [Oikealta: Miksi ette hoida nyt?] meillä esimerkiksi alan houkuttelevuus olisi aivan eri luokkaa kuin tänä päivänä. Se syy, minkä takia ministeri Kiuru joutuu nyt porrastamaan tämän lain voimaantuloa, [Puhemies koputtaa] johtuu siitä, että alalle ei kertakaikkisesti [Puhemies: Aika!] löydy riittävästi henkilökuntaa [Puhemies: Aika!] johtuen siitä, miten kokoomus on tämän perinnön Suomelle jättänyt. [Välihuutoja oikealta]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Otetaan vielä edustaja Kurvinen ja sitten ministerit.

12.18 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä on monia-kin... [Hälinää — Puhemies koputtaa] — Saan varmaan puhua kohta 5 minuuttia, kun täällä huudetaan.

Herra puhemies! Ihan muutamiiin asioihin kiinnitän huomiota. Täällä on kokoomukselta ja kokoomuksen oikeistoapupuolueilta, perussuomalaisilta ja kristillisdemokraateilta, tullut väite, että kuntaverotus kiristyy nyt valtavasti hallituksen takia. Se ei kiristy hallituksen takia, vaan se kiristyy sen vuoksi, että viime vaalikaudella emme pystyneet kokoomuksen kanssa saattamaan sote-uudistusta maaliin, vaan se epäonnistui, [Oikealta: Se oli Sipilän hallitus!] koska niin vahvasti olisi pitänyt markkinoille avata meidän terveydenhuoltoamme. Siksi sote-uudistus epäonnistui. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Tällä vaalikaudella tulemme toteuttamaan demareitten kanssa tämän sote-uudistuksen.

Tulemme myös toteuttamaan toisen uudistuksen, mikä kaatui viime vaalikaudella kokoomuksen takia. Perhevapaa-uudistusta ei saatu maaliin viime kaudella, koska kokoomus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

halusi rajoittaa perheiden valinnanoikeutta ja kokoomus halusi poistaa kotihoidon tuen, leikata perheiltä. Me toteutamme demareitten kanssa myös [Puhemies koputtaa] perhevapauudistuksen, [Puhemies: Aika!] joka ei leikkaa. [Kalle Jokinen: On se ihana se vasemmistohallitus!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten ministeri Haatainen, 2 minuuttia.

12.19 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu perusturvan nostamisesta ja sen vaikutuksista työllisyyteen tavallaan osoittaa sen vaikeuden, mikä ylipäättänsäkin on työllisyysvaikutusten arvioinnissa silloin, kun puhutaan politiikkatoimista. Minä toivoisin, että tässä keskustelussa otettaisiin vähän laajempi luuppi sillä tavalla, että katsotaan, että mitä myös pitkällä tähtäimellä saadaan työllisyyspolitiikalla aikaan: [Ben Zyskowiec: Kertokaa oikeat luvut!] voidaan palauttaa ihmisiä työkuntoisiksi, vahvistaa heidän osaamistaan, jotta he ovat paremmin työmarkkinoiden käytettävissä, ja on myös se sosiaalinen puoli, että me pidämme huolen siitä, että ihmiset ylipäättänsä voivat hyvin ja pystyvät myös itse, omaehtoisesti työllistymään.

Toinen asia, jota toivoisin tähän keskusteluun, liittyy siihen, että meidän pitää huolehtia koko ajan siitä, että yrityksillä on mahdollisuudet rekrytoida työntekijöitä ja että heidän kasvuedellytyksensä säilyvät. Silloin puhutaan osaavan työvoiman saannista. Meillä on liikaa yrityksiä, jotka haluaisivat rekrytoida mutta ei ole riittävästi osaajia. [Sari Sarkomaa: Liikaa yrityksiä?] Tästä syystä meidän pitää kiinnittää huomiota myös siihen, miten meillä työllistyvät entistä paremmin jo täällä maassa asuvat maahanmuuttajataustaiset ihmiset ja erityisesti opiskelijat, jotta he tutkinnon saatuaan voisivat työllistyä suomalaisille työmarkkinoille ja heidän osaamisensa olisi yritysten käytettävissä.

Mutta sitten tämä iso työvoimapolitiikka, jota meidän pitää tehdä. Täällä hallitus tarttuu nyt siihen, että me kokoamme yhteen kuntiin — tämän kuntakokeilun kautta, josta on kysely täällä — TE-keskusten ja kuntien osaavat voimat. Eli sosiaali- ja terveystoimi, TE-keskusten palveluosaaminen, koulutuspalvelut saadaan saman kunnan piiriin ja näin pystytään tehostamaan ja vaikuttavuutta parantamaan näissä työllisyyspalveluissa. Se on minusta ihan olennaista. Siitä on hyviä konkreettisia esimerkkejä olemassa, [Puhemies koputtaa] ja tähän käydään nyt käsiksi. Lukuisa liuta muita [Puhemies: Aika!] työvoimapolitiikan keinoja on tulossa. [Sari Sarkomaa: Montako uutta työpaikkaa ensi vuonna, työministeri Haatainen?] Työryhmät valmistelevat näitä, ja ensi vuoden puolella palataan niihin. [Ben Zyskowiec: Kertokaa oikeat luvut!]

12.22 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kritisoiin tulonjakovaikutuksia. Kun otetaan kaikki budjetin toimet huomioon, niin kyllä, 70 prosentilla kotitalouksista kasvavat käteenjäävät tulot [Antti Kurvinen: Kuunnella, kokoomus!] — 70 prosentilla kotitalouksista kasvavat käteenjäävät tulot. Tämä on seurausta siitä, että tehdään esimerkiksi veronkevennyksiä 200 miljoonaa kohdentaen ne pienen- ja keskituloisiin. Tämä tietenkin on ollut yleensä yhteistyössä kokoomuksen kanssa vaikeaa, kun ne täytyy kohdentaa aina kaikkiin tuloluokkiin, myös sinne suurituloisille, ja siitähän teillä on myös omassa vaihtoehtobudjetissanne aivan selkeä esimerkki, jossa te haluaisitte nimenomaan pienituloisille tehdä leikkauksia siten, että ansiosidonnaisen työttömyysturvan eläkekertymä katoaisi heiltä pois. Se olisi leikkaus pienituloisille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Arvoisa puhemies! Täällä kritisoitiin myös sitä, mistä nämä maksumuutokset johtuvat. Nehän ovat työmarkkinajärjestöjen sopimia sivukuluja, ja tietenkin jos aina automaattisesti kompensoitaisiin kaikki, se johtaisi siihen, että käytännössä tien päässä olisivat tasavero ja eduskunnan budjettivallan pieneneminen — tien päässä olisi tasavero, ja tämän salin budjettivalta pienenisi. [Kalle Jokinen: Eli te hyväksytte, että käteenjäävä tulo vähenee?] Tämä hallitus ei sitä kannata, ja en ole varma, kannattaako kokoomus tasaveroa tai budjettivallan vähentämistä. Epäilen.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä vastata myös tähän kotitalousvähennysasiaan, joka täällä edustaja Multalan osalta nousi esiin. Maksimivähennykseen oikeuttava remonttityö — siis remonttityö — kasvaa, koska ennen maksimivähennyksen sai 5 000 euron remonttikuluilla ja jatkossa sen saa 5 875 euron remonttikuluilla. [Antti Kurvinen: Jauhot suuhun! — Välihuutoja]

12.24 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyysasteen nostaminen ja julkisen talouden tasapainottaminen eivät ole samoja asioita, vaikka täällä niin monessa puheenvuorossa väitetään. Hallitus on kertonut tekevänsä finanssipolitiikkaa, joka reagoi suhdanteisiin, ja sitovansa menolisäyksiä työllisyysasteen nousuun. Mikäli aste ei nouse riittävästi, menoja peruutetaan. Lienee selvää, että tällaisen epäonnistumisen myöntämiseen ei hallitus hevillä suostu. Hallituksella on vahva intressi takertua nimenomaan tuohon yksinkertaiseen lukemaan sen sijaan, että se tarkastelisi oleellisempia työllisyyden osia, kuten tuottavan työn kasvua, bruttotulojen kehittymistä — ylipäättänsä sitä, että palkalla tulee toimeen. Kun hallitus lisää palkkatukea ja tukityöllistämistä veronmaksajan rahalla ja saa riittävän määrän työmarkkinoiden ulkopuolella olevia joka kuukausi muutamaksi tunniksi töihin, se saa työllisyysasteen nousemaan riittävän korkealle. Kysyisin hallitukselta: [Puhemies koputtaa] perustuuko työllisyysasteen nostaminen [Puhemies: Aika!] tällaiseen keinotekoiseen kikkailuun?

12.25 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vartiaisen puheenvuorossa musta todella muuttui valkoiseksi. Kreikan, Espanjan, Islannin, Irlannin, Portugalin, Italian, kaikkien kriisimaiden johdossa oli oikeisto tekemässä oikeistolaista talouspolitiikkaa, jossa rikkaita ei verotettu ja pankkisektorin annettiin temmeltää. [Toimi Kankaanniemi: Ei pidä paikkaansa!] Samoin kyllä muun muassa Suomessa, kun meillä oli historiallisen suuri lama, niin sehän oli seurausta siitä, kun kokoomus pitkän paitsion jälkeen pääsi hallitukseen ja heti tuhosi talouden. [Naurua] Eli jos katsotaan sitä historiaa, niin kyllä se on niinpäin, että oikeisto on Euroopassa tuhonnut talouden ja vasemmisto on tullut sen korjaamaan. Ja niin on nytkin käynyt, [Naurua] kun Islannissa valtiovarainministeri vasemmistoliiton sisarpuolueesta teki aivan historiallisen hienon korjauksen talouteen, samoin Kreikassa, Portugalissa, niissä maissa, joissa vasemmisto on tullut valtaan, niin nämä oikeiston jäljet on korjattu.

Itse asiassa pyysin puheenvuoron käydäkseni läpi näitä kokoomuksen lukuja, kun täällä lukuja on perätty. Mutta yli puolet te vedätte täysin hatusta itse, niihin ei ole mitään laskelmia, ja loputkin ovat [Puhemies: Aika!] lähes kokonaan sosiaaliturvan heikennyksiä. Myöntäkää se.

12.26 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjettiesitys kuvastaa aina hallituksen arvoja, ja tässä budjettiesityksessä vanhuksset on täysin unohdettu. Siellä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

puhutaan kyllä henkilöstömitoituksesta, josta piti tulla laki tämän vuoden puolella. No, ei tullut. Jos olisi tullut, sekin pitkällä siirtymäajalla. Henkilöstömäärää pitäisi lisätä, mutta siihen ei ole riittävästi rahoja opiskelupaikkojen kustantamiseksi, ja myöskin pitäisi johtaa tiedolla, että saataisiin kustannuksille vaikuttavuutta, ja laaturekistereille ei ole annettu rahoja. Kysynkin: Miksi tämä hallitus ei arvosta vanhuksia? Miksi tämä hallitus ei ole valmis antamaan vanhuksille rahaa kuin viisi miljoonaa ensi vuonna? [Paavo Arhinmäki: Eikö eläkkeiden korottaminen ole vanhusten auttamista? Eikö eläkeläinen ole vanhus?] Kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa olemme valmiit antamaan vanhuksille 150 miljoonaa verrattuna hallituksen viiteen miljoonaan. Eikö se ole arvostuskysymys?

12.27 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus haluaa, että niiden toimeentuloa parannetaan, jotka ovat yhteiskunnassa kaikista heikoimmassa asemassa. Siksi kaikista köyhimpien eläkeläisten toimeentuloa parannetaan ensi vuoden alusta. Takuueläkkeisiin on luvassa 50 euron korotus ja kansaneläkkeisiin 34 euron korotus kuukaudessa. Näillä toimilla parannetaan yli 600 000 suomalaisen eläkettä. Lisäksi valtiovarainministeriön laskelman mukaan vuoden 2020 budjetti nostaisi käytettävissä olevia tuloja noin 70 prosentilla suomalaisista. Etuuksien korotukset ja veromuutokset lisäävät ostovoimaa selvästi pienituloisilla ja vanhuksilla.

12.28 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä ovat käyneet täysin selväksi nämä linjaerot, mitkä ovat nykyhallituksella ja siellä oikealla. Teitä surettaa se, että kaikki ne veronkevennykset ja etuuksien korotukset kohdennettiin pienituloisiin ihmisiin. Me olemme kaikki ylpeitä siitä asiasta. Tiedän, että olisi tärkeää, että hyväosainen pääsisi lentämään etelään useamman kerran vuodessa — näin te ajattelette — mutta meistä se ei ole niin tärkeää. Meistä on tärkeää, että ruokaan ja lääkkeisiin riittää rahaa, ja se on ihan fundamentti peruskysymys, ja todellakin tämä hallituksen linja on hyvin eheä tässä asiassa.

Sen sijaan ihmettelen, mihin opposition vaihtoehtobudjetit perustuvat. Tuntuu, että siellä on todella paljon höttöä, [Arja Juvonen: Perusasiat kuntoon!] ja molemmilla suurilla oppositiopuolueillakin tätä esiintyy. Mielestäni olisi reilua se, että ei käytettäisi tällaisia tuulesta temmattuja lukuja, [Puhemies koputtaa] vaan mentäisiin ihan faktapohjalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Otetaan vielä viisi vastauspuheenvuoroa ja sen jälkeen siirrytään puhujalistalle.

12.29 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouden osalta on sellaisia asioita joihin voidaan vaikuttaa täällä kotimaassa, sellaisia joihin voidaan yrittää vaikuttaa kansainvälisellä yhteistyöllä ja sellaisia joihin ei voida vaikuttaa. Voidaan seurata, miten talous kehittyy, mutta tärkeintä ovat ne toimenpiteet. Juuri tähän liittyen Suomen Pankin tiedotteessa todetaan myös se fakta, jonka tiedämme, että viimeisten kymmenen vuoden aikana työn tuottavuuden kehitys valitettavasti on ollut heikkoa, ja tähän on johtanut etenkin se, että innovaatiopolitiikka ja koulutusjärjestelmä eivät ole seuranneet perässä. Täällä todetaan, että Suomessa nuorten aikuisten keskimääräinen koulutustaso alkoi laskea noin 10—15 vuotta sitten. Olisin kysynyt ministereiltä nyt: jotta me saavutamme tämän 75 prosentin työllisyystavoitteen, niin kuinka paljon koulutusinvestointeja se tavoite vaatii, kuinka paljon uusia aloituspaikkoja ja kuinka paljon uutta muuntokoulutusta?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Tästä voisin tehdä toki kirjallisen kysymyksen myös, mutta olisin kiinnostunut kuulemaan vastauksen ja sitten myös ajatuksia siitä, miten vielä siellä TEMin puolellakin tämä käsitettäisiin vielä paremmin.

12.30 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kalmarille voisin sen verran sanoa, että en minä usko, että kukaan on siitä kateellinen, jos joku väestöryhmä saa rahaa. Meille tärkeintä on se, että me teemme täällä hallituksessa ja eduskunnassa semmoisia päätöksiä, jotka nostavat työllisyysastetta, ja sen työn kautta me pääsemme sitten jakamaan niitä rahoja, koska eihän rahoja voi jakaa, jos niitä ei synny. [Anne Kalmari: Teillä on miljardin veronkevennykset!] Mutta te viittaatte nyt monta kertaa siihen, että joku saa verotuksen kautta käteen jotakin enemmän ja ostovoima nousee tai ei nouse. Miksi te ette ota kokonaisuutta huomioon? Kyllähän teidän pitää tätä vuosikymmentä katsoa, mitä täällä on tapahtunut sähköverolle, mitä on tapahtunut sähkönsiirtomaksuille, mitä on tapahtunut asumisen kustannuksille — nehan nousevat tällä tavalla — ja mitä on tapahtunut autonkäytölle, joka maassa monin paikoin on täysi välttämättömyys. Täytyyhän tätä kokonaisuutta pystyä katsomaan, koska nämä äsken mainitut maksut ovat kaikki veroluonteisia todellisuudessa. Ihmisten on pakko näitä maksuja maksaa tai he eivät muuten voi asua, joten miksi te ette tätä kulurakennetta, mitä ihmisille päätöksillä koko ajan [Puhemies koputtaa] korotetaan, katso samalla tavalla kuin [Puhemies: Aika!] tuota tulorakennetta?

12.31 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tasa-arvoa lisätään julkisia palveluja lisäämällä ja vahvistamalla. Kun eläkkeitä ja perusturvaa nostetaan, turvaverkkoja tiivistetään, varmistetaan yhteiskunnan turvallisuutta ja uskoa tulevaisuuteen sekä mahdollisuuksia siirtyä elämässä eteenpäin. Panostukset nuorten mielenterveyspalveluihin ja jatkossa kokonainen koulupäivä, joka takaisi edes yhden harrastuksen jokaiselle lapselle, ovat niitä panostuksia, joilla yhdenvertaisuutta lisätään. Kiitos hallitukselle siitä, että te olette suhtautuneet eriarvoisuuden suitsimiseen ensimmäisessä budjetissanne hyvin vakavasti.

Arvoisa puhemies! Yhtä vakavaa suhtautumista olisin toivonut kaudella 2015—2019, kun valtiovarainministerin salkku oli kokoomuksella.

12.32 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kotitalousvähennyksen leikkaaminen on selvässä ristiriidassa hallituksen omaan harmaan talouden purkamiseen ja elintärkeään työllisyyden parantamiseen liittyen. Kotitalousvähennys auttaa perheiden arkea ollen elintärkeä myös tuhansille vanhuksille esimerkiksi kodin siivouksen osalta. Tämä muutos tuo sadoille ja taas sadoille siivousta käyttäneille vanhuksille yli 200 euron lisälaskun vuodessa. Leikkaus kohdistuu juuri niihin ihmisryhmiin, jotka eivät ilman apua pärjää.

12.33 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kuuntelin erittäin huolella opposition ryhmäpuheenvuorot, ja täällä on paljon päivitelty väestön ikääntymistä, on viitattu tilastoihin passiiviväestöstä ja huoltosuhteen heikkenemisestä, ja kristillisten ryhmäpuheenvuoron pitäjä Laukkanen jopa puhui vanhusten valtakunnasta, joka koittaa täällä Suomessa. Minkä takia meillä ikääntymistä pidetään ongelmana? Minkä takia sitä pidetään ongelmana, että keskimääräinen elinikä on noussut toisen maailman-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

sodan jälkeen 23 vuotta? Se on loistava saavutus. Älkää vähätelkö ikääntyneitä ihmisiä. [Toimi Kankaanniemi: Entäs syntyvyys?] Yli 75-vuotiaista asuu kotona 90 prosenttia. Näistä vain vajaa neljäsosa käyttää mitään säännöllisiä vanhuspalveluja. 5,1 miljardia euroa maksavat yli 65-vuotiaat jatkuvasti veroja. 27 miljardia on työeläkejärjestelmästä olevat työeläkkeet, jotka ovat itse ansaittua tuloa. [Puhemies koputtaa] Yli 100 000 yli 65-vuotiaasta on [Puhemies: Aika!] pysyvässä palkkatyössä. Älkää vähätelkö ja tehkö ikäihmisistä taakkaa tähän yhteiskuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja sitten ministeri Kulmuni, 2 minuuttia.

12.34 **Valtiovarainministeri Katri Kulmuni** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmeisesti kun tässä jossain vaiheessa myös siirrytään puhujalistaan, niin haluan myös kiittää tästä hyvästä keskustelusta, mikä meillä täällä on ollut, ja tietenkin ehkä vielä palataan niihin kysymyksiin, joihin en aikaisemmissa puheenvuoroissani ehtinyt vastaamaan, kun täällä on kritisoitu sitä, miltä työllisyysvaikutukset näyttävät. Ja totta tosiaan, me tarvitsemme työllisyystoimia, me tarvitsemme niitä lisää. Ne kaikki eivät suinkaan ole vielä tämän vuoden budjetissa sisällä, joten sikäli tietenkin myös oppositiosta tulleet toiveet työllisyystoimiin ovat aivan asiallisia, ja niitä ehdottomasti tämä hallitus tarvitsee, jotta me pääsemme siihen tavoitteeseen, [Ben Zyskowicz: Kertokaa oikeat luvut budjetin vaikutuksista työllisyyteen!] että talous on tasapainossa vuonna 23.

Mutta kuten täällä on tullut keskustelussa esille, se kritiikki siitä, mitä oppositio esittää kaikkia näitä etuusparannuksia kohtaan, [Kokoomuksen ryhmästä: Ei, ketkä niitä on arvioitellut!] ei kyllä myöskään ole perusteltua ja reilua. Ne ovat nyt lähteneet liikkeelle: yksinhuoltajien lapsilisän nostaminen, monilapsisten perheiden lapsilisän nostaminen, [Paa-vo Arhinmäki: Teidän vaihtoehtobudjetissa leikataan työttömyysturvasta!] eläkeläisistä 600 000 saa hieman enemmän eläkettä kuin ennen, perusturva paranee.

Haluan sitten vielä kommentoida, kun täällä tuli aivan suora kysymys edustaja Koposelta liittyen kotitalousvähennykseen: Kyllä se pitää toki paikkansa, että siihen tehdään leikkaus. Se on maltillinen, mutta se on olemassa. Ei siitä pääse mihinkään, mutta siitä, että se heikentäisi yrittäjyyden edellytyksiä siinä määrin mitä on kritisoitu, uskallan olla eri mieltä, koska kotitalousvähennyksellä edelleenkin on erittäin merkittävä rooli työllistämisen, harmaan talouden estämisen kannalta, kuten edustaja Koponen toteaa, ja kun se kotitalousvähennyksen yläraja on ollut se 2 250 euroa, niin keskimäärin vaikkapa pari vuotta sitten vuonna 17 sitä käytettiin 1 040 euroa, joten suurin osa suomalaisista käyttää sitä kuitenkin sen keskimääräisen verran. [Sanni Grahn-Laasonen: Prosentti pienenee!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Siirrytään puhujalistaan.

12.36 **Raimo Piirainen sd:** Arvoisa puhemies! Julkisen talouden työllisyyden hoidon pitää olla pitkäjänteistä, niin kuin täällä on tänään jo useammassa puheenvuorossa todettu. Marinin hallituksen politiikka on sitä. Kohennetaan työllisyyden kasvun pitkän aikavälin edellytyksiä ja tätä kautta huolehditaan julkisen talouden kestävydestä. Esimerkiksi 350 miljoonan panostukset koulutukseen eivät nosta työllisyyttä heti mutta ovat työllisyysasteen kannalta pitkällä tähtäimellä ensisijaisen tärkeitä.

On tärkeää muistaa, että 40 vuoden aikana on työmarkkinoilta kadonnut yli 620 000 pelkälle peruskoulutukselle rakentuvaa työpaikkaa. Saman 40 vuoden aikana jatkuvassa las-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

kussa olleet sairaseläkkeiden määrät ovat kääntyneet nousuun alle 40-vuotiaiden ikäryhmissä. Mielenterveyden häiriöt ovat suurin työkyvyttömyyden syy. Siksi tarvitaan työvoimapolitiikkaan pitkälle menevät rakenneuudistukset, joissa esimerkiksi kuntakokeilussa haetaan parhaita malleja ja käytäntöjä, jotka kantavat hedelmää vuosikymmeniä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Siksi vaikeimmin työllistyvien oikeutta työhön tuetaan laajentamalla palkkatuen käyttöä ja laajalla paketilla kauaskantoisesti työllisyyttä kohentavia toimenpiteitä, joilla luodaan hallituskauden aikana 60 000 päätösperäistä työpaikkaa, ja ne ovat valmistelussa. Tässä yhteydessä on hyvä muistuttaa: työ on parasta sosiaaliturvaa.

Arvoisa puhemies! Työllisyyspolitiikassa pitää olla kärsivällisyyttä ja ottaa pidempi aikakulma. Ei pidä hosua lyhytnäköisiä ja pitkällä aikavälillä haitallisia hätäratkaisuja. On järkevämpää rakentaa polkuja takaisin avoimille työmarkkinoille kuin sysätä lisää nuoria ulos koulutusuralta ja ajaa ulos työmarkkinoilta ja lopulta kokonaan työvoiman ulkopuolelle. Suomella ei ole tähän yksinkertaisesti varaa. Siksi koulutukseen panostetaan kaikilla koulutustasoilla.

Eduskunnan tietopalvelun laskelman mukaan hallituksen budjetin negatiiviset työllisyysvaikutukset johtuvat lähinnä sosiaaliturvan parantamisesta. On totta, että kun hallitus hiukkasen parantaa niukkaa perusturvaa, niin laskelmissa sen vaikutukset näkyvät työttömyyden lisääntymisenä. Samalla logiikalla kaikki sosiaaliturva pitäisi lakkauttaa, mutta mitä se tarkoittaisi työttömälle kansalaiselle? [Ben Zyskowitz: Hmm, miten eläkkeet vaikuttaa työllisyyteen?] Kerjuulle lähtöä — arvoisa edustaja Zyskowitz. [Ben Zyskowitz: Arvoisa puhuja, kertokaa oikeat luvut!]

Kokoomuksen varjobudjetissa on 600 miljoonan sosiaaliturvan leikkaus ja lisäksi eläkkeiden 500 miljoonan euron leikkaus. Se on todella kylmää politiikkaa. Miten pitkälle kokoomus haluaisi leikkaus- ja keppilinjansa viedä? Hakisiko kokoomus vuosi vuodelta, budjetti budjetilta samalla tavalla työllisyysvaikutuksia työttömiä ja pienituloisimpia kurjistamalla? Mikä olisi työttömille tarpeeksi vähän tukea ja tarpeeksi kovaa keppiä kokoomuksen mielestä? Aktiivimalli on tämän hallituksen myötä poistettu, ja ensi vuoden alusta korvaukset tulevat täysimääräisinä. Lisäksi kokoomuksen malli ajaisi lisää ihmisiä toimeentulotuella, joka on kaikkein passivoivin tukimuoto.

Arvoisa puhemies! Myös ilmastotoimiin pitää ottaa pitkäjänteinen näkökulma. Kasvun, valtiontalouden, työllisyyden kannalta varautuminen ilmastonmuutoksiin ja panostukset uuteen teknologiaan luovat työpaikkoja ja mahdollisuuksia. Eilispäivän teknologiaan hirttäytyminen on lyhytnäköistä politiikkaa. Hallituksen lievästi elvyttävä finanssipolitiikka on oikeaoppisesti suhdanteita ennakoiva, tukee kasvua ja sitä kautta pitkällä aikavälillä valtionvelan kehityksen kannalta oikea linja tässä vaiheessa. Tällä pääministeri Sanna Marinin hallituksen linjalla normaalisuhdannetilanteessa julkinen talous on tasapainossa vuonna 2023. Eriarvoisuus on vähentynyt, työllisyysaste on noussut 75 prosenttiin, ja Suomi on saavuttamassa hiilineutraaliutta vuonna 2035. [Jussi Halla-aho: Ilmatkin on paljon paremmat!] Elikkä ensi vuoden budjetilla on suuri merkitys kansakunnan eheyden kannalta. — Kiitoksia.

12.41 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Vuosi sitten ministeri Haavisto piti täällä hyvän puheen. Hän lainasi Leo Tolstoin romaania Anna Karenina seuraavasti: ”Kaikki onnelliset perheet ovat toistensa kaltaisia, jokainen onneton perhe on onneton omalla tavallaan.” Virkkeellä ministeri kuvasi suomalaista arkea. Näissä sanoissa on viisautta. Valitettavasti tämän hallituksen huomio on kääntynyt pois tavallisista lapsista, nuorista, perheis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

tä, ikäihmisistä; apua tarvitsevista suomalaisista. Kaikki aika on mennyt kulttuuriministerin toimialueeseen eli teatteriin. Näytöksen aiheena on ollut ensin Posti, sitten luottamus ja lopuksi ulkomaalaistaustaisten Isis-äitien ja -lasten kohtalo. Pääosissa ovat esiintyneet ministerit, joiden punavihreälle teatterille ei edes 83 kuiskaajaa näytä riittävän. Tavallisten suomalaisten elämä on jäänyt sivujuoneksi, kun hallituksen toimet ovat muistuttaneet Tolstoin toisesta kirjasta Sota ja Rauha. Siinä todetaan seuraavasti: ”Kaikki tämä synnytti hänen päässään mielikuvitusmaailman, joka tuotti tuolla hetkellä nautintoa.” Tavalliseen elämään kohdistuvat paineet johtuvat hallituksen ilmastososialismista, joka on vaarallista yhdeksälle alimmalle tulodesiilille, aivan erityisesti autoilijalle ja pientaloasujalle. Ruoka, lääkkeet, kaikki, mikä on logistiikan varassa, kallistuu edelleen. Asumiskustannukset ovat kohtuuttomat, sähkön siirtohinnan alentamiseksi hallitus ei ole tehnyt mitään. Ei ihme, että kuluttajien luottamus talouteensa on heikentynyt.

Arvoisa puhemies! Kiitän valtiovarainvaliokuntaa ja sen jaostoja hyvästä yhteistyöilmapiiristä ja asiallisesta, substanssiin perustuvasta dialogista. Uskon monen valiokunnan jäsenen jakavan huolen julkisen talouden kehityksestä. Jos talouskasvu ei toteudu hallituksen arvioimalla tavalla, jos ennustepoikkeama on esimerkiksi puoli prosenttiyksikköä, näyttäytyvät hallituksen tekemät pysyvät menolisäykset erityisen vaarallisessa valossa. Jos hallitus noudattaa omaa ohjelmaansa pilkulleen, kuten keskusta on luvannut, ja panostaa 3 miljardia euroa kertaluontoisiin panostuksiin tämän kauden aikana, tarkoittaa tämä kolmessa vuodessa 1,6 miljardin euron lisäpainetta.

Budjetin pohja perustuu julkisen talouden suunnitelmaan, jonka selkäranka on työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin. Hallituksen toimista valtaosa perustuukin palkkatukeen. Se tarkoittaa, että palkkausta subventoidaan määräaikaisesti valtion taholta. Hallituksen linja ei siis ole puuttua siihen, ettei palkalla tule toimeen, vaan käyttää tempputyöllistämistä tilastojen kaunistamisessa. Tämä ei kuulosta duunarimyönteiseltä linjalta. Samassa yhteydessä on viitattava eduskunnan tietopalvelun laskelmiin, että tempuista huolimatta hallituksen työllisyystoimet itse asiassa lisäävät työttömyyttä. Onkin onniteltava ministeri Harakkaa, ettei hän ole enää se, joka joutuu näitä julkisuudessa selittämään. Puheet siitä, että tarvitsemme valtavasti ulkomaista työvoimaa, liittyvät samaan asiaan: porvarit-hot ovat väläyttelleet, että valtion pitäisi maksaa palkkatukea peräti 70 prosenttia.

Suurin haaste veronmaksajalle syntyy kuitenkin unelmasta toteuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Emme voi kuitenkaan käpertyä sosialistiseen ilmastoveromalliin ja huudella impivaaralaisia ilmastologaneita globaalin ilmiön edessä. Julistuksilla ja lisäveroilla saadaan tovereille mukavampi mieli, mutta kaiken maksaa tavallinen suomalainen työmies ja -nainen.

Budjetin lähetekeskustelussa vasemmistoliitto esitti sukupuolitietoista budjetointia. Olen ymmärtänyt, että budjetin laadinta perustuu tulo- ja menoarvioon, se tehdään substanssidataa kuten laskentatoimen analyysiin ja talouden tunnuslukuihin tukeutuen. Sukupuolet tulee huomioida osana tunnuslukuja ja käsittääkseni näin jo tehdään, mutta on kesämätöntä, että budjetti perustuisi siihen, mitä kultakin löytyy jalkovälistä. Toisaalta keskustan piiristä on esitetty jopa feminististä aluepolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen budjetilla on muitakin yhtymäkohtia Sota ja rauha -teokseen. Tolstoi nimittäin lainasi teoksen nimen anarkisti Proudhonilta. Teoksessa on oiva vihje hallitukselle, joka menee seuraavasti: [Puhemies: Aika!] ”Jos teet jotakin, tee se hyvin. Jos taas et osaa tai et halua tehdä työtäsi hyvin, on parempi, ettet tee sitä ollenkaan.”

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Arvoisa herra puhemies! Teen vastalauseen 1 mukaisen epäluottamuslause-ehdotuksen: ”Eduskunta toteaa, että hallitus ei tämän johdosta nauti eduskunnan luottamusta.”

12.47 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi on todettava, että jo äskeinen keskustelu sai minut huolestumaan siitä, yrittikö valtiovarainministeri Kulmuni myydä meille hallituksen suunnitteleman kotitalousvähennyksen leikkauksen parannuksena, sillä hänhän väitti, että remonttikustannusten maksimivähennysmäärä olisi nousemassa. Mutta hänhän siis viittasi siihen, kun hallituksen suunnitelmissa on vähentää kotitalousvähennyksen työn vähennettävää osuutta, niin totta kai on teetettävä enemmän remonttityötä, jotta tämän vähennyksen määrä ikään kuin saadaan täysimääräisesti käyttöön. Eli kyseessä on, niin kuin hän itsekin tuossa totesi, leikkaus. Mutta on aika väärin mielestäni yrittää antaa eduskunnalle toisenlaista kuvaa siitä, mitä hallitus on tekemässä.

Arvoisa puhemies! Hallituksesta on kritisoitu eduskunnan tietopalveluiden työllisyysvaikutusten arviointia kapea-alaiseksi, ja toki on tietysti niin, että niissä huomioidaan vain osa talousarviosta ja vaihtoehtobudjeteista. Jos koko talousarvio huomioitaisiin, olisi ero hallituksen talousarvion ja kokoomuksen vaihtoehdon välillä vielä suurempi. Yritin kaikin keinoin etsiä, mistä löytäisin valtiovarainministeriön tai muun hallituksen hyväksymän tahon arvion hallituksen talousarvion työllisyysvaikutuksista: en löytänyt. [Ben Zyskowicz: Ei kukaan muukaan!] Arvoisa hallitus ja hallituspuolueiden kansanedustajat, kertokaa meille, mistä me ne löydämme. Me mielellämme perehdymme niihin, niin ei tarvitse esiintyä täällä ikään kuin teidän mielestänne väärin luvuin.

Miksi se työllisyysasteen ja työllisten määrän kasvu on niin tärkeää? Vain hallituksen tavoittelemalla 75 prosentin työllisyysasteella ja siitä tulevilla verotuloilla voidaan maksaa hyvinvointiyhteiskunnan palvelut ja tulonsiirrot. Tämän hallituksenkin on ohjelmassaan todennut. Jos työllisyysaste ja suomalaisten hyvinvoinnin rahoitus olisi hallitukselle niin tärkeä kuin sanotte, olisimme varmasti nähneet joitakin konkreettisia toimia työllisyyden edistämiseksi jo tässä talousarviossa. Edelleen jäämme siis odottamaan ensi vuotta.

Arvoisa puhemies! Me kokoomuksessa haluamme varmistaa, että voimme parantaa varhaiskasvatuksen, peruskoulun, lukion ja ammatillisen koulutuksen laatua ja lisätä korkeakoulutuksen resursseja pysyvin määrärahoihin. Haluamme varmistaa vanhusten laadukkaan hoidon ja terveystieteiden palvelut. Haluamme, että kaikkeen tähän tärkeään on rahoitus myös tulevaisuudessa. Siksi olemme esittäneet konkreettiset toimet työllisyysasteen nostamiseksi. Arvoisa puhemies ja arvoisa hallitus, niitä saa käyttää. Perukaa kotitalousvähennyksen leikkaus, edistää paikallista sopimista, alentakaa varhaiskasvatusmaksuja, laskekaa työn verotusta ja panostakaa oikeisiin tulevaisuusinvestointeihin, kuten nopeisiin rai-deyhteyksiin tai korkeakoulutuen pääomittamiseen.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin iloinen siitä, että koulutukseen on ensi vuoden talousarviossa panostettu jotain jokaiselle koulutusasteelle. Kaikki hallituksen tekemät pysyvät panostukset ovat hyviä, ja niitä tuemme. Huolissani olen kuitenkin siitä, että merkittävä osa koulutuksen panostuksista aiotaan tehdä määräaikaisin menolisäyksiin. Mitä sanotaan niille ammatillisen koulutuksen opettajille, joiden työt loppuvat, kun rahat loppuvat? Entä opiskelijoille? Miksi ei tehdä todellisia tulevaisuusinvestointeja ja pääomiteta korkeakouluja?

Olen myös huolissani siitä, että yhteinen tavoitteemme tutkimus- ja tuotekehitysmenoista ei ole toteutumassa. Sipilän hallitus teki kuluvan vuoden budjettiin 112 miljoonan euron pysyvät panostukset, joilla edetään määrätietoisesti kohti 4 prosentin tavoitetta bruttokan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

santuotteesta. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössäkkin todetaan, että ensi vuoden talousarvioesityksen resurssilisäykset eivät ole riittäviä tavoitteen saavuttamiseksi. Hallituksen esitys laskee Suomen Akatemian myöntövaltuuksia ensi vuonna. Nämä eurot ovat pois nimenomaan siitä laadukkaasta vertaisarvioidusta huippututkimuksesta ja korkean osaamisen vahvistamisesta, jota me ehdottomasti Suomessa tarvitsisimme, myös pitkäaikaisen kasvun varmistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on vielä pakko ääneen ihmetellä: missä ovat ne hallitusohjelmassakin tavoitellut ilmastotoimet? Ilmastotoimien vaikuttavuutta ei mitata niihin käytetyllä rahamäärällä. Ilmastotoimien tehokkuus mitataan päästöjen vähenemisellä. Tehokkaimmat ilmastotoimet ovat nimenomaan sellaisia, jotka suhteessa käytettyyn rahamäärään vähentävät päästöjä eniten. Ympäristölle haitallisten yritystukien karsiminen olisi tehokas tapa. Nyt yritystukiin käytettävä määräraha kasvaa ensi vuoden talousarviossa.

Lopuksi kannatan edustaja Heinosen tekemää kokoomuksen vastalauseita.

12.52 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tänään alkanut vuoden 2020 — uuden vuosikymmenen, 2020-luvun, ensimmäisen — Suomen valtion talousarvion palauttekeskustelu on sillä lailla erittäin merkittävä myös historiallisesti, että minun elämäni aikana pitkistä, pitkistä aikaa valtion talousarviossa on keskustalaisen valtiovarainministerin nimi alla — olin ihan vaippaikäinen silloin viimeksi, kun on ollut. Tarkistin sen vielä tuossa juuri, se oli myös punamultahallitus muuten silloin, ja Esko Ollila toimi tämän punamultahallituksen valtiovarainministerinä. [Ben Zyskowitz: No eihän siihen aikaan muita ollutkaan!] Sen jälkeen siellä on ollut sitten muiden urheiluseurojen henkilöitä valtiovarainministereinä esittelemässä. Haluankin tässä kohtaa kiittää erityisesti uutta elinkeinoministeriä, edustaja Mika Lintilää, joka tämän valmisti, ja nyt sitten on kapula siirtynyt puolueemme puheenjohtajalle, uudelle valtiovarainministerille Katri Kulmunille. Mutta tämän on Lintilän budjetti, ja täytyy myös tässä kiitoksia antaa. Myös historian siipien haviina tässä tällä hetkellä on.

Arvoisa puhemies! Tämä budjetti ilmentää uuden punamullan, uuden sukupolven punamullan, punamulta 2.0:n politiikkaa — sen punamullan, joka neuvoteltiin nyt puhemiehenä toimivan edustaja Rinteen johdolla viime keväänä ja jota nyt sitten jatkaa Marinin hallitus. Uuden punamullan tavoitteena on kaikin tavoin lisätä suomalaisten välistä tasa-arvoa. Tavoitteena on vähentää tuloeroja, vähentää syrjäytymistä, vähentää ikäihmisten yksinäisyyttä, vähentää erilaisia jännitteitä suomalaisessa yhteiskunnassa. Tavoitteena on myös erittäin merkittävästi vähentää alueiden välistä eriytymistä, sitä, että suomalaiset kunnat ja seutukunnat jakautuvat voittajiin ja häviäjiin. Tähän liittyen talousarvioesitys sisältääkin runsaasti panostuksia erilaisiin tasa-arvotoimenpiteisiin. Esimerkiksi otan tässä lapsilisien korotukset, otan esimerkiksi opiskelevien ihmisten opintotuen korottamisen, alimpien Kelan päivärahojen korottamisen ja pienimpien eläkkeiden korottamisen. Nämä ovat oikeudenmukaisuustekoja ja ilmentävät sitä keskustan ja vasemmiston yhteistä ajatusta, että pidetään kaikki suomalaiset samassa veneessä ja pidetään Suomi ehyenä.

Mutta ei ole mahdollista, että lisätään tasa-arvoa ja lisätään menoja, jos ei myöskin tienata enemmän. Ja miten tienataan enemmän? Uuden punamullan, punamulta 2.0:n talouspolitiikka perustuu siihen, että entistä useampi työikäinen suomalainen on töissä. Tavoitteemme on se, että Suomen työllisyysaste nostetaan 75 prosenttiin, mikä vaatii 60 000:ta uutta työpaikkaa tällä vaalikaudella. Tämä on, hyvä eduskunta, Juha Sipilän hallituksen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

linjan jatkamista. Silloin saatiin Juha Sipilän hallituksen linjalla nostettua työllisyyttä 72:een, ja nyt se nostetaan 75:een uuden punamullan vedolla.

Puhemies! Katson, että kaikki keinot työllisyysasteen nostamiseksi pitää tällä vaalikaudella ottaa käyttöön — niin sanotut pehmeät paketit, kun joulun alla ollaan, mutta myöskin ne kovat paketit. Mitään ei saa jättää huomiotta. Haluan nyt nostaa erityisesti esille sen, että kyllä pienimpiin yrityksiin me tarvitsemme joustavuutta työehtojen sopimiseen. Paikallista sopimista pitää lisätä yhteiskunnassa työelämässä, mutta korostan, että sen tulee olla paikallista sopimista, ei paikallista sanelua. Se vaatii sitä, että työntekijätkin voivat osallistua oikealla tavalla. Mutta kyllä tarvitaan joustavuutta pienille työpaikoille.

Muutenkin on erittäin tärkeää, että tämä budjetti huolehtii todella hyvin pk-yrityksistä, pienistä ja keskikokoisista yrityksistä. Oikeastaan viimeisten parinkymmenen vuoden ajan Suomessa uudet työpaikat ovat syntyneet pieniin ja keskikokoisiin yrityksiin, eivät suuryhtiöihin. Yrittäjyyden osalta tärkeää on se, että yrittäjien verotus ei kiristy. Olemme onnistuneet paremmin kuin oikeisto-oppositio huolehtimaan nimenomaan omistajayrittäjien, suomalaisten sinivalloisten yrittäjien asioista. Ennustettavuutta on verotuksessa. Lisäksi uskon voimakkaasti, että tuplapoistot koneisiin ja laitteisiin kannustavat investoimaan. Meillä on Suomessa ja vähän maailmallakin tällaista vähän niin kuin investointilamaa.

Puhemies! Myös aluepolitiikka näkyy tässä talousarviossa. Liikenneinfraan satsataan voimakkaasti, ja seutukaupunkeihin, näihin niin sanottuihin maakunnan kakkos- ja kolmoskaupunkeihin, tulee panostuksia. En voi olla mainitsematta, että myös kotikaupunkini Kauhava kuuluu näihin niin sanottuihin seutukaupunkeihin.

Puhemies! Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta on rakennettu punamultayhteistyöllä. Sen rakensivat sellaiset arvokkaat herrasmiehet kuin Kalevi Sorsa ja Johannes Virolainen hyvin voimakkaasti, [Puhemies koputtaa] ja nyt dynaaminen naisduo Sanna Marin ja Katri Kulmuni uudistaa sen. [Sheikki Laakso: Unohdit Väyrysen!]

12.57 Juho Kautto vas: Arvoisa puhemies! Keskeisenä hyvinvointivaltion periaatteena on ollut, että pidämme huolen ensi sijassa heistä, jotka eivät syystä tai toisesta sitä itse kykene tekemään. Kovan oikeistolaiskauden aikana tämä periaate on ollut koetuksilla, mutta onneksi nykyisen hallituksen ensi vuoden budjetti antaa jälleen toivoa paremmasta ja tämän periaatteen palauttamisesta.

Hallituksen ensi vuoden budjetti vastaa osaltaan pienituloisimpien hätään. Olemme tehneet eduskunnassa jo lopullisia päätöksiä, missä perusturvaa, kuten peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea, nostetaan 20 euroa kuukaudessa vuoden alusta. Se ei ole kellekään meistä täällä salissa suuri raha, mutta ennestään olemattomilla tuloilla kituuttaville sillä on oikeasti merkitystä. Olemme myös lupaustemme mukaisesti lakkauttamassa järjettömän ja minun oikeustajuuni huonosti istuvan aktiivimallin leikkurin.

Valtaisa eläkeläisköyhyys on Suomen häpeäpilkku. On kestävämpiä, että vuosikymmeniä hyvinvointimme eteen tehneitä pakotetaan leipäjonoihin. Ensi vuoden budjetti antaa hallitusohjelman lupausten mukaisesti myös pientä, vaikkakin vielä riittämätöntä, parannusta heidän elämäänsä. Pienimpiä eläkkeitä korotetaan 34—50 euroa kuukaudessa. Tämä on hyvä alku sille, että haluamme poistaa eläkeläisköyhyyden Suomesta.

Arvoisa puhemies! Vaikka täällä puhutaan hallituksen budjetista, on ehkä hyvä sanoa muutama sana opposition vaihtoehdoista. Perussuomalaisten vaihtoehtobudjettiin en mene sen tarkemmin, sillä siellä ei ole mitään konkretiaa, on vain kevyesti heitettyjä summia ja tavoitteita, ja kaikki maailman talousongelmat poistuisivat, mikäli maahanmuutto loppui-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

si. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti sitä vastoin jatkaa totutulla oikeistolinjalla. Niin sanottuja kannustinloukkuja poistetaan tunnetulla tavalla. Kokoomuksen vaihtoehtossa tuttuun tapaan leikataan työttömyysturvasta ja toimeentulotuesta satoja miljoonia euroja. Kokoomus siis haluaisi jatkaa edelleen ansiosidonnaisen työttömyysturvan leikkausta, ja tällä kertaa haluttaisiin puuttua jopa sen eläkekertymään. Samaan aikaan on kuitenkin halua antaa miljardin euron veronkevennykset hyvätuloisille. Voi sanoa, että Suomen pienituloiset ja eritoten työttömät kiittävät, että pääministeri Marinin hallitus jatkaa entisellä kokoonpanolla — niin kylmää kyyti olisi, jos kokoomus olisi kuskin tai edes apukuskin paikalla hallituksessa.

Tämä hallitus on palauttamassa koulutuksen jälleen sille kuuluvaan arvoonsa. Olemme panostamassa satoja miljoonia kaikille koulutusasteille ja varhaiskasvatukseen, jotta saamme turvattua lastemme tulevaisuuden ja hyvinvointivaltiomme rahoituksen pitkälle tulevaisuuteen. Eduskunta on jo muun muassa päättänyt jokaisen lapsen oikeudesta osallistua varhaiskasvatukseen. Nämä ovat niitä oikeita koulutuslupauksia, joita ennen vaaleja annettiin ja jotka myös pidettiin. Itselleni on ensiarvoista, että jokainen lapsi ja nuori saa tasavertaiset, yhteiskunnan tarjoamat lähtökohdat elämäänsä.

Arvoisa puhemies! Erityisen tyytyväinen olen panostuksista maakuntien elinvoimaisuuteen. Ensi vuonna annetaan ennätysmäärä varoja tie- ja rautatieverkkoon, minkä avulla saamme valtaisa korjausvelkaa käännettyä hieman laskuun. Hallitusohjelmassa on lisäksi sovittu pysyvä 300 miljoonan euron lisäys inframme korjausvelan pienentämiseen, mikä on erittäin tervetullut ja välttämätön panostus.

Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen budjetilla on hyvä toivottaa kaikille suomalaisille hyvää joulua ja toivorikasta uuttavuotta. Budjetti on askel oikeudenmukaisempaan Suomeen. Teemme yhdessä suomalaisten tulevaisuudesta entistä parempaa ensi vuonna, ja hallituksen budjetin takana on erittäin helppo seisoa. — Kiitos.

13.02 **Sandra Bergqvist r:** Ärade talman! I en tid där samhället förändras och det råder osäkerhet kring ekonomisk stabilitet och global utveckling är det viktigt att skapa framtidsstro. Det gör den här regeringen. Budgetpropositionen för år 2020 innehåller betydande framtidsinvesteringar i utbildning, en framgångsfaktor för både sysselsättning och tillväxt. En hög utbildningsnivå och digert kunnande bidrar till Finlands framgång både lokalt och globalt. För tillfället handlar det också i allra högsta grad om att stå emot krafter som bara är ute efter att förstöra, sprida desinformation och förvränga sanningen.

Regeringen satsar på hela utbildningsstigen från småbarnspedagogiken till universiteten. Att hela utbildningskedjan fungerar är en förutsättning för att regeringens sysselsättningsmål ska uppnås. Satsningarna på utbildning kostar, men det är en nyttig och nödvändig investering för framtiden.

Tämä hallitus toteuttaa täysipäiväisen subjektiivisen päivähoito-oikeuden. Lisäksi kaksivuotinen esikoulu pilotoidaan ja yli 3-vuotiaiden ryhmäkokoja pienennetään. Hallitus haluaa myös laatia laatukriteerit varhaiskasvatukselle. Tämä on erittäin tervetullutta, sillä lastentarhanopettajista on huutava pula ympäri maata.

Perusopetuksen osalta hallitus lisää oppilashuollon ja opinto-ohjauksen varoja. Hyvinvointi edistää oppimista. Islannin malli antaa lapsillemme yhdenvertaiset mahdollisuudet harrastuksille ja mahdollistaa perheille iltaisin enemmän aikaa yhdessäoloon. Hallitus nos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

taa ammatillisen koulutuksen rahoitustasoa. Tavoitteena on laadun parantaminen ja paremman lähiopetuksen varmistaminen.

Universitetens finansiering har varit pressad under en längre tid. De ökade anslagen för såväl högskolor som universitet är av stor betydelse. Universitetens basfinansiering höjs med 40 miljoner euro och yrkeshögskolornas med 20 miljoner euro från och med 2020. Förhoppningsvis kan det här ge utrymme att utveckla utbildningen i stället för att koncentrera sig på vad pengarna räcker till. Regeringen skapar en långsiktig finansieringsmodell och ökat anslag för forskning, något som samhällsdebatten i dag bevisar att vi har alltför lite av. Det är också mycket välkommet att regeringen riktar resurser till ökat forskningssamarbete företag och högskolor emellan. Det här kan vara nyckeln till arbetslivet för många studerande.

Osaaminen ja yritysten kehitys kulkevat käsi kädessä. Tiedämme, että koko maassa on ongelmia rekrytoida työntekijöitä, joilla on riittävä ja sopiva koulutus. Työmarkkinoiden muuttuessa meidän on tarkistettava koulutusjärjestelmät ja niiden edellytykset vastata työmarkkinoiden alueellisiin tarpeisiin. Esimerkiksi Turun telakkateollisuudessa ja matkailualalla tämä tarve on suuri. Tässäkin hallitus haluaa parantaa tilannetta ja lyhentää muista maista tulevien työntekijöiden työlupa-asioiden käsittelyaikoja.

Hallitus edistää ja turvaa yritysten toimintaedellytyksiä. Tämä koskee erityisesti pieniä ja keskiuuria yrityksiä. Tämä hallitus rohkaisee yksinyrittäjiä ja mikroyrittäjiä palkkaamaan työntekijöitä. Kestävä rahoitus pohja luodaan onnistuneesti, kun ihmisillä on työpaikat.

Ärade talman! För att kunna utveckla den välfärd vi har måste vi använda våra resurser rätt. Det här är en viktig och utmanande balansgång. Men en budget handlar inte bara om euro och cent. Det handlar också om värderingar och om prioriteringar. Den här budgeten visar på en stark framtidsstro. Ett jämlikt samhälle och nya möjligheter — det är så vi kan föra Finland framåt.

13.06 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Laukkasen esittämää kristillisdemokraattien vastalauseen 3 mukaista epäluottamuslause-esitystä, jossa erityisesti kiinnitetään huomiota siihen, että hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikka ei ole kestävällä pohjalla.

Tässä tulevan vuoden budjetissa on kyllä monia kannatettavia esityksiä, joita olemme täällä jo useita kertoja maininneetkin, mutta ongelmana on se, että jos hallitus ei saavuta talous- ja työllisyystavoitteitaan, silloin pohja putoaa näiltä hyviltäkin esityksiltä pois. Pysyvien menojen lisääminen ilman työllisyyttä vahvistavia toimia vaarantaa hyvinvointivaltion kestävyysden pitkällä tähtäimellä.

On myös todettava, että hallituksen päätökset korottaa asumisen ja liikkumisen kustannuksia lisäävät yhteiskunnallista eriarvoisuutta ja iskevät pahiten erityisesti maaseudulle. Olenkin mielenkiinnolla ja hiukan hämmästyneenäkin seurannut sitä, miten varauksetta ja voimakkaasti nyt nimenomaan keskustan eduskuntaryhmän edustajat tukevat tätä budjettiesitystä, vaikka vielä jokunen aika sitten siihen suhtauduttiin melko kriittisesti, nostettiin myös niitä kriittisiä huomioita esiin. Mutta ilmeisesti tämä hallituksen uusi, aika jännittei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

nen tilanne edellyttää nyt sellaista luottamuksen vahvistamista, että ei oikein uskalleta ottaa näitä kriittisiä huomioita esiin.

Nostan toisen kriittisen huomion, joka liittyy perhepolitiikkaan ja lapsipolitiikkaan. Sitäkin täällä hallituspuolueiden edustajat ovat aivan varauksetta kehuneet, mutta jos ajatellaan sitä syntyvyyden rajun laskun tilannetta, jossa nyt elämme, ei näillä toimenpiteillä, joita nyt on esitetty, ratkaista tätä ongelmaa. Hallitus esittää 10 euron korotusta perheen neljännelle ja viidennelle lapselle. Tämä on tietysti erittäin hyvä ja kannatettava, mutta ei se valitettavasti vaikuta tähän väestöongelmaan. Nimittäin näitä suuria perheitä Suomessa on niin vähän, että tämä korotus merkitsee vain 0,4:ää prosenttia koko lapsilisämomentista. Erityisesti tässä syntyvyyden romahduksessa on tapahtunut ilmiö, että ensimmäisten lasten määrä on vähentynyt, ja sen vuoksi me kristillisdemokraatit vaihtoehtobudjetissamme esitämme, että lapsilisän korotus ulotettaisiin kaikkia perheitä, kaikkia lapsia koskevaksi. Jokainen lapsi on yhtä arvokas ja tervetullut. Uudistamme myös aiemman ehdotuksemme 1 000 euron kertaluonteisesta vauvarahasta ja esitämme lisäksi tuloverotuksen lapsivähennyksen palauttamista. Sehän saatiin aikaan silloin, kun kristillisdemokraatit olivat hallituksessa ja olimme voimakkaasti sitä ajamassa, mutta valitettavasti se on poistettu.

Sitten kiinnitän huomiota vielä tässä nuoria ja opiskelijoita koskevassa politiikassa siihen, että ennen vaaleja lähes kaikki hallituspuolueet lupasivat opintorahaan merkittäviä korotuksia. Vasemmistoliitto lupasi korottaa 100 eurolla kuukaudessa, SDP 86 eurolla, vihreät 83 eurolla ja RKP:kin 86 eurolla — siis tasokorotus opintorahaan. Nämä lupaukset ovat nyt kuihtuneet noin kahdeksi euroksi. Me ehdotamme opintorahan korotukseen 40 miljoonan euron vuosittaista panostusta ja lisäksi korottaisimme opiskelijaperheiden huoltajalisää 150 euroon kuukaudessa.

Sitten vielä, arvoisa puhemies, olen erityisen huolestunut siitä, että vanhustenhoidosta ei ole tänäkään syksynä tulossa niitä luvattuja pykäläiä, rahoista puhumattakaan.

13.12 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen ensimmäinen budjetti luo kestävän kasvun ja työllisyyden pitkän tähtäimen edellytyksiä. Maailmantalouden epävarmuuden tilanteessa hallituksen valitsema maltillisesti ennakoiva suhdannepolitiikka on tehokkainta. Hallitus maksaa myös edellisen hallituksen oikeudenmukaisuusvelkaa. Tämä budjetti parantaa 70 prosentilla suomalaisista ostovoimaa ja kaventaa tuloeroja. Kansaneläkkeen täyttä määrää korotetaan 34 eurolla ja takuueläkkeen täyttä määrää 50 eurolla kuukaudessa. Samalla tehdään tarvittavat muutokset, jotta korotukset eivät vähennä henkilön mahdollisesti saamaa eläkkeensaajan asumistukea. Korotus kohdistuu yli kuuteensaatantuhanteen eläkkeensaajaan, joiden kokonaiseläke on alle 1 200—1 300 euroa kuukaudessa.

Arvoisa puhemies! Suomi pärjää vain osaamisella, korkeatasoisella edelläkävijäosaamisella. Hallitus panostaakin vahvasti suomalaisten tulevaisuuteen investoimalla koulutukseen ja tutkimukseen. Hallitus käynnistää varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämishankkeet, joiden tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten oppimistuloksia ja vähentää eriarvoistumista. Koulutusta pitää tietenkin vahvistaa jo koulutuspolun alusta alkaen, varhaiskasvatuksesta, niin kuin hallitus tekeekin. Laadukas varhaiskasvatus pystyy tehokkaasti pysäyttämään huono-osaisuuden kierteen ja parantaa lapsen oppimismahdollisuuksia koulutiellä. On hyvä, että hallitus palauttaa lasten tasa-arvoisen oikeuden varhaiskasvatukseen, pienentää lapsiryhmiä sekä jatkaa viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Arvoisa puhemies! Ensi vuonna jokaisen lapsen oikeus varhaiskasvatukseen palautuu Sipilän hallituksen heikennysten jäljiltä. Tämä on erittäin tärkeää, sillä varhaiskasvatus parantaa tasa-arvoa ja oppimistuloksia ja ehkäisee syrjäytymistä. OECD:n mukaan euron sijoitus varhaiskasvatukseen tuottaa jopa 7 euroa enemmän kuin mikään muu koulutusinvestointi. Tutkimusten perusteella tiedetään, että rajattu varhaiskasvatusoikeus on tuonut päiväkotiryhmiin lasten vaihtuvuutta sekä kasvattanut lapsiryhmien kokoja. Viime hallituskaudella tehdyt lainsäädännön muutokset ja kuntien erilaiset ratkaisut ovat lisänneet eriarvoistumista sekä varhaiskasvatuksen laadun vaihtelua kuntien ja varhaiskasvatusyksiköiden välillä. Kokoaikaisen varhaiskasvatusoikeuden palauttaminen ennalleen lisää lasten keskinäistä yhdenvertaisuutta, tämä on valtavan tärkeä asia.

Arvoisa puhemies! Viimeisen 30 vuoden aikana Suomesta on kadonnut yli puoli miljoonaa työpaikkaa, joihin pelkkä perusasteen koulutus on riittänyt. Samaan aikaan vaille vähintään toisen asteen tutkintoa jää 16 prosenttia ikäluokasta, vaikka muuttuneessa työelämässä ilman sitä on vaikea työllistyä. Lukion ja toisen asteen ammatilliset kustannukset ovat tällä hetkellä monille nuorille ja heidän perheilleen myös kohtuuttoman kalliita. Jokainen nuori ansaitsee hyvät eväät elämään. 2020-luvun Suomessa tämä tarkoittaa vähintäänkin toisen asteen koulutusta. Hallitus onkin ottanut suuren askeleen nuorten tulevaisuudennäkymien parantamiseksi päättämällä, että oppivelvollisuus pitenee toiselle asteelle 18 ikävuoteen saakka.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan nostaa esille valtiovarainvaliokunnan talousarvion tekemän 1,4 miljoonan euron lisäysehdotuksen, jolla edistetään luku- ja kirjoitustaitoa. Tällä lisämäärärahalla viime vaalikaudella alkanutta Lukuliike-toimintaa vahvistetaan ja sen suuntaviivojen pohjalta Suomeen laaditaan kansallinen lukutaitostrategia. Nämä eduskunnan panostukset luku- ja kirjoitustaidon parantamiseksi tulevat juuri oikeaan aikaan. Pari viikkoa sitten julkaistuissa uusissa Pisa-tutkimuksissa tuli esiin, että vaikka suomalaisnuorten lukutaito on edelleen OECD-maiden parhaimmistoa, on erittäin huolestuttavaa, että heikkojen lukijoiden osuus on kasvanut 2009-vuoden 8,1 prosentista 2018-vuoden 13,5 prosenttiin. Syytä huoleen antaa myös se, että suomalaisten tyttöjen ja poikien erot lukutaidossa ovat OECD-maiden suurimmat. Yli 60 prosenttia tutkimukseen osallistuneista pojista kertoo lukevansa vain, jos on pakko. Sujuva lukutaito on kuitenkin edelleen edellytys kaikelle muulle oppimiselle, ajattelulle ja muutenkin täysipainoiselle osallistumiselle yhteiskuntaan.

Erityisen merkittävänä pidän sitä, että Suomeen laaditaan näillä eduskunnan lisämäärärahoilla ensi vuonna kansallinen lukutaitostrategia. Siinä tulee käydä läpi kaikki ne toimet ja määrittää niille tavoitteet, joilla voimme parantaa lukutaitoa alkaen varhaisesta lukemisesta pienille lapsille aina tarvittaviin toimiin opettajien ja lastentarhanopettajien koulutukseen, lukutaidon opetukseen ja kehittämiseen eri koulutusasteilla sekä lukuharrastuksen lisäämiseen ja sen edellytysten kehittämiseen. Ei pidä unohtaa myöskään niitä jo aikuisiässä olevia reilua pariasatauhatta, joilla on heikko lukutaito, joka on samalla este jatkuvalle oppimiselle. Lukutaito on paitsi pohja kaikelle osaamiselle ja oppimiselle myös edellytys ihmisten tasavertaisuudelle. Vaikka vanhempien merkitys lapselle lukemisessa ja kannustamisessa lukemiseen on tärkeä, ei sitä voida jättää yksin perheiden vastuulle, sillä silloin seurauksena on lasten eriarvoistuminen. [Puhemies koputtaa] Lukutaito on asia, josta yhteiskunnan ja koulun tulee ottaa päävastuu. [Puhemies: Aika!] Jäämme innolla odottamaan talousarvion toteutumista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

13.17 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Käsillä olevassa talousarviossa on kiitettävästi tunnistettu yhteiskuntamme ongelmia. Valitettavasti valitut korjauskeinot pääasiassa pahentavat sekä julkisen että yksityisen talouden kestävyysvajetta ja siten heikentävät Suomen mahdollisuuksia vastata kasvaviin haasteisiin. Lisää velkaa, lisää veroja, lisää alijäämää, lisää työttömiä. Nostan näistä haasteista esiin kaksi asiaa: työelämän — ja sen historiallisen murroksen — sekä jatkuvan oppimisen.

Työurat pitenevät ja sisältävät jatkossa mahdollisesti useitakin uudelleen kouluttamistarpeita. Ainoa aikaa kestävä taito on kyky oppia uutta. Maamme keskeinen kestävyysvajeen kattamiseen liittyvä haaste onkin paitsi kasvattaa ja kouluttaa mahdollisimman moni suomalainen työelämään myös pitää heidät siellä pidentyvien työurien loppuun asti, hyvinvoinnina ja oppivina. Kyse on siis sellaisen mittaluokan kasvatuksen, opetuksen ja ennen kaikkea oppimisen haasteista, joihin nykyinen lapsiperhepolitiikka tai koulutus tai kouluttautumusrakenteet eivät selvästikään kykene vastaamaan. Perinteisillä koulutusmalleilla ja rakenteilla mikään määrä resursseja, erityisesti opettajia tai seiniä, ei tule riittämään. Talous-, perhe- ja koulutuspolitiikkaa on muutettava rivakasti, jotta meillä olisi tulevaisuudessa riittävästi hyvinvointia suomalaisia rakentajia.

Alku — eli vauva- ja lapsiperheiden tuki, varhaiskasvatus ja peruskoulu — tarvitsee nykyistä merkittävästi suuremman osuuden henkilöstöresursseista. Tarvitaan vakaata perusrahoitusta — ei hankkeita ja kokeiluja — pienempiä ryhmiä, erityisluokkia, varhaista tukea ja rauhallisia, terveellisiä ja turvallisia oppimisympäristöjä. Ennen kaikkea meidän on turvattava opettajien korkeatasoinen ja nykyaikainen koulutus ja käytännön taitavuus. Vain niin kyetään antamaan lapsille ja nuorille ne eväät, joiden turvin heistä on peruskoulusta eteenpäin siirtyessä kasvanut mahdollisimman hyvinvointia ja itsenäisiä oppijoita, uuden tiedon tuottajia ja Suomen rakentajia. Tänäpäin ei voida opettaa ylihuomenna tarvittavia tietoja, koska niitä ei ole vielä olemassa. Niin nuorten kuin aikuistenkin on haettava ja tuotettava jatkossa niitä tietoja itse, moderneissa oppimisympäristöissä ja verkostoissa.

Arvoisa puhemies! Suomessa on noin 60 000 syrjäytynyttä nuorta, jotka vain osin sisältyvät 169 000 työttömään. Nuorten ongelmat eivät kuitenkaan rajoitu vain virallisesti syrjäytyneisiin. Perheiden vaikeudet koulutuksessa, elintasossa ja terveydessä ennustavat tutkitusti nuorillekin vaikeuksia. Viidennes nuorista ikäluokista on psykiatrisen diagnoosin puitteissa. Ammattiin valmistavasta koulutuksesta ja yritysten rajapinnasta saatava tieto kertoo laajoista koulunkäyntiin, työelämävalmiuksiin ja elämänhallintaan liittyvistä ongelmista. Ne eivät ole opettajien tai yritysten keinoin korjattavissa. Siten näitä ongelmia ei todellakaan ratkaista tämän hallituksen havittelemilla ammattikoulujen pätkäopettajilla ja suunnitellulla oppivelvollisuuden jatkamisella.

Ainoa kestävä keino puuttua edellä kuvattuihin nuorten ongelmiin on puuttua juurisyihin painottamalla henkilöresurssit vauva- ja lapsiperheiden varhaisiin vuosiin ennen koulua, varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, Suomen hyvän tulevaisuuden tähden. Tie on pitkä ja hidas kulkea, ja siksi sille on lähdettävä heti. Talousarvion irralliset, yksittäiset kohennukset eivät riitä alkuunkaan.

Arvoisa puhemies! Suomella on nyt peiliin katsomisen paikka. Tuotammeko me lapsille, nuorille, perhettä suunnitteleville suomalaisille pelkoa, ahdistusta ja toivottomuutta vai sellaisia merkityksiä, jotka rohkaisevat opiskelemaan, yrittämään ja perustamaan perheitä, tekemään työtä Suomen ja sen kansan eteen? Nyt käsillä oleva talousarvio ei niitä merkityksiä valitettavasti tuota, vaan lisää velkaa ja lisää huolia ennestäänkin vaikeuksissa oleville suomalaisille perheille, nuorille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Kannatan edustaja Junnilan tekemää epäluottamusesitystä.

13.22 Sanni Grahn-Laasonen kok: Arvoisa puhemies! Toin eilisessä tiedonantokeskustelussa esiin sen, että hallituksella on pitkä matka palauttaa politiikan luottamus ja arvostus kansalaisten silmissä. Hallitus on luvannut ohjelmassaan pohjata tekemänsä politiikan tietoon, ja siitä syystä on tarpeen muistuttaa niistä huomioista, joita olemme saaneet ulkopuolisilta arvioitsijoilta niin kansainvälisesti kuin kotimaassakin Suomen hallituksen talouspoliittisesta linjasta. IMF, Euroopan komissio, suomalaisista arvioitsijatahoista muun muassa Suomen Pankki tänäänkin ja talouspolitiikan arvointineuvosto ovat huomauttaneet siitä, että hallituksen talouspoliittinen linja ei ole kaikilta osin kestäväällä pohjalla. Sen vastuun kantamisen ja kestäväen talouspoliittisen linjan eteen hallituksen olisi ollut viisasta korjata kurssia nyt, kun tapahtuivat nämä viimeisten viikkojen ja päivien hämmäntävät henkilövaihdokset, tapahtumat ja luottamuksen menetykset. Siinä yhteydessä olisi ollut mahdollisuus hallitusohjelman tarkasteluun, mutta hallitus valitsi sen tien, ettei muuteta pilkkuakaan, ja mielestäni se ei ollut loppuun saakka harkittu ratkaisu.

Mutta sitten tarkemmin tästä budjettiesityksestä joitain huomioita.

Ensinnäkin ihmettelin tuoreen valtiovaltiovarainministerin Katri Kulmunin tämän päivän puheenvuoroja kotitalousvähennyksestä. Nimittäin kun olemme valiokunnassa kuulleet asiantuntijoita, sieltä ei ymmärrystä ole löytynyt sille linjaukselle, että heikennetään tässä tilanteessa kotitalousvähennystä, ja nyt tänään ikään kuin annettiin ymmärtää eduskunnalle, että kotitalousvähennystä ei oltaisi heikentämässä vaan että siihen sisältyisi joitain parannuksia. Tämä ei kyllä ole oikea mielikuva välittää suomalaisille eduskunnan arvokkaasta salista, vaan tosiasia on se, että ensi vuonna kotitalousvähennystä heikennetään, mikä ei mielestäni sovi yhteen sen tavoitteen kanssa, joka meillä on yhteinen, että Suomessa työllisyyttä pitäisi pystyä vahvistamaan. Eli kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa esitetään kotitalousvähennyksen leikkauksen perumista ja kotitalousvähennyksen merkittävää laajentamista parantamaan ikäihmisten palveluja ja hyvää elämänlaatua, mahdollisuutta asua kotona mahdollisimman pitkään. Toivon, että hallitus harkitsee tätä vielä kerran ennen äänestyksiä.

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa on aitoja tulevaisuustekoja.

60 000 työpaikan verran esitämme keinoja, joita hallitus voisi halutessaan ottaa käyttöön, jos se haluaisi. Niissä on myös monia sellaisia keinoja, jotka ovat tärkeitä suomalaisille yrittäjille, jotka kuitenkin tässä maassa ovat se työllistävä voima, esimerkkinä vaikkapa paikallisen sopimisen edistäminen. Hallitus on jotain siitä maininnut ohjelmassaan ja puhunut, mutta tekoja emme ole nähneet. Tämän perään kysynkin nyt välittömästi, missä asia viipyy. Samoin osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen on yrittäjille tärkeää ja koko Suomea kantava voima.

Polttoaineveron korotusta emme hyväksy emmekä ymmärrä. Siitä esimerkiksi kuljetusalan yrittäjät ovat olleet erittäin huolissaan, ja ihmettelen, että esimerkiksi keskustapuolue tätä tukee ja aikoo sen puolesta äänestää. En voi ymmärtää ja toivon, että keskustapuolueen edustajat voivat ottaa tähän kantaa, miksi näin, miksei kuulla yrittäjien ääntä, miksei kuulla maaseudulla asuvien ihmisten ääntä. Nämä tarvitsevat autoa liikkuaan ja käydäkseen töissä ja harrastuksissa ja elämään laadukasta, hyvää elämää.

Kokoomus on huolissaan nuorten syrjäytymisestä ja mielenterveysongelmien kasvusta, ja sen takia kannatamme sitä, että lisäämme painopistettä varhaiseen tukeen ja ennaltaehkäiseviin palveluihin, nopeaan hoitopääsyyn. Sen takia kokoomus kannattaa kansalais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

aloitteen mukaista terapiatakuuta Suomeen, ja se voitaisiin toteuttaa jo heti ensi vuoden budjetissa. Tämä hallituksen esityksestä valitettavasti puuttuu, ja toivon, että tätäkin vielä harkitsette.

Tutkimusmäärärahoista varmaan pääsemme opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokan kohdalla keskustelemaan vielä lisääkin, mutta samoin ihmettelemme sitä, miksi kaikkein korkeimmasta, laadukkaimmasta tieteellisestä tutkimuksesta hallitus haluaa ensi vuonna leikata. Suomen Akatemian määrärahaso heikkenee. Tämä on hyvin hallituspuolueiden kansanedustajien ja valtiovarainvaliokunnan edustajien tiedossa, ja siitä huolimatta näin on. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa esitetään kaikkiaan 140 miljoonaa euroa lisää tutkimukseen kattaen erilaiset tutkimuksen momentit ihan sieltä Suomen Akatemian tieteellisestä tutkimuksesta esimerkiksi lääketieteen kliiniseen tutkimukseen ja Business Finlandin soveltavampaan, yritysälähtöisempään tutkimukseen.

Sen lisäksi vielä viimeisenä huomiona nostan esiin hoitajien määrän lisäämisen. [Puhemies koputtaa] Hallituksen budjetista ne toimet puuttuvat. Meidän vaihtoehtobudjetissamme [Puhemies: Aika!] on 150 miljoonaa hoitajien määrän lisäämiseen, jotta päästään laadukkaampaan vanhustenhoivaan. — Kiitos.

13.27 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! On tosi, että Suomen Pankin tuoreet talousennusteet tältä päivältä haastavat kyllä hallitusta. Voi sanoa niin, että kun kasvu hiiptuu, niin näitten suurten taloustavoitteiden — työllisyysaste 75 prosenttiin, julkinen talous tasapainossa vuonna 2023 — saavuttamiseksi meillä ei ole samanlaista myötätuulta kuin edellisellä hallituskaudella. Ja kun pyrimme aina korkeampaan ja korkeampaan työllisyysasteeseen, tämä työ muuttuu yhä vaativammaksi. Mutta välttämätöntä se on. Pelkästään meidän ikäluokkiemme pienentyessä on aivan selvää, että me tarvitsemme tekeviä käsiä enemmän ja yhä useampi työikäinen pitää saada työnsyrystä kiinni. Tämä on aivan selvästi hallituksen yksi tärkeimmistä tavoitteista, ja on selvää, että tulevan puolen vuoden aikana myös hallitus tulee antamaan ja tuomaan eduskuntaan konkreettisia tekoja sen eteen.

Kun tässä käsittelyssä on hallituksen esitys tulevan vuoden talousarvioksi, keskustelussa on paljon sivuttu oppositiopuolueitten varjobudjetiteja. Minusta on hyvin arvokasta, että oppositiopuolueet ovat näitä laatineet, niissä on paljon hyviä elementtejä. Esimerkiksi lapsiperheiden tukeminen perussuomalaisten varjobudjetissa on minusta erittäin hyvä asia. Mutta se, mikä tuli ilmi silloin, kun niitä käytiin erityisesti täällä salissa läpi, on se — mikä hieman hämmästyttää — että ne on tehty kuitenkin siinä määrin löperöiksi, että sieltä paljastui perussuomalaisten budjetista erityisesti jopa miljardin euron aukko. Siis sellaisia lukuja, jotka eivät pitäneet paikkaansa, oli miljardin euron edestä. Ja kun tiedän, että teidän joukoissanne on oppineita ja fiksua henkilöitä, jotka kyllä osaavat laskea ja numeroita käyttää, niin toivoisin ja kysyisin puheenjohtaja Halla-aholta: koska te tuotte siihen miljardiin ne katteet tietoon, jotta pystyisimme paremmin arvioimaan niitä? Kun sitä lukee, niin tulee mieleen Runebergin Vänrikki Stoolin tarinat, jossa von Döbeln ratsasti aukkoja katsellen: niitä näkyy siellä täällä.

Samaa näkyy muuten kokoomuksenkin varjobudjetissa. Siellä on kotitalousvähennys, josta edellä edustaja Grahn-Laasonen puhui: he esittävät yli 75-vuotiaille ekstravähennystä, kotitalousvähennystä hoivamenoihin, ja esittävät, että tällä saataisiin 330 miljoonaa säästöä sosiaali- ja terveystalouteen. Sitä, joka tätä mallia on tutkinut, toteaa itse, että se pystyttäisiin toteuttamaan kustannusneutraalisti, mutta yhtäkkiä sieltä on löytynyt kokoomukselle 330 miljoonaa säästöä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Toinen juttu, mikä tulee tähän kotitalousvähennykseen: On selvää, että se on tärkeä instrumentti, se on tärkeä paitsi yrittäjyyden edistämisessä, mutta se on tärkeä erityisesti harmaan talouden torjunnassa. Sinänsä on harmi, että sitä pikkuisen leikataan, mutta luvut jäävät edelleen sille tasolle, että asiantuntijoiden mukaan tällä ei ole merkitystä harmaaseen talouteen. Jos henkilö pystyy kuitenkin vähentämään yrityksen laskusta 40 prosenttia, niin onhan se niin merkittävä vähennys, että ei sitä kannata pimeänä teettää. Ja hyvänä näin, tämä pitää säilyttääkin, ja se on tärkeä väline paitsi kotitalouksille kannustamaan työn teettämistä, mutta kuten äsken totesin, erityisesti harmaan talouden ehkäisyssä. Se jos joku on todella tärkeää, että me pystymme pitämään veropohjan laajana ja kaikki verotulot keräämään valtion kirstuun, jotta meille riittää hyvinvointiin ja hyvinvointipalveluihin rahaa.

Lopussa haluan todeta, arvoisa puhemies, että se, mikä erottaa ehkä eniten hallituksen linjaa ja opposition linjaa, on se, mitä debatissa toistin. En ehkä sano nyt kaikkia oppositiopuolueita, mutta ehkä kokoomuksen ja perussuomalaisten puolelta ei ole kauhean paljoa uskoa siihen, että me pystymme neljän vuoden aikana toteuttamaan näitä tavoitteita. Hallituksella riittää toistaiseksi uskoa. Mutta toivoisin, että vaikka usko on ehkä vähissä siihen, että työllisyysaste saadaan täyteen, niin jaksaisitte tuoda niitä omia esityksiä. Siellä voi olla uusia hyviä avauksia, jotka minusta pitää ennakkoluulottomasti käsitellä täällä, [Puhemies koputtaa] ja siinä mielessä erimielisistäkin asioista ja näkökulmista riippumatta [Puhemies: Aika!] on hyvä harjoittaa yhteistyötä täällä salissa.

13.33 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies, värderade talman! De förebyggande åtgärderna och reformer som ökar på jämlik behandling och jämställdhet står i fokus då vi läser igenom statsrådets budgetförslag för år 2020. Att satsa på tidigt ingripande och på att förhindra att sjukdomar eller omständigheter eskalerar och blir betungande både för individen och samhället är vettigt och ansvarsfull politik.

Arbetet med den stora social- och hälsovårdsreformen har också kommit igång. Tyngdpunkten inom social- och hälsovården finns i tjänsterna på basnivå, på en vårdgaranti och på flera läkartjänster. Tjänsterna ska vara samordnade, vårdkedjorna ska vara smidiga och alla ska få skraddarsydd och verkkningsfull service vid rätt tidpunkt. Vi vill ha ett samhälle som är socialt rättvist och vi vill se att våra barn och de äldre får en trygg, kvalitativ och mänsklig vård.

Det är också viktigt att medborgarna får vård och service på sitt eget modersmål. Därför välkomnar jag varmt de tilläggsanslag som nu reserveras för språkkurser på svenska för dem som jobbar inom vården. Att Vasa centralsjukhus får fulljour är ett konkret exempel på förbättringar med tyngdpunkt på den svenska servicen, men minst lika viktigt är också att Käypä hoito -suositukset, de så kallade God medicinsk praxis-rekommendationerna, nu översätts till svenska.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuoltoon esitetään nyt merkittäviä parannuksia. Eläkeläisten ja lapsiperheiden köyhyyttä ja köyhtymistä vähennetään kehittämällä samanaikaisesti sekä etuuksia että palveluita. Konkreettisia toimenpiteitä esitetään niin eläkeläisten taloustilanteen parantamiseen kuin vanhuspalveluiden kehittämiseen. Ensi vuoden talousarvioehdotuksen mukaan lapsiperheiden asemaa parannetaan nostamalla muun muassa lapsilisän yksinhuoltajakorotusta ja monilapsisten perheiden lapsilisää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Esitämme myös tärkeitä ja välttämättömiä investointeja mielenterveydenhoitoon, hoitotakuuseen ja vanhustalveluiden hoitajamitoitukseen. Terveyskeskusten jonojen lyhentämiseksi lisätään lääkäreiden määrää.

Värderade talman! Genom förebyggande verksamhet kan vi tackla våra problem i ett tidigt skede och undvika att problemen hopar sig i framtiden. Av de preventiva åtgärderna vill jag speciellt nämna det nationella vaccinationsprogrammet som nu utvidgas genom att vaccin mot TBE, det vill säga fästingvaccinet, i fortsättningen kan fås i flera områden än tidigare och genom att även pojkar i fortsättningen kan få HPV-vaccinet.

Jag är också glad över att vi för första gången föreslår anslag till den internationella vaccinalliansen Gavi som en del av biståndsbudgeten. Alla nordiska länder förutom Finland har tidigare gett bidrag till vaccinalliansen och det är fint att se att vi nu följer deras exempel och stöder utvecklingen i de länder som behöver mest hjälp.

Arvoisa puhemies! Myös subjektiivinen päivähoito-oikeus kuuluu ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin. Pitäisi olla itsestäänselvää, että tasavertaiset mahdollisuudet osallistua varhaiskasvatukseen annetaan jokaiselle lapselle. Osallistuminen varhaiskasvatukseen edistää muun muassa lapsen sosiaalisia taitoja, joita tarvitaan koulussa ja myöhemmin työelämässä.

Lasten ja nuorten lukutaito on viimeisten vuosien aikana huonontunut nopeasti. Siksi olen erityisen iloinen siitä, että budjetissa esitetään puolitoista miljoonaa euroa lisämäärärahaa erilaisiin lasten lukuintoa edistäviin projekteihin. Lukutaito avaa ovia itsetuntemukselle, se auttaa lapsia löytämään omat vahvuutensa ja edistää myös luovuutta ja kekseliäisyyttä.

Olen erityisen iloinen siitä, että hallitusohjelmassa nyt selkeästi panostetaan ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin. Tämä maksaa yhteiskunnalle alussa, mutta tulevaisuudessa joka ikinen yhteiskuntamme jäsen tulee hyötymään siitä. Kun riskitekijät huomataan aikaisessa vaiheessa, vältymme ongelmien kasaantumiselta tulevaisuudessa. Tämä on kaikin puolin kustannustehokasta ja oikeudenmukaista politiikkaa.

Valtiovarainvaliokunnan mietintö sisältää perinteiseen tapaan myös rahoitusta kohteisiin, jotka eivät sisältyneet alkuperäiseen, jo sellaisenaan hyvään, budjettiesitykseen. On hienoa, että niin kutsutuilla joululahjarahoilla voimme rahoittaa tärkeitä hankkeita eri puolilla Suomea.

Arvoisa puhemies! Jouluaattoon on tasan viikko aikaa. Juuri nyt ja juuri tässä hallitusohjelman tavoitteita ja talousarvioesityksen toimenpiteitä kerratessa tuntuu vahvasti siltä, että saamme tänä vuonna viettää vähän paremman joulun.

13.38 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Talouden kasvu hidastuu, työllistyminen hidastuu, syntyvyytemme laskee nopeimmin koko Euroopan alueella, ja samaan aikaan Suomi on Euroopan nopeimmin vanheneva kansa. Tässä on neljä vakavaa syytä, joiden pitäisi näkyä tässä talousarviossa keskeisinä toimenpiteiden kohteina. — Näin totesi kollegani, kansanedustaja Antero Laukkanen KD:n ryhmäpuheenvuorossa.

Arvoisa puhemies! Silti hallituksella näköjään riittää usko. Toimin 90-luvun kriisin alla yrittäjänä ja voin kokemuksella sanoa, että pelkkä usko ei riitä, kun talous kriisiytyy. Teknologiaeollisuus on Suomen suurin elinkeino ja vastaa yli 50 prosentista koko viennistämme. Elinkeino tuo Suomeen 18 miljardia verotuloina vuosittain, ja alan työllisyysvaikutus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

on suoraan lähes 320 000 ja taas välilliset vaikutukset mukaan lukien 675 000 ihmistä. Kaksi kolmasosaa alan teollisuusyrityksistä on syksyllä raportoinut, että ne ovat saaneet loppukesän ja alkusyksyn aikana vähemmän tilauksia kuin edellisellä kvartaalilla.

Arvoisa puhemies! Onko syytä huoleen? Aivan varmasti on. Varsinkin kun ottaa huomioon, että työmarkkinajärjestelmämme ei ole viime aikoina toiminut optimaalisella tavalla. Kolmikannan osapuolilla ei ole ollut riittävää ratkaisuhakuisuutta vaikeiden kysymysten käsittelyssä. Osaltaan tämä on johtunut siitä, että liittotason rooli on korostunut työmarkkinajärjestöjen toiminnassa eikä toimialakohtaisilla liitoilla ole ollut yhdensuuntaisia näkemyksiä järjestelmän kehittämisestä.

Arvoisa puhemies! Elinvoimainen Suomi edellyttää, että kannustetaan työhön ja yrittäjyyteen. Olen monien valtiontalouden asiantuntijoiden tapaan ollut huolissani siitä, että pääministeri Marinin hallituksen ohjelman talouspohja on rakennettu oletukselle talouskasvun säilymisestä ja työllisyyden lisääntymisestä, vaikka asiantuntija-arviot osoittivat jo viime kesänä, että tilanne on haasteellinen.

Hallituksen talouslaskelmat on nyt tehty sen varaan, että työllisyysaste saadaan nostettua 75 prosenttiin. Hallituksen toimet ovat kuitenkin ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa. Työttömyyden taso on jäänyt Suomessa melko korkealle tasolle esimerkiksi Pohjoismaihin ja eräisiin Keski-Euroopan maihin verrattuna. Työvoiman kohtaantoa vaikeuttavat pitkät maantieteelliset etäisyydet ja kielimuuri ulkomaisen työvoiman osalta. Työllisyysasteen nousua rajoittavat nykyisellään työvoiman saatavuus ja ongelmat työvoiman kohtaanossa. Jotta hallitus saavuttaisi työllisyystavoitteensa, tarvitaan paljon erilaisia keinoja. Samaa aikaan meillä ovat työmarkkinat kaaoksessa. Tämä heikentää talouden näkymiä entisestään. Kaaosta on seurannut, kun kansanrintamahallitus on työmarkkinaratkaisuihin puuttumalla antanut henkisen ja välillisen tukensa vaatimuksille, jotka ovat työllisyyden, viennin kilpailukyvyn ja suomalaisten hyvinvoinnin kannalta tuhoisia.

Arvoisa puhemies! Nyt on aika ryhdistäytyä. Suomeen tarvitaan jäykän työmarkkinajärjestelmän sijaan enemmän paikallista sopimista ja joustoja. Tarvitaan kristillisdemokraattisen mallin mukainen kannustava perusturvamalli ja sitä kautta enemmän työtä Suomeen. Vain niin me saamme Suomen nousuun.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Laukkasen tekemää epäluottamuslausetta.

13.43 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Elämme kummallisia aikoja: toisaalta saamme positiivisia uutisia yritysten panoksista kasvuun ja kehitykseen, toisaalta tietoja irtisanomisista. Menetettyjen työpaikkojen tilalle saamme onneksi tietoa myös uusista työpaikoista. Uusimman tiedon mukaan talouskasvu hidastuu, mutta talouden taantumaa ei varmuudella voi ennustaa. Toki taloudellinen epävakaus ja epävarmuus tuntuvat kasvavan. Tähän vaikuttavat monet asiat, joihin meillä ei Suomessa ole suoranaista mahdollisuutta vaikuttaa: pitkittynyt brexit, maailmanpolitiikan epävakaus ja maailman talousjätien vaikeudet.

Edellä mainittujen asioiden vaikutukset heijastelevat kuitenkin Suomeen. Suomella on toki myös omat haasteensa, jotka eivät ole ihan helppoja ratkaistavia nekään. Huoltosuhteemme on heikentynyt, lapsia syntyy vähemmän kuin koskaan ja työttömyys on edelleen ongelma työikäistemme keskuudessa. Työmarkkinoille kohdistuvat murrokset ja paineet luovat nekin haasteita työllisyystavoitteiden saavuttamiseksi. Koko maapalloa taas koettelee alati kiihtyvä ilmastonmuutos, joka uhkaa tuhota miljardien ihmisten elämän perusedellytykset, jollei siihen löydetä kestäviä ratkaisuja pian.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Nyt olisi helppo ajatella niin, että näistä vaikeuksista selvittää julkisista palveluista ja hyvinvoinnista leikkaamalla ja säilyttämällä vain kaikkein välttämättömin. Näin ei kuitenkaan ole. Leikkausten sijaan tämä hallitus toteuttaa vastasyklisiä finanssipolitiikkaa, jolla tuetaan työllisyyden kehitystä ja tehdään merkittäviä tulevaisuusinvestointeja. Uuden hallituksen talouspolitiikka kääntyy siis edellisen hallituksen leikkauslinjalta tulevaisuuteen katsovalle uudistuslinjalle. Hallitus tekee budjettiaan täysin tietoisena siitä, että teemme täällä päätöksiä ennen kaikkea lastemme ja heidän tulevaisuutensa eteen. Jätämmekö lapsillemme perinnöksi hyvinvointiyhteiskunnan rauniot vai päätämmekö panostaa heidän tulevaisuuteensa? Mielestäni tulevaisuuteen, sillä jos lapsillamme ei ole näköalaa tulevaisuuteen, niin silloin meillä ei maana ole mitään.

Nähtäväksi jää, mihin näillä tulevaisuusinvestoinneilla yllämme. Tällaista on kuitenkin puhuttu politiikassa jo vuosia, jos ei jopa vuosikymmeniä, ja mielenkiintoista on nyt se, että vihdoinkin ja viimein politiikkaa myöskin toteutetaan tavalla, josta yleensä puhumme. Hallitus panostaa esityksessään hyvinvointia ja talouskasvua vahvistaviin tekijöihin, kuten koulutukseen, johon lisätään ensi vuoden budjetissa kaiken kaikkiaan noin 350 miljoonaa euroa. Parannamme pienituloisimpien eläkeläisten toimeentuloa: pienimmät eläkkeet nousevat ensi vuonna takuueläkettä saaville 50 eurolla kuukaudessa ja kansaneläkettä saaville 34 euroa kuukaudessa. Lisäksi perusturvaan tehdään 20 euron tasakorotus. Ansiotuloerotusta kevennetään kaikkein pienituloisimpien ja pienten ja keskusuurten eläkkeensaajien keskuudessa, millä on ostovoimaa kohentava vaikutus. Nämä kaikki toimet tukevat hallituksen yhteistä tavoitetta siitä, että eriarvoisuuden kasvu pysäytetään.

Työllisyyspolitiikassa tapahtuu myös käännös kohti inhimillisempää ja aidosti työllistävää suuntaa. Hallitus on sitoutunut työllisyysasteen nostoon 75 prosenttiin oikeudenmukaisella ja reilulla tavalla. Siis epäoikeudenmukainen ja tehoton aktiivimalli puretaan ja työttömien heitteillejätön sijasta hallitus selvittää palkkatuen käyttöönoton lisäämistä, jotta hankalasti työllistyvät pitkäaikaistyöttömät saataisiin osaksi työmarkkinoita. Myös osatyökykyisten työllistäminen on hallituksen tärkeä tavoite. On arvioitu, että jos Suomessa ikääntyvien työllisyysaste olisi sama kuin Ruotsissa, meillä olisi 91 000 ihmistä enemmän työelämässä — 91 000 ihmistä enemmän työelämässä. Tämä on tärkeä tavoite. Kepin sijan muissa Pohjoismaissa onkin panostettu porkkanaan, ja niissä työllisyyttä on paremmalla tasolla tuettu palkkatuen ja työllisyyspalveluiden osalta. Työllisyystavoitteeseen pääsyä tuetaan myös mittavilla investointipanoksilla. Esimerkiksi perusväylänpitoon panostetaan 300 miljoonaa euroa vuodessa. Suoran työllisyysvaikutuksen lisäksi panokset liikenneverkkoon ja infraan laajentavat työssäkäyntialueita mutta tukevat myös tasapainoista aluekehitystä. Tämä on tärkeää.

Arvoisa puhemies! Kannatan hallituksen ja valtiovarainvaliokunnan esitystä ensi vuoden budjetiksi. Tulevaisuustekojen aika on nyt eikä vasta huomenna.

13.49 Riikka Slunga-Poutsalo ps: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on pitkin syksyä käyty keskustelua niin hallitusohjelmasta kuin ensi vuoden budjetistakin. Usein näissä keskusteluissa on nostettu esiin edellisen hallituksen, siis Sipilän hallituksen, päätökset ja leikkaukset. Paha hallitus leikkasi, mutta nyt on lompakko levällään, ja kaikille päinvastoin annetaan.

Viime kaudella alkanut talouden koheneminen ei ole ollut niin mittavaa, että nyt voisimme elää kuin viimeistä päivää. Menoja tulisi priorisoida ja tuottoja lisätä myös muuten kuin veropohjaa laajentamalla eli kansalaisten kukkarolla käymällä. Vaikka toisin halutaan an-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

taa ymmärtää, hallituksen esitykset leikkaavat tavallisen ihmisen tulotasoa sekä suoraan että välillisesti, ja näillä rahoilla ei edes pyritä kohentamaan näiden esimerkiksi tavallisten veronmaksajien arjessa pärjäämistä, saati että niillä jaettaisiin oikeudenmukaisuutta, vaan niillä parannetaan maailmaa.

Arvoisa puhemies! Budjettia linjaavassa hallitusohjelmassa todetaan korulausein, että elinvoimaa ja toimintakykyä vaalitaan koko Suomessa ja hallitus huolehtii elämisen edellytyksistä kaikkialla maassamme monimuotoisesti. Keskustan ryhmäpuheenjohtaja Kurvinen taisi aikaisemmassa puheenvuorossaan jo linjata, että tämä koskee vain seutukaupunkeja. Käydessäni viime viikonloppuna kotiseudullani Lapissa miltei jokainen kohtaamani ihminen oli huolissaan — huolissaan siitä, miten ihmeessä eläminen jatkossa siellä onnistuu ja millä ihmeellä taloudellisesti tulee pärjäämään. Bensan verotusta kiristetään nyt niin, että korotuksen arvioidaan olevan yli 6 senttiä litralle. Joo, joo, edellinen hallitus korotti bensiinin hintaa noin 2 senttiä litralta arvonlisäveron korotuksen sijasta. Samalla valmistaudutaan lämmityspolttoaineiden verojen kiristämiseen, joka kohdentuisi miltei kahteensataantuhanteen pientaloon. Näistä omakotiasujista puolet ovat ikääntyneitä, joilta jo nyt pienistä tuloista menee yli puolet asumismenoihin. Se toinen puolisko on niitä nuoria perheitä, joilla ei myöskään ole varaa, ei ostaa sähköautoa saati edes suunnitella velkaisen omakotitalonsa öljylämmityksen remonttia. Asumisen ja elämisen kustannukset tulevat nousemaan, jotta Suomi voisi kiillotella kilpeään maailmalla globaalien ongelmien maksajana. En voi ymmärtää sitä, miten maaseudun puolueena aikaisemmin profiloitunut keskusta voi olla näissä päätöksissä mukana. Ei tässä ainakaan oikeudenmukaisuutta jaeta. Maaseudun asukkaat ajetaan kaupunkiin — sekö on sitä tasa-arvoa?

Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevan budjetin tavoitteeksi on kirjattu, että normaalin kansainvälisen talouden tilanteessa julkinen talous olisi tasapainossa vuonna 23 ja että julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen alenisi. Jo pitkään ilmassa olleet ennusmerkit talouskasvun hidastumisesta on sentään tunnustettu. Tämän talouskasvun hidastumisen taakse tulee nykyinen hallitus menemään, kun sen työllisyystavoitteet eivät täyty. Arvelen, että kaikki muukin mukava jää samalla verukkeella toteuttamatta tai se toteutetaan niin, että toimeenpano ja rahoituksen etsiminen jätetään seuraavalle hallitukselle. Voimme vain arvailla, kuka jatkossa maksaa toisen asteen koulutuksen maksuttomuuden, oppivelvollisuuden pidentämisen ja niin edelleen, joiden kulujen korvaaminen jää tällä hallituksen budjetilla tilapäiseksi ja vajaaksi ja jatkossa varmaan kuntien päätettäväksi.

Tämä meno on holtitonta ja vastuutonta. Tällä tyylillä käsissämme on kolmen ja puolen vuoden päästä omaisuutensa myynyt, vientiteollisuutensa ulkomaille vienyt velkainen valtio, joka on lisännyt asumisen ja elämisen menoja ja verotusta niin, ettei normaalillakaan palkalla tule enää toimeen, eikä maailma ole silti pelastunut globaalin ilmastomuutoksen kynsistä. — Kiitos.

13.54 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Ensi vuoden alussa, 1. tammikuuta 2020 alkaen Suomessa muuttuu moni asia: Lapsilisät, yksinhuoltajakorotus, peruspäiväraha, työmarkkinatuki ja opintotuen huoltajakorotus nousevat heti vuodenvaihteen jälkeen. Myös pientä eläkettä saavien eläkkeitä korotetaan, yhteensä yli 600 000 eläkeläistä saa enemmän eläkettä joka kuukausi. Samoin epäonnistunut ja nöyryyttävä aktiivimalli leikkureineen puretaan 1.1.2020 alkaen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Me lupasimme kevään vaaleissa parantaa suomalaisten arkea ja me myös teemme niin. Hallituksen talouspolitiikka lisää hyvinvointia sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla, ja vuoden 2020 talousarvio pienentää tuloeroja.

Arvoisa puhemies! Suomalaisen hyvinvointivaltion kulmakivi on koulu, joka takaa kaikille taustaan katsomatta yhdenvertaisen mahdollisuuden oppia tarvitsemansa tiedot ja taidot. Investoinnit koulutukseen ja osaamiseen ovat aivan keskeisiä Suomen työllisyyden ja hyvinvoinnin kasvattamiseksi. Hallituksen tavoitteena on nostaa Suomen koulutus- ja osaamistasoa, kaventaa oppimiseroja sekä lisätä koulutuksellista tasa-arvoa. Myös lasten oikeus tasa-arvoiseen kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen palautetaan. Jo ensi vuoden budjetissa tulee lisärahoitusta kaikille koulutusasteille yhteensä noin 400 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Me haluamme auttaa ihmisiä löytämään itselleen työn, jolla elää, ei rangaista siitä, että töitä ei ole. Siksi äänestimme aktiivimallin leikkureiden historian roskakoriin. TE-toimistojen toimintamenoihin varataan ensi vuonna 197 miljoonaa euroa, joka on 25 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa. Näin voimme parantaa yksilöllisiä palveluja ja yhteistyötä työnantajien kanssa. Lisäksi uudistetaan muun muassa palkkatukijärjestelmää, toteutetaan työkykyohjelma ja kuntakokeilut. Keskeistä on, että hallitus investoi koulutukseen ja osaamiseen. Tavoitteena on nostaa osaamistasoa koko yhteiskunnan laajuisesti ja luoda edellytykset työllisyysasteen kestäväälle kasvulle.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä esitämme yhteensä 40 miljoonan euron lisäyksiä hallituksen ensi vuoden budjettiin. Olen erityisen iloinen siitä, että nuorten mahdollisuuksia tutustua taiteeseen ja kokea lukemisen intoa nyt parannetaan. Valiokuntamme esittää koululaisten tasa-arvoisten taidevierailujen toteuttamiseen 1,4 miljoonaa euroa Taidetestaajat-hankkeelle. Valiokuntamme esittää myös luku- ja kirjoitustaidon edistämiseen 1,5 miljoonan euron lisäpanostuksia, jotka kohdentuvat muun muassa lukutaitostrategiaan, Lukeva kunta -ohjelmaan ja alueellisiin Lukuliike-tapahtumiin.

Nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisyn toimiin lisätään puolestaan 250 000 euroa, joka on tarkoitettu Gutsy Go -menetelmän valmisteluun ja valtakunnallistamiseen. Gutsy Go nostaa 14-vuotiaat yläkoululaiset muutosagenteiksi omissa kotikaupungeissaan ja edistää nuorten yhteiskunnallista osallisuutta ja itsetuntoa. Lisäksi valiokuntamme osoittaa lisää resursseja myös jatkuvan oppimisen tukemiseen ja maahanmuuttajien koulutuksen tukemiseen.

Arvoisa puhemies! Talousarvioesityksessä edistetään hiilineutraalisuuteen liittyviä tavoitteita yhteensä 2 miljardilla eurolla. Valtiovarainvaliokunnan esittämät lisäpanostukset myös luonnonsuojeluun sekä retkeilyyn ovat merkittäviä. Esimerkiksi Espoossa sijaitsevalle Nuuksion kansallispuistolle ja siellä sijaitsevalle luontokeskus Haltialle esitetään 200 000 euron lisäresurssia. Tämä on pieni mutta tärkeä satsaus, sillä Uudellamaalla elää 1,7 miljoonaa suomalaista ja alueen kansallispuistot ovat henkireikä meistä monille ja erityisesti lapsiperheille ne ovat tärkeitä retkeilypaikkoja.

Lopuksi mainitsen, että olen todella iloinen myös 400 000 euron lisäpanostuksista naisjärjestöille ja 400 000 eurosta lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn sekä esimerkiksi Women in Film & Television Finland, WIFT Finland, ry:n toiminnan tukemisesta 100 000 eurolla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Yleiskeskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Tätä yleiskeskustelua jatketaan tänään päiväjärjestyksen muiden, aikataulutettujen asioiden käsittelyn jälkeen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Keskustelu keskeytettiin kello 13.59.

Keskustelua jatkettiin kello 19.19.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä budjetin yleiskeskustelua.

19.19 Anders Norrback r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Budgeten för år 2020 kommer att bli en logisk följd av det regeringsprogram som ligger som grund för regeringen. Här finns många saker att glädjas över. Speciellt vill jag ändå lyfta upp några satsningar.

Vi har en stor reparationsskuld på vårt vägnät. I denna budget gör regeringen nu ett trendbrott via de ökade satsningarna. Satsningarna på riksväg 8 i Vörå känns för en österbottning extra glädjande.

Som jag redan sade i gårdagens debatt om regeringsprogrammet är jag orolig för utvecklingen vi haft inom utbildningssektorn de senaste åren. Att nu satsningar görs på alla stadier är inte bara glädjande utan en grundförutsättning för att utveckla vårt framtida kunskapssamhälle och den vägen bevara vår välfärd. Speciellt vill jag lyfta upp satsningarna som görs inom andra stadiets yrkesutbildning. Yrkesutbildningen har tappat 30 procent av sin finansiering under de tio senaste åren trots att man utbildat ungefär samma antal studerande. Nu sker också här ett trendbrott, och yrkesutbildningen är i en central position när arbetet med att höja sysselsättningsgraden fortsätter.

Arvoisa puhemies! Toimivat työmarkkinat, joissa kysyntä ja tarjonta kohtaavat, ovat edellytys hyvälle talous- ja työllisyyskehitykselle. Hallitus panostaa työllisyyttä parantaviin toimiin, joiden suurin kohderyhmä ovat jo maassa asuvat. Tämä ei kuitenkaan riitä. Työntantajien lisääntyneen työvoiman tarpeen tyydyttämiseksi hallitus edistää ulkomaisten osaajien rekrytointia monin tavoin, muun muassa uudistamalla ja nopeuttamalla lupakäytäntöjä. Nämä panostukset ovat erittäin tervetulleita. Työvoimapula on yksi suurimpia haasteitamme hyvinvointivaltion kestävyyskannalta, ja panostukset työvoiman saatavuuden parantamiseksi ovat välttämättömiä.

Värderade talman! Klimatförändringen ställer stora utmaningar på den globala livsmedelsproduktionen. Stora områden kan bli obrukbara för livsmedelsproduktion. Jord- och skogsbruk är ju den enda näring som kan bidra till en ökad kolsänkning och kollagring. Det är av yttersta vikt att vi säkerställer en fungerande livsmedelsproduktion i vårt land. Att vi nu bland anslagen hittar medel för att motverka de aviserade nedskärningarna inom miljö- och LFA-ersättningarna är en avgörande första hjälp för många företag. Att nya avtal för ekologisk produktion igen kan tecknas är också ett svar på konsumenternas vilja till ändrade konsumtionsvanor.

Att vi säkerställer resurserna till lantbruksrådgivningen är bra. När vi utvecklar nya, mera klimativänliga produktionsmetoder ökar behovet av rådgivning till producenterna. Vi äter i dag cirka 13 kilogram fisk per person och år, men bara knappt 4 kilogram är inhemsk fisk. Medlen som anslås för yrkesfisket är mer än behövliga då vi vill öka andelen inhemsk

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

fisk på vårt matbord, men här krävs också andra åtgärder som inte är direkt bundna till budgeten. De förluster som skarven och sälen förorsakar för yrkesfisket i dag minskar på fiskbestånden.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman sekä budjetin tavoitteena on hiilineutraali Suomi. Ensi vuoden budjetin eri momenttien alta löytyy rahoitusta biokaasun edistämiseksi. Biokaasulla on monia hyötyjä, ja se voidaan nähdä yhtenä tulevaisuuden energianlähteenä. Biokaasutuotannolla voidaan muun muassa vähentää eläintilojen tarvetta raivata uutta peltoa lannan levitykseen. Toivottavasti biokaasu näiden panostusten myötä vakiinnuttaa asemansa yhtenä tulevaisuuden energianlähteenä monien muiden joukossa.

Värderade talman! Den här budgeten är en framtidsorienterad budget. Den beaktar hela Finland, alla finländare. Den ger framtidstro. Den målar inte hotbilder utan gör att hela Finland kan utvecklas positivt.

19.23 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Kotitalouksien ja yritysten luottamus tulevaan talouskehitykseen horjuu. Julkista taloutta painavat työikäisen väestön määrän väheneminen ja väestön ikääntyminen ja näistä johtuvat taloudelliset haasteet. Täällä tänään kysyttiin, minkä takia ikääntyminen nostetaan aina kuin ongelmaksi. Perussuomalaiset eivät näin ole koskaan halunneet tehdä, [Kimmo Kiljunen: Juuri äsken teitte!] mutta se, että muun muassa kestävyysvajetta perustellaan aina sillä, että väestö ikääntyy, on se tapa, millä täällä eduskunnassa keskustellaan. Me haluamme nähdä, että ikääntyminen on mahdollisuus, ja meidän tulee kunnioittaa ikäihmisiä Suomessa ja turvata heille hyvä ikääntyminen, hyvä vanhuus, hyvä eläketurva ja hyvä vanhustenhoito.

Arvoisa herra puhemies! Hallitus on puolustanut ensi vuoden budjettia ja korostanut sitä, että ensi vuonna pieni- ja keskituloisten verotus kevenee. Kuitenkin tänään Elinkeinoelämän valtuuskunta Eva antoi selvityksen: ”Palkansaajien kokonaisveroaste kohoaa lähes kaikissa kunnissa yli 2 650 euron kuukausituloilla. Palkkatulojen verotusta kiristävät merkittävimmin vakuutetun sosiaalivakuutusmenojen korotukset. Kaikkien palkansaajien kulutuksen veroaste nousee.” Tämä ilmenee Evan verokoneesta, joka on nyt päivitetty vuoden 2020 luvuilla. Evan mukaan kunnallinen tuloverotus kiristyy 0,1 prosenttiyksikköä 19,9 prosenttiin. Nämä ovat huolestuttavia lukuja.

Siinä missä hallituksen ja meidän kaikkien tulee tähdätä siihen, että saamme työllisyysasteen nousuun, hämmästyttää se keskustelu, mitä täällä tänään käytiin liittyen ulkomalaisen työvoiman saamiseen ja tuontiin Suomeen. Syksyllä yrittäjäbarometri nimittäin haastatteli yrittäjiä, ja kysymys oli, onko yrityksenne kiinnostunut palkkaamaan ulkomaista työvoimaa, ja vain 33 prosenttia pääkaupunkiseudun yrittäjistä ja 24 prosenttia koko maan yrittäjistä olisi kiinnostunut tästä. Eli se tarkoittaa sitä, että pääkaupunkiseudulla yli puolet, 66 prosenttia, vastusti ajatusta ja koko maassa 75 prosenttia vastusti. [Välihuutoja] Se on ihmeellistä, mutta eivät halua. Lukekaa se yrittäjäbarometri: ei ole kiinnostunut palkkaamaan — on kiinnostunut palkkaamaan. [Välihuutoja] Se on erittäin tärkeää. Minä ihmettelen, että täällä ei ole tähän asiaan, yrittäjäbarometriin, kiinnitetty huomiota.

Arvoisa herra puhemies! Myös Kansainvälinen valuuttarahasto IMF varoitti marraskuun puolivälissä, että hallituksen tavoite saada velkaantuminen kuriin 2033 tuskin toteutuu, eli on meillä täällä vaaranmerkkejä ilmassa, joita tulisi kuunnella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti kulkee nimellä ”Perusasiat kuntoon, perusasiat ensin”. Meille on ensiarvoisen tärkeää, että Suomessa on hyvä elää, asua ja olla. Haluamme turvata hyvän vanhustenhoidon ja haluamme, että hoitajamitoitus saatetaan lakiin. Olemme harmistuneita ja pettyneitä siitä, että johtuen hallituksen kaatumisesta myös hoitajamitoituslaki pysähtyi ja tulee sitten joskus, jos on tullakseen — viimeistään vuonna 23, jolloin ovat jo seuraavat eduskuntavaalit, eli siirretään seuraavalle hallitukselle vastuuta. Arvostan kyllä pääministerin puheenvuoroa siitä, että on tärkeää tehdä hyvää lainsäädäntöä, ja on tärkeää, että lailla on vaikuttavuutta ja että siitä saadaan ihmisille hyvä. Se on hyvä asia, ja tehdään kaikki osamme sen eteen, että me saamme hyvän lakiesityksen ja että ne numerot siellä oikeasti pitävät.

Arvoisa herra puhemies! Suomessa nuorten aikuisten keskimääräinen koulutustaso alkoi laskea 10—15 vuotta sitten, ja kehitys on kansainvälisesti poikkeava ja Suomen kannalta huolestuttava. Näin sanoi Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn myös tänään. On erittäin tärkeää, että meillä turvataan koulutus, niin että meillä säilyy koulutuspaikkoja esimerkiksi hoitoalalla ja meillä turvataan se, että nuoret voivat lähteä lukioon, pääsevät yliopistoihin opiskelemaan ja saavat itselleen ammatin, mutta työpaikkojen turvaaminen on erittäin tärkeää.

Meidän hyvään ja toimivaan vaihtoehtobudjettiimme vedoten ja hyviin puheenvuoroihin täällä ja omaan kantaamme vedoten kannatan ryhmämme tekemää epäluottamuslausetta.

19.28 Janne Heikkinen kok: Arvoisa herra puhemies! En voi välttää kiusausta, kun tässä edustaja al-Tae väliliudossaan muistutti monopolirahasta. Kiinnostaisi tietää, jokohan hallitus on budjettiinsa löytänyt ne SDP:n lupaamat 200 miljoonaa, jotka tulevat harmaan talouden kitkemisestä sillä 20 miljoonan euron panostuksella. En niitä tästä keltaisesta kirjasta vielä kiusaksenikaan löytänyt, vaikka vielä viime vuonna niitä SDP lupasi kyllä valtion sampoon tuoda.

Mutta sitten itse aiheeseen, arvoisa puhemies. Ennustuksia laativien laitosten konsensuksen mukaan talouskasvu hiipuu dramaattisesti tämän vaalikauden loppuun mennessä. Julkisen talouden suunnitelman perusskenaarion mukaan julkisyhteisöiden velkaantumista suhteessa BKT:hen ei saada merkittävästi taitettua vaalikauden aikana. Parhaimmillaankin se saadaan pidettyä suurin piirtein vakiona. Tämä kaikki siitäkin huolimatta, että maailmantalouden yllä on sakea pilvi erilaisia riskiskenaarioita brexitistä kauppasotiin, euroalueen pankkien riskinkantokyvystä valtiontalouksien kestävyys. Kiina voi alkaa saka-ta tai esimerkiksi Persianlahden alue tai Lähi-itä kriisiytyä. Mikäli maailmantalous alkaa yskimään, niin Suomi kärsii vientivetoisena kansantaloutena ensimmäisenä. Maailmanlaajuisen taantuman tilanteessa Suomen julkisen talouden suunnitelmaan jätetty pelivara voi olla liiankin ohut. IMF ja EU-komissio ovatkin jo nuhdelleet Suomea julkisten menojemme paisumisesta. Suomi on putoamassa EU:n mallimaiden joukosta samaan mutasarjaan, jossa ovat Etelä-Euroopan holtittomat maat.

Arvoisa puhemies! Marinin hallituksen koko budjetin uskottavuus lepää työllisyystoimien ja tavoitellun 75 prosentin työllisyysasteen varassa. Tähän nähden on vastuutonta, että hallitus lisää menoja etupainotteisesti, vaikka työllisyystoimia ei ole esitetty konkreettisella tasolla ensimmäistäkään. Itse asiassa eduskunnan tietopalvelun mukaan hallituksen vuoden 2020 budjetin työllisyysvaikutus on 5 000 työpaikkaa negatiivinen. Hallitus lähtee siis takamatkalta kohti maaliaan noin 60 000 uuden työpaikan tavoittelemiseksi. Silmiin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

pistävää on, että työministeri Harakka laitettiin jo puolen vuoden jälkeen ministerikierrätykseen, ja on sen takia syytä kysyä, kävikö tehtävä liian haastavaksi hallituksessa, joka selvittelee ja laatii tiekarttoja mutta ei tahdo eikä toteuta päättäväisesti. Mikäli työllisyystavoitteita ei saavuteta, on hallitus luvannut arvioida uudelleen aiemmin päätettyjä menonlisäyksiä. Mutta kuinka realistisena kukaan voi pitää sitä, että tämä vasemmistohallitus uskaltaa leikata yhtäkään sen eturyhmille jakamaa saavutettua etua sellaisessa tilanteessa? Äänestäjien lahjominen heidän omilla rahoillaan on ollut vasemmiston ikaikainen keino saavuttaa valtaa, vaikka se vie kansakuntaamme yhä syvemmälle vaikeuksien suohon. Tämä ei ole vastuullista, ja myös taloustieteessä on konsensus siitä, ettei elvyttävää budjettia pitäisi laatia taloussyklin huipulla, kuten hallitus on nyt tekemässä. Tämä Rinteen—Marinin talouslinja on tiedevastainen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen investointiohjelma tai — kuten se asian itse ilmaisee — tulevaisuusinvestoinnit ovat todellisuudessa omaisuudenmyyntituotoilla rahoitettuja tavalisia käyttömenoja. Säätytalolla haluttiin venyttää todellisuutta, kun hallituspuolueet jakoivat veronmaksajien rahaa härskisti omille eturyhmilleen. Tämä omaisuudenhoidon strategia on ennenkuulumaton ja vertautuu Kalevalan sammon ryöstöön. [Hannakaisa Heikkinen: Olitteko paikalla?] Erikoisinta tässä politiikassa on se, että kaikista puolueista juuri vasemmistoliitto on valmis tällaiseen ideologiseen yksityistämiseen hallituspuolueena.

Arvoisa puhemies! Kokoomus ei halua tuhlat kansallisvarallisuuttamme käyttömenoihin vaan tehdä aitoja tulevaisuusinvestointeja, jotka tuottavat hyvää vielä vuosikymmentenkin päästä. Me käyttäisimme kansallisuusomaisuutta siten, että pääomittaisimme raidehankkeita sekä suomalaisia korkeakouluja. Esimerkiksi miljardin euron osakepotin siirtäminen korkeakoulujen taseisiin vahvistaisi niiden autonomiaa ja itsenäistä rahoitusta osinkovirtojen kautta.

Arvoisa puhemies! Vaikuttaa siltä, että vasemmistohallitus on väistelemässä vastuuta ja jakamassa eturyhmilleen rahaa isänmaan kokonaisedun sijaan. Tämän vuoksi tämä budjettiesitys ei nauti luottamustani. Välimerellinen, vastuuton taloudenhoito ei saa pesiytyä Suomeen, muutoin olemme tilanteessa, jossa seuraava hallitus joutuu siivoamaan sosialistien aiheuttamat sotkut.

Ja loppuun todettakoon, että yhdyn kaikkiin kokoomusedustajien esittämiin lausumaehdotuksiin sekä epäluottamuslauseisiin.

19.34 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä ensi vuoden talousarviossa on paljon asioita, joita on ilo nostaa esille. Tämä budjetti tulee tasaamaan hyvinvointia, se lisää mahdollisuuksia erityisesti heikoimmassa asemassa oleville ja vahvistaa esimerkiksi perusturvaa. On nimittäin arvovalinta, että perusturvaa parannetaan esimerkiksi mittavien rikkaille suunnattujen veronkevennyksien sijasta. Monet ikääntyneet eläkkeellä elävät ovat huolissaan tulevaisuudestaan ja tulojensa riittävydestä, minkä vuoksi on oikeudenmukaista, että pienimpiä eläkkeitä nostetaan, myös vanhustenhoidon laadussa on tehtävää, ja näiden korjaamista hallitus kiirehtii. Ihmisarvoinen ja inhimillinen elämä kuuluu ikään tai asumistapaan katsomatta jokaiselle.

Arvoisa puhemies! Suomen hyvinvoinnin pohjan rakentavat ahkerat ja työteliäät yrittäjät, jotka ottamalla riskin luovat työtä ja toimeentuloa suoraan monille ja verotulojen kautta koko Suomelle. Työpaikat syntyvät, paitsi jo nyt, myös tulevaisuudessa pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Yrittäjyyden edellytysten on oltava Suomessa kunnossa. Suomen tulee olla toimintaympäristönä sellainen, että yritysten kannattaa täällä toimia ja että niiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

kannattaa investoida ja uskaltaa ottaa riskiä — tätä hallitus edistää. Laite- ja koneinvestoinneista saa jatkossa tuplapoistot kaikilla toimialoilla, ja yrityslainoja taataan jatkossa aiempaa suuremmalla osuudella. Myös tehdyt koulutussatsaukset helpottavat yritysten osaajapulaa. Kaikkien yritysten toimintaedellytykset on turvattava. Mutta olen erityisen iloinen, että kotimaisen ruuan tuotantoedellytyksiä tuetaan esimerkiksi luonnonhaittakorvauksen vajeen paikkaamisella vuonna 2020 ja että raskasta työtä tekevien maanviljelijöiden jaksamisesta huolehditaan Väliä viljelijästä -hankkeen rahoituksen jatkolla vuosina 21—22 ja että maanviljelijää ei unohdeta myöskään eläkemutosten yhteydessä vaan maatalousyrittäjän luopumistukien täydennysosia korotetaan kansaneläkkeen korotusta vastaavasti.

Arvoisa herra puhemies! Talouskasvumme Suomessa näyttää maailmantalouden mukana hidastuvan. Bruttokansantuotteen kasvuennusteet ovat laskeneet viime kesästä, ja suuressa kuvassa näyttää siltä, että kasvu hidastuu vähitellen. Ensi vuonna kuitenkin työllisyysasteen odotetaan nousevan 73 prosenttiin ja työttömyysasteen laskevan 6,3 prosenttiin. Ilman työtä ja toimeentuloa ei ole hyvinvointia, ja valittu talouspolitiikka tukee kasvua ja työllisyyttä. Tämä budjettiesitys kaventaa tuloeroja.

Keskustan ja myös koko hallituksen tavoitteena on 60 000 ihmisen työllistäminen tällä vaalikaudella, jotta tavoiteltuun 75 prosentin työllisyysasteeseen päästään. Edelleen tulee huolehtia kustannuskilpailukyvn ylläpidosta, edistää paikallista sopimista esimerkiksi lainsäädäntöesteitä purkamalla, vastata tehokkaasti kohtaanto-ongelmaan, parantaa nuorten ja osatyökykyisten työllisyyttä, helpottaa osaavan ulkomaisen työvoiman saatavuutta, tehdä satsauksia koulutukseen ja tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan sekä purkaa investointien esteitä. Sovittujen työllisyystoimien valmistelu on jatkunut hallitusohjelmassa sovitun mukaisesti. Työtä on kuitenkin paljon tehtävänä, mutta tätä työtä tämä hallitus ei pelkää, ja siitä tämä käsittelyssä oleva budjetti on myös osoitus.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi todeta, että täällä on muutamissa puheenvuoroissa tuotu esille tulevaisuusinvestointi. Investointihan ei aina välttämättä ole rahan allokointia toisaalle, vaan tulevaisuusinvestointi on myös arvovalinta. Sitä tarkoitan tällä, että se, että pidämme huolta mielenterveyskysymyksistä, terveyden tasaisemmasta jakaantumisesta ja tunteesta, että pysyy elämässä kiinni, on ehkä tärkeimpiä tulevaisuusinvestointeja monille meidän nuorillemme.

Senkin haluan todeta, että noin neljä vuotta sitten juuri kukaan, edes talousviisaista, ei uskonut Sipilän hallituksen tavoitteeseen sadastatuhannesta työpaikasta. Mikä oli lopputulos? 140 000 työpaikkaa. Tuo tavoite ylitettiin. Ja siitähän se on tässäkin kiinni, uskotaanko hyvään hallitusohjelmaan ja halutaanko toteuttaa sitä. Keskusta haluaa.

19.39 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Talousarvio ja arvio ja arvot. Siinä on varmasti keskeinen viesti tämän hallituksen talousarviokäsittelyssä. Olemme arvojen äärellä. Tässä talousarviossa kiteytyy juuri se, että nyt olemme muuttamassa arvoja siihen suuntaan, että me olemmekin ihmisiä lähellä emmekä vain rahaa lähellä. Tällä talousarviollla pystytään keskittymään juuri siihen, mikä on kaikkein tärkeintä: ihminen.

Vaikka media ja oppositio ovat haukkuneet tämän hallituksen ja hallitusohjelman kyvyttömäksi, mitään tekemättömäksi jo ennen kuin on yhtään siivua toteutettu, niin uskon, että kun mennään kesään, niin voimme nähdä, kuinka meillä tapahtuu se, mikä on arvoissa kaikkein erityisintä ollut, ja se on se juuri, että me olemme tehneet ohjelmaa yhdessä ja tämä hallitusohjelma on rakennettu siten, että meillä ei niiden työttömien osalta, jotka eivät kykenekään töihin, ole leikkureita sinne, missä ei leikkureita tarvita. Olemme äänestä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

neet tässä juuri viime viikolla niiden asioiden puolesta, että ansiosidonnaiseen päivärahaan ei ole tehty niitä väkivaltaisia ja eriarvoistavia leikkureita, joita viime hallituskaudella tehtiin. Hyvää tahtoa siellä varmasti oli ja ajateltiin, että mitä enemmän aktivoidaan, sitä parempaa jälkeä saadaan tulemaan. Mutta joka tapauksessa: peruspäiväraha, työmarkkinatuki, opintotuen huoltajakorotus, subjektiivinen perhepäiväoikeus kaikille. Uskon, että ei meistä kukaan täällä tosissaan voisi väittää, etteivätkö nämä olisi juuri niitä asioita, joita pitää edistää.

Ja mitä ollaan siitä mieltä, että kuinka talous kasvaa? Tuskin koskaan tukeudun pankkien arvioihin, mutta kyllä nyt näyttää, tänäkin päivänä Nordean uutiset, ettei nyt Suomen talouskasvu ja -kehitys olekaan niin huonolla mallilla eikä ainakaan tämä hallitusohjelma ole sitä tyrehdyttämässä.

Arvoisa puhemies! On vähän murheellista kuulla niitä puheenvuoroja, jotka vain torpeoivat kaiken sen, mitä tässä hallitusohjelmassa ollaan tekemässä sen pienen ihmisen, keskituloisen osalta. En voi olla palaamatta siihen, että meillä tällä hetkellä on työmarkkina-kiistoja tuolla, ja yksi osa on se kiky ja kiky-tunnit. Niitä tehtiin sen hallitusohjelman puitteissa, mikä viime kaudella oli, ja niitä toteutettiin, mutta vasemmistolaisena kansanedustajana on pakko todeta, että me emme niitä hyväksyneet. Nyt kokoomuksen taholta erityisesti tuodaan esille sitä, että keskituloisten, ahkerien, työntekijöiden osalta — no, toivottavasti sanotte palkansaajien, koska he ovat niitä — verotus kiristyy.

Meillä täällä hallituspuolueissa ei ole niin paljon lankaa, että ne rikki kulutetut sukat voisimme parsia niin, että se reikä saada ihan nopeasti umpeen. Mutta kaiken me teemme, ja uskon, että tämän hallituskauden jälkeen erittäin moni suomalainen pienituloisen, keskituloisen palkansaaja [Kimmo Kiljunen: Ahkera!] — enemmän kuin ahkera — jokainen työntekijä, joka kantaa oman vastuunsa verotuloillaan niiden kaikkien puolesta, jotka haluavat kantaa vastuuta, on tyytyväisempi.

19.44 Mikko Ollikainen r: Ärade talman, arvoisa puhemies! Regeringen Marins första budget för år 2020, som traditionsenligt har paketerats i en sådan här gul tegelsten som finns här på många bord, innehåller många fina satsningar. Bland annat då det gäller utbildningen finns många tilläggsatsningar allt från förskola till universitet, och vi ska komma ihåg att just utbildning är Finlands starkaste konkurrenskraft, allt från för att få bättre, kunnigare arbetskraft till vårt välmående. Här finns också andra satsningar på de allra svagaste gällande utkomst, välmående, vård, infrastruktur och vår fina natur.

Budgeten blickar i många avseenden framåt, och en stor del av de här sakerna har kommit upp redan under diskussionen här tidigare i dag och nu ganska nyligen. Jag vill ändå lyfta fram den kommunala ekonomin, som är väldigt ansträngd just nu. Det gäller såväl stora städer som små kommuner. Regeringen utökar kommunernas statsandelar med 1,1 miljard euro. Det är mycket välkomna pengar. Det vet också de av er som är kommunalt förtroendevalda. Trots tilläggsatsningar är det kärt i kommunerna, och det är bra att regeringen sagt att den står för de kostnader som uppstår om och då lagändringar ges. Och visst, sysselsättningen är mycket viktig för att skattebasen lokalt ska fungera i kommunerna, och det är den allra viktigaste inkomstkällan.

Arvoisa puhemies! Kuntien talous on nyt todella tiukilla. Tämä koskee sekä suuria kaupunkia että pieniä kuntia. Hallitus tekee valtionosuuksien tasokorotuksen 1,1 miljardilla eurolla. Tämä on todella tervetullutta. Myös hyvä työllisyysaste on todella tärkeä tulonlähde

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

kunnille, kaikkein suurin ja tärkein tulonlähde. Toki tässä voi olla joitakin kuntien välisiä eroja, mutta kaikkein tärkein on kyllä kuntavero. Hallituksen työllisyystavoite on 75 prosenttia — kunnianhimoinen tavoite ja hyvä tavoite. Tämä on tärkeää yksittäisten suomalaisten hyvinvoinnin kannalta mutta myös kuntien ja valtion kannalta.

Vientirannikollamme Pohjanmaalla meillä on yli 75 prosentin työllisyysaste. Meillä on suuri työvoimapula sekä julkisella puolella että teollisuudessa. Osaajia, käsiä tarvitaan, ja tiedän, että aika monellakin työpaikalla tarvitaan myös työperäistä maahanmuuttoa. Edustaja Adlercreutz puhui tässä aikaisemmin, että voisiko olla tällaisia alueellisia kokeiluja, ja uskoisin, että Pohjanmaa on vapaaehtoisesti tässä mukana.

Ärade talman! Kring nästa års budget vill jag lyfta fram satsningar kring infrastruktur, och det ges ju en ökning med hela 616 miljoner euro nästa år. Av det här går över hälften till förbättringen av basvägnätet och basunderhållet också på räls. Det är en synnerligen viktig investering för trafiksäkerheten att hålla hela landet och regionerna levande, och vi vet ju att reparationsskulden är mycket stor. I budgetökningen ingår också mera pengar för cykelvägar och kollektivtrafik, men speciellt glädjande tycker jag är höjningen av medlen för vintervägunderhållet på 20 miljoner euro.

I går läste jag upp vad österbottniska landsbygdsbarn hade för hälsningar till oss ledamöter: ”Vi vill ha sandade och plogade vägar.” Det handlar alltså om säkerhet och trygghet. Av enskilda infrastrukturprojekt vill jag lyfta fram omkörningsfilerna och vilttunneln på sträckan Vassor—Ölis på riksväg 8. Det här projektet har varit aktuellt i 30 år. Det blir antligen av och är otroligt viktigt för Kust-Österbotten, och riksväg 8 är ju vår livsnerv.

Kring julklappspengarna vill jag ännu nämna om några saker. Då det gäller Pisa-resultaten så vet vi att läskunnigheten för de allra svagaste har gått neråt. Här finns satsningar för 1,5 miljon på läskunnighet. Vi har för Konsttestarna mycket viktiga pengar som vi får ge, 1,4 miljoner för att elever på årskurs åtta kan satsa på att få en ny konstupplevelse.

En annan sak som är otroligt viktig är satsningar på Ung Företagssamhet. Det här gör att många mår mycket bättre. Sedan har vi också satsningar på undervisning på svenskakurser för vårdare och ökade statsandelar för exportbefrämjande åtgärder, till exempel till andelslaget Viexpo. Det är ett bra budgetförslag.

19.50 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Otan tässä puheenvuorossani kantaa ensi vuoden talousarvioon lähinnä tulevaisuusvaliokunnassa käymiemme keskustelujen pohjalta, eli näkökulmani on laajahko.

Erityisen hyvä asia tässä talousarviossa on kestävä kehityksen näkyväksi tekeminen valtion talousarviossa ja se, että se on jälleen edistynyt ja kehittynyt edellisestä vuodesta. Suomessahan on jo vuodesta 2018 lähtien sisällytetty kestävä kehitys talousarvioon kaikkia hallinnonaloja leikkaavana politiikkateemana. Kestävä kehityksen sisällyttäminen valtion talousarvioon on saanut osakseen paljon kansainvälistäkin huomiota. Voidaankin todeta, että kyseessä on kansainvälisesti merkittävä avaus kestävä kehityksen valtavirtaistamiseksi kaikkeen päätöksentekoon ja hallinnon pääprosesseihin. Tämä on hyvä esimerkki politiikkajohdonmukaisuuden kehittymisestä. Toivottavasti kestävä kehityksen politiikkajohdonmukaisuus siirtyy vähitellen kaikkeen lainsäädännön valmistelutyöhön.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointitalous on yksi Suomen EU-puheenjohtajuuskauden pääteemoista. Tavoitteena on luoda EU-päätöksentekoon laajempi ymmärrys siitä, että ihmisten hyvinvointi on edellytys sekä talouskasvulle että yhteiskunnan ja talouden vakaudelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

OECD:n määritelmän mukaan hyvinvointitalouden avainulottuvuudet ovat koulutus, tasa-arvo, terveys sekä sosiaaliturva ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Näistä kertovien mitta-
reiden avulla saadaan tietoa niiden kehitymisestä ja tilasta Suomessa. Tässä talousarvio-
esityksessä näihin neljään ulottuvuuteen löytyy seurantatietoa eri hallintoalojen peruste-
luissa.

Tulevaisuusvaliokunta on korostanut useaan otteeseen jo viime hallituskaudella brutto-
kansantuotetta täydentävien hyvinvointimittareiden käytön lisäämistä hallituksen päätök-
senteossa. Hyvinvointimittarit tulisi saada tehokkaammin päätöksentekijöiden käyttöön ja
osaksi päätöksentekoprosessia. Tämä hallitus on sitoutunut hyödyntämään perinteisten ta-
loudellisten mittarien tukena mittareita, jotka kuvaavat taloudellista, ekologista ja sosiaa-
lista hyvinvointia. Vaihtoehtoisia tai rinnakkaisia hyvinvoinnin indikaattoreita on olemas-
sa jo paljon, ja niitä myös käytetään, mutta haasteena on tiedon hajanaisuus ja se, kuinka
paljon tietoa mahtuu jo muutenkin mittavaan budjettikirjaan. Iloitsen erityisesti siitä, että
bruttokansantuotetta täydentävien mittareiden tarve ja merkitys on lopultakin ymmärretty.
Vaihtoehtoisia mittareita on paljon, ja niitä on hyödynnetty monessa eri hallinnonvaihees-
sa. Jatkossa haasteena on kuitenkin oikeiden mittareiden valinta, ja esimerkiksi sen puut-
teen korjaaminen, että tässä käsittelyssä olevasta talousarviosta ei hahmotu riittävän sel-
keästi, mitä mittareita on käytetty ja miten nämä mittarit ovat vaikuttaneet talousarvioon.
Jatkossa — ja toivottavasti jo seuraavassa talousarviossa — bruttokansantuotetta täyden-
tävien mittareiden käyttö tulee esittää systemaattisemmin ja niiden käytön vaikutus tuoda
esityksiin yksityiskohtaisemmin. Erityisen tärkeää olisi, että jatkossa talousarviossa esite-
tään vaihtoehtoiskustannusten laskelmat eri tulevaisuusinvestoinneille, jotta ne voidaan
merkitykseltään erottaa juoksevista kuluista. Vaihtoehtoiskustannusten laskentaa ei vielä
riittävästi osata.

Hyvinvointitaloudessa on varmasti vielä opettelemista lainsäädäntötyössä ja talousarvi-
on laadinnassa, mutta tärkeintä on kuitenkin todeta, että suunta on muuttunut. Nyt hallitus
uskaltaa tehdä hyvinvointitalouteen kuuluvia hyvinvointi-investointeja. Lapsiin, nuoriin,
varhaiskasvatukseen, koulutukseen, terveyteen ja hyvinvointiin sekä sosiaaliseen oikeu-
denmukaisuuteen panostaminen ovat tärkeitä tulevaisuusinvestointeja, ja näitä investoin-
teja on ensi vuoden talousarviossa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi aivan toisenlaiseen teemaan. Täällä nimittäin mainittiin
tänä iltana harmaa talous. Harmaan talouden torjunta on tuottavaa työtä, ja siksi olen huo-
lissani resurssien niukkuudesta Verohallinnossa, poliisissa ja Tullissa, eli onko siellä mah-
dollista jatkossa kehittää tätä tuottavaa työtä. Tarkastusvaliokunnassa kuulumme kaikkien
näiden tahojen edustajia, ja resurssipuutteet voivat estää harmaan talouden torjunnan toi-
mintamallien kehittämisen. Jos resursseja ei saada parannettua, voivat perinnän ja rikos-
hyödyn takaisinsaantia koskevat tulokset jopa tippua nykyisestä kasvattaen verovelkojen
ja samalla kokonaisverovajeen määrää. Kysymyshän ei ole mistään pienistä summista, sil-
lä esimerkiksi poliisi sai vuonna 2018 rikoshyötyjä pois 27,4 miljoonaa euroa ja tänä vuon-
na syyskuun loppuun mennessä jo yli 20 miljoonaa euroa. Tullin talousrikos-
torjunta tuotti vuosina 2012—2018 yli 195 miljoonaa euroa. Kun mietimme valtion-
talouden haasteita, on harmaan talouden torjuntaan syytä varata riittävästi resursseja, sillä nämä panokset maksa-
vat itsensä moninkertaisesti takaisin. — Kiitos.

19.55 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Käymme keskustelua hallituksen
ensi vuoden budjetista vakavien talousuutisten varjossa. Viime hallituskaudella virinnyt ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

kovillakin päätöksillä synnytetty talouskasvu on hidastumassa. Valtiovarainministeriön arvion mukaan ensi vuonna kansantaloutemme kasvaa prosentin, ja vaalikauden lopulla 2023 ylletään enää 0,7 prosentin kasvuun. Samaan aikaan kansainvälisen talouskehityksen yllä lepää monia tummia pilviä väistämättömältä tuntuvasta brexitistä globaaliin kauppasotaan saakka.

Vastuullisen päättäjän johtopäätös tästä kaikesta pitäisi olla se, että vallitsevassa tilanteessa meidän pitäisi tehdä kaikkemme julkisen talouden vahvistamiseksi. Syy tähän on ilmeinen. Vain vahva julkinen talous mahdollistaa meidän ylläpitää nykyistä hyvinvointiyhteiskuntaa palveluineen myös tuleville sukupolville. Valitettavasti hallituksen toimet vievät Suomea tässä suhteessa toiseen suuntaan. Päätetyt toimet pikemminkin heikentävät kuin vahvistavat Suomen julkista taloutta. Marinin hallituksen ohjelmassa mainittu julkisen talouden tasapainotavoite vuoteen 23 mennessä onkin karkaamassa. Tuoreimpien laskelmien mukaan julkinen tase heikkenee 20 miljardilla eurolla hallituskauden aikana, kun niissä huomioidaan myös hallitusohjelmassa mainitut omaisuusmyynnit.

Arvoisa puhemies! Rinteen ja nyt siis Marinin hallituksen ohjelmassa todetaan oikein, että kestävä talouskasvu nojaa paitsi työllisyysasteen nostamiseen myös työn tuottavuuden vahvistamiseen. Ikävä kyllä ensi vuoden budjetissa eväät näihin jäävät puuttumaan, ja hallituksen itselleen asettama 75 prosentin työllisyysastetavoite karkaa yhä kauemmaksi. Kyse ei ole kuitenkaan siitä, etteikö hallituksella olisi käytettävissään työllisyyttä parantavia keinoja, vaan pikemminkin siitä, että poliittinen rohkeus niiden hyödyntämiseen uupuu. Esimerkiksi Suomen Pankki on neuvonut hallitusta porrastamaan ansiosidonnaista työttömyysturvaa ja poistamaan työttömyysturvan lisäpäivät sekä toteuttamaan kunnianhimoisen perhevapaauudistuksen tavoitteisiin pääsemiseksi. Hallitukselle nämä neuvot eivät ole kuitenkaan kelvanneet. Ja vaikkapa edustaja Heikkisen mainitsema paikallisen sopimisen lisääminen on toistaiseksi jäänyt vain pakolliseksi korulauseeksi. Ennemminkin, arvoisa puhemies, hallitus tekee toimia, joilla pahennetaan työttömyyttä. Siitä kuuluu kiitos hallituksen päätöksille muun muassa leikata kotitalousvähennystä ja nostaa bensan ja dieselin hintaa. Tätä voidaan pitää kovana arvovalintana.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen vaihtoehtoon sisältyvällä työllisyyspaketilla tähän maahan olisi mahdollisuus saada ne hallituksen kaipaamat 60 000 uutta työpaikkaa. Sillä olisi, hallitusta paremmin, mahdollista turvata meidän hyvinvointipalveluidemme rahoitus. Parempi työllisyys mahdollistaisi sen, että viime hallituskaudella aloitettu työn verotuksen keventäminen voisi jatkua. Lähdemme siitä, että sen ylimääräisen tunnin teko Suomessa on aina kannattavaa ja että eläkkeet riittävät enempiin. Siksi esitämme miljardin tuloveroalennusta ja yli 75-vuotiaille korotusta kotitalousvähennykseen. Kolmanneksi me panostaisimme hallitusta enemmän todellisiin tulevaisuusinvestointeihin eli koulutukseen ja infraan: toisin kuin hallitus, joka ripottelee 3 miljardin euron omaisuuden myyntitulot lukuisiin kohteisiin, me pääomittaisimme korkeakouluja miljardilla ja antaisimme 2 miljardia tulevaisuuden kannalta tärkeiden raideinvestointien toteutukseen heti, tässä ja nyt.

Arvoisa puhemies! Hallituksen velkaa ja työttömyyttä lisäävälle talouslinjalle on siis onneksi vaihtoehtoja. Siksi kannatan edustaja Heinosen tekemää epäluottamuslausetta.

19.59 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Ensi vuoden valtion talousarvio sisältää useita oikeansuuntaisia toimia ja määrärahan kohdennuksia eläkkeisiin ja sosiaaliturvaan sekä etenkin varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluihin. Työllisyyttä kohentavia aineksia on, mutta työvoimapolitiikassa keppi on edelleen koholla aktiivimallin leikkurin ku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

moamisesta huolimatta. Pelkäänkin, että se — tuo keppi — odottaa ensi kevättä. Hieman tuota keppiä on jo nyt jouduttu maistamaan: Eläkeputken leikkaus on kiistatta työttömyysturvan heikennys. Lisäksi työttömyysturvan karenssipäätökset, nuo 100 prosentin työttömyysturvavaleikkurit, ovat olleet kasvussa.

Julkisen talouden tasapainon kytkeminen tähän 75 prosentin työllisyystavoitteeseen saattaa osoittautua ongelmaksi. Julkisen talouden tasapaino voitaisiin saavuttaa myös suurin toimin. Suomessa on viimeisen kymmenen vuoden ajan päästetty omistajat ja työnantajat varsin vähillä, ja alati vähenevillä, yhteiskunnallisilla vastuilla. Talkoot on tehty josain aivan muualla. Ensinnäkin yritysten yhteisövero on alennettu reilusti kuluneen vuosikymmenen aikana, ensin 26 prosentista 24,5:een vuonna 2012 ja sitten 20 prosenttiin vuonna 2014. Yhteisöveron alentaminen kuudella prosenttiyksiköllä tuo noin 1,2 miljardin edun yrityksille vuosittain. Kaikkiaan kymmenen vuoden jaksolla etu on ollut 7,7 miljardia euroa. Työnantajien Kela-maksun poistaminen vuonna 2010 on tuonut vuositasolla 0,7 miljardin euron hyödyn työnantajille. Tähän mennessä hyötyä on kertynyt 7 miljardia. Kilpailukyky sopimuksen työnantajien sosiaalivakuutusmaksujen alennus ja siirto työntekijöiden maksettavaksi sekä 24 tunnin työajan pidennys ovat tuoneet työnantajille kolmen vuoden aikana noin 7 miljardin hyödyn. Yritykset ovat saaneet siis 2010-luvun aikana kaikkiaan lähes 22 miljardin euron hyödyn näistä edellä mainituista toimin. Nämä ovat merkinneet myös vähemmän verotuloja valtiolle. Yritysten reaaliset voitot ovat 2010-luvulla kasvaneet 30 prosenttia. Samaan aikaan palkansaajien reaaliensiot eivät ole kasvaneet käytännössä lainkaan.

Arvoisa puhemies! Kansantalouden tilinpidon mukaan yritysten osingot ovat nousseet vuoden 2014 16,5 miljardista vuoden 2018 melkein 23 miljardiin euroon viisivuotisjaksolla. Ja esimerkiksi 60 suurimman pörssiyrityksen osingoissa on erityisesti kiky-vuosina ollut nähtävissä voimakas kasvu. Vuodesta 2017 vuoteen 2019 kasvua oli 2 miljardia euroa yli 13,5 miljardiin euroon.

Suomessa on siis paljon, ja kasvavia, pääomia, joita voitaisiin verottaa, ja siten tasapainottaa julkistaloutta, vähentää velkaantumista, kohdentaa rahaa eläkkeisiin, sosiaaliturvaan, palveluihin, koulutukseen, tutkimukseen ja julkisiin investointeihin. Näin kohennettaisiin ihmisten ostovoimaa ja työllisyyttä, luotaisiin kansantalouteen kasvua ja yhteiskuntaan hyvinvointia. Hallituksen ohjelmassa, eikä ilmeisesti hallituksen pöydässä muutenkaan, tätä mahdollisuutta haluta käyttää. Näyttää siltä, että minkäänlaista tai ainakaan sanottavaa suunnanmuutosta ei veropolitiikassa ole havaittavissa edeltäviin vaalikausiin, edeltäviin hallituksiin.

Tietävästi lähimmäs tätä mahdollisesti oraalla olevaa veropolitiikan suunnanmuutosta hallituksen pöydässä on päästy alkusyksystä, kun hallitus arvioi yritystukia. Työ- ja elinkeinoministeriön yritystukiselvityksessähän on nostettu esiin ja keskusteluun listaamattomien yhtiöiden kevennetty osinkoverotus yhtenä esimerkkinä kansantalouden kannalta tarpeettomista ja haitallisista verotuista. Tämän verotuen määrän on arvioitu olevan 405 miljoonaa euroa vuonna 2023.

Arvoisa puhemies! Pidän selvänä, että pääomien nykyistä kireämpi verotus on otettava hallituksenkin talouspolitiikan keinovalikoimaan. Muuten ihmisten sosiaaliturvan ja palveluiden korjaaminen ja parantaminen, hyvinvoinnin lisääminen, lupauksen lunastaminen, osoittautuu mahdottomaksi. — Kiitos, puhemies.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

20.05 Maria Guzenina sd: Arvoisa puhemies! Korjausvelka ei ole hyvä asia. Se on sitä, että vuosi toisensa jälkeen jätetään esimerkiksi rakennuksen peruserän nystyöt tekemättä, annetaan nurkkien repsahtaa, koska kuvitellaan, että se säästää rahaa. Sitten, kun vuosi toisensa jälkeen laiminlyöty rakennus on niin huonossa kunnossa, että sitä aletaan kutsua jopa sairaaksi, joudutaan huomaamaan, että sen remontoiminen maksaa huomattavasti enemmän kuin sen purkaminen.

Jos Suomi, arvoisa puhemies, olisi jatkanut kokoomuksen veroalen tiellä, olisi korjausvelka kasvanut Suomessa kasvamistaan, hyvinvointiyhteiskunta olisi rapistunut rapistumistaan, ja ennen pitkää olisi edessä ollut pakkopurkaminen ja -myyminen yksityisille yrityksille. Siitähän oli kyse viime vaalikauden sote-runnomisessa, jossa koko sote-sektori haluttiin kokoomuksen toimesta myydä voitontavoittelun välineeksi kansalaisten hyvinvoinnin kustannuksella. Sanna Marinin hallitus tekee nyt kreivin aikaan sen peruserän nystyön, korjausvelan maksamisen, minkä enemmistö suomalaisista haluaa tehtävän. Sanna Marinin hallitus on nyt ottanut hyvin vaativan tehtävän vastaan: hyvinvointiyhteiskunnan pelastamisen.

Arvoisa puhemies! Jo tässä vaiheessa on syytä iloita valtavan monesta jo näin nopeasti toteutuvasta ihmisten arkea parantavasta pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaan kirjatusta päätöksestä. Nyt jo on tehty päätökset siitä, että pienimmät eläkkeet nousevat, perusturvan korotukset tulevat voimaan, koulutuksen rahoitus kasvaa kaikilla koulutusasteilla, subjektiivinen päivähoidon oikeus varhaiskasvatukseen palautetaan, varhaiskasvatuksen ryhmäkoot pienenevät ja aktiivimalli poistuu. Ja nämä kaikki siis jo ensi vuonna. Sanna Marinin hallituksen teot ovat oikeudenmukaisia ja kestäviä. Uskon, että myös ainakin osassa oppositiosta iloitaan näistä muutoksista — kovasti toki iloa pidätellään, mutta ainakin sisäisesti iloitaan. Kyllä se sieltä silmistä loistaa.

Arvoisa puhemies! Vaikka pääministeri Sanna Marina on verrattu kansainvälisessä lehdistössä jopa Wonder Womaniin, Ihmenaiseen, opposition vaatimukset hallitusohjelman kaikkien kirjausten toteuttamisesta heti ja nyt ovat ylimitoitettuja. Tämä vaalikausi on vasta aluillaan, ja on paljon sellaisia asioita, joiden huolellinen valmistelu on tärkeää, jotta ne etenisivät kestäväällä tavalla sitten varsinaiseen toteutukseen. Eihän tulevaisuutta rakenneta yhdessä yössä eikä edes kuudessa päivässä. Myöskään lyhytnäköinen kvartaalipolitiikka ei kanna tässä muuttuvassa maailmassa, tarvitaan huolellisesti valmisteltuja rakenteellisia uudistuksia.

Yksi tällainen iso kokonaisuus on vanhuspalveluiden korjaaminen ja tähän liittyvä riittävän henkilöstön turvaaminen. Kyllä näin täytyy sanoa, että jos henkilöstömitoitus olisi saatu jo toissa vaalikaudella kirjattua lakiin, emme joutuisi nyt tässä ajassa lukemaan lehdistä murheellisia otsikoita tähän liittyen. Hoitoalan houkuttelevuus olisi tänä päivänä aivan toista luokkaa kuin se on nyt, jos tämä olisi hoidettu kuntoon jo toissa vaalikaudella tai edes viime vaalikaudella. Nyt tämä henkilöstömitoituksen nostaminen on vaikeutunut päivä päivältä jo pelkästään siksi, että Suomessa ei ole riittävästi alalle hakeutuvia hoitajia. Tämän vuoksi ministeri Kiuru joutuu porrastamaan tämän lakikokonaisuuden etenemisen, ja uskon, että oppositiokin tämän ymmärtää, vaikka puheissaan yksinkertaistaa asian ikään kuin sormien napsautuksella hoidettavaksi asiaksi.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Marinin puheenvuoro, jossa hän kutsui oppositiota yhteistyöhön, oli viisas. Onhan se niin, että hyvinvointiyhteiskunnan rakennustelineillä on yhteistyöllä saavutettu aina enemmän kuin toinen toista kamppailamalla ja vaikeita kokonaisuuksia yksinkertaistamalla. Noin kahdeksan kuukautta sitten Suomen kansa antoi vahvan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

mandaatin nykyisille hallituspuolueille hoitaa Suomen asioita. Kaikki nyt hallituksessa istuvat puolueet ottavat tämän mandaatin vakavasti ja ovat tekemässä ihmisille hyvää politiikkaa. — Kiitos, arvoisa puhemies!

20.10 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Kuten moneen kertaan on käynyt selväksi, kaikki tässä salissa ovat samaa mieltä siitä, että Suomen työllisyyden on vahvistuttava. Pelkkään lukemaan, olipa se sitten 75 tai jotain muuta, keskittyminen ei kuitenkaan ole järkevää.

Hallitus on kertonut tekevänsä finanssipolitiikkaa, joka reagoi suhdanteisiin, sekä sitovansa menolisäyksiään työllisyysasteen nousuun. Mikäli työllisyysaste ei nouse riittävästi, menoja voidaan peruuttaa. Tällaisen epäonnistumisen myöntämiseen en usko hallituksen hevillä suostuvan. Työllisyysasteen nostossa onkin paljon pelissä, ja osin onnistuminen on symbolista. Hallituksella on vahva intressi tarrautua tuohon yksinkertaiseen lukemaan sen sijaan, että se välttämättä tarkastelisi oleellisempia työllisyyden osia.

On erittäin merkittävää, millaisissa töissä ihmiset käyvät, kuinka usein, keitä ihmiset ovat ja tulevatko he palkallaan toimeen. Kun hallitus lisää palkkatukea ja tukityöllistämistä ja saa riittävän määrän työmarkkinoiden ulkopuolella olevia joka kuukausi muutamaksi tunniksi töihin, se saa työllisyysasteen nousemaan riittävän korkealle. Julkinen talous ei tällaisesta työllisyydestä kuitenkaan hyödy.

Hallituksen alueellisten työllistämiskokeilujen kohderyhmään kuuluvat ensinnäkin työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. He ovat yleensä pitkäaikaistyöttömiä, kouluttamattomia tai vähän koulutettuja. Toisekseen kohderyhmään kuuluvat alle 30-vuotiaat työnhakijat. Kolmanneksi ryhmään kuuluvat kaikki työttömät tai työvoimapalveluissa olevat maahanmuuttajat.

Tiedämme tilastojen perusteella, että erityisesti tietyissä maahanmuuttajaryhmissä työllisyys on hyvin alhaista ja työttömyys korkeaa. On selvää, että näitä ryhmiä tukityöllistämällä tai kouluttamalla työllisyysaste nousee. Tämä on sosiaalipolitiikkaa, ei kestävä työllisyystoimi, eikä sitä pitäisi sekoittaa julkisen talouden tasapainottamiseksi vaadittaviin toimiin. Ylipäänsä sellaisen väestön määrän lisääminen, joka ei tule itsenäisesti työllistymään, ei ole järkevää.

Arvoisa puhemies! Palkkatuetusta työstä hyvin harvoin työllistytään avoimille markkinoille. Kuntakokeilut maksavat, eikä niistä välttämättä ole muuta hyötyä kuin juuri se, mihin aluksi viittasin: työllisyysastetta saadaan nostettua. Asiassa on tietysti inhimillinen puolensa. Mikäli ihminen saa mielekkyyttä ja toimivan yhteisön elämäänsä, hyvä, mutta liian usein kuulee aivan päinvastaista. Kursseja ja työllistämistoimia, jotka ovat pakkopulaa, joista ei ole mitään hyötyä, jotka ovat naurettavia, alentavia, byrokraattisia ja jopa kiusantekoa.

Olen saanut kuulla varsin paljon kansalaisten kokemuksia erilaisista työllistämistoimista ja kursseista ympäri Suomen. Erityisesti yksityisten toimijoiden järjestämästä toiminnasta — usein muuten samojen, jotka osallistuvat myös kotouttamiseen — kuulee joskus melko uskomattomakin asioita. Vai mitä sanotte siitä, että ihmisen pitää kirjoittaa vaitiolovelvollisuus, jotta hän ei kertoisi kenellekään, miten huono kurssi on ollut. Entä siitä, että ihan hyvältä kuulostavalla kurssilla ei ollutkaan lainkaan ohjaajia, mutta pöydällä oli kuplamuovia, jota kuulemma saisi paukutella siinä päivän kulumista odotellessa. Ei, tällaisessa niin sanotussa työllistämisessä tai kurssituksessa ei ole mitään järkeä kenellekään muulle kuin mahdollisesti sille firmalle, joka näistä nettoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Arvoisa puhemies! En haluaisi olla pessimistinen. Toivon todella, että hallitus ymmärtää, että työllisyysastetta kannattaa ensisijaisesti nostaa huolehtimalla siitä, että yrityksillä on mahdollisuuksia kasvaa ja tuottaa, investoida ja palkata. Näin synnytetään tuottavaa työtä, josta saatavalla palkalla ihminen tulee toimeen ja maksaa veroja. Toisaalta työpaiikat, joihin ei vaadita koulutusta, vähenevät hurjaa vauhtia. Rakennemuutosta kiihdyttävät digitalisaatio ja automatisaatio. Kun kyse on verorahoin toteutettavista työllistämistoimista, vähin, mitä meidän pitää vaatia, on, että hallitus tutkii kuntakokeilujen ja palkkatuen kustannus—hyöty-vaikutukset, selvät konkreettiset seuraukset, vertaa näitä ryhmiin, jotka eivät ole osallistuneet toimiin, ja määrittää toimien mahdolliset syrjäytymistä ehkäisevät vaikutukset myös euromääräisesti eikä vain kyselytutkimuksin.

20.15 Pasi Kivisaari kesk: Kunnioitettu puhemies! Me keskustalaiset puhumme mielellämme köyhän asiasta. Viime vuosina, erityisesti edellisen eduskuntakauden aikana, valtiontalous on ollut heikossa kunnossa. Monet leikkaukset ovat kohdistuneet tuolloin myös pienituloisiin. Nämä leikkaukset eivät olleet meille helppoja, mutta katsoimme ne kuitenkin välttämättömiksi, jotta Suomen suunta saatiin käännettyä. Tämän vuoksi onkin erityisen hienoa, että nyt, kun kivijalka on saatu vankemmaksi, hallituksen budjetti vuodelle 2020 tuo paljon hyvää, erityisesti pienituloisille.

Toinen mieluisa puheenaihe on aluepolitiikka. Keskusta haluaa, että koko maa pidetään kehityksessä mukana. Edustaja Kiviranta nosti keskustan ryhmäpuheessa esiin sen, että budjetissa tunnistetaan ja tunnustetaan toden teolla ensimmäisen kerran niin sanottujen seutukaupunkien merkitys Suomen pärjäämiselle. Se on osoitus siitä, että hallitus näkee koko Suomen läpi.

Monessa maakuntakeskuksessa on myös asetettu suuria odotuksia hallituksen toimille, niin myös Etelä-Pohjanmaalla. Etelä-Pohjanmaalla luotetaan, että hallitus kohdistaa katseensa niin perusväylänpitoon, valtateihin, päätetään kuin alueelliseen korkeakoulupolitiikkaan sillä asennolla, että Etelä-Pohjanmaa kiittää. Vuoden 2020 budjetissa onkin monia alueellisia ilonaiheita, jotka ovat osoitus siitä, että me olemme kokonainen Suomi, kaikkien suomalaisten Suomi.

Hallitusohjelman tavoitteena on vahvistaa kuntataloutta. Hallitusohjelmaan on ennen kaikkea kirjattu lupaus korvata täysimääräisesti uusista velvoitteista aiheutuvat rasitukset kunnille. Olen ilolla laittanut merkille, että myös kuntatalouden suurin murheenkryyni, sote-uudistus, on uskallettu nostaa esiin. Sotesta puhumalla tuskin on enää irtopisteitä saatavissa, mutta emme pääse pakoon sitä tosiasiaa, että nykyisellä tiellä sote-kulut kasvavat hallitsemattomasti.

Arvoisa puhemies! Suomen talouden suunnanmuutos ja parantuneet työllisyysluvut näkyvät myös siinä, että koulutus ja osaaminen on nostettu jalustalle, ja se tehdäänkin kovalla rytinällä. Tämä hallitus on sivistyshallitus. Opiskelijoiden asemaa parannetaan, koulutuksen ja kasvatuksen perustuksia vahvistetaan aina varhaiskasvatuksesta huippututkimukseen. Koulutus on parasta investointia tulevaisuuteen. Juuri se on tämän hallituksen suuri oivallus. Emme voi kuitenkaan jäädä vain odottelemaan näiden investointien hyötyjä. Työllisyyttä on parannettava ja valtiontalous on saatava tasapainoon. Tämä vaatii jatkuvaa keskustelua ja rivakoita toimia. Näitä toimia tulee tehdä kaikella tarmolla ja kaikella viisaudella.

Arvoisa puhemies! Olen täällä salissa tänään huomannut, että myös räväkkä ja räiskyvä keskustelu vie asioita eteenpäin. Kansanedustajan työhön kuuluu niin väittely kuin yhteis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

työn tekeminen. Oleellisinta eivät ole kuitenkaan puheet vaan teot. Sillä tiellä tämä hallitus nyt on, tekemässä tekoja. Hyvin tässä käy.

20.19 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Tämä hallitus vie Suomen uudelle vuosikymmenelle kaventamalla tuloeroja, tukemalla työttömiä työllistymään, parantamalla perusturvaa ja tekemällä pitkälle katsovia koulutusjärjestelmän uudistuksia. Nämä ovat ensi vuoden budjetista löytyviä konkreettisia tekoja ja panostuksia ihmisten arkeen. Ne kertovat siitä, että hallitus on oikeudenmukainen, solidaarinen, ihmisiin luottava ja tulevaisuuteen katsova. Ensi vuoden budjetti siis kaventaa tuloeroja. Veroihin ja etuisuuksiin tehtävät muutokset lisäävät käteenjäävää tuloa eniten pienituloisilla, mikä on oikein ja oikeudenmukaista. Kuitenkin peräti 70 prosentilla suomalaisista tilanne on se, että käytettävissä olevat tulot nousevat.

Suuri muutos on näkyvillä myös työllisyyspolitiikassa. Tämä hallitus ei usko keppiin vaan työllisyyden tukemiseen. Yksi vasemmistoliiton kynnyskysymyksistä hallitukseen osallistumiselle oli työttömiä kyykyttävän ja epäreilun aktiivimallin purkaminen. Aktiivimalli onkin historiaa heti ensi vuoden alusta lähtien, ja sitä ei kyllä tule ikävä. Työttömien elämäntilanteet ja syyt työttömyyteen ovat hyvin moninaisia, joten niihin voi puuttua vain yksilöllisillä ratkaisuilla. Tämän hallituksen työllisyyspolitiikan kulmakiviä ovatkin muun muassa nykyistä yksilöllisemmät palvelut ja palkkatuen käytön lisääminen. Meidän tavoitteenamme on, että yhä useampi osatyökykyinen ja pitkäaikaistyötön saa työpaikan tai pääsee osallistumaan koulutukseen. Osallisuuden edistäminen on parasta työllisyyspolitiikkaa, ei keppipolitiikka.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetissa minua erityisesti ilahduttaa perusturvan ja pienimpien eläkkeiden parantaminen. Takuueläke nousee 50 euroa kuukaudessa ja kansaneläke 34 euroa kuukaudessa, ja perusturvaan tehdään 20 euron tasokorotus. On merkittävä käänne politiikassa, että 4 vuoden tauon jälkeen etuuksiin tehdään indeksikorotukset. Tästä on mustaa valkoisella, konkreettisia lukuja siitä, kuinka ihmisten taloudellista tilannetta parannetaan ympäripyöreiden lupauksen sijasta. Me toimimme, emme vain puhu.

Me tiedämme tutkimuksista, että erityisesti köyhyysvaarassa ovat yksinhuoltajaperheet ja monilapsiset perheet. Sen takia hallitus korottaakin juuri lapsilisän yksinhuoltajakorotusta, sekä neljännestä ja viidennestä lapsesta saatavaa lapsilisää. Me siis kuuntelemme todella, mitä tutkijat ja muut asiantuntijat meille näistä asioista kertovat, ja toimimme sen mukaan. Näin tehdään järkevää ja oikeudenmukaista politiikkaa ja huomioidaan päätösten lapsivaikutukset.

Siitä, että lapsivaikutusten arviointi ei ole tälle hallitukselle pelkkää sanahelinää, kertoo myös moni koulutuspolitiikan päätös. Ensi elokuussa palautetaan subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus, mikä on merkittävää lasten yhdenvertaisuuden kannalta. Tämä hallitus on jo ensi vuoden budjetissaan huomionnut tutkijoiden ja vasemmiston pitkäaikaisen huolen siitä, että lasten taustan vaikutus oppimistuloksiin on alkanut taas kasvaa. Me panostamme varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen laatua ja tasa-arvoa parantaviin hankkeisiin. Koulutuksellinen tasa-arvo on tämän hallituksen koulutuspolitiikan punainen lanka.

Arvoisa puhemies! Raahesta tulevana kansanedustajana koen konkreettisesti sen, että Suomi on pitkien välimatkojen maa. Olen iloinen siitä, että hallitus lupaa perusväylänpitoon korotuksen. Tämä on tärkeää paitsi liikkumisen myös liikenneturvallisuuden kannalta. Lisäksi ilmastomuutoksen torjumiseksi panostukset joukkoliikenteeseen koko maassa ovat tärkeä kysymys. Hallitus panostaa vähäpäästöiseen liikenteeseen ja edistää suuria ra-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

tahankkeita. Myös tässä on näkyvissä se, että hallitus panostaa pitkälle tulevaisuuteen lyhytnäköisten leikkausten sijasta.

Ensi vuoden budjetti on kansanrintamahallituksen ensimmäinen budjetti. Se katsoo tulevaisuuteen, se uskoo suomalaiseen osaamiseen ja Suomen mahdollisuuksiin. Tämä hallitus on käärinnyt hihat ja ryhtynyt toimeen. Nyt toteutetaan perhevapaaudistus, sote ja sosiaaliturvan kokonaisuudistus ja laaditaan kansallinen lapsistrategia.

Tälle hallitukselle on tärkeää, että uudistusten keskiössä on ihminen — se tavallinen kansalainen eikä voittoa tavoittelevat pörssiyhtiöt. Tälle hallitukselle on tärkeää, että koko Suomi pidetään elinvoimaisena ja elämisen mahdollisuudet ja palvelut turvataan myös harvaan asutulla maaseudulla. Kiitoksia Sanna Marinin hallitukselle.

20.25 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käymme juuri läpi talousarviota ja sen hyviä ja myös semmoisia huonompiakin puolia. Tässä kirjassa on tosi mainioita asioita, tosin on siellä puutteitakin. Suurin puute on se, että suomalaiset ja Suomi eivät ole aina etusijalla. Hoitajamitoituksen toteuttaminen ontuu, hallitus keikahti. Samaan aikaan hoitajamitoitusta ei noin vain tullutkaan. Valitettavasti näyttää siltä, että luvutat asiat vähän jauhavat paikallaan. Tarvitaan terveydenhuollon koulutuspaikkoja. Omaishoito ja vanhustenhoito tarvitsevat rahaa. Olisin toki toivonut, että nyt pikana muodostettu uusi Marinin hallitus olisi tehnyt omaishoidon palkkiosta kokonaan verotonta. Eläkkeitä kyllä vähän korotetaan, totta kai se on hyvä asia, mutta paljon puhutusta satasen korotuksesta ei ole tietoaakaan. Tosin samaan aikaan hallitus näyttää ottavan eläkeläisiltä, jopa kotitalousvähennystä peukaloidaan. Se on valitettavaa, sillä eläkeläiset ja vanhukset ovat tätä kovasti hyödynneet — he ihan tavalliset ihmiset. Polttoaineverojen korotus tuntuu ihan tavallisten ihmisten arjessa. Kuljetuskustannuksiin se vaikuttaa, se on selvää.

Huolestuttavaa on myös hallituksen ukaasi, että jos nämä esimerkiksi työllisyyteen suunnitellut jutut eivät toteudukaan, niin sitten tarkastellaan ja taas leikataan. Jos hallitus ei siis itse saa tehtyä, mitä lupaa, ottaa se kansalta. Epäonnistuminen siirrettäisiin kansan maksettavaksi. Tähän mennessä ei näytä hirveän lupaavalle, koska jo EU on tähän hallituksen taloudenhoitoon puuttunut, eikä siltä ole tainnut kehuja hallitukselle tulla, päinvastoin.

Ilmastoasioissa kyllä ajetaan satasta viidenkymppin alueella. Tuntuu sille, että ei nähdä kokonaisuutta. On hiukan eriskummallista ja perin oudoksuttavaakin, että me suomalaiset maksamme kallista hintaa ja maat, joista tulee runsaasti päästöjä, voivat olla melkoisia vapaamatkustajia. Suomalaisia kuritetaan. Olisi parempi ymmärtää se, että meidän maamme on pitkien etäisyyksien maa ja meillä on oikeasti haasteelliset sääolosuhteet. Olen huolestunut siitä, kuinka tavallinen kansalainen joutuu maksamaan pitkien matkojen, kylmien talvien aiheuttamien kustannusten lisäksi vielä kunnianhimoisuudesta ilmastoasioissa.

Juuri tullut Suomen Pankin ennustus on myös huolestuttavaa kuultavaa. Suomen Pankki ennakoi ensi vuodesta, että talouskasvu hidastuu. Talouskasvun vaimentuminen on myös Suomen Pankin ennustama, kuten myös se, että luottamus tulevaisuuden talouteen horjuu, ja pahasti horjuukin. Suomen kilpailukyky, yrittäjäyys ja suomalaiset ovat tämän hallituksen tekemän budjetin maksajina.

Hyvä uudistunut hallitus, voisitte poistaa edes polttoaineverojen korotukset, se auttaisi koko Suomea. Tämä budjettikirja kuitenkin tuntuu olevan hiukan höttöisellä pohjalla. Pitäisi olla selvä hinta asioille ja tietää, millä mikäkin aiotaan rahoittaa. Nyt jää liian paljon auki kysymyksiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

20.29 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen talouslinja on kestävä. Tavoitteeksi on, aivan oikein, asetettu työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin ja julkisen talouden tasapaino, mutta miksi ihmeessä hallitus ei tartu heti jämäkästi tekoihin näiden tavoitteiden saavuttamiseksi? Päinvastoin, ensi vuoden budjetti merkitsee sitä, että otetaan lisää velkaa ja jopa vähennetään työpaikkojen määrää 5 000:lla. Tämä on käsittämätöntä tilanteessa, jossa Suomen Pankki juuri tänään kertoi julkisen talouden näkymien heikentyneen. Työllisyysasteen nostaminen on kriittisen tärkeää hyvinvoinnin ylläpitämiseksi, sen me kaikki tiedämme. Työryhmiin on kuitenkin vedottu jo kuukausia. Jos hallitus ei saa aikaiseksi vaikuttavia työllisyystoimia, niin olemme jo aiemmin tarjonneet käyttöön kokoomuksen työllisyystoimien listaa. Meillä on valmiina keinoja noin 60 000 työpaikan luomiseksi. Olennaista on ymmärtää, että yksi tai kaksi temppua ei riitä vaan tarvitaan laaja-alaisia toimia, ja siksi toivoisin kaikilta avointa suhtautumista ratkaisuihin ja eri toimien harkintaa avoimelta ja puhtaalta pöydältä.

Hallituksen budjettia leimaa laajemminkin tällainen ristiriita lupausten ja tekojen välillä.

Vanhustenhoitoon on luvattu mitoituksia, mutta missä ovat tarvittavat hoitajat ja miksi rahat uupuvat budjetista? Kokoomus esitti vaihtoehtobudjetissaan välittömiä lisäyksiä niin ympärivuorokautiseen hoitoon kuin kotihoitoonkin.

Samoin ilmastonmuutos, aikamme keskeisin tulevaisuuden haaste, on kirjattu komeasti hallitusohjelmaan ensimmäiseksi sanaksi, mutta missä ovat konkreettiset, vaikuttavat toimet?

Koulutuksen puolelle olisin toivonut ensi vuoden budjettiin enemmän pysyväisluonteisia ratkaisuja. Hallituksen koulutuspanostukset ovat määräaikaista, eivät pysyviä. Rahoituksen pysyvyyden ohella tarvitsisimme oikea-aikaista tukea koko koulupolulle varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

Myöskin tulevaisuusinvestoinneista on puhuttu kauniisti, mutta niihin varatut rahat valuvat käyttötalouden pysyvien menojen paikkaamiseen. Miksei panosteta rohkeasti Suomen tulevaisuuden edellytyksiä vahvistaviin kohteisiin? Kokoomus tekisi aitoja tulevaisuusinvestointeja sijoittamalla kyseiset tulevaisuusinvestointeihin varatut 3 miljardia korkeakoulujen pääomitukseen ja nopeisiin liikenneyhteyksiin.

Tässä vain muutama esimerkki.

Suuri ristiriita on siinä, että hallitukselta puuttuvat keinot sinänsä hyvien tavoitteiden saavuttamiseksi. Arvoisa hallitus, budjetti on keskeinen välineenne ohjata toimintaa tavoitteiden suuntaan ja varmistaa tavoitteiden saavuttaminen. Käyttäkää sitä, pyydämme tekoja.

Lopuksi nostan esiin pari ilonaihetta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta:

Lukutaito muodostaa perustan kaikelle muulle oppimiselle, ja erityisesti poikien osalta huolena on ollut lukutaidon kehittyminen tänä päivänä. Siksi olen erityisen iloinen, että meidän pirkanmaalaisten kansanedustajien yhteinen talousarvioaloite Lastenkirjainstituutin rahoituksesta on otettu mukaan tänne pohjaan ja että hallituksen talousarvioon on muutenkin tehty lisäyksiä lukutaidon edistämiseen. Pidän sitä hyvin tärkeänä tämän kasvavan ikäluokan tulevaisuuden kannalta.

Pirkanmaan ja teatteripääkaupunki Tampereen osalta olen iloinen paitsi teattereiden rahoituksesta myöskin siitä, että Tampereen Oopperalle ollaan osoittamassa pientä lisärahoitusta. Kulttuuri on keskeinen vetovoima- ja hyvinvointitekijä, ja siihen kannattaa panostaa. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

20.33 Heidi Viljanen sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva Sanna Marinin hallituksen talousarvioesitys luo kestävän kasvun ja työllisyyden pitkän tähtäimen edellytyksiä. Vuosia jatkuneiden leikkausten tieltä on siirrytty uudistuslinjalle. Talousarvioesitys kuvastaa ennen kaikkea poliittisen suunnan muutosta. Lyhytnäköinen politiikka ei kanna alati muuttuvassa maailmassa, vaan tarvitsemme huolellisesti valmisteltuja rakenteellisia uudistuksia. Talousarvio perustuu hyvinvoinnin lisäämiseen tähtäävään talouspolitiikkaan, sisältää merkittäviä tulevaisuusinvestointeja ja — mikä tärkeintä — investointeja ihmiseen. Ilman hyvinvoivia ihmisiä ei Suomi voi menestyä. Satsaukset ihmisiin tuovat tulevaisuudessa monin kerroin hyvää takaisin. Hallitus rakentaa talousarviossaan sosiaalisesti oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa. Tästä kertovat monet satsaukset, joilla kavennetaan tuloeroja ja vähennetään eriarvoisuutta.

Niin työllisyyden hoidon kuin julkisesta taloudesta huolehtimisen tulee olla pitkäjänteistä. Tämän hallituksen politiikka on sitä. Viimeisimpien, marraskuun lopussa julkaistujen Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan talouskasvu on ollut ennustettua myönteisempää, vaikka aiemmin arvioitiin jo toisin. Bruttokansantuote on kasvanut heinä—syyskuussa 2,2 prosenttia vuoden 2018 vastaavaan verrattuna. Myös vienti, tuonti, yksityinen kulutus ja investoinnit olivat kasvussa vuoden takaiseen verrattuna. Tiedossa on, että talouskasvun on ennustettu hidastuvan, ja se pitää ottaa vakavasti. Hallituksen maltillinen elvyttävä budjetti on tähän suhdannetilanteeseen juuri oikea. Se tukee kasvua ja työllisyyttä. Hallituksen tavoite 75 prosentin työllisyysasteesta on haastava ja vaatii isoja satsauksia työllisyyspalveluihin. Pelkkä työllisyyspalvelujen parantaminen ei tosin riitä, vaan hallituksen toimet ovatkin laajoja ja pitkäjänteisiä. Työllisyyden edistäminen koostuu monista asioista. Se toteutuu muun muassa koulutuksen, osaamisen ja infrastruktuurin kautta. Esimerkiksi perusväylänpitoon satsataan 300 miljoonaa euroa vuodessa. Se lienee tämän salin yhteinen tahto. Kuntakokeilujen kautta mennään kohti Pohjoismaista työvoimapolvelujen mallia.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus tekee aktiivista työllisyyspolitiikkaa, jonka kulmakivinä ovat nykyistä yksilöllisemmät palvelut, palkkatuen käytön lisääminen, kuntien vastuun kasvattaminen, työperäinen maahanmuutto ja osaajien tarjonta. Työllisyystavoitteeseen pääsemiseksi yhä useamman osatyökykyisen tulee saada työtä. Työllisyyden arvioidaan talousarvioesityksessä nousevan 73,4 prosenttiin vuoteen 2021 mennessä.

Hallituksellamme on rohkeutta investoida. Kasvu luodaan hyvinvoinnin ja osaamisen kautta. 350 miljoonan euron panostus koulutukseen on merkittävä satsaus tulevaisuuteen, työllisyyteen ja osaamiseen. Suomi ei pärjää työtä halpuuttamalla. Matka kohti oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa on alkanut. Epäoikeudenmukaiseksi todettu työttömien aktiivimallin leikkuri poistetaan, pieni- ja keskituloisten verotusta kevennetään, pienimpiä eläkkeitä korotetaan ja perusturvaan tehdään korotukset. Myös indeksikorotukset tehdään etuuksiin ja palveluiden rahoittamiseen normaalisti — neljän vuoden tauon jälkeen. Voisiko sanoa, että jo oli aikakin?

Hallituksen talousarvion toimilla 70 prosentilla suomalaisista ostovoima kasvaa, eniten kuitenkin pienituloisilla — heillä, joilla tälle suurin tarve on. Olen tehnyt pitkään sosiaalityötä kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten kanssa. Viimeiset vuodet ja politiikka eivät ole olleet näiden ihmisten tukena. Pahoinvointi on kasvanut, ja se todella työsäni on näkynyt. Näiden ihmisten puolesta olen luvannut tässä talossa tehdä töitä. Voinkin ylpeydellä nyt sanoa olevani tekemässä Marinin hallituksen mukaista politiikkaa, ihmisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

näköisiä ja inhimillisiä tekoja — tekoja, jotka konkretisoituvat monien elämässä jo ensi vuonna. Matkaa on vielä pitkälti, mutta voisin sanoa, että alku ainakin on hyvä.

20.38 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Osaaminen on Suomen tärkein voimavara kansainvälisessä kilpailussa. Näin ollen koulutukseen ja jokaisen yksilön, eritoten lasten, hyvinvoinnin tukemiseen panostaminen on pohja kaikkien muiden toimialojen tehokkuudelle ja tuottavuudelle. Koulutukseen panostaminen on aina sijoitus tulevaisuuteen ja siten erittäin kannatettavaa, mutta tällä hetkellä sinne ohjattavat lisäresurssit nojaavat lii-
kaa määräraikaisten hankeavustusten varaan etenkin ammatillisen koulutuksen ja perusopetuksen osalta. Määräaikainen lisärahoitus on ongelmallista, sillä se ei mahdollista pitkäaikaisista ja suunnitelmallista toiminnan kehittämistä.

Hallituskauden merkittävin rakenneuudistus on oppivelvollisuusiän nosto 18 vuoteen. Oppivelvollisuuden laajentamisen vaikutuksia ja kustannuksia on tutkittava äärimmäisen tarkasti. Tästä yksi tärkeimmistä on varmasti perusopetuksen vahvistaminen, sillä jos lapsilla ja nuorilla ei ole valmiutta oppia tai heiltä vaaditut perustaidot eivät ole tarvittavalla tasolla, on selvää, ettei oppivelvollisuusiän noston halutuista hyvistä vaikutuksista päästä nauttimaan. Perustaitojen varmistaminen jokaiselle peruskoulun jättävälle nuorelle ei nykyisellään toteudu. Heikot perustaidot omaavien oppilaiden osuus on kasvanut ja osaamiserot sukupuolten ja sosioekonomisten ryhmien välillä ovat ilmeiset, kuten uusin Pisa-tutkimus osoittaa. On siis vahvat perusteet sanoa, ettei nykyinen tukemme riitä esimerkiksi laskevien oppimistulosten kääntämiseksi.

Ehdotettu kertaluontoinen 5 miljoonan euron lisäpanostus maksuttomien harrastusmahdollisuuksien edistämiseen koulupäivän yhteydessä on tutkitun tiedon valossa erittäin kannatettava ennalta ehkäisevä investointi. Ottaen kuitenkin huomioon, että vuonna 2018 peruskoulun oppilasmäärä oli 560 500 oppilasta, on osoitettu määräraha — vajaat 9 euroa vuodessa oppilasta kohden — täysin riittämätön, jos vertaamme asiaa vaikkapa Islantiin, missä asian hoitoon on vuodesta 2017 asti panostettu noin 400 euroa oppilasta kohden. Maksuttoman harrastustoiminnan edistäminen kouluissa edellyttää esitettyä kertaluontoista lisäpanostusta järeämpiä toimenpiteitä.

Valtion liikuntaneuvoston julkaiseman tutkimuksen mukaan kaksi kolmesta lapsesta liikkuu suosituksiin nähden liian vähän. Vähäisen liikunnan aiheuttamat kustannukset yhteiskunnalle ovat vuonna 2018 julkaistun suomalaisen tutkimuksen mukaan noin 3 miljardia euroa, kuten edustaja Kivisaari täällä aiemmin tänään totesi. Tässäkin ennaltaehkäisy olisi paljon halvempaa kuin jo syntyneiden ongelmien korjaaminen.

20.41 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Maan asioiden hoidossa on vihdoin palattava normaaliin päiväjärjestykseen. Suomi tarvitsee tästä ensi vuoden talousarviosta päätöksiä, joilla mahdollisimman monelle ihmiselle saadaan töitä ja jotka antavat turvaa sitä tarvitseville suomalaisille. Työllistävemmän ja tasa-arvoisemman Suomen rakentaminen on valtion ensi vuoden budjetin päälinja ja siitä olen varsin onnellinen.

Arvoisa herra puhemies! Tänä vuonna minulle on tullut yllätyksenä tässä talossa se, kuinka vähän oppositio yrittää vaikuttaa asioihin etukäteen ja kuinka paljon hyviäkin esityksiä ammutaan tässä salissa alas. Miksi emme voisi yhteen ääneen todeta, niin kuin monet hyvät kollegat ovat tänäänkin sanoneet, että esimerkiksi panostukset lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaan, koulutukseen, tiestöön ja huoltovarmuuteen, kuten lähiruuan ja metsien tukemiseen, ovat Suomelle kriittisiä? Ja sitten perään todeta, että meillä on tääl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

lä hallituksesta tai oppositiosta riippumatta yhteisiä haasteita, kuten matala syntyvyys ja kuntien velkaantuminen, haasteita, kuten ääri-ilmiöt ja suurvaltojen konfliktit. Toivoisin tältä talolta eteenpäin katsovaa asennetta ja innostusta etsiä näitä ratkaisuja yhdessä, ja tämä onkin siihen oivallinen paikka. Niin kuin edustaja Zyskowicz totesi medialle minun mennessäni ekaluokalle vuonna 1995: on paljon kiinni myös siitä, millaista psykologista viestiä tästä eduskunnasta suomalaisille välitetään. Sillä on suhde siihen, miten Suomella taloudessa menee.

Olen vakuuttunut, että tämä talousarvio vahvistaa kuntataloutta ensi vuonna ja jatkaa edellisen hallituksen päätöksiä siitä, että jos uusia tehtäviä tulee, niin ne korvataan täysimääräisesti. Tässä talousarviossa esimerkiksi varhaisen tuen puolelle tulevat investoinnit korvataan täysimääräisesti. Olen siitä iloinen ja valiokuntakin sen pisti merkeille. Silti kuntien väliset erot ovat yhä kasvussa. Kuntien tulot ja menot eivät ole tasapainossa, ja suurin yksittäinen tekijä siinä on kasvussa olevat sote-menot. Siksi kenelläkään tässä salissa ei voi olla enää epäselvyyttä siitä, miksi tähänkin talousarvioon on varattu resursseja sote-uudistuksen eteenpäin viemiseksi. Me voimme ratkaista tämän asian kovalla rytinällä, ja toivon todella, että meidän tahtotilamme soten eteenpäin viemiseksi on yhdenmukainen. Sote on jo aivan liian pitkään sumuttanut kuntien taloushuolia. Kannustaisin eduskuntaa pohtimaan lisää keinoja kuntien talouden vahvistamiseen myös lyhyellä aikavälillä, sillä tämä hallitus ei ole selvästikään irtaantunut kuntatalouden arjesta ja ahdingosta.

Olen myös vakuuttunut siitä, että tämän uuden sukupolven punamullan avulla me korjaamme Suomen perustaa niin, että kaikki pääsevät tähän talouskasvuun mukaan. On ollut tietoinen valinta, että käytämme talouden liikkumavaraa esimerkiksi perusturvan parantamiseen ja koulutukseen mittavien veronalennusten sijaan. Kaikilla suomalaisilla ei mene hyvin. Lapsiperhe- ja eläkeläisköyhyys ovat yhteiskuntamme vakavimpia ongelmia ja yrittäjät tarvitsevat edelleen lisää osaajia. Tästä viesti meille kansanedustajille on varmasti yhtenäinen läpi koko Suomen.

Parannamme pienimpiä eläkkeitä. Korotukset koskevat yli 600 000:tta eläkeläistä Suomessa. Yksinhuoltajien ja monilapsisten perheiden lapsilisät nousevat ensi vuoden alusta ja opiskelevien vanhempien toimeentuloa helpotetaan korottamalla opintotuen huoltajakorotusta 25 eurolla. Korotamme pienimpiä vanhempain- ja sairauspäivärahoja, jatkamme työtä lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi ja laajennamme muun muassa subjektiivista varhaiskasvatusoikeutta. Se tarkoittaa sitä, että joka ikinen lapsi pääsee täysipäiväiseen varhaiskasvatukseen, jos se on lapsen edun mukaista. Tälle maalle siemenperuna on se lapsi, joka saa elämän alulle riittävän ravinnon, opin ja turvan ja pääsee töihin sekä elämään kiinni.

Maltilliset veronalennukset kohdennamme pieni- ja keskituloisille suomalaisille. Ansio-
tason nousua ja inflaatiota vastaavat taulukkotarkastukset tehdään kaikkiin tuloluokkiin. Näin kompensoidaan valmisteverojen, kuten polttoaineiden veronkorotusten, vaikutuksia.

Olen erittäin ylpeä siitä, hyvät ystävät, että tämä talousarvio ottaa huomioon köyhän asian ja aluepolitiikan sekä näkee ympäristön merkityksen suomalaisille.

20.46 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa herra puhemies! Tapasin tänään tuossa Eduskuntatalon edessä nuoren helsinkiläisen äidin ja hänen vajaan vuoden ikäisen lapsensa. Juttelimme muista asioista, mutta huomasin sen, että sekä äiti että lapsi näyttivät hyvin tyytyväisiltä ja hyvinvoivilta. Lapsen katse kertoi luottamuksesta. Tätä meidän on yhteiskun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

nassamme edelleen vahvistettava, että kaikkien lasten katseessa voisi näkyä luottamus tähän hetkeen ja tulevaisuuteen.

Valtion talousarvioesitys, jota nyt käsittelemme, on kirjana väriltään keltainen. Keltainen on ilon, toivon ja valon väri. Keskustalle on erittäin tärkeää, että teemme myönteistä, toivoa vahvistavaa politiikkaa. Perheiden kannalta tämä talousarvioesitys on erittäin rohkaiseva. Lapsiperheissä meillä on nykyisyys ja myös tulevaisuus. Lasten, nuorten ja perheiden kannalta talousarvioesitys on hyvin toivoa luova. Hallituksen viesti on vahva: kannattaa perustaa perhe, kannattaa käydä koulua ja opiskella, kannattaa tehdä työtä. Hallituksen viesti on ihmisyyden viesti: heikoimmassa asemassa olevista pidetään huolta. Me vahvistamme monin tavoin huolenpitoa. Me myös rohkaisemme nousemaan ja rakentamaan omaa elämää.

Arvoisa puhemies! Lapsiperheköyhyys on maamme vakavimpia ongelmia. Nyt hallitus tarttuu siihen. Nostamme yksinhuoltajien ja monilapsisten perheiden lapsilisiä. Korotamme Sipilän hallituksen käyttöön ottaman opintotuen huoltajakorotusta sekä pienimpiä vanhempainpäivärahoja. Tärkeää on myös se, että perheet voivat nyt huokaista helpotuksesta, kun hallitus on päättänyt, että perhevapaaauudistus tehdään perheiden näkökulmasta. Tämä tarkoittaa sitä, että kotihoidon tukea ei heikennetä. Perheet saavat vapaasti valita lastensa hoitomuodon. Samalla päiväkotien ryhmäkokoja pienennetään. Tämä kirjamme kertoo sen, että hallitus on pienten ihmisten asialla ja tekee konkreettisia, vaikuttavia toimenpiteitä sen hyväksi. Budjetti vahvistaa toivoa.

Arvoisa puhemies! Lapsi on itsessään arvokas ja ainutlaatuinen, eikä kenenkään ihmisen arvoa voi missään tapauksessa eikä missään tilanteissa mitata rahassa. Kuitenkin on huomattava se, että lapsi ja lapsiperhe ovat yhteiskunnalle erittäin tuottoisa sijoitus. Lapsiperheistä meille varttuu uusia työntekijöitä, isänmaan rakentajia. Lapset ovat yhteiskuntamme aurinko, joka antaa elämäämme valoa ja toivoa. Lapsiperheisiin kannattaa sijoittaa. Siksi on erityisen arvokasta, että hallitus jatkaa lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa, jonka yhtenä tavoitteena on vahvistaa lapsiperheiden konkreettista arjen tukea kotipalvelun muodossa.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriön laskelman mukaan hallituksen budjetti kasvattaa ensi vuonna enemmistön suomalaisista käteenjääviä tuloja. Tässä vaiheessa voimme todeta, että toivoa on, valoa on, iloa on. Pidetään toisistamme huolta. — Hyvää joulua.

20.51 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Omassa puheenvuorossani olisin oikeastaan keskittynyt en niinkään tähän budjettiin vaan siihen tapaan, miten me käsittelemme budjettia, miten me käsittelemme näiden yhteisten asioiden päätöksentekoa täällä. Poliittisen järjestelmän uskottavuuden kannalta on eduksi se, että pyritään ikään kuin katsomaan asiat asioina eikä rakenneta vääriä mielikuvia, tarkoitushakuisesti tehdä johtopäätöksiä, jotka eivät pidä paikkaansa, tai käytetä ylipäätään totuutta säästeliäästi.

Täällä on jännä, mielenkiintoinen päivä tänään, täällä on isoja asioita ollut esillä. Ihan ensimmäiseksi tänä päivänä hyväksyimme uuden hallituksen, Sanna Marinin hallituksen, hallitusohjelman, ja nyt me käsittelemme budjettiesitystä, joka pohjautuu suoraan tuohon hallitusohjelmaan. On mielenkiintoista katsoa opposition antamien epäluottamuslauseiden sisältöjä suhteessa tähän budjettiesitykseen, jolloin näkyy tämä merkillinen epäsuhta asioiden tarkastelukulmassa.

Kokoomuksen ja kristillisdemokraattien tekemässä epäluottamuslause-esityksessä tuohon hallitusohjelmaan todetaan näin: ”Tämä hallitusohjelma”, siis Sanna Marinin hallituk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

sen ohjelma, ”ei kannusta suomalaisia ahkeruuteen ja itsensä kehittämiseen, minkä vuoksi hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.” Näin järeä toteamus ”ei nauti eduskunnan luottamusta”, koska hallitusohjelma ja nyt tämä budjettiesitys, joka tässä meillä on käsillä ja joka tietysti sitä realisoi, niin ”ei kannusta suomalaisia ahkeruuteen ja itsensä kehittämiseen” — hallitusohjelma, joka kautta linjan, kaikilla koulutusasteilla, kasvattaa rahoitusta voimakkaasti ja nimenomaan kaikilla koulutusasteilla. Tämä johtopäätös siitä, että ”ei kannusta itsensä kehittämiseen”, tuntuu ilmaan ampumiselta ja siinä mielessä heikentää poliittista uskottavuutta.

Sama koskee tätä perussuomalaisten vastaavaa epäluottamuslausetta, ja siellä todetaan näin: ”Hallitusohjelma ei vastaa sosiaali- ja terveyspalveluita tarvitsevien kansalaistemme tarpeisiin eikä paranna useimpien kansalaisten arkea.” Tältä pohjalta epäluottamuslause. Tämä poliittinen retoriikka, poliittinen tapa argumentoida, tuntuu ilmaan ampumiselta tilanteessa, jossa ei kuulemma vastata sote- ja terveyspalveluita tarvitsevien kansalaistemme tarpeisiin — vaikka tämä hallitusohjelma painottaa vahvasti pienimpiä eläkkeitä, perusturvaan tehdään merkittäviä korotuksia, indeksikorotukset vihdoin ja viimein toteutetaan kaikilla osa-alueilla täysimääräisesti, opintotukea kehitetään, lapsilisiin sijoitetaan enemmän ja tätä kautta selkeästi parannetaan sosiaali- ja terveyspalveluista riippuvaisen ihmisten arkea. Täällä todetaan myöskin, että ”ei paranna useimpien kansalaisten arkea” — näin täällä todetaan tilanteessa, jossa valtiovarainministeriön omat laskelmat kertovat, että käytettävissä olevat tulot 70 prosentilla suomalaisista kohenevat, ostovoima heillä kaikilla kohenee, ja tässä on vielä linjana se, että pyritään selkeästi pienituloisimpien ja keskituloisten elintasoa nostamaan.

Epäluottamusta annetaan hallitukselle selkeästi huitaisemalla ilmaan. Kuinka poliittisen järjestelmän uskottavuus paranee tästä? Haluaisin nyt pelkästään tähän kiinnittää huomiota ja toivoisin, että oppositioista otettaisiin linja, jossa aidosti katsottaisiin vakavasti näitä sisältöpuolen asioita juuri noilla termeillä, mitä noissa epäluottamuslauseissa tuodaan esille. Silloin on syytä antaa kiitosta, kun kiitoksella on paikka, ja on syytä kritisoida, kun sille kritisoinnille on tilaa.

20.55 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! On todella harmi, että meillä ei ole täällä ministereitä paikalla kuulemassa. Tietysti tämä käytäntö on mennyt sellaiseksi nykyisin, että ollaan vain se hetki, mikä on varattu. Olen aikaisemminkin siitä puhunut viime kaudella, ymmärrän sen oikein hyvin, mutta kun — kuten aikaisemmin istunnossa — ministerit olisivat paikalla, niin silloin pystyisi keskustelemaan ja evästämään ministereitä. Mutta niin kuin tiedämme, niin nykyään käytäntö on toinen. Harmittavaa vain oli tietysti äsken se, että kun meillä oli ministerit paikalla, niin debattia ei ollut kuin 35 minuuttia ja kaksi ministeriä. Yleensä niissä on aina 2 tunnin aika kahdelle ministerille, ja se käytetään debattiin. Siitä aion huomenna puhemiesneuvostossa kyllä hyvin vakavan keskustelun käydä. [Kimmo Kiljunen: Erittäin hyvä huomio!] Näin ei voi jatkua, ei kerta kaikkiaan.

Mutta oma puheenvuoroni koskee oppivelvollisuusiän nostoa.

Tästä ollaan tietysti montaa mieltä, mutta mielestäni se ei ole oikea ratkaisu. Mielestäni oppivelvollisuuden iän nosto ei todellakaan ratkaise niitä ongelmia, mitä meillä tällä hetkellä on. Suomalainen koulutusjärjestelmä on mahdollottoman hyvä sinänsä. Meillä on kuitenkin siellä ongelmia. Siellä on nivelvaiheessa ongelmia, siellä on myöskin koulupudokkaita, toisella asteella yksi viidesosa. Meillä on myöskin monia tuhansia, siis noin 6 000 nuorta, jotka päättävät peruskoulun ilman riittäviä kirjallisia ja matemaattisia valmiuksia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Ja sitten meillä on vielä ongelmia, mielenterveysongelmia ynnä muita. Ja niistä aion nyt tässä puhua siitä syystä, että katsoisin, että jos rahaa on käytettävissä noin 100 miljoonaa, se tulisi laittaa sinne varhaisempaan vaiheeseen ja korjata niitä ongelmia, mitä meillä tällä hetkellä on.

Elikkä tietysti toivomme, että hallitus ryhtyisi aitoihin ja tutkitusti vaikuttaviin toimenpiteisiin nuorten syrjäytymisen ja koulupudokkuuden ennaltaehkäisemiseksi. Hallituspuolueethan ovat sitoutuneet oppivelvollisuuden pidentämiseen 18 ikävuoteen sekä maksuttomaan toisen asteen toteuttamiseen. Koulutuksen lisäresurssit heitetään mielestäni hukkaan, jos ongelmiin ei kuitenkaan puututa ajoissa. Olemme tästä perussuomalaisten sivistysvaliokunnan jäsenten kanssa ottaneet myöskin ihan kannanoton. Joka vuosi jopa 6 000 nuorta päättää peruskoulun ilman riittäviä kirjallisia ja matemaattisia valmiuksia. Tuhannet nuoret ovat joka vuosi vaarassa jäädä yhteiskunnasta syrjään. Taustalla on usein myös muita ongelmia. Monet oppilaat kärsivät esimerkiksi keskittymishäiriöistä, lukihäiriöistä, erilaisista oppimisvaikeuksista ja myöskin mielenterveysongelmia meillä on.

Opettajana en kannata ajatusta oppivelvollisuusiän pidentämisestä. Kyseinen toimenpide ei nimittäin korjaa niitä ongelmia, joita sillä pyritään korjaamaan. Jos peruskoulussa olevia ongelmia katsotaan läpi sormien, ongelmat kasautuvat toiselle asteelle, erityisesti sinne ammatilliseen koulutukseen. Myöskin lukiokoulutuksessa on tällä hetkellä joillain opiskelijoilla ongelmia. Itse kun olen toiminut tuolla ammatillisen koulutuksen opettajana, niin pidän sitä erittäin vakavana asiana, jos ammatilliseen koulutukseen lähdetään heikoilla perustaidoilla. Kyllä perusopetuksen, peruskoulutuksen tulee antaa lukutaidon, laske mistaidon ja myöskin kirjoitustaidon.

Tarvitsemme oikea-aikaista tukea sekä panostusta varhaisiin vuosiin ja peruskouluun. Oppivelvollisuusiän pidentäminen on mekaaninen toimenpide, jolla ei itsestään varmisteta sitä, että opiskelijat saavuttavat koulutuksen aikana riittävän osaamisen myöhempää koulutuspolkua ja työelämää varten. Tarvitsemme panostuksia nuorten hyvinvointiin, matalan kynnyksen mielenterveyspalveluihin, oppilas- ja opiskelijahuoltoon ja erityiseen tukeen.

Pisa-tutkimukset, jotka juuri tulivat tässä, olivat sinänsä hyviä. Ja oli hieno asia huomata jälleen kerran se, että Suomi on maa, jossa nimenomaan se hyvinvointi ja tällainen tyytyväisyys elämään ja ne oppimistulokset korreloivat keskenään. Siitä syystä, kun on tällainen tieto, meidän kannattaa satsata siihen hyvinvointiin. Se lisää niitä oppimistuloksia.

Tarvitsemme panostuksia tosiaan monipuolisesti hyvinvointiin. Ja tällä hetkellä valitettavasti nyt näistä rahoista kohdennetaan sinne oppivelvollisuusiän pidentämiseen, ja se ei välttämättä ole järkevää. Asiantuntijankemeyksenkin mukaan oppivelvollisuusiän pidentäminen ei ole vaikuttava tapa puuttua lasten ja nuorten syrjäytymiseen ja koulupudokkuuteen. Siihen varatut resurssit ovat myös niin pienet, että uhkana on koulutuksen laadun heikkeneminen. [Puhemies koputtaa] Sen sijaan, että panostettaisiin opetukseen ja oppimisen tukeen, maksetaan koulukirjat myös varakkaille lapsille. Nämä ovat sellaisia asioita, jotka ovat mielestäni tällaisia arvovalintoja. Mielestäni pitäisi satsata [Puhemies koputtaa] nimenomaan toisella asteellakin näihin köyhimpiin perheisiin. — Kiitos.

21.01 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on nyt tämän hallituksen ensimmäinen budjettiesitys, joka pohjautuu keväällä yhdessä tehtyyn hallitusohjelmaamme. Viime aikojen myllerrykset hallituksen vaihtumisineen ja al-Holin tilanteineen ovat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

jättäneet varjoonsa sen, että meillä on maassa edelleenkin hyvä hallitusohjelma, joka parantaa monen tavallisen ihmisen arkea.

Muutoksia nykyiseen tilanteeseen kaipaa kipeästi myös kuntatalous. Suurin, odotetuin ja eniten kuntatalouteen vaikuttava uudistus on sote-uudistus. Suurin osa meistä täällä salissa istuvista päättäjistä on myös kuntapäättäjiä. Tiedän edelliseltä vaalikaudelta, kuinka turhauttavaa oli seurata tv:n välityksellä kotona, kuinka asiat eivät täällä talossa kerta kaikkiaan edenneet. Nyt tilanne on kriisiytynyt kunnissa tästä edelleen eteenpäin. Voin kuvitella, miltä tämän eduskunnan, hallituksen ja opposition välinen, mesoaminen näyttää niin kuntapäättäjien kuin kuntien palveluita tarvitsevien kuntalaistenkin silmissä. Varmaan tänäänkin katsottiin silmät suurina tätä keskustelua täällä salissa.

Hallitusohjelmassa on paljon muitakin ihmisten perusarkeen vaikuttavia asioita. Kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanne paranee suhteessa eniten. Keskusta lupasi viime vaalikaudella laittaa talouden kuntoon ja sen jälkeen parantaa kansalaisten asemaa pelkkien leikkausten sijaan. Näin nyt tullaan tekemään.

Hallitus nostaa yksinhuoltajien ja monilapsisten perheiden lapsilisiä ja helpottaa opiskelevien vanhempien toimeentuloa sekä korottaa pienimpiä vanhempain- ja sairauspäivärahoja. Ei pidä unohtaa sitäkään, että perusturvan parantaminen lisää myös kansalaisten ostovoimaa ja vaikuttaa näin positiivisesti yritysten liiketoimintaan. Tämä puolestaan tuo lisää palveluja kasvaville markkinoille tai mahdollistaa edes nykyisten palveluiden säilymisen kunnassa.

Yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tuetaan esimerkiksi lisäämällä Business Finlandin rahoitusta, mahdollistamalla tuplapoistojen tekeminen laite- ja koneinvestoinneista kaikilla toimialoilla sekä takaamalla valtion toimesta yksityisten lainoja aiempia suuremmalla osuudella.

Työntekijäpulaa ja kohtaanto-ongelmaa helpotetaan monin eri tavoin. Osaavien ammattilaisten pulaa helpotetaan esimerkiksi lisäämällä opettajia ammatilliseen koulutukseen, ja korkeakoulujen perusrahoitusta lisätään koko Suomessa.

Arvoisa puhemies! Olen erittäin iloinen, että hallitus panostaa liikenneinfrahankkeisiin ja samalla tätä kautta aluekehitykseen koko maassa. 300 miljoonaa euroa lisää perusväylänpitoon on merkittävä summa rahaa. Myös 20 miljoonan euron yksityistiepotti on merkittävä parannus vanhaan. Liikennehankkeet pitävät tiet liikkumiskelpoisina ja työllistävät myös paikallisia rakentajia niitä toteutettaessa.

Hallituksen tärkeänä tavoitteena on vähentää työttömyyttä edelleen. 60 000 työtöntä vähemmän on hallituksen tavoite, ja keskusta perää toimia työllisyyden parantamiseksi. Samalla me varmistamme, että kaikille näille hyvälle uudistuksille tulee löytymään rahoitus. Yhtenä tärkeänä keinona tähän on paikallisen sopimisen lisääminen. Toivonkin, että myös työmarkkinajärjestöt lähtevät vakavissaan mukaan sopimaan Suomea nostavia ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä ensimmäinen talousarvioesitys on arvovalinnaltaan tasapuolinen, tasapainoinen ja oikeudenmukainen.

21.05 Niina Malm sd: Arvoisa puhemies! Näinä aikoina, kun talous näyttää heikolta eivätkä ennusteetkaan lupaavilta, on helppo sortua ajattelemaan, että talouskuri on ainoa tie ulos. Näin ei kuitenkaan ole. Jos tulevaisuudelta viedään mahdollisuudet kehittyä ja kasvaa, niin mitä on odotettavissa? Hyvinvointiyhteiskunta tarvitsee nyt puolustajiansa kovemmin kuin koskaan, ja siihen työhön tämä hallitus on valmis panostamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Edessämme on tänään hallituksen talousarvioesitys vuodelle 2020. Budjetti tukee pääministeri Marinin tulevaisuuteen katsovaa ja kunnianhimoista hallitusohjelmaa. Taloudellisesti haastavina aikoina oikeudenmukaisuutta tarvitaan niin sosiaalisesti kuin taloudellisesti. Ihmisille on löydettävä työtä, ja jokaisella tulee olla oikeus tulla toimeen. Meillä ei ole varaa menettää yhtä ainuttakaan ihmistä tai ikäpolvea ja syrjäyttää heitä yhteiskunnasta. Siksi hallitus on purkanut aktiivimallin leikkurit, jotka käytännössä heikensivät työttömien työttömyysturvaa aitojen työllisyysvaikutusten sijaan. Nyt tulevan vuoden budjetissa epäonnistuneen aktiivimallin tilalle hallitus on budjetoinut palkkatuen lisäämiseksi 10 miljoonaa euroa ja lisännyt TE-toimistojen resursseja kolmelle vuodelle 33 miljoonaa euroa. Tämä on kuitenkin vasta alkua, sillä vielä paljon on tehtävää työllisyysasteen parantamiseksi. Hallitus valmistelee parhaillaan työllisyyspakettia, jonka tavoitteena on luoda hallituskauden aikana 60 000 työpaikkaa.

Hallitus haluaa, että niiden toimeentuloa parannetaan, jotka ovat yhteiskunnassa kaikista heikoimmassa asemassa. Siksi kaikista köyhimpien eläkeläisten toimeentuloa parannetaan ensi vuoden alusta. Takuueläkkeisiin on luvassa 50 euron korotus ja kansaneläkkeisiin 34 euron korotus kuukaudessa. Näillä toimilla parannetaan yli kuudensadantuhannen suomalaisen eläkettä. Lisäksi valtiovarainministeriön laskelman mukaan vuoden 2020 budjetti nostaisi käytettävissä olevia tuloja noin 70 prosentilla suomalaisista. Etuuksien korotukset ja veromuutokset lisäävät ostovoimaa selvästi, eniten pienituloisilla.

Tämä hallitus on vahvasti sitoutunut myös koulutuksen kunnianpalautukseen. Hallitus palauttaa subjektiivisen päivähoito-oikeuden ensi vuoden elokuusta alkaen. Lisäksi työopivertaisuuden laajentamisen eteen ja aidosti maksuttoman toisen asteen koulutuksen mahdollistamisen eteen on alkanut. Opiskelijoiden toimeentuloa parannetaan sitomalla opintoraha takaisin indeksiin ja perheellisiä opiskelijoita tuetaan korottamalla opintorahan huoltajakorotusta nostamalla sitä 75 eurosta 100 euroon. Nämä ovat tekoja, joilla aidosti lisätään tasa-arvoa ja vähennetään eriarvoisuutta. Panostukset koulutukseen eivät nosta työllisyyttä lyhyessä ajassa, mutta pitkällä tähtäimellä ne ovat ratkaisevassa asemassa työllisyyden kannalta.

Ensi vuoden budjetilla on myös käänteentekevä vaikutus ympäristön kannalta. Hallituksen tavoitteena on ohjata Suomi maailman ensimmäiseksi fossiilivapaaksi hyvinvointiyhteiskunnaksi. Hallitusohjelman ilmastotavoitteet ja rakenteelliset muutokset, joilla edistetään vähähiilistä kierto- ja biotaloutta ja puhtaita ratkaisuja, luovat kestävä kasvua ja hyvinvointia edistäen myös suomalaisen osaamisen vientimahdollisuuksia. Siksi tutkimus- ja kehitysrahoituksen menoja kasvatetaan ja tukia suunnataan ekologisesti kestävään elinkeinopolitiikkaan. Merkittävää budjetissa on myös, että hallitus on esittänyt luonnonsuojeluun 100 miljoonan euron lisäystä. Luonnonsuojeluun panostaminen on välttämätöntä, jotta ilmastotavoitteisiin päästäisiin. Ympäristöstä on huolehdittava nyt eikä vasta myöhemmin, jotta myös tulevat sukupolvet saavat elää turvallisessa yhteiskunnassa terveinä ja hyvinvoivina. Suomalaista luontoa ei voi suojella kukaan muu kuin suomalainen.

On todettua, että hallitusohjelma on jopa historiallisen kunnianhimoinen, mutta niin sen kuuluukin olla. Tarvitsemme nyt tulevaisuudentoivoa ja rohkeita ratkaisuja paremman huomisen eteen. Uskon, että tällä hallitusohjelmalla ja tällä budjettiesityksellä jatkamalla pystymme ratkaisut löytämään yhdessä.

21.10 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Ajattelin tulla ihan tänne puhujapöytäntöön asti, koska on kuitenkin merkittävä hallituksen ensimmäinen budjet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

ti. Tällä viikolla on keskusteltu tiedonannosta, välikysymyksestä ja nyt sitten tästä budjetista, ja täytyy todeta, että minkäänlaista kuherteluukautta tai tällaista leppoisaa aloitusta Marinin hallitus ei missään nimessä ole saanut eikä varmaan tule myöskään saamaan. Ehkä kuitenkin kuvaavaa on se, että kun hallitus aloitti, niin tuolta Viron suunnalta perussuomalaisten sisarpuolue Ekren puheenjohtaja arvosteli Suomen hallitusta, kun ”myyjäytöstä on tullut pääministeri”. Ei ollut kauan, kun tuossa joulukuun 10. päivä Pohjanmaan Kokoomusnaiset tiedotti, miten ”härkälaumasta on siirrytty huulipunahallitukseen”. Ehkä tämä kertoo kuitenkin siitä, että kun ohjelmasta ei pilkkuakaan muutettu, niin ainoa keino on hyökätä henkilöitä kohtaan. Onhan nyt kyseessä kuitenkin jo Suomessakin kolmas naispääministeri, ja muistan, kun samanlaista keskustelua käytiin esimerkiksi pääministeri Kiviniemen kohdalla.

Kun käsitelimme tätä budjettia, ja jo aikaisemmin tiedonantokeskustelussa, oli mielenkiintoista kuunnella oppositiota, kun esimerkiksi kokoomuksen puheenjohtaja Orpo ryhmäpuheenvuoronsa alussa halusi antaa Marinin hallitukselle mahdollisuuden mutta päätti puheenvuoronsa esittämällä hallitukselle epäluottamusta. Samanlainen logiikan puute näkyi myöskin tämän budjetin käsittelyssä debatissa, kun useassa puheenvuorossa keuhataan hallituksen asettamia tavoitteita, myöskin panostuksia eri aloille, mutta sitten kuitenkin ollaan valmiita — tietysti — esittämään jälleen kerran epäluottamusta. Jotenkin toivoisi myös oppositiolta kuitenkin sellaisia vaihtoehtoja ja sellaista keskustelua, jossa todella haettaisiin myöskin oppositiosta käsin esityksiä, joilla Suomen suunta saataisiin entistä paremmaksi. Me olemme niitä esityksiä tehneet, ja nyt se budjettikirja teillä kaikilla siellä pöydällä on.

Keskustan osalta täytyy todeta se — tai uskon, että tämä koskee myös muitakin hallituspuolueita — että suurin tavoite tietysti meillä on se, että työllisyysaste saadaan nostettua. Kaikki kivet on käännettävä työllisyysasteen edelleen parantamiseksi. Uskon, että tämä keskustelu ja näiden ratkaisujen hakeminen, mikä on koko ajan käynnissä, varmasti heti vuodenvaihteen jälkeen sen kuin yltyy ja niitä esityksiä myöskin saadaan sitten kevään mittaan tänne eduskuntaan. Se, että työllisyysaste saadaan nousuun, takaa myös sen, että pystymme jatkossakin panostamaan niin koulutukseen, perusturvaan kuin eläkeläisten arkeen.

Meitä on kritisoitu siitä, että ne lupaukset, mitä kevään vaalikentillä on annettu, on rikottu, mutta varmasti tiedämme, että tämä kompromissi, mitä tämä hallitusohjelma on saavuttanut, on erittäin kunnianhimoinen ja ne tavoitteet ovat erittäin korkealla. Kaikkia niitä vaalilupauksia, mitä jotkut puolueet ovat esittäneet, ei pystytä vielä toteuttamaan, mutta kuitenkin suunta on myöskin valittu.

Toivon, että kun ensi vuoteen kuljetaan ja tätä budjettikirjaa sitten tuolla käytännössä sovelletaan, niin myös opposition riveistä muistettaisiin välillä kiitos. Näin ennen joulua on hyvä kiittää vuoden tapahtumista, ja toivon, että myös oppositio muistaa ensi vuonnakin ne hyvät tavoitteet ja ne hyvät asiat, mitä budjettikirjaan on laitettu. Välillähän eduskunnassa poliittinen muisti saattaa olla hyvinkin lyhyt eikä aina muisteta niitä hyviä asioita, mutta toivon todella — nyt täällä on muutama opposition edustajakin vielä paikalla — että ensi vuonna teemme yhdessä näitä hommia ja katsomme, että hallitus pääsee tavoitteeseen ja te tietysti oppositiosta myöskin osaltanne kiritätte meitä siinä tavoitteessa, mutta myöskin, että pystymme näille, niin naapurimaan Ekren puheenjohtajalle kuin tuonne Pohjanmaan Kokoomusnaisille, osoittamaan, että tämä hallitus todella tekee ja toimii ja tämä hallitus todella tulee pääsemään niihin tavoitteisiin, joita se on itselleen asettanut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

21.15 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Muutos alkaa nyt. Hallituksen talousarvioesitys ensi vuodelle osoittaa selkeästi, että nyt panostetaan koulutukseen, hoivaan ja huolenpitoon sekä työn ja kasvun edellytyksiin. Tämä talousarvioesitys vahvistaa sosiaaliturvan kokonaisuutta, joka rakentuu palveluista sekä riittävän toimeentulon turvasta. Täysimääräiset tarkistukset kansaneläkeindeksiin sidottuihin etuuksiin, aktiivimallin purkaminen sekä pienituloisiin kohdistuvat etuuksien korotukset vähentävät ihmisten eriarvoisuutta ja viimesijaisen toimeentulotuen tarvetta. Marinin hallituksen talousarvioesityksessä korostuu nyt selkeästi sosiaalinen oikeudenmukaisuus, mikä kertoo siitä, että tämä hallitus on päättänyt investoida ihmisiin.

Arvoisa puhemies! Vanhustenhoidon kriisi iski jokaisen suomalaisen tajuntaan viimeistään keväällä, ja hätähuutoja oli kuulunut jo kauan ennen sitä. On siis selvää, että lakiin tarvitaan viimeistään nyt sitova hoitajamitoitus. On todella hienoa, että tähän ratkaisuun ovat nyt kaikki puolueet sitoutuneet, sillä jokaiselle ikäihmiselle on taattava ihmisarvoinen hoiva ja huolenpito ja henkilökunnalle on taattava inhimilliset työolot. Hallituksen esitykset julkissektorivetoisen sote-uudistuksen ja seitsemän päivän hoitotakuun toteuttamisesta sekä mielenterveyspalvelujen saatavuuden ja laadun parantamisesta vastaavat myös kansalaisten syviin tarpeisiin.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen budjetissa toteutuu nyt koulutuksen ja tieteen kunnianpalautus, kun hallitus panostaa talousarvioesityksessä osaamiseen ja koulutukseen kaikille koulutusasteille ulottuvalla noin 350 miljoonan euron kokonaisuudella. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoitusta korotetaan heti ensi vuonna yhteensä 60 miljoonalla eurolla. Tämän lisäksi yliopisto- ja ammattikorkeakouluihin palautetaan, mikä lisää edelleen korkeakoulujen rahoitusta 67 miljoonalla eurolla. Myös ammatillisen koulutuksen opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen sekä opetuksen ja ohjauksen tukitoimiin esitetään kaivattua 80 miljoonan euron lisämäärärahaa.

Syrjäytymisen ehkäisemisen ja tasa-arvon kannalta on tärkeää, että myös oppivelvollisuuden laajentaminen sekä Suomen Islannin mallin rakentaminen käynnistyvät ja että subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajausta poistetaan ja ryhmäkokoja pienennetään. Näillä tulevaisuusinvestoinneilla nostetaan suomalaisten osaamistasoa, parannetaan koulutuksen laatua ja tasa-arvoa sekä panostetaan lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Arvoisa puhemies! Hallitus on sitoutunut tarvittaviin toimiin 60 000 työpaikan luomiseksi ja 75 prosentin työllisyystavoitteeseen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi hallitus toteuttaa työllisyystoimia, jotka lyhentävät työttömyysjaksoja, helpottavat työnhakijan ja työnantajan kohtaamista sekä osaavan työvoiman saantia yrityksiin.

Hallitus panostaa ensi vuonna merkittävästi palkkatuen lisäämiseen. Palkkatuen käyttöä edistetään yksinkertaistamalla ja nopeuttamalla palkkatukiprosessia, vähentämällä työnantajiin kohdistuvaa byrokratiaa sekä kytkemällä palkkatukeen tiiviimmin myös muita palveluita.

Yritysten työvoimapulaan vastaamiseksi hallitus investoi muun muassa koulutukseen ja osaamiseen eri koulutusasteilla. Ulkomaisten osaajien rekrytointia helpotetaan muun muassa uudistamalla lupakäytäntöjä sekä luomalla kansainvälisen rekrytoinnin malli, jonka kautta rekrytointiprosessit ovat tuloksellisempia ja ottavat myös huomioon reilun työelämän pelisäännöt. Työttömyysturvaa ja työttömien palveluja uudistetaan siten, että palvelut ja työnhakuveto perustuvat jatkossa yksilölliseen työllistämissuunnitelmaan. Aktiivimalli puretaan ja karenssijärjestelmää uudistetaan työntekijöitä yhdenvertaisemmin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

kohtelevaksi ja inhimillisemmäksi. Näillä toimilla hallitus tavoittelee aktivointiasteen kasvattamista ja ottaa suuntaa kohti pohjoismaista työllisyydenhoidon tasoa.

Arvoisa puhemies! Sanna Marinin hallitus huolehtii nyt myös niistä, jotka eniten apua elämässään tarvitsevat. Mikä tärkeintä, tämä hallitus ei rahoita näitä uudistuksia eläkekerätyksiä leikkaamalla ja sosiaaliturvaa heikentämällä, kuten kokoomus vaihtoehtobudjetissaan esittää. Kysymys on arvovalinnoista, ja meillä on totta tosiaan nyt eri suunta.

21.20 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Marinin hallituksen talousarvioesitys vuodelle 2020 lähtee toteuttamaan hyvin niitä tavoitteita, mitä hallitusohjelma linjaa: osaava, osallistava Suomi — sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Suomen suunta on muuttumassa oikeudenmukaisempaan, tasa-arvoisempaan ja inhimillisempään suuntaan suomalaisen työn ja osaamisen kasvun pohjaa rakentaen.

Hallituksen talouspolitiikan linja, maltillisen elvytyksen ja kasvun tie, on tähän taloustilanteeseen juuri oikea. Se tukee kasvua ja sitä työllisyystavoitetta, minkä hallitus on asettanut. Elvytykseen ja kasvuun liittyy myös viime kevään merkittävät infrapanostukset ympäri Suomea, joilla saatiin työllisyyttä ja elinkeinoelämän edellytyksiä tukevia hankkeita liikkeelle ympäri Suomea. Siltarumpupolitiikka on myös hyvää aluepolitiikkaa. Tärkeää on myös, että budjetti pitää sisällään toimia, joilla 70 prosentilla suomalaisista ostovoima lisääntyy — puhuttiinpa tässä salissa sitten mitä tahansa — ja tuloerot kääntyvät kasvun tieltä oikeudenmukaisempaan suuntaan. Lisäksi suhdannepoliittisesti hallitus on varautunut noin 1 miljardin lisärahoitukseen tällä hallituskaudella tarvittaessa. Tämä onkin suuri suunnanmuutos talouspolitiikassa edellisen hallituksen keppi- ja leikkauslinjaan.

Erityisen iloinen pitää olla niistä panostuksista, millä rakennamme tulevaisuutta: yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen lisärahoitukset kaikkiaan 140 miljoonaa euroa; subjektiivisen päivähoito-oikeuden palauttaminen, opetusryhmien pienentäminen ja iltapäivä- ja harrastustoiminnan mallin rakentaminen vähävaraisempienkin lasten ja perheiden ulottuville. Koulutuksen ja kasvun perusjalkaa ei enää sahata. Kaikkiaan koulutuksen lisäykset ovat 350 miljoonaa euroa eli panostuksia meidän lapsiin ja nuoriin. Erityisen iloinen olen myös siitä, että toisen asteen ammatillisen koulutuksen rajut leikkaukset nyt sitten paikataan ja tällä budjetilla lisätään yli tuhat ammatillisen koulutuksen opettajaa.

Savokarjalaisena kansanedustajana olen erittäin tyytyväinen, että sana ”aluepolitiikka” näkyy konkreettisesti hallitusohjelmassa. Saavutettavuuden parantaminen ja liikennepolitiikka ovat tärkeä osa sitä: perusväylänpidon rahoituksen nosto yli 300 miljoonaa euroa ensi vuonna ja parlamentaarisen liikennetyöryhmän työn käynnistyminen, jolla on tavoitteena pitää koko Suomi elinvoimaisena ja saavutettavana. Toivotaan, että keväällä pääsemme myös itäisen ratayhteyden ja liikenneyhteyksien osalta jopa suunnittelupöydälle. Myös maakunnan kehittämisrahan palauttaminen maakuntien kehittämisen työkaluksi sekä alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman rahoituksen jatkuminen kaupunkiseudulla vahvistavat edelleen alueiden vahvaa osaamista, hyvänä esimerkkinä Joensuun vahva metsäosaaminen.

Hallituksen työllisyystavoitetta tuetaan 25-kohtaisella työllisyysohjelmalla, jossa kuntakokeilut ja palkkatuki otetaan käyttöön jo ensi vuonna. Keskeinen keino työllisyystavoitteen saavuttamiseksi on yritysten toimintaedellytysten turvaaminen ja niiden kasvun sekä kansainvälistymisen edistäminen. Hallituksen budjetissa on toimenpiteitä, joilla madalletaan yksinyrittäjien ja mikroyrittäjien lisätyövoiman palkkaamisen mahdollisuutta ja ris-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

kiä. On hienoa myös, että tki-rahoituksen askelkartan rakentaminen kohti 4 prosentin tki-tavoitetta on käynnistynyt.

Arvoisa puhemies! Budjetissa näkyy erityisesti Marinin hallituksen linja, jolla tuetaan eläkeläisiä, pienituloisia perheitä, rintamamiesveteraaneja, työttömiä, niitä, jotka tällä hetkellä tarvitsevat eniten apua suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa. Suomen suunta on muuttumassa.

21.25 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Liikkumattomuus on yksi Suomen suurimmista tulevaisuudenkysymyksistä. Liikkumattomuus maksaa yhteiskunnalle jopa 7 miljardia euroa. Panostukset etenkin lasten ja nuorten liikkumiseen ovat äärimmäisen tärkeitä. Etenkin panostukset Liikkuvaan kouluun tekevät minut hyvin tyytyväiseksi.

Toinen suuri huoleni on Kaakkois-Suomea vaivaava poismuutto. Näkymät nuorilla eivät ole riittävän hyvät, ja juuri Lappeenrannan teknillisellä yliopistolla on suuri merkitys vetovoimaan ja pitovoimaan alueellamme. Vetoankin hallitukseen, että myötävaikutatte näiden nuorten huoleen ja suuntaatte panostuksia ja tarmoa juuri LUTin aloituspaikkojen lisäämiseen.

Arvoisa puhemies! Sitten niihin isoihin tosiasioihin. Kokoomus on tarjonnut teille vaihtoehtoja, mutta ne eivät ole hallitukselle kelvanneet. Nostan muutaman pääpointin esiin hallituksen budjetista: Työllisyystoimet puuttuvat, ja itse asiassa hallituksen budjetti vaikeuttaa työllistymistä. [Tuomas Kettunen: Ei pidä paikkaansa!] — Pitää. — Tämä vääjäämättä tulee tarkoittamaan sitä, että velkaa otetaan lisää, velkaa, joka kaatuu lapsiemme niskaan. Kauniit puheet ympäristöystävällisyydestä tarkoittavat todellisuudessa 100 miljoonan euron lisäystä ympäristölle haitallisiin yritystukiin. — Ei tullut välihuutoja siihen enää. [Naurua] — Ja kaiken tämän huipuksi Eva kertoi tänään, että palkansaaajien kokonaisveroaste kohoaa lähes kaikissa kunnissa yli 2 650 euroa kuukaudessa tienaaavilla. — Ei välihuutoja. Olen siis asian ytimessä. [Naurua — Jari Myllykoski: Kyllä!]

Arvoisa puhemies! Yhteenvetona: velkaa, puhetta ilman tekoja ja työtätekevien ihmisten kuritusta. Ei kiitos.

21.28 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Talousarvioesityksessä arvioidaan työllisten määrän kasvavan, työllisyysasteen nousevan 73,4 prosenttiin vuoteen 2021 mennessä. Työllisyystoimien ja aktiivisen työllisyyspolitiikan tarve on ilmeinen, ja onnistuminen on niin hallituksen kuin koko yhteiskunnan yhteinen haaste.

Hallituksen työllisyyspaketin pyrkimys on nopeuttaa työllistymistä ja tarjota työnhakijoiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaavaa palvelua. Tavoitteena on, että yhä useampi osatyökykyinen ja pitkäaikaistyötön pääsee osalliseksi yhteiskuntaan työpaikan, koulutuksen tai räätälöidyn palvelun kautta. Osaamista parantavia toimia lisätään ja vastausta yritysten työvoimapulaan haetaan myös jatkuvan oppimisen keinoin. Työllisyyspotentiaalia on useissa väestöryhmissä, eniten yli 55 vuotta täyttäneissä. Toimenpiteitä tarvitaan lisäksi erityisesti niiden nuorten työllistämiseksi, jotka ovat jääneet kokonaan koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle. Maahanmuuttajien työllistymiseen voidaan hyviä keinoja löytää myös käynnistyvien kuntakokeilujen kautta. Toisaalta työperäisen maahanmuuton prosesseja sujuvoitetaan ja pyritään näinkin varmistamaan osaavan työvoiman tarjonta.

Kestävä ja kunnianhimoinen energia- ja ilmastopolitiikka tukee teollisuuden uudistumista vähäpäästöiseksi ja avaa samalla uusia vientimahdollisuuksia. On tärkeää lisätä mahdollisuuksia viedä myös isompia palveluratkaisuja ja kokonaisuuksia muun muassa kehittä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

tyvien markkinoiden mittaviin tarpeisiin. Yritysten tekemä yhteistyö on tässä avainasemassa.

Verokertymän arvioidaan kasvavan 2,7 prosenttia, mutta talousarvio jää silti alijäämäiseksi ja lainanottoa joudutaan lisäämään. Hallituksen talouspolitiikan päämääränä on hyvinvoinnin lisääntyminen. Tällä tarkoitetaan ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästä talouskasvusta, korkeasta työllisyydestä ja kestävästä julkisesta taloudesta.

Väestön ikääntymisestä ja terveydenhoitomenojen kasvusta aiheutuu talouteemme tulevinakin vuosina suuri paine. Samalla työikäisen väestön osuus vähenee. Sote-uudistus ei todennäköisesti tule ensimmäisiin 5–10 vuoteen tuomaan rakenteellisia säästöjä. Tarve turvata vanhustenhoidon hyvä laatu on suuri, ja sen takaaminen maksaa lähes välttämättä. Erikoissairaanhoidon hoitokeinot kehittyvät, ja myös tämä tuo lisäkuluja. Nopeampi pääsy terveydenhoidon piiriin saattaisi vähentää kalliimpien hoitojen kuluja.

Näiden paineiden rinnalla on äärimmäisen tärkeää säilyttää taloutemme ja hyvinvointimme edellytykset kehittämällä laadukasta koulutusta. Aiempien hallituskausien säästölinja koulutuksen osalta saadaan tässä talousarvioesityksessä katkeamaan. Kuntien tiukka taloustilanne luo kuitenkin suuren paineen perus- ja lukio-opetuksen laadun säilymiselle. Hallitus on luvannutkin vahvistaa kuntatalouksia ja muun muassa rahoittaa kaikkien kuntien tulevien uusien tehtävien kulut. Kasvavien sote-menopaineiden alla ja tehtyjen sitovien henkilömitoitusten ja säätelyn rinnalla meidän tulee tarkasti seurata, säilyykö koulutuksen laatu ilman vastaavia lakisääteisiä mitoituksia. Hallituksella on vahva tahtotila koulutuksen laadun kehittämiseen ja hyvät ministerit työtä vahtimassa.

Vielä muutamia tärkeitä ihmisoikeusperustaisia nostoja talousarviosta: Turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan ehdotetaan hallintotuomioistuimelle ja oikeusavulle 1,8 miljoonan euron lisäystä kuluvan vuoden tasoon verrattuna. Turvapaikkahakemukset käsitellään ilman aiheettomia viivästyksiä yksilöllisessä ja oikeusturvan takaavassa menettelyssä. Tavoitteena on, että keskimääräinen käsittelyaika on hallinto-oikeuksissa alle kuusi kuukautta. Sovimme myös, että Pakolaisneuvonnan resurssit turvataan, jotta jokaisella tarvitsevalla on mahdollisuus saada riittävä oikeudellinen apu. Meidän on varmistettava, että virheellisiä, toisen ihmisen hengenvaaraan asettavia päätöksiä emme Suomessa enää ikinä tee. Migrin turvapaikkahakemusten käsittelyssä uudet hakemukset pystytään käsittelemään säädettyssä aikataulussa. Resurssi ei valitettavasti silti vielä kukaan riittä purkamaan vuonna 2015 syntyneitä ruuhkia. On inhimillisesti oikein, että valiokunta linjaa, että tätä joukkoa koskien valmistellaan ensi vuoden aikana kestävä ratkaisu.

21.33 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Tätä edellisen hallituksen laatimaa ja Sanna Marinin hallituksen nyt eteenpäin viemää ensi vuoden talousarviota voi luonnehtia hyvää tarkoittavaksi mutta samalla vastuuttomaksi ja näköalattomaksi. Rahaa käytetään sinänsä hyviin asioihin mutta taloudellisesti epäterveellä tavalla varallisuutta uhraten, velkaa ottaen ja veroja kiristäen. Usea ministerikin on ääneen todennut, että työpaikkojen määrän lisääminen on kaiken perusta. On pakko kysyä, miksi hallitus ei sitten niitä lisää. Puheita ja lupauksia riittää, mutta ne ovat katteettomia.

Eduskunnan tietopalvelun tekemän puolueettoman analyysin mukaan tämän käsitteillä olevan talousarvion toteuttaminen vie maasta pois 5 000 työpaikkaa. Keskuskauppakamarin laskelmien mukaan työpaikkojen vähennys voi olla jopa 12 000. Ja tämä siis Sanna Marinin hallituksen toimista johtuen. En ole tällaista työllisyys- ja talouspolitiikkaa nähnyt

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

koskaan. Moni onkin oikeutetusti pyytänyt hallitusta olemaan tekemättä mitään, jotteivät olot työpaikoilla ja yrityksissä vaikeutuisi.

Keinoja työllisyyden parantamiseksi on kirjoitettu pilvin pimein. Miksi ihmeessä ne eivät kelpaa? Vai kelpaako punavihreälle hallitukselle, joka keskustan tuella pysyy pystyssä, vain julkiselle sektorille syntyvät verovaroista maksetut päätösperäiset työpaikat? Koko talousarvio ja itse asiassa hallitusohjelmakin lepäävät naiivin oletuksen varassa, että työllisyys paranee ja talous kasvaa ikään kuin itsestään. Erityisesti voi ihmetellä punavihreän hallituksen tukipuolueen keskustan ulostuloja yrittäjyyden kehittämiseksi. Eilen ja tänään oli mahdollista kuulla, kuinka keskustan edustajat kouristuksenomaisesti julistivat, kuinka hyviä toimia hallitus muka tekee yrittäjyyden hyväksi. [Tuomas Kettunen: Niinhän se tekee!]

Arvoisa keskusta, jos nämä hallituksen näköalattomat yrittäjyystoimet ovat todellakin teidän käsityksenne siitä, mitä parhaimmillaan voi olla, on suomalaisilla syytä olla todella huolissaan. Puna-aate on vallannut ennen työnteon ja yrittäjyyden puolesta aina toimineen keskustan. [Tuomas Kettunen: Ei pidä paikkaansa!] Kaikkeen tekin ministeriauton takapenkille päästäksenne suostutte. Keskusta rakensi viime kaudella aktiivimallin, ja kannattitte työnhakijoiden aktivointia. Nyt olette sen purkaneet, ettekä enää halua edistää omaloitteisuutta. On kiinnostavaa nähdä, mihin suuntaan keskusta poukkoaa seuraavaksi.

Keinoja maamme vastuulliseen kehittämiseen on runsaasti, ja niitä kokoomus on tuonut esiin.

Esitämme, että koulutukseen ja osaamiseen panostetaan enemmän. Ei palkata opettajia vain vuodeksi kerrallaan, vaan tehdään hallituksen kertaluonteisista panostuksista kestäviä. Korkeakouluja ja yliopistoja tulee pääomittaa miljardilla eurolla, minkä tuotoilla nämä opinahjut voisivat rahoittaa toimintaansa nykyistä paremmin.

Kokoomus voisi esittää rahoitusta ensi vuonna peräti 3 miljardin liikennehankkeisiin. Jos ne toteutettaisiin, talous vahvistuu. Ilmastonmuutokseen voidaan vaikuttaa, ja voidaan sujuvoittaa kansalaisten jokapäiväistä elämää.

Nuorten mielenterveysongelmat ovat vakava haaste, ja siksi terapiatakuuseen on panostettava enemmän. Vanhustenhoitoon ja hoitajamitoitukseen on panostettava enemmän ja esitämme 550 miljoonaa euroa lisää, millä saataisiin tuhat hoitajaa kotipalveluihin ja tuhat hoitajaa ympärivuorokautiseen asumiseen. Kannattaa perehtyä kokoomuksen vaihtoehtobudjettiin.

Turvallisuudesta on myös pidettävä huolta. Esitämme poliisille 55 miljoonaa euroa enemmän, jolla saataisiin poliisien määrään noin tuhannen poliisin lisäys ja päästäisiin yli 8 000 poliisiin. Heitä tarvitaan.

Hallituksen esityksessä on kyllä hyvääkin. Tuemme muun muassa lapsilisien korotuksia, opiskelijoiden aseman vahvistamista ja pienimpien eläkkeiden — takuueläkkeen 50 euron ja kansaneläkkeen 34 euron — tasokorotuksia.

Kotitalousvähennystä ei kuitenkaan tule leikata, vaan sitä pitää kehittää edelleen erityisesti ikäihmisiä silmällä pitäen. Polttoaineiden hintaa ei saa korottaa. Työssäkäyvien suomalaisten verotus ei saa kiristyä, mutta niin tulee keskituloisille ensi vuonna käymään punavihreän hallituksen toimien johdosta. Kokoomus haluaa keventää kaikkien työssäkäyvien ja eläkeläisten verotusta.

Kokoomuksen vaihtoehdossa esimerkiksi 75-vuotias eläkeläinen, joka saa keskimääräistä eläkettä ja käyttää silloin tällöin kotitalousvähennystä, saa 568 euroa enemmän vuodessa käyttöönsä. Kokoomuslainen vaihtoehto on reilumpi, sosiaalisesti oikeudenmukai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

sempi, työllisyyttä lisäävä ja kasvua aikaansaavempi kuin hallituksen esitys. On pakko kysyä, mikseivät kokoomuksen ehdotukset hallitukselle kelpaa.

Hallituksen talouspolitiikka on heikko ja lannistava. Se ohjaa talouttamme laskuun, eikä näköpiirissäkään ole mitään muutosta. [Puhemies koputtaa] Keskituloisten verotus kiristyy, ja työllisyys heikkenee ensi vuonna hallituksen toimien seurauksena. [Tuomas Kettunen: Ei pidä paikkaansa! — Puhemies: Aika!] Sanna Marinin hallitus haluaa pitää työtömät työttöminä ja köyhät köyhinä. Tämä on väärä suunta.

21.39 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tästä on hyvä jatkaa. Marinin hallitus on ottanut tavoitteekseen Rinteen hallituksen pohjalta työllisyysasteen nostamisen 75 prosenttiin. Se on hyvä ja kova tavoite samalla, kun maailmantalouden näkymät ovat muuttuneet epävakaisiksi. Kokoomuksen sydän sykkii kyllä lämpöisesti tämän tavoitteen puolesta.

Hallitus on tehnyt budjettikirjaan päätöksiä uusista menolisäyksistä. Monet kohteet ovat epäilemättä tärkeitä ja parantavat monien vähäosaisten suomalaistenkin elämää. Menolisäysten rahoitus perustuu kymmenientuhansien uusien työllisten varaan, ja siinä on se kysymys. Ongelma on, että hallitus ei ole tehnyt vielä ainoatakaan työllisyystavoitetta edistävää päätöstä. Hyvää runoilua ollaan tänään täällä kuultu. Sitä hallituspuolueitten edustajakin hienosti osaavat, mutta ne eivät työllisyysasioissa riitä.

Arvoisa puhemies! Yrittäjäjärjestöt ovat tosin huokaisseet helpotuksesta, kun hallitus ei ole pistänyt vielä lupauksiaan yrittäjien ja yritysten maksettavaksi. Siitä on siis kysymys. Toistaiseksi asia onkin näin, ja hyvä niin. Yrittäjät eivät kuitenkaan voi tyytyä pelkkään helpotuksen tunteeseen siitä, että omaa toimintaa ei hallituksen toimesta ole yritetty erityisesti vaikeuttaa. Tyytymisen sijaan yrittäjillä on oikeus odottaa myös yrittäjyyttä tukevia toimia. Varsinkin keskustan edustajat ovat tänään salissa tuoneet esille hallituksen erinomaiset toimet yrittäjien puolesta. [Tuomas Kettunen: Niitä on paljon!] Yrittäjät eivät itse näitä tunnista.

Arvoisa puhemies! Paras joululahja yrittäjille olisi kova paketti tekoja yrittäjyyden hyväksi. Näitä olisivat esimerkiksi luottamusta parantavan paikallisen sopimisen edistäminen, osaavan työvoiman saatavuuden edistäminen ja yrittäjän sosiaaliturvan parantaminen. [Hilkka Kempin välihuuto] Minun mielestäni nämä ovat kohtuullisen yksinkertaisia asioita, joiden esteenä ei taida olla ideologiaa kummemmat syyt.

Pienyrittäjien arkea ei myöskään helpota kaavailtu kotitalousvähennyksen heikennys. Jostain kummallisesta syystä tänään keskustelussa valtiovarainministeri Kulmuni väitti, että tämä kyseinen kotitalousvähennys paranee. Loppujen lopuksi hän keskustelun aikana kyllä sitten kertoi, että ei tainnutkaan parantua. Mikähän on oikea tilanne? Ehkä keskustan edustajat täällä salissa — esimerkiksi edustaja Ovaska, joka on sinänsä yritteliäs edustaja — kertovat, mitenkä tämä asia oikein on.

Nyt hallituksen olisi syytä saada aikaan vauhtia työllisyyteen, vauhtia kasvuun ja vauhtia kauppaan. Kysynkin hallitukselta: eikö toimien aika olisi nyt eikä vasta huomenna?

21.43 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Meillä täällä eduskunnassa on varsin harvoin mahdollisuus keskustella Euroopan unionista, Euroopan rahaliitosta ja siitä politiikasta, jota siellä harjoitetaan. Näin on siitä huolimatta, että siellä päätetään valtavan paljon meidän asioistamme, ihan pienistä asioista valtavan isoihin asioihin asti.

Meidän järjestelmämme luotiin silloin 25 vuotta sitten niin, että suuri valiokunta tekee eduskunnan puolesta kaikki unionia koskevat varsinaiset juoksevat asiapäätökset, jotka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

sen kautta sitovat koko eduskuntaa. Järjestelmä sinänsä on toimiva ja malli monelle muul-
lekin jäsenmaalle, mutta samalla se merkitsee sitä, että avoin keskustelu Euroopan unio-
nissa harjoitettavasta politiikasta ei ole meillä kaikilta osin mahdollista, tai ainakaan sitä ei
tapahdu, koska valiokuntien kokoukset ovat suljettuja. Tämän johdosta toivoisin, että hal-
litus aina silloin tällöin toisi EU-poliittisen katsauksen eduskunnalle ja käytäisiin eduskun-
nassa, ihan täällä koko kansan kuullen salissa, televisiokameroiden pyöriessä, keskustelua
siitä politiikasta, jota Euroopan unionissa harjoitetaan ja siitä, mikä on Suomen linja siellä.

Näin ei kuitenkaan ole tapahtunut koko tämän 25 vuoden aikana, ja tässä toivoisin muu-
tosta. [Jari Myllykoski: Kyllä tämä netissä on nähtävissä!] Olin 1991—94 valtioneuvoston
jäsen, ja tuona aikana käytiin jäsenyysneuvottelut. Sain olla siinä kuuden ministerin ryh-
mässä, joka kaikki asiakirjat kävi läpi ja hyväksyi. Itse en tietysti kaikkia hyväksynyt, jätin
eriäviä mielipiteitä ja sitten lopulta äänestin jäsenyyttä vastaan, mutta se on oma lukunsa.
[Keskustan ryhmästä: Enkä ole katunut!] Silloin olin sitä mieltä, ja olen edelleen, että Suo-
mi teki väärän valinnan. Suomen olisi kannattanut rakentaa pohjoismainen yhteistyö ti-
viiksi, sellaiseksi, jota nyt esimerkiksi puolustuksen osalta viisaasti rakennetaan Ruotsin
kanssa.

Suomi, Ruotsi, Norja ja Islanti olisivat olleet todella vahva pohjoismainen hyvinvoin-
tiyhteiskuntamallin pohjalle rakennettu kokonaisuus, jossa itsenäisten valtioiden tiivis yh-
teistyö olisi tuonut erinomaiset hedelmät näille kansoille. Meillä tämä protestanttinen poh-
ja, joka perustuu ahkeruuteen, tasa-arvoon, keskinäiseen kunnioitukseen, laillisuusperiaat-
teeseen ja oikeusvaltioperiaatteeseen, olisi toteutunut ja säilynyt. Väitän nimittäin, että Eu-
roopan unionissa se ei ole säilynyt lähellekään niin hyvin kuin se olisi voitu säilyttää toi-
senlaisessa mallissa.

No, näin kävi, että Suomi liittyi unioniin pitkien taistelujen jälkeen, ja kehitys on ollut
sellainen, että olemme pala palalta joutuneet murtamaan omaa päätösvaltaamme, siirtä-
mään sen sinne Brysselin komissiolle, komission virkamiehille vielä valtavan suurelta osin
— parlamentilla siellä on hyvin pieni osuus kokonaisuuteen nähden.

Ja me olemme maksajia. Ehkä kolmea vuotta lukuun ottamatta Suomi on ollut nettomak-
saja. Niinä kolmena vuonna on käynyt niin, että on ollut yleensä sen seitsenvuotisen rahoit-
uskauden viimeinen vuosi, jolloin on tullut niitä palautuksia enemmän kuin muina vuosi-
na, ja siksi Suomi on ollut saamassa hieman enemmän. Eli tosiasiaassa olemme maksaneet
valtavan paljon.

No, tietysti on kysymys, olemmeko hyötäneet sitten vastaavasti. Minun arvioni on, että
emme ole hyötäneet, varsinkaan, jos olisimme tehneet tuon äsken mainitsemani toisen va-
linnan tässä suhteessa.

Nyt olemme siinä pisteessä, että unioni on aivan erilainen kuin se oli 25 vuotta sitten,
kun siihen liitettiin, ja siksi olisi ihan tällainen perusteellinen keskustelun paikka: missä
olemme ja mihin olemme menossa? Brexit luo sille hyvän mahdollisuuden. Unioni on nyt
alkanut purkautua, [Puhemies koputtaa] ja siksi tässä olisi paikka tarkastella tätä hyvinkin.

Arvoisa puhemies! Olisin toivonut, että olisin voinut käydä myös Euroopan rahaliittoa
ja EKP:n politiikkaa vähän läpi tässä, mutta kun aikataulu ei anna myöden, niin jää toiseen
kertaan. — Kiitos.

21.48 Marko Kilpi kok: Arvoisa herra puhemies! Ihminen on järjellinen olento, joka lä-
hestyy omaa ihanteellista ja lajilleen tyypillistä olemustaan hankkiessaan teoreettista, tie-
teellistä tietoa maailmasta ja käytännöllistä, moraalista tietoa oikeasta ja väärästä. Jokai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

sen toimivan olennon korkein hyvä on hänen mahdollisuuksiensa täysi kehittyminen järjestellisenä olentona. Ihmiselämän päämäärä on siis toteuttaa lajilleen ominaisia toimia. Kun ihminen toimii, kuten hänen lajilleen on ominaista, hän toimii auttamatta oikein ja elää hyvää elämää. Nämä ajatukset ovat peräisin suuren filosofin Aristoteleen sulkakynästä, ja hänen johtopäätöksensä mukaan ihmisen ihanne on olla homo politicus eli yhteisöllinen ihminen. Aristoteleen mukaan ihmiselämän päätavoite on yksinkertaisesti yhteisölliseen toimintaan osallistuminen.

Millaista yhteisölliseen toimintaan osallistumisemme on oikein ollutkaan? Puolen vuoden ajan ollaan saatu kuulla, kuinka Suomen suunta nyt muuttuu. Muutos on johtanut tähän mennessä yhden hallituksen kaatumiseen. EU on ilmaissut huolensa Suomen velkaantumisesta, Kansainvälinen valuuttarahasto IMF on yhtä lailla ilmaissut huolensa Suomen taloudenpidosta ja todennut, että Suomi ei tule saamaan talouttaan tasapainoon vuoteen 23 mennessä. Työttömiä on tällä hetkellä 161 000, avoimia työpaikkoja 65 000. Eduskunnan tietopalvelun mukaan hallituksen työllisyystoimien ansiosta työllisten määrä tulee vähentymään 5 000:lla. Työllisyysaste ei tule nousemaan 75:een, eikä talous tule olemaan tasapainossa vuoteen 23 mennessä, ja ne ovat hallituksen kulmakivet, joiden varaan koko ohjelma rakennetaan. Tämä paljon kehuttu suunnanmuutos on sanalla sanoen pelottava.

Pohjoismaisessa vertailussa Suomessa on helpointa jäädä työttömäksi. Meillä on selvästi korkein työttömyysaste. Hallitus haluaa samoja työllistämistoimia kuin muissa Pohjoismaissa mutta moittii kokoomuksen työllistämistoimia keppilinjaksi. Millä tavalla ne eroavat muissa Pohjoismaissa käytössä olevista keinoista? Hallituksen työllistämistoimien kovinta kärkeä edustaa palkkatuki, mutta palkkatuki lisää julkisia menoja, ja se heikentää entisestään kestävyyttä.

Arvoisa puhemies! Olo on jossain määrin pettynyt ja petetty. Tosiasioita vääristellään ja historia suorastaan kiistetään. Missä tilanteessa oli Suomi Sipilän hallituksen aloittaessa? Rotkon reunalla, konkurssin partaalla — mutta mitä tapahtui? Suomi revittiin ylös syvältä suonsilmästä neljässä vuodessa. [Keskustan ryhmästä: Kiitos keskustan!] Keskustapuolue oli viime kaudella pääministeripuolue ja oli vastuussa hallitusohjelmasta. Nyt keskustakin syyttää kaikesta mahdollisesta kokoomusta, [Keskustan ryhmästä: Ei syytä!] joka kuuliaisesti noudatti keskustan ja Sipilän hallitusohjelmaa, ja sen ansiosta maa pelastettiin. On ymmärrettävä, että se on ainoa syy, miksi nykyinen vasemmistohallitus pystyy jakamaan rahaa avokätisesti joka suuntaan ja pystyy sillä kehumään tekevänsä sen muutoksen.

Hallituspuolueet julistavat, että ne ovat vähäosaisten puolella. Niin on kokoomuskin. Yhtä lailla mekin haluamme pitää huolta kaikista. Merkittävänä erona on se, että me haluamme pitää huolen, että on olemassa myös rahoitus kaikkien huolehtimiseen. [Eduskunnasta: Leikkaamalla työttömiltä!] Muutoin hukka meidät kaikki perii.

Arvoisa puhemies! Yksittäisen ihmisen onnistuminen hyvässä elämässä on arvokasta, mutta kokonaisen kansan tai valtion onnistuminen siinä on parempaa ja jumalallisempaa. Se on myöskin Aristoteleen oivalluksia, ja meillä on vielä kosolti tekemistä, mikäli aiomme onnistua kansana ja valtiona.

21.53 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Meidän tärkein tehtävämme on samanaikaisesti torjua ympäristökriisiä ja vähentää eriarvoisuutta. Me haluamme nyt viedä suomalaisen hyvinvointivaltion 2020-luvulle eli tehdä siitä ilmastokestävän ja luoda hyvinvointia, joka tunnistaa uuden vuosikymmenen haasteet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Meillä on nyt budjettiesitys, joka kokonaisuutena kaventaa tuloeroja. Valtiovarainministeriön laskelmat näyttävät, että esitys kasvattaa käytettävissä olevia tuloja noin 70 prosentilla suomalaisista, eniten pienituloisilla. Tämä on pelkästään oikein.

Tällä budjetilla edistämme hiilineutraalisuustavoitetta 2 miljardilla eurolla. Suurimmat satsaukset tehdään luonnonsuojeluun, maatalouteen, kiertotalouden edistämiseen ja kestävänn liikenneverkon kehittämiseen. Esimerkiksi ympäristöministeriön hallinnonalalle esitetään 77 miljoonaa euroa enemmän kuin nyt päättymässä olevan vuoden budjetissa.

Politiikan suunnanmuutos on siis varsin konkreettinen. Me haluamme kohdentaa rahaa ilmasto- ja ympäristötoimiin huomattavasti edellistä hallitusta enemmän. Arvojärjestys on toinen.

Olen valtavan iloinen siitä, että luonnonsuojelun rahat kasvavat nyt kaikkiaan 100 miljoonalla eurolla vuositasolla. Tällä ennätyksellisen suurella rahalla voimme kamppailla Suomen luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä vastaan ja myös tukea hiilineutraalisuustavoitetta. Suojelemme uhanalaisia lajeja ja luontotyyppejä tehokkaammin, etsimme ilmastokestäviä suojeluratkaisuja ja käymme läpi luonnonsuojelulainsäädännön uudistamistarpeita. Uudella Helmi-ohjelmalla huolehdimme luonnon monimuotoisuuden kannalta mittaamattoman arvokkaista elinympäristöistä: suojelemme ja ennallistamme soita, mikä on aivan välttämätöntä — suoala on mahdollisimman tehokkaasti palautettava luonnontilaan ojittamisen, turpeennoston ja pellonraivauksen jäljiltä — sekä kunnostamme lintuveisiä ja -kosteikkoja ja hoidamme perinneympäristöjä ja metsiä.

Arvoisa puhemies! Niin hyviä kuin monet hallituksen toimet ovatkin, näillä toimilla ja mittaluokilla ei hiilineutraalisuustavoitetta vuonna 2035 vielä olla saavuttamassa. Ilmastomuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen haasteet ovat mittaluokaltaan niin valtavia, että niihin vastaaminen edellyttää huomattavasti järeämpiä toimia ja laaja-alaista rakenteiden uusiksi laittamista. Viime viikolla Tilastokeskuksen julkaisemat hälyttävät luvut Suomen hiilinielujen kehityksestä osoittavat, että juuri nyt on tarvetta kunnianhimoiselle ja konkreettiselle maankäyttösektorin ilmasto-ohjelmalle. Onneksi sellainen onkin nyt valmisteilla. Päästövähennystoimia on nopeutettava ja hiilinieluja on vahvistettava paljon paljon enemmän. Siirtyminen vähähiiliseen kiertotalouteen on välttämätöntä, ja se on tehtävä pian. Muuta vaihtoehtoa ei ole. Tämä tarkoittaa sitä, että myös kiipeitä ratkaisuja on uskallettava tehdä ripeästi. Esimerkiksi ekologinen verouudistus, mukaan lukien turpeen verokannan uudelleenmäärittely ja haitallisten yritystukien poisto, on toteutettava aikailematta. Näihin realiteetteihin pureudutaan alkuvuodesta, kun hallitus päättää tarkemmin ilmastopolitiikan lisätoimenpiteistä. Me vasemmistossa olemme tähän työhön ja oikeudenmukaisen siirtymän toteuttamiseen erittäin valmiita.

Arvoisa puhemies! Tarvittavista ilmastomuutoksen torjunnan lisätoimista huolimatta hallituksen politiikka lisää jo nyt hyvinvointia sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla. Ensi vuoden alusta moni asia muuttuu. Viime vuosien leikkaukset ovat osuneet suomalaisiin kipeästi, ja niitä on vastustettu kovaa, mutta nyt ei enää leikata vaan panostetaan luonnonsuojeluun, koulutukseen, tasa-arvoon ja hyvinvointiin. Ensi vuoden alussa moni asia muuttuu. Vasemmistoliitolle erittäin keskeistä on, että pidämme keväällä antamamme lupauksen. Me sanoimme, että me haluamme parantaa suomalaisten arkea, ja niin me nyt myös teemme. Esimerkiksi lapsilisät, yksinhuoltajakorotus, peruspäiväraha, työmarkkinatuki ja opintotuen huoltajakorotus nousevat kaikki nyt heti vuodenvaihteen jälkeen. Samoin yhteensä yli 600 000 eläkeläisen eläke nousee.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Nyt siis kun vuosi on vaihtumassa, tämän budjetin kanssa voi todellakin toivottaa kaikille hyvää uutta vuotta.

21.59 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on yksimielisyys siitä, että Suomen tulee pyrkiä sellaiseen kehitykseen, että meidän työllisyysaste nousee. Selvä tavoite on se, että sen tulisi tällä kaudella nousta siihen 75:een ja sen jälkeen mahdollisesti seuraavalla kaudella tai ainakin pian alkavalla vuosikymmenellä 80:een.

Arvoisa puhemies! Rinteen hallitus kirjoitti hallitusohjelmaan, että hallitus on valmis vastaanottamaan kaikkia sellaisia toimia, jotka nostavat työllisyyttä ja arvioimaan niitä. Toivottavasti myöskin Marinin hallitus sitoutuu tähän. Esitimme kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa työllisyyttä nostavia toimia, muun muassa seuraavat: porrastetaan ansiosidonnainen työttömyysturva, jatketaan varhaiskasvatusmaksujen alentamista, hillitään asumistukimenoja ja helpotetaan kannustinloukkuja, korotetaan ulosoton suojaosuutta, palauteetaan toimeentulotuen asumiskustannusten omavastuu, joka on siis 7 prosenttia ollut aikanaan, toteutetaan työllisyyttä ja tasa-arvoa vahvistava perhevapaaudistus, uudistetaan sosiaaliturva ja mahdollistetaan paikallinen sopiminen kaikissa yrityksissä. Myöskin jatkuvan oppimisen malli ja osaamisen tason nosto tarvitsevat toimenpiteitä.

Mutta se ei pelkästään riitä, että nostamme työllisyysastetta, koska valtiovarainministeriön ennusteen mukaan työllisten määrä ei tällä VM:n ennustetulla perusuralla käytännössä kasva tästä vuodesta vuoteen 2023, vaan työllisten määrä vähenee noin 23 000 hengellä. Tämä tarkoittaa sitä, että työllisyysaste nousisi näin ollen ennusteen mukaan 73,3 prosenttiin, vaikka työllisten määrä ei käytännössä kasvaisi tästä hetkestä ollenkaan. Mitä tämä tarkoittaa siis suomeksi? Sitä, että vaikka työllisyysaste nousisi tästä sinne reiluun 73:een, meidän taloustilanteemme ei kuitenkaan paranisi, koska työllisiä ei tulisi yhtään enempää. Ja missä tämä, arvoisa puhemies, näkyy kaikkein vakavimmin? Se näkyy kuntatalouden haasteissa. Vaikka työllisyyskasvu on ollut viime hallituskaudellakin noin 4 prosenttiyksikköä, 140 000 uutta työpaikkaa, meidän kuntatalouden tulokasvu ei ole ollut sellaista, jota työllisyysasteen nousun perusteella olisi pitänyt olla. Kuntatalous on siis vaikeuksissa. Painetta luovat muun muassa väestön ikääntyminen, nimenomaan tämä työllisten määrän väheneminen ja tietenkin paineet sosiaali- ja terveyspalveluiden kasvusta.

Otetaan esimerkki tuolta pohjoisesta: Oulun kaupunki, kotikaupunkini. Väestöltään Suomen nuorin kaupunki. Keski-ikä on alle 40 vuotta, mutta nyt tällä alkavalla vuosikymmenellä pelkästään yli 75-vuotiaiden elikkä senioreiden sote-menojen kasvu on ensi vuodelle 5 miljoonaa euroa. Vaikka tehtäisiin työllisyyspuolella, investointipuolella ja elinkeinoelämällä isoja ratkaisuja ja saataisiin kuntatalouden tulopuolta kohenemaan, kasvun täytyisi tulopuolella olla huomattavaa, jotta se pystyisi kattamaan myöskin tämän sosiaali- ja terveyspalvelujen kasvun.

Eikä kuntataloutta yhtään helpota se, että hallitus aikoo säätää nopeutetulla aikataululla oppivelvollisuusiän noston. Miksi sillä valmistelulla on niin mahdoton kiire? Miksi nuorten syrjäytymistä ei voitaisi ehkäistä räätälöidyillä toimenpiteillä? Ajatellaan, että räätälöitäisiin toimenpiteitä nimenomaan heille, jotka eivät ole päässeet toisen asteen koulutukseen, tai heille, jotka jättävät toisen asteen koulutuksen kesken. Mitkä ovat kaksi keskeistä tekijää, kun toisen asteen koulutus jää kesken? Ne ovat: se, että oppilas ei pärjää tai tunne pärjäävänsä koulutuksessa, tai sitten on väärä alan valinta. Nyt tämä uusi ammatillinen koulutus, jossa on joustava, jatkuva haku, eli oppilas voi hakeutua koulutukseen ajankohdasta riippumatta eikä tarvitse hakea enää keväällä yhteishaussa, vastaa tähän väärän alan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

valintaan, kun pystyy hakemaan uudelleen koulutukseen kesken vuoden. [Puhemies koputtaa] Toivottavasti opetus- ja kulttuuriministeriö vielä arvioi oppivelvollisuusiän nostoa eikä se tulisi voimaan vuoden 2021 alusta, niin kuin on nyt kaavailtu, vaan se tulisi aikaisintaan voimaan syksyllä 21. — Kiitos.

22.04 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Lisää veroja työssäkäyville ja yrittäville suomalaisille, kalliimpi arki kaikille, ja enemmän velkaa lastemme maksettavaksi. Näin voi tiivistää uusvanhan sukupolven, Rinteen—Marinin hallituksen ensimmäisen talousarvion keskeiset vaikutukset suomalaisille. Rinteen—Marinin hallitusohjelma tavoittelee sosiaalisesti oikeudenmukaista Suomea. Hallituspuolueilla näyttää olevan perin erikoinen näkemys sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta, kun katsotaan tätä ensimmäistä talousarvioesitystä. Hallitus on tehnyt suorastaan epäoikeudenmukaisen valinnan. Hallitus rankaisee sitä ahkeraa työnaista ja -miestä, joka nousee joka aamu töihin, mutta palkitsee sitä, joka ei nouse aamulla töihin. Kaiken lisäksi hallitus vie eduskunnan tietopalvelun laskelman mukaan työn viideltätuhannelta suomalaiselta. Eikö tämä ole sosiaalisesti mitä epäoikeudenmukaisinta politiikkaa? Miksi hallitus ei kannusta ahkerien Suomea vaan lannistaa Suomesta köllöttely-yhteiskunnan?

Arvoisa puhemies! Pääministeri Marinin CV:stä on nostettu esille negatiivisessa sävyssä kassatyö. Se on kyllä erittäin outoa. Meidän kaikkien päättäjien olisi hyvä ollut tehdä rehellistä duunarin työtä tai ylipäätään jotain muuta työtä kuin tätä politiikkaa. Se antaa ymmärrystä siitä, että kaikki työ on arvokasta ja ahkeruudesta pitää palkita. Itse työskentelin lukioaikana viikonloppuja sekä kaikki loma-ajat apteekin kassalla — kassatyö todella kunniaan! Kaikkia tulisi palkita omasta työstä. Jokainen kassatyöntekijä, varastomies, hoitaja, virkamies ja asiantuntija on nettopalkkansa ansainnut. Eikö työväenpuolueeksi aikoinaan itseään kutsuneiden demareiden pitäisi ymmärtää nimenomaan tämä? Toivoni heräsi, kun pääministeri tviittasi toissa päivänä, että hän arvostaa jokaisen työntekijän, ammatinharjoittajan ja yrittäjän työtä korkealle. Hyvin puhuttu, arvoisa pääministeri. Tekoina nämä puheet eivät kuitenkaan valitettavasti näy, eivät sinnepäinkään. Päinvastoin, tämä hallitus antaa valtiovarainvaliokunnan mukaan myös kassatyöntekijän verotuksen nousta. Lähes kaikkien suomalaisten, myös pieni- ja keskitulosten, verotus kiristyy. Työn verotus kiristyy valtiovarainvaliokunnan mukaan kokonaisuutena katsottuna kaikilla noin alle 14 300 euroa sekä yli 24 000 euroa vuodessa ansaitsevilla. Evan uusi arvio tukee tätä käsitystä: verotus nousee ainakin yleisimmästä palkkatasosta, 2 600 euroa kuukaudessa ylöspäin, ensi vuonna. Ja sitten vielä tämä historiallinen polttoaineveron kertakorotus, joka rankaisee ihan jokaista autostaan riippuvaista työssäkäyvää ja yrittävää suomalaista, kotitalousvähennyksen leikkaus siihen vielä päälle on suorastaan pohjanoteeraus. Arvoisat hallituspuolueiden edustajat, kuinka te kehtaatte toistella täällä kerta toisensa jälkeen, että verotus kevenee, kun se tosiasiassa kiristyy? Lopettakaa rehellisyydestä säästäminen, se on väärä säästökohde. Kun kerran kiristätte verotusta, niin kiristäkää edes rehellisesti.

Hallituspuolueet, muun muassa RKP:n edustaja Adlercreutz täällä aiemmin on kehumut, miten hallitusohjelma näkyy suomalaisten arjessa. No, katsotaan, miten se näkyy suomalaisten lompakossa. Katsotaan uusmaalaisen, sanotaan, kirkkonummelaisen, perheen tilanetta: Tämän kirkkonummelaisen perheen kaksi keskituloista vanhempaa käyvät töissä omalla autollaan pääkaupunkiseudulla. He ajavat keskimääräistä enemmän kilometrejä. He elävät kaikkiaan aktiivista elämää, pitävät huolta asioistaan, kускаavat lapsia harrastuksiin, he panostavat arkeensa, käyttävät tavanomaisen kotitalousvähennyksen. Hintalap-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

pu tälle kirkkonummelaiselle perheelle on jo tässä vaiheessa vaalikautta noin 800 euroa vuodessa. Tämä on ihmisten rahaa, se on oikeaa rahaa, jonka Marinin hallitus hallituksen päätösten perusteella vie. Ovatko nämä niitä parannuksia, joista te, hyvät hallituspuolueiden [Puhemies koputtaa] edustajat, olette ylpeitä? Onko RKP:llä ja keskustalla nykyisin sama asenne kuin punavihreillä [Puhemies koputtaa] hallituskumppaneilla: työmiehen ja -naisen euro sinne, satku tänne. Toivottavasti ei.

22.10 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarvio on tehty Rinteen hallitusohjelman mukaisesti, ja nyt pääministeri Marinin hallitus on ottanut sen nimiinsä. Hallitusohjelmassa on monia erittäin hyviä tavoitteita, niistä monet allekirjoitamme. Esimerkiksi ilmastomuutoksen torjunta, hiilineutraalisuustavoite, luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen kääntäminen laskuun ja panostukset koulutukseen ovat sellaisia, joita kannatamme. Ongelmana kuitenkin on se, että näiltä kannatettavilta tavoitteilta puuttuvat konkreettiset keinot tavoitteisiin pääsemiseksi.

Kun olin 15 vuotta ammatikseni urheilija, opin, että tavoitteet ilman konkreettisia toimenpiteitä niihin pääsemiseksi ovat unelmia. Unelmista tulee tavoitteita silloin, kun niihin pääsemiseksi on konkreettiset toimenpiteet ja välitavoitteet.

Ilmastotavoitteitten saavuttaminen vaatii sitä, että päästövähennyksiä tehdään joka vuosi. Jos niitä ei tehdä tänä vuonna, niitä joudutaan tekemään, päästöjä vähentämään, ensi vuonna enemmän. Sen vuoksi onkin erittäin huolestuttavaa, että tämän vuoden talousarviossa ilmastotavoitteet tai -toimenpiteet ovat hyvin minimaalisia. Ympäristövaliokunnan kuulemisessa tämä kävi harvinaisen selväksi. Ilmastotoimien vaikuttavuutta ei mitata niihin käytettävällä rahamäärällä, vaan tehokkuus mitataan sillä, kuinka paljon päästöt vähenvät. Tehokkaimmat toimet ovat nimenomaan sellaisia, jotka suhteessa käytettyyn rahamäärään vähentävät päästöjä eniten. Ympäristölle haitallisten tukien karsiminen olisi tehokas tapa. Nyt yritystukiin käytettävää määrärahaa kasvatetaan ensi vuoden talousarviossa 100 miljoonalla eurolla, ja vaikuttavat ilmastotoimet loistavat poissaolollaan.

Toki on hyvä, että tehdään investointeja muun muassa raiteisiin. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa olisimme käyttäneet valtion omaisuuden myyntitulot aidosti vaikuttaviin tulevaisuusinvestointeihin ja pääomittaneet muun muassa raideyhtiöitä 27 miljardilla eurolla. Toinen tulevaisuusinvestointi olisi ollut korkeakoulujen pääomittaminen. Se olisi todellinen investointi korkeakoulutukseen pitkällä aikavälillä. Se vahvistaisi korkeakoulujen, yliopistojen autonomiaa ja loisi toimintaedellytyksiä pitkälle tulevaisuuteen.

Asia, josta olen huolissani, on kuntien talous. Tänä vuonna vain yksi kunta Suomessa tekee positiivisen tuloksen, ja se on pääkaupunkimme Helsinki. Ikäihmisten määrän kasvassa hoivan ja palveluiden tarve tulee kasvamaan. Ammattitaitoisen ja osaavan henkilökunnan tarve ikäihmisten palveluissa kasvaa jatkuvasti. Samanaikaisesti meillä on jatkuva pula myös varhaiskasvatuksen henkilökunnasta niin pääkaupunkiseudulla kuin muissa kasvukeskuksissa. Tänään yritin täällä salissa aiemmin kysyä kulttuuri- ja tiedeministeri Kososelta, miten tähän pulaan pyritään vastaamaan, miten aloituspaikkoja näillä koulutus- tarvealoilla lisätään. Ihan täyttä vastausta en saanut — ymmärsin niin, että nyt tulevissa yliopistojen ja korkeakoulujen rahoitusneuvotteluissa pyritään siis löytämään rahoitusta ikään kuin nykyrahoituksen sisällä. Sivistysvaliokunnan kuulemisessa kuitenkin kävi hyvin selväksi se, että jos näin toimitaan — pyritään lisäämään 8 000 aloituspaikkaa vuoteen 2030 mennessä — se tarkoittaa käytännössä koulutuksen laadun heikkenemistä. Todella

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

toivonkin, että ensi vuoden talousarvio ei ole ennuste siitä, mitä hallitus tekee tällä rintamalla seuraavien vuosien talousarvioissa.

Kuntataloudesta vielä, lyhyesti. Kun nyt hallitus on luvannut, kuten edellinenkin hallitus, korvata kunnille täysimääräisesti, rahallisesti, kaikki ne tehtävät, joita se aikoo kunnille säätää, onko nyt siis niin, että laki hoitajamitoituksesta ei ole tulossa voimaan vielä ensi vuoden aikana, sillä siihen on varattu valtion talousarviossa vain 5 miljoonaa euroa?

22.15 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Keskustan tavoitteena on parantaa suomalaisten arkea ja vahvistaa ihmisten luottamusta tulevaisuuteen. Tavoitteenamme on vahvistaa työllisyyttä ja parantaa valtiontaloutta sekä saada tätä kautta lisää jaettavaa apua eniten tarvitseville — köyhän asiaa.

Ensi vuoden budjetti on laadittu se huomioon ottaen, että voimme nyt jakaa enemmän kuin viime vuosina. Samalla on kuitenkin pidettävä huoli valtiontaloudesta. Hallitusohjelmassa esiteltiin keinoja työllisyyden parantamiseksi, ja keskusta on esittänyt tukun lisää. Myös oppositio on esittänyt omia keinojaan ja tarjonnut tervettä kritiikkiä hallituksen suuntaan — kiitoksia siitä — tässäkin salissa tänäänkin. Työllisyyden nostamiseen ja valtiontalouden tasapainottamiseen on nyt ryhdyttävä määrätietoisesti. Muutoin emme jatkossa pysty tekemään näin hyviä, oikeudenmukaisia ja tulevaisuuteen katsovia budjetteja kuin tämä nyt käsittelyssä oleva.

Arvoisa puhemies! Erityisen hyvänä esimerkkinä pidän mahdollisuutta tuplapoistojen tekemiseen laite- ja koneinvestoinneista kaikilla toimialoilla. Tästä hyötyvät monet yrittäjät. Myös yritysten lainoista aiempaa suurempaan osuuteen on saatavissa valtiontakaus. Pienellä viiveellä yritykset tulevat hyötymään myös panostuksista ammatilliseen koulutukseen. Erityisesti opettajien lisääminen on tervetullutta.

Teiden, ratojen ja muiden väylien kunnostamiseen ja rakentamiseen tulee lisää rahaa. Tämä on juuri sellaista aluepolitiikkaa, joka on lähellä keskustan sydäntä. Koko Suomen elinvoiman turvaaminen vaatii hyvät yhteydet, ja kun minä lähdän Kuhmosta kohti Helsinkiä, ehdin matkalla nähdä monta hienoa saavutusta mutta myös monta vielä ilman panostusta jäänyttä kohdetta.

Arvoisa puhemies! Tämä budjetti mahdollistaa ja velvoittaa, että käymme työhön ja vahvistamme ihmisten luottamusta tulevaisuuteen. Ja, arvoisa puhemies, taidan mennä tuonne omalle paikalle ja otan toisen puheenvuoron ja rupean vastailemaan näihin opposition esittämiin kysymyksiin, nimittäin tulee semmoinen mielikuva, että tämä hallitus olisi yrittäjävastainen. Menen siis omalle paikalleni.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tehkää se. — Edustaja Myllykoski. — Edustaja Myllykoski tulee tänne teiltä vapautuneelle paikalle.

22.18 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! En tiedä, sainko sen lopun kaksi minuuttia tuosta edellisestä puheenvuorosta, mutta koetan pitäytyä nyt suosituksen mukaisessa viidessä minuutissa.

Vasemmistoliitto on tässä hallituksessa juuri sen takia, että me haluamme panostuksia kasvatukseen ja oppimiseen. Me tiedämme kaikki, että tärkein suomalainen kilpailuvaltti on korkea ja korkean osaamisen taso. Meidän on pakko aloittaa se siitä, että me jo nuorella iällä lapsille subjektiivisesta perhepäiväoikeudesta, esiopetuksesta alkaen olemme vastuussa siitä, että se vähenevä suomalainen nuori, suomalainen lapsi saa kaiken sen, minkä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

tarvitsee kantaakseen vastuuta tulevasta yhteiskunnasta. Emme voi siis sulkea silmiämme sille välihuudolle, mitä täältä kokoomuksen puolelta on tullut, että te varastatte meidän lapsiltamme. Me emme varasta lapsilta, vaan tässä koulutuspoliittisessa ohjelmassa me haluamme nimenomaan varmistaa sen, että niillä tulevilla sukupolvilla on mahdollisuudet tässä maassa kantaa se vastuu kyvykkäinä osajina, tuottaa sitä lisäarvoa, vaikka sillä velkarahalla, jotta meidän lapsemme ja lapsenlapsemme voisivat saada hyvää osaamista niin erilaisista lähtökohdista olevina kuin ovatkin.

Me olemme toki nähneet — ja ehkä hyvänä esimerkkinä siitä, arvoisa puhemies, kuinka naapurimaastamme on arvosteltu sitä — kun joku on kaupan kassalta tullut pääministeriksi. Tästä on kysymys, että meillä mahdollistetaan tässä 5 miljoonan kansassa se, että jokaisella omasta varallisuudesta riippumatta on mahdollisuus nousta kantamaan vastuuta, tuomaan lisäarvoa tähän yhteiskuntaan, ja siitä me pidämme kiinni. Ja olen varma siitä, että kukaan tässä salissa ei ole eri mieltä, etteikö näin olisi.

Edustaja Sankelolle, joka täältä nyt lähti pois, sanottakoon, että paikallisen sopimisen lisääminen ei onneksi ole vain tässä salissa tehtävää päätöksentekoa. Meille on tärkeää, että työmarkkinajärjestöt sopivat niistä pelisäännöistä, ja me täällä yhtenä kolmikantaisena osapuolena olemme mahdollistamassa sitä lainsäädäntöä, että paikallista sopimista voidaan oikein mitoitettuna ja oikein viedä eteenpäin, jolloin se palvelee sekä yritystoimintaa että työntekijöitä.

Edustaja Kilpi oikein nosti esille, että keppiä vai porkkanaa, tai jotenkin sinne päin, mutta sanoisin, että ei meillä tarvitse täällä Suomessa pohtia sitä, jos toisaalla naapurimaissa kepitetään. Meidän pitää omia rakenteita rakentaa suomalaista yhteiskuntaa palvelevaan suuntaan. Ei meidän pidä kaikessa ottaa mallia naapureista, vaan meidän pitää suomalaista yhteiskuntaa ja sen malleja rakentaa niin, että meillä on toimivia järjestelmiä niin, että jokainen, joka on työtä vailla, voi olla mahdollinen työllistytvä henkilö. Sen takia on hyvä, että meillä tehdään järjestelmiä, jotka mahdollistavat niidenkin pitkäaikaistyöttömien tekemisen niin houkutteleviksi henkilöiksi, että yritykset ovat niitä vastaanottamassa. Vain sitä kautta me voimme saavuttaa sen 75 prosentin työllisyystavoitteen. Me tarvitsemme kaikkia meitä — yritystoimintaa, yhteiskuntaa ja jokaisen aktiivisuutta.

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme meitä kaikkia. Ilman yritystoimintaa me emme tästä selviä. Me emme selviä, eivätkä yritykset selviä ilman, ellei meillä ole osaavaa henkilökuntaa näihin yrityksiin, ja tämä hallitus ja tämä hallitusohjelma palvelee juuri sitä varten.

22.23 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on usein tälläkin viikolla toistettu sitä tosiasiaa, että ilmastonmuutos on aikamme suurin uhka ja on kriittisen tärkeää tarttua toimeen ilmastokriisin ratkaisemiseksi. On selvää, että nykyisen järjestelmän, jossa kasvihuonepäästöjä on saanut päästää lähes mielin määrin ilmakehään, on muututtava. On tärkeää, että saastuttavaa toimintaa tukeva rahoitus siirtyy ympäristöystävällisen toiminnan tukemiseen. Tässä budjetissa onkin hyvä alku kohti reilua muutosta hiilineutraaliksi yhteiskunnaksi. Hallituksen budjetti puuttuu moniin keskeisiin kohtiin Suomen päästöjen vähentämisessä.

Rakennettu ympäristö pelkästään tuottaa lähes 40 prosenttia kaikista Suomen taakanjakosektoripäästöistä eli päästöistä, jotka eivät ole EU:n päästökaupan piirissä. Tästä noin 17 prosenttia on liikenteen päästöjä, ja itse rakentamisen osuus on noin 4 prosenttia. Suurin osa päästöistä tuleekin rakennusten lämmittämisestä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Liikenteessä ollaan ottamassa merkittäviä askeleita kohti kestäviä kulkutapoja. Tämä hallitus panostaa ennätysellisen paljon pyöräilyn edistämiseen. Myös yhä enemmän asuntoja tullaan rakentamaan hyvien joukkoliikenneyhteyksien varaan. Tässä budjetissa on panostuksia raiteisiin ympäri Suomen ja muun muassa sähköautoilun latausinfraan merkittäviä tukia.

Olen iloinen siitä, että hallituksen esityksestä ensi vuoden budjetiksi löytyy merkittäviä panostuksia energiaremontteihin rakennuksissa. Asuinrakennusten lämmityksen muuttaminen energiatehokkaaksi on yksi keskeinen osa päästöjen vähentämistä. Remonttiin annettavat tuet ovat teknologianeutraaleja mutta perustuvat toteutuviin, osoitettaviin päästövähennyksiin. Tie on siis auki monenlaisille energiatehokkuusratkaisuille, mutta rahat suunnataan nimenomaan tehokkaasti toimiviin ratkaisuihin.

Energiaremonttien lisäksi ollaan panostamassa puurakentamiseen, jonka tukemiseen on varattu määrärahoja jo ensi vuodelle. Rakennusten osalta on aivan selvää, että meidän on muutettava tapamme rakentaa. Lyhytikäisten kertakäyttörakennusten tuotanto on kerta kaikkiaan lopetettava. Uusia rakentamisen tapoja tulee tutkia, ja samalla vanhoja toimivia on elvytettävä. Puurakentamisen edistäminen yksi askel vähäpäästöisyyteen, sillä rakennusmateriaalina puu on sekä uusiutuva että merkittävästi vähäpäästöisempi verrattuna esimerkiksi betonirakenteisiin. Puurakennukset toimivat myös hiilivarastona.

Ilmastonmuutoksen torjunta vaatii meiltä paljon, mutta mitkään panostukset eivät ole verrattavissa siihen, mikä on tekemättömyyden ja odottelun hinta. Kuten tässä salissa on usein todettu, ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta tienraivaajalle on tarjolla myös paljon etuja. Päästövähennyksiä toteuttavat uudet teknologiat ja liiketoimintamallit ovat asioita, joita kaipaavat kaikki muutkin maailmassa. Vahvat sisämarkkinat luovat vientimahdollisuuksia suomalaisille yrityksille. Luopumalla fossiilisista polttoaineista luomme markkinat energiatehokkuudelle ja puhtaan energian ratkaisuille. Mahdollisuuksia on myös puupohjaisilla korkean jalostusasteen tuotteilla ja puurakentamisen tuotteilla sekä osaamisella.

Ilmaston lämpenemisellä ja luonnon hyvinvoinnilla on myös suuri kohtalonyhteys. Ilmastonmuutos kiihdyttää elinympäristöjen tuhoutumista, pilaantumista ja yksipuolistumista. Luonnon monimuotoisuuden kapeneminen ja vaikkapa metsäkatot kiihdyttävät puolestaan ilmastonmuutosta. Monimutkaisten ekosysteemien takaisinkytkentöjen muuttuminen on yksi keskeinen kohtalonkysymys, joka voi kallistaa koko ilmaston lämpenemisen lopullisesti kohtalokkaalle uralle. Siksi onkin erinomaista, että hallituksen budjetissa tehdään todella merkittävät panostukset luonnonsuojeluun. Tämä hallitus panostaa suomalaisen luonnon suojeluun täysin ennennäkemättömällä tavalla, 100 miljoonaa euroa. Se on suuri summa rahaa, joka ei tule hetkeäkään liian aikaisin.

Viime aikoina on puhuttu paljon myös siitä, että politiikan täytyy herättää luottamusta ja tuoda toivoa. Tämä budjetti tekee sitä. Se on hyvä alku sillä tiellä, joka on tämänkin hallituksen tärkein tehtävä ja tavoite — ilmastonmuutoksen torjunnassa ja globaalin ilmastokriisin pysäyttämisessä. En tiedä, mikä paremmin loisi toivoa tässä ajassa kuin se, että osoitamme, että otamme aikamme haasteet vakavasti. Suomi kantaa vastuunsa ympäristöstä ja näyttää esimerkkiä siitä, että aikamme suurin uhka voidaan torjua.

22.29 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Ympäristöön ja luonnonsuojeluun osoitetut lisärahat ovat yksi ensi vuoden talousarvion suurista ilonaiheista. 100 miljoonaa on suuri raha suomalaiselle luonnolle. Jo ensi vuonna kunnostamme, hoidamme ja suojelemme kymmenillä miljoonilla euroilla luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita elinympäristöjä:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

soita, lintuvesiä, kosteikkoja, perinneympäristöjä ja arvokasta metsäluontoa. Tämä tapahtuu juuri käynnistetyn kymmenvuotisen Helmi-elinympäristöohjelman puitteissa.

Hallitus panostaa edeltäjiään merkittävästi enemmän myös kansallispuistojen ja luonnonsuojelualueiden kehittämiseen. Kävijämäärät niissä ovat kasvaneet viime vuosina nopeasti, mikä on hieno asia. Alueiden kestävä käyttö ja luontoarvojen turvaaminen edellyttävät kuitenkin, että kävijöiden ohjaaminen ja retkeilyä palvelevat rakenteet ovat kunnossa. Korjausvelka on päässyt edellisten hallitusten aikana kasvamaan, nyt sitä kurotaan umpeen.

Olen iloinen että Nuuksion kansallispuisto ja siellä sijaitseva luontokeskus Haltia saavat 200 000 euron lisärahoituksen, se tulee todella tarpeeseen. Nuuksioon pääsee HSL:n bussilla, ja se palvelee koko pääkaupunkiseudun retkeilijöitä. Erämaiseen metsään päästäkseen ei täällä tarvita omaa autoa. Nuuksio on helposti myös turistien saavutettavissa.

Tärkeää on myös se, että panostamme ensi vuonna kymmeniä miljoonia euroja Itämeren suojeluun ja vesiensuojeluun. Toimenpiteillä vähennetään rehevöitymistä ja haitallisten aineiden päästöjä sekä edistetään pohjavesien sekä vesi- ja meriluonnon monimuotoisuuden suojelua.

Arvoisa puhemies! Luonnonsuojelun edistysaskelista iloitessa on muistettava, että ilmastokriisin torjunta ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttäminen edellyttävät suuria rakenteellisia uudistuksia ja toimivaa poikkihallinnollista yhteistyötä. Metsien monimuotoisuutta ja hiilinieluja on vaalittava myös talousmetsissä. Energiantuotanto ja liikenne on muutettava nopealla tahdilla päästöttömäksi. Ympäristölle haitallisen yrityksen muun toiminnan tukemisesta on siirryttävä ohjaamaan kaikkea toimintaa ekologisesti kestäväksi. Ympäristöministeriöllä on tässä työssä kokoaan suurempi koordinoiva rooli.

Kaiken kaikkiaan talousarviossa edistetään hiilineutraaliuteen liittyviä tavoitteita yli 2 miljardilla eurolla. Se on paljon, mutta se on vasta hyvä alku. Suomen hallitus tekee maailman mittakaavassa esimerkillisen kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa. Meillä on tarvittava osaaminen ja resurssit rakentaa hyvät toimintamallit, joista muut maat voivat ottaa esimerkkiä. Tämä hallitus panostaa kiertotalouteen ja haluaa rakentaa siitä pohjan Suomen uudelle taloudelle. Hallituskaudella toteutetaan poikkihallinnollinen strateginen kiertotalouden edistämishjelma mittareineen.

On myös hienoa, että kaupungit ja kunnat ovat niin Suomessa kuin maailmalla ottaneet kestävä kehityksen ja ilmastokriisin torjumisen tosissaan. Tätä työtä meidän kannattaa tukea. Hallitus vauhdittaa kuntien ja alueiden ilmastotyötä miljoonalla eurolla vuosina 20—21. Vielä haluan mainita tärkeinä lisäyksinä viime vuoteen verrattuna Ilmastopaneelin rahoituksen kaksinkertaistamisen 0,75 miljoonaan euroon, Luontopaneelin työn vahvistamisen myöhemmin varmistuvalla summalla sekä järjestöjen rahoituksen nostamisen 300 000 eurolla verrattuna kuluvaan vuoteen.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarviossa hallitus tekee merkittäviä panostuksia myös kestäväan asuntopolitiikkaan. Hallitus edistää kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa ja parantaa eri väestöryhmien asunto-oloja sekä edistää rakennuskannan energiatehokkuutta ja hiilineutraaliutta. Energiatehokkuusremontteja tuetaan ensi vuonna 20 miljoonalla eurolla.

Kaupungeissa tärkeä työkalu ovat MAL-sopimukset. Kuuden suurimman kaupungin kanssa tehdyt sopimukset päättyvät vuodenvaihteessa. Nyt on tärkeää varmistaa, että uudet sopimukset saadaan pian neuvoteltua ja voimaan. Pidän tärkeänä valtiovarainvaliokunnan lausumaehdotusta, jossa edellytetään, että MAL-sopimusten osalta varmistetaan pa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

nostukset kaupunkiseutujen ja pääkaupunkiseudun joukkoliikennehankkeisiin, kävelyyn ja pyöräilyyn sekä kaupunkiseutujen liityntäpysäköinnin kehittämiseen. Pallo on tämän osalta nyt liikenne- ja viestintäministeriöllä.

Ja vielä lopuksi totean, että kunnille ja kuntaryhmille osoitetaan 3 miljoonaa asunnottomuuden poistamistyöhön. Tämä on tärkeää, että asunnottomuus saadaan puolitettua tämän hallituskauden aikana, kuten hallitusohjelmaan tavoitteeksi kirjasimme.

22.34 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Ison kuvan jälkeen jatkan vielä tätä talousarvioon liittyvää puheenvuoroani koulutuksen ja ympäristön osalta, josta on tänään erityisesti puhuttu.

Vastavalmistunut lahtelainen ammatillisen koulutuksen opiskelija ihmetteli vuosi sitten Ylellä peruuntuneita oppituntejaan ja viidesti kuukaudessa tapahtuvaa suihkulähteen tuijottelua oppitunnilla. Se ei johtunut opettajista vaan resursseista. Tähän vakavaan viestiin tulee tässä talousarviossa muutosta. Minusta on erikoista, että oikeisto-oppositio ei näe koulutukseen satsattavia miljardeja Suomen budjetissa työllisyyttä ja sitä kautta Suomea vahvistavana tekijänä. Ammatillisen koulutuksen vahvistaminen jos joku tulisi tunnistaa investointina ja työllisyyttä parantavana tekona. Tämä budjetti lisää 80 miljoonaa euroa ammatillisen koulutuksen lähiopetuksen parantamiseksi. Se on lupaus myös yrittäjille osaavan työvoiman saatavuudesta, jota Suomi totisesti kipeästi tarvitsee.

Korkeakouluopetuksen ja tutkimuksen rahoitus nousee ensi vuonna yhteensä 144 miljoonaa euroa, mikä on merkittävä asia kansallisesti mutta myös alueellisesti. Hyvä tämä investointi on esimerkiksi juuri laajentuneen Lahden ja Lappeenrannan yliopiston käynnistymisen kannalta, ja olen siitä itse varsin onnellinen. Toivon myönteistä suhtautumista ministeriltä myös tämän korkeakoulun korkeampiin tutkintokattotavoitteisiin tässä kohtaa, kun monivuotista sopimusta vihdoinkin tehdään. Talousarvio palauttaa vihdoinkin korkeakoulujen indeksikorotukset ja lisää perusrahoitusta yliopistoille 40 miljoonaa euroa ja ammattikorkeakouluille 20 miljoonaa euroa. Yhteensä koulutukseen sijoitetaan 250 miljoonaa euroa lisää painottaen ammatillista osaamista, josta meillä on huutava pula kautta maan. Se on tältä hallitukselta selvästi selkeä satsaus osaamiseen.

Arvoisa herra puhemies! Luontomatkailusta Hämeen ammattikorkeakoulusta valmistuneena olen suunnattoman iloinen, että hallitus ymmärtää luonnon merkityksen ja näkee matkailun ja luonnon kestävä suhteen. Luontomatkailuun esitetyt tasokorotukset ja kansallispuistorahat ovat todellakin iloinen asia tässä talousarviossa. Panostuksilla Metsähallituksen infraan on myös merkitystä luontomatkailun kehittämisessä samoin kuin Unesco-hankkeiden tukemisella. Millä tavalla hallitus voisi tukea myös nousevia Unesco-hankkeita, kuten Salpausselkä Unesco Geopark -hanketta, jota on jo pitkään tehty yhdessä?

Meillä on myös puurakentamisen edistämishjelma, mutta miten saamme sen voimalliseksi? Kohteet ovat vähentyneet, minkä vuoksi on toimittava nyt erityisen kunnianhimoisesti. Sen tulee näkyä voimakkaasti ohjauksessa, että puurakentamista todella arvostetaan. On hyvä asia, että ministeri tänään painotti puurakentamisen taloudellisia kannusteita täällä eduskunnassa puhuessaan.

Linjan tulee olla koko Suomen tasapainoinen kehittäminen. Tämä näkyy myös tässä budjetissa nähdäkseni. Teiden, ratojen ja muiden väylien kunnostamiseen ja rakentamiseen tulee lisää rahaa. Poliisien määrää lisätään koko maassa. Maa- ja metsätalouden kannattavuutta parannetaan samalla, kun huolehditaan luonnon monimuotoisuudesta. Rahoitusta osoitetaan luonnonhaittakorvauksiin, uusiin luomusitoumuksiin, Makeran pääomitta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

miseen ja biokaasuun sekä kiertotalouteen. Nämä jos jotkut ovat aluepoliittisia investointeja.

Arvoisa herra puhemies! Muutama iloinen nosto vielä lopuksi minun kotiseuduiltani: Hollolan Rantatie sai rahaa vihdoin. Se on varsin suosittu pyöräily- ja ulkoilureitti Hollolan perinnemaiseman johdosta, ja tämä investointi välillä Pyhäniemi—Hollola tulee taatusti parantamaan paitsi ihmisten jokapäiväistä arkea myös matkailukokemuksia. Olen kiittollinen siitä, että kevyen liikenteen väylien arvo tunnustetaan keskustojen ulkopuolellakin. Toiseksi kiittäisin Humppilaan valtatie 2:n kohdalle kohdennetuista euroista. Koen, että nämä erityisesti parantavat elinkeinoelämän kilpailukykyä tällä alueella, ja toivon, että valteiden kunnostamiseen kiinnitetään huomiota jatkossakin. Esimerkiksi Hartolan kohdalla on vastaavia tarpeita toisessa päässä Hämettä.

Karjalan kielestä ja kulttuurista [Puhemies koputtaa] voimme varmasti puhua vielä mo-
neen kertaan, mutta kiitän myös niistä investoinneista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Spassibo ylen äijä!

22.39 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on meiltä keskustalaisilta kysytty, että mitä me ajattelemme Sipilän hallituksen toimista ja viitattu useamman kerran noihin aikoihin. Mitäkö ajattelemme? En ole koskaan moittinut Sipilän hallituksen tuloksia, vaan päinvastoin, kehunut niitä. Kaikessa ei toki onnistuttu, mutta paljon tehtiin oikein, ja yksi suurin ja merkittävin tulos oli juuri se, että me saimme maamme työllisyyttä aivan historiallisella tavalla parannettua koko maassa ja se näkyi ja näkyy edelleen myönteisellä tavalla koko Suomessa.

Nyt me katsomme eteenpäin. Sipilän johdolla me saimme työllisyyden 72 prosenttiin ja nyt Sanna Marinin johdolla jatkamme kohti 75:tä prosenttia. Tämä on vankka ja selkeä tavoitteemme. Työ jatkuu.

Arvoisa puhemies! Ihmettelen, että jotkut sanovat, että hallitus ei ole tehnyt mitään työllisyyden parantamiseksi. Eihän se pidä paikkaansa. Edustaja Kiviranta kertoi heti aluksi keskustan ryhmäpuheenvuorossa, että ensi vuoden budjetin myötä muun muassa toteutamme investointien tuplapoistot, mitä monet yrittäjät ovat kiitelleet rohkaisevaksi toimeksi. Uudet työpaikat syntyvät pääosin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Me myös vahvistamme, niin kuin edustaja Kiviranta kertoi, Business Finlandin voimavaroja, kokeilemme ensimmäisen työntekijän palkkaamista helpottavaa rekrytointitukea, jolta myös odotamme hyvää, myönteistä tulosta. Me lisäämme yritysten neuvontaa työsuhteasioissa.

Arvoisa puhemies! Työllisyyden kannalta on erinomaista, että hallitus vahvistaa budjetissa koulutusta. Meidän on koulutuksen kautta saatava lisää osaavaa työvoimaa. Me tarvitsemme täydennyskoulutusta, mutta myös peruskoulutuksen vahvistamista. Erityisesti meidän lapsissa ja nuorissa on meidän maamme tulevaisuus.

Arvoisa puhemies! Vierailin täällä eduskunnassa kesällä ekaluokkalaisten poikani kanssa. En tiedä, vaikuttuiko hän tästä salista vai eduskunnan käytävällä näkemistään potkulau-doista vai mistä, mutta hän sanoi, että hän isona ryhtyy kansanedustajaksi. On arvokasta, että hallitus budjetillaan vahvistaa meidän lasten ja nuorten mahdollisuuksia, sitä, että Suomi on todella jatkossakin maa, jossa lapselle annetaan mahdollisuudet rakentaa elämänsä ja niin, että meillä Suomessa jokaisessa kolkassa perheen tulotasosta tai asuinpaikasta riip-pumatta lapselle ja nuorelle tarjotaan mahdollisuudet käydä koulua ja edetä elämässään, ra-kentaa omaa elämäänsä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Arvoisa puhemies! Edustaja Kilpi siteerasi viisasta Aristotelesta. On varmaan hyvä kuulla myös, mitä sanoo Aristoteleen opettaja, arvostettu filosofi Platon, josta opin, missäpä muualla kuin suomalaisessa yliopistossa. Platon sanoi, että kaikessa tekemisessä alku on tärkein. Kaikessa tekemisessä alku on tärkein. Tämä valtion talousarvio, budjetti, on erinomainen alku meidän uudelle hallitukselle. Tämä on hyvä, tärkeä alku. Ei muuta kuin eteenpäin. Kannatan lämpimästi tätä erinomaista talousarviota, joka ei toki ole täydellinen, mutta suunta on hyvä ja oikea.

22.44 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Risikko toi hyvin aikaisemmassa puheenvuorossaan esille maksuttomat oppimateriaalit toiselle asteelle. Onko se todella asia, mihin haluamme sijoittaa valtion varoja, mitkä eivät ole loputtomia? Uppoaako iso osa koulutuksen lisärahoista ilmaisiin oppimateriaaleihin, mitkä kuitenkin isolla osalla olisi mahdollisuus hankkia? Toki apua tarvitsevia pitäisi tässäkin tilanteessa auttaa, mutta uskon, että se on pienempi ryhmä.

22.44 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Kilvelle Aristoteleen ajatuksista, joihin liittyy yhdessä tekeminen. Aristoteles on sanonut myös näin: ”Älykkyys ei ainoastaan pidä sisällään tietämystä, vaan myös kykyä soveltaa tietämys käytäntöön.” Nyt on budjetin ja hallitusohjelman täytäntöön ja käytäntöön laittamisen aika.

Tässä budjettikeskustelussa olemme kuulleet kommentteja historiaan liittyen. Moni ei uskonut, että Suomi nousisi niin nopeasti köyhästä kehitysmaasta maailman kehittyneimpien ja onnellisimpien maiden joukkoon, kun kaikilla oli mahdollisuus käydä koulua ja kehittää itseään niin pitkälle kuin rahkeet riittävät. Aivan kuten edustaja Heikkinen ja myös edustaja Kilpi sanoivat, moni ei uskonut, että Sipilän hallitus nostaa Suomen konkurssin partaalta ja työllisyys lähtee nousuun. Tavoitteena oli 100 000 uutta työpaikkaa, mutta tavoitteet ylitettiin, niitä syntyi 140 000. Moni isä ja äiti sai työtä ja monen perheen hyvinvointi parani. Sen eteen jouduttiin kuitenkin tekemään myös kipeitä päätöksiä, joista on mouruttu täällä salissa syksyn mittaan. Kaikki eivät tunnu nytkään uskovan hallituksen pitkäjänteiseen tavoitteeseen jatkaa tätä myönteistä työllisyyskehitystä. Näin historia toistaa itseään. Saatetaan jäädä kiinni hallituksen tietoisiin etupainotteisiin toimiin, joilla laitetaan perusturva ja koulutusta kuntoon, joilla katsotaan kauemmaksi, joilla luodaan hyvinvointia. Kysynkin, elämmekö suomalaisina kyynisyyden ja kielteisyyden kehässä? Talouden iso kuva on myönteisempi kuin kyynikot ovat arvioineet. Toivon, että edustaja Kyllösen mainio tänään lausuttu joulurunokääntää asennettamme myönteisen ajattelun suuntaan.

Edustaja Sankelo sanoi, että mitään ei ole vielä tehty, ja edustaja Aittakumpu tuossa kertasi näitä työllisyystoimia. Esimerkiksi jatkuvan oppimisen uudistuksen ryhmässä pohditaan kovastikin sitä, miten koulutus ja työelämä saadaan kohtaamaan ja saadaan uusia osajia töihin. Täällä on nostettu esille myöskin yrittäjän sosiaalietuuksien parantaminen. Minusta se on hyvä ehdotus ja kannattaa käydä läpi viimeistään osana sosiaaliturvan uudistusta. Hallitus edistää paikallista sopimista, halutaan auttaa osatyökykyiset koko-aikaiseen työhön, ikääntyvien työntekijöiden kokemus halutaan ottaa käyttöön, täsmä- ja muun- tokoulutuksella saadaan osaavaa joukkoa yrityksiin eri puolille maata, edistetään työperäistä maahanmuuttoa, edistetään yrittäjyyttä esimerkiksi ensimmäisen työntekijän rekrytointia helpottamalla, on myös kannustin poistojen muodossa ja tuetaan myös yritysten ja tutkimuslaitosten yhteistyötä. Tavoitteena on koko maan tasapainoinen kehittäminen, ja tämä näkyy monella tapaa budjetissamme: teiden, ratojen ja muiden väylien kunnostami-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

seen ja rakentamiseen tulee lisää rahaa pitkästä aikaa, poliisien määrää kentällä koko maassa lisätään, maa- ja metsätalouden kannattavuutta parannetaan samalla kun huolehditaan luonnon monimuotoisuudesta, perheitä tuetaan, koulutukseen satsataan voimakkaasti.

Arvoisa puhemies! Edustaja Vähämäki ehdotti täällä tänään ajankohtaiskeskustelua työllisyydestä. Minusta se on erittäin hyvä ajatus. [Puhemies koputtaa] Nyt tarvitaan jokaisen puolueen keinot käyttöön. Tehdään yhdessä.

22.50 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Vielä muutama huomio ulkoministeriön hallinnonalasta. Suomi kantaa globaalia vastuuta, kehitysyhteistyön määrärahat kasvavat. Kehitysyhteistyön, humanitaarisen avun ja kansainvälisen ilmatorahoituksen kautta Suomi on mukana ratkaisemassa tärkeitä globaaleja ongelmia. Tarpeet ovat suuret ja edellyttävät kiireisiä toimia ja hallitusohjelman mukaisia panostuksia myös tulevana vuosina. Määrärahan lisäyksiä suunnataan nyt erityisesti naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman vahvistamiseen, ilmastonmuutoksen vastaiseen työhön, humanitaariseen apuun, demokratian ja oikeusvaltion vahvistamiseen sekä oppimisen kriisiin vastaamiseen. Tulevana vuosina haluamme suomalaisten paremmin ymmärtävän maailman globaaleja haasteita, ja siksi nyt linjasimme globaali- ja viestintäkasvatustuen palauttamisesta edellisen hallituksen leikkauksia edeltäneelle tasolle. Satsaamme aiempaa enemmän myös siviilikriisinhallintaan ja rauhan rakentamiseen. Rauha on tärkeimpiä edellytyksiä kehitykselle. Vakaus muussa maailmassa on myös suomalaisten etu.

22.51 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Aittakumpu jo ansiokkaasti vastasi niihin väitteisiin, joita kokoomuksen suunnasta esitettiin, ja korjasi myöskin niitä väitteitä, jotka liittyvät niin yrittäjyyteen kuin uusien työpaikkojen luomiseen. Kuten varmasti kävi ilmi, meillähän tämä 25 kohdan lista on hyväksytty ja lisää toimia on tulossa. Mutta jos katsoo laajemmin jo sitä, kun Rinteen hallitus aloitti, ja jos lainaisin erästä kokonutta keskustan kansanedustajaa, joka täällä keskustelussa jo aikoinaan muistutti — ja se sama sopii nyt myöskin tähän Marinin hallitukseen, kun kokoomuksen suunnasta meitä koko ajan, erityisesti keskustaa, yritetään iskeä sillä, että me olemme vasemmistolaisessa hallituksessa — no, sanotaan, että me olemme olleet punamultahallituksessa ennenkin, reilut kymmenen vuotta sitten, ja silloin punamultahallitus poisti varallisuusveron, teki yritysverouudistuksen, otti sukupolvenvaihdoksiin 60 prosentin huojennuksen. Ja mitä teki vastaavasti sinipunahallitus, joka vielä joitakin vuosia sitten oli vallassa? Osinkoverotusta kiristettiin kovalla kädellä, perintöveron alinta luokkaa nostettiin 13:sta 20:een prosenttiin ja pääomaveron oli tuon kauden jäljiltä korkeimmillaan 33 prosenttia. Eli jos mietitään niitä tekoja, mitä punamultahallitus on tehnyt, suhteessa niihin tekoihin, mitä sinipunahallitus on tehnyt, niin uskon, että tämä punamultahallitus — tai opposition ivallisesti kutsuma vihervasemmistolainen hallitus tai mikä lie onkaan — näillä meriiteillä, mitä aikaisemmin on saavutettu, ja nyt tällä ohjelmalla ja tällä budjetilla tulee saavuttamaan merkittäviä, merkittäviä päätöksiä, ja niiden kautta entistä useampi suomalainen, entistä useampi yrittäjä tulee voimaan entistä paremmin.

22.53 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Suomi on saavuttanut kyseenalaista mainetta jo vuosien ajan voittamalla yhä uudelleen ja uudelleen Euroopan eniten holhoavan maan ykköspaikan. Holhoamista mittaava eurooppalainen tutkimus Nanny State Index katsoi holhouksen hieman vähentyneen maassamme viime kauden alkoholilainsäädän-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

nön uudistamisen myötä. Siitä huolimatta Suomi kontrolloi kansalaisiaan edelleen Euroopan ankarimmin. Olen syvästi pettynyt siihen, että hallitus on nostanut kädet pystyyn ylitsevuotavan byrokratian, sääntelyn ja kieltojen edessä. Suomen kansa on valistunutta ja viisasta kansaa, joka ei ansaitse tällaista holhoamista.

Kokoomus sen sijaan lähtee vaihtoehtobudjetissaan siitä, että luotamme enemmän yksilön omaan vapauteen ja vastuuseen. Siksi ehdotamme, että viinien myynti vapautettaisiin ruokakauppoihin, ja tämän vastineeksi kokoomus korottaisi viinien vahvuisten alkoholi-juomien verotusta niin, että valtion verotulot samalla kasvaisivat 100 miljoonalla eurolla. Ihmettelen, miten Marinin hallituksella voi olla varaa olla puuttumatta tähän selkeään epäkohtaan, jonka muuttamista kannatetaan runsaasti yli puolue-, hallitus- ja oppositiorajojen.

22.55 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Puhuin äsken siitä, kuinka sosiaalisesti epäoikeudenmukainen tämä Marinin hallituksen ensimmäinen budjettiesitys on, kun lähes jokaisen palkansaajan verotusta lisätään ensi vuonna, kaikkien arki kallistuu ensi vuonna. Nyt haluan kiinnittää huomiota siihen, että tämän lisäksi lisää verotaakkaa on tulevaisuudessa tiedossa. Tämä Marinin velkahallitushan siirtää lisävelalla verotusta myös tulevien työtekevien ja yrittävien sukupolvien niskaan. Tämä ensimmäinen budjettiesitys on jo 2 miljardia euroa alijäämäinen, ja hallituksen oman julkisen talouden suunnitelman mukaan alijäämä on kasvanut vaalikauden lopussa yli 5 miljardiin euroon — siis hallituksen oman julkisen talouden suunnitelman mukaan. Ja kuka tämän vajeen lopulta maksaa? Jonkunhan se on maksettava. Kuka tämän maksaa? Nuoret, työssäkäyvät sukupolvet.

Riippumattomat asiantuntijat ovat kiinnittäneet huomiota tähän vastuuttomaan finanssipolitiikan linjaan. Otetaan esimerkiksi talouspolitiikan arviointineuvoston lausunto, jossa todetaan: ”Hallituksen finanssipolitiikan linjaa voidaan pitää elvyttävänä. Hallitus ei perustele elvyttävää finanssipolitiikkaa suhdannetilanteella, eikä käsitys tämänhetkisestä suhdannetilanteesta anna perusteita elvytykselle.” Suomeksi sanottuna todella tämä hallitus elvyttää, kun se ei ole perusteltua, eikä itse asiassa osaa tätä itseään itsellensä edes perustella.

Tällainen vastuuton velanotto ei ole todellakaan mitään uuden sukupolven politiikkaa. [Eduskunnasta: Eikö?] — Ei, tämä on sosiaalisesti jyrkän epäoikeudenmukaista sukupolvien välillä. [Mari-Leena Talvitien välihuuto] — Se on nimenomaan menneen sukupolven politiikkaa. Arvoisat vihreät, ettekö te ole huolissanne tästä, että tulevien sukupolvien niskaan sälytetään tällaista velkataakkaa maksettavaksi? Kun te olette peräänkuuluttaneet erityisesti sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta politiikanteossa, niin miten tämä massiivinen velanotto teidän mielestänne edustaa tällaista sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta?

22.57 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Itse uskon ilmastonmuutosta vastaan taistelun antavan loistavia mahdollisuuksia suomalaisille innovatiivisille ihmisille ja yrityksille. Voi kun meillä olisi hallitus, joka kannustaisi ihmisiä ahkeruuteen ja työn tekemiseen eikä vain kurittaisi. Kunnianhimoiseksi itseään tituleeraava hallitus ei ole vielääkään vastannut minulle, miten on mahdollista, että hallituksen budjetti kasvattaa ympäristölle haitallisia yritystykä 100 miljoonalla eurolla.

22.58 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Täällä päivällä pidin puhetta talousarviosta ja otin esille sen, kuinka eduskunnan tietopalvelun mukaan hallituksen talousarvio laskee

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

työllisyyttä 5 000 työllisellä, ja sen, kuinka hallituspuolueiden riveistä on kritisoitu sitä, että eduskunnan tietopalvelu antaa kapean kuvan talousarviosta. Toki näin onkin, siinä ei ole mukana kaikki se, mitä talousarviossa esitetään.

Kysyin myös, että kun toivotaan, että perustaisimme käsityksemme johonkin muuhun laskelmaan kuin tietopalvelun arvioon, niin kertoisitte, mistä löydämme esimerkiksi valtiovarainministeriön arvion hallituksen ensi vuoden talousarviosta, josta voisimme katsoa sitten sellaiset laskelmat, jotka tekin allekirjoitatte. Kysynkin siis: tietääkö täällä joku hallituspuolueiden kansanedustajista, mitkä ovat hallituksen ensi vuoden talousarvion työllisyysvaikutukset? En nimittäin ole kuullut vastausta siihen kysymykseen vielä.

Täällä kovasti vakuutetaan, että työllisyystoimia on tulossa, ja ”kyllä ei kannata olla huolissaan, on listoja ja niin edelleen”, mutta jos listoja on, niille on varmasti laskettu työllisyysvaikutukset. Me olemme moneen kertaan kuulleet täällä muun muassa entisen valtiovarainministeri Lintilän ja nyt myös valtiovarainministeri Kulmunin suulla, kuinka hallituksen talouspolitiikka perustuu siihen, että talous on tasapainossa, valtiontalous on tasapainossa, tai julkinen talous on tasapainossa 2023. Se siis käytännössä tarkoittaa sitä, että pitäisi vähintään se 60 000 uutta työllistä saada tähän maahan, ja ensi vuonna kuulemma 30 000 päätösperäistä työpaikkaa Rinteen sanojen mukaan, mikä tarkoittaisi siis sitä, että valtiovarainministeriön arvioiden mukaan 30 000 uutta työpaikkaa pitäisi syntyä tähän maahan. Kuinka monta päätösperäistä työpaikkaa hallituksen ensi vuoden talousarvio synnyttää, tai jolle se luo edellytykset? Tähän toivon, että saan vielä ehkä tänään vastauksen, kun jään hetkeksi kuuntelemaan hallituspuolueiden kansanedustajien vastauksia.

Sen sijaan, jos otetaan vielä esiin nämä eduskunnan tietopalvelun laskelmat, jos otettaisiin mukaan koko talousarvion työllisyysvaikutukset, ero esimerkiksi kokoomuksen vaihtoehtobudjetin työllisyysvaikutukseen olisi vielä suurempi, sillä meillä kaikki hallituksen tekemät panostukset koulutukseen ovat sisällä, ja sen lisäksi me tekisimme ne pysyvillä määrärahoilla, emme määräaikailla. Tämän lisäksi emme leikkaisi tutkimuksesta emmekä Suomen Akatemian myöntövaltuuksista, ja pääomittaisimme korkeakouluja miljardilla eurolla.

23.01 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Nyt tosiaan opposition suunnalta tehdään tämmöistä mielikuvaa, että tämä hallitus olisi yrittäjävastainen. Näinhän ei ole. Hallitusohjelmahan on jo yrittäjien ja yritysten kannalta ennustettavuudessaan ja vakaudessaan varsin hyvä.

Nyt muutamia huomioita, mitä tuossa pöntössä jo toin esille: Elikkä jos ajatellaan ensi vuoden budjettia, hallitus parantaa yritysten toimintaedellytyksiä monin eri tavoin. Toin nämä tuplapoistot esille. Hallitus toteuttaa myös listaamattomien kasvuyritysten henkilöstön palkitsemista koskevan uudistuksen, parantaa Finnveran takausjärjestelmää, vahvistaa Business Finlandin resursseja, kokeilee ensimmäisen työntekijän palkkaamista helpottavaa rekrytointitukea, helpottaa palkkatuen käyttöä yrityksissä ja selvittää mahdollisuutta rajata investointien lupamenettelyissä viranomaisten enimmäisaikaa yhteen vuoteen. Tässä muutamia nostoja.

Täytyy myös muistaa se, että nyt kuljetustukeenkin on tulossa lisäsatksauksia. Kuljetustuki on äärimmäisen tärkeä tuki pohjoisen alueen yrityksille, varsinkin semmoisille yrityksille, jotka perustuvat vientiteollisuuteen. Ja tähän nostaa ja tuo kansantalouteen lisää tuloja ja luo sitä vakautta ja niitä toimintamahdollisuuksia yrittäjille, että työllisyystavoitteet saadaan saavutettua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Tuossa edustaja Vestman käytti ansiokkaan puheenvuoron. Käytitte puheenvuoron, että kaikki työ on arvokasta. Näin se on. Viime kesäkuussa viimeksi ajoin ajoneuvoyhdistelmää. Lähdin Kuhmosta lankkukuorman kanssa Kotkan satamaan, Lappeenrannasta sellukuorman kanssa takaisin tuonne pohjoiseen Suomeen. Meillä on tällä hetkellä työvoimapula. Me tarvitsemme osaavia tekijöitä. Ja totta kai jokainen työtätekevä ansaitsee palkki-
onsa, ja vielä täytyy, puhemies, tuoda esille se, kun täällä puhutaan ansiotuloverotukseen liittyviä asioita, että ansiotuloverotukseen tehdään ansiotason nousua vastaava indeksitarkistus — indeksitarkistus — jolla estetään verotuksen kiristyminen palkkojen yleisesti noustessa. Täytyy vielä muistuttaa oppositiolle, kun väitätte, että hallitus kiristää työn verotusta — te väitätte, että hallitus kiristää työn verotusta — että tosiasiasahan hallitusohjelmassa sovitun mukaisesti ansiotuloverotusta kevennetään 200 miljoonalla eurolla hallituksen toimesta. Ja kevennys kohdistuu pieni- ja keskituloisille palkansaajille, eläketulonsaajille sekä etuustulonsaajille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edellisessä puheenvuorossa mainittiin Kotkan lisäksi Lappeenranta, joten edustaja Kopra.

23.04 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Ovaska tuossa maalaili äsken nimityksiä, että millä nimellä tätä hallitusta tulisi kutsua. Keskustapuolueessahan mielellään puhutaan tässä tilanteessa punamultahallituksesta, joka on keskustalaisessa perinteessä ollut merkittävä hallitusmuoto. Ikäväkseni minun on todettava, että yleisen määritelmän mukaan tämä hallitus ei täytä tämän nimityksen ehtoja. Perinteinen punamultahallitus nimittäin on sellainen, missä hallituksen rungon muodostavat vain ja ainoastaan SDP ja keskustapuolue.

Kyllä tällekin kokoonpanolle löytyy sitten perimätiedossa oma nimityksensä ja se on kansanrintama. Silloin kun SKDL on mukana hallituksessa, ja voimmme ajatella näin, että vasemmistoliitto kantaa SKDL:n perinnettä tässä poliittisessa hetkessä, jossa me nyt elämme, niin kyse on itse asiassa kansanrintamahallituksesta. Mutta jos edelleen kehitellään nyt tätä nimitystä eteenpäin: silloin, kun nämä nimitykset syntyivät, vihreätä puoluetta ei tietysti ollut olemassa, mutta nythän se on mukana tässä hallituskokoonpanossa — eli onko nyt sitten kyseessä vihreä kansanrintamahallitus? Tätä nimitystä me ainakin olemme valmiita käyttämään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja annetaan vihreille vastausmahdollisuus.

23.06 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Vestman sanoi tätä budjettia menneen sukupolven politiikaksi. Olen täysin eri mieltä. Tämä hallitus nimenomaan muuttaa suunnan kohti tulevaisuutta. [Heikki Vestman: Miten?] Edellisen hallituksen toimien jälkeen muun muassa koulutuksen tasa-arvo on heikentynyt, oppimistulokset ovat laskeneet, nuorten mielenterveyshäiriöt ovat lisääntyneet, köyhät ovat köyhtyneet entisestään, vähemmistöt kokevat yhä useammin Suomessa syrjintää ja ympäristön suojeleminen on jätetty heitteille.

Mutta tämä budjetti, Sanna Marinin hallituksen budjetti, on tulevaisuusbudjetti. Tämä budjetti vahvistaa hyvinvointivaltiota niin, että lapsilla ja nuorilla on mahdollisuuksia tavoitella unelmiaan tässä maassa, vaikka ei olisi rikkaasta taustasta. Tässä budjetissa panostetaan koulutukseen, panostetaan peruspalveluihin, perusturvaan, ilmastomuutoksen tor-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

jumiseen ja luonnonsuojeluun. Tämä budjetti kaventaa tuloeroja, se auttaa kaikkein köyhimpiä, se sijoittaa lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Tällä budjetilla nimenomaan paikataan niitä hyvinvointivaltion vuotavia reikiä, joita ovat tätä hallitusta ja tätä vaalikautta edeltäneet päättäjät saaneet aikaan. Käytettävissä olevat tulot kasvavat 70 prosentilla suomalaisista, suhteessa eniten pienituloisilla. Koulutukseen panostamalla, yritystukia uudistamalla ja reilun muutoksen kautta syntyy työpaikkoja uusille aloille ja yhä uusille ihmisille. Mielenterveyteen ja terveydenhuoltoon panostamalla pidetään ihmiset mukana työelämässä.

Näiden toimien vuoksi usko tulevaisuuteen voi vahvistua monella suomalaisella, jota edellisten hallitusten leikkaukset ovat jopa moninkertaisesti kurittaneet. Ihmettelen tätä kokoomuksen puhetta, sillä tämä hallitus panostaa juuri lasten ja nuorten tulevaisuuteen. Olen yllättynyt, että se ei ole kaikkien tahto ja näkymä tulevaisuuteen. Tämä budjetti luo aitoja mahdollisuuksia lapsille ja nuorille, tämä luo toivoa kaikille suomalaisille.

23.08 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Kulunut vuosi on ollut poikkeuksellisen vaikea kuntataloudessa, ja näkymät ovat edelleenkin synkät. Paitsi että kuntien rooli on auki sote-uudistuksen ollessa auki, niin erityisesti tämä taloudellinen puoli on kunnilla erittäin haastava. Kunnallisveroprosentti nousee ensi vuonna 53 kunnassa, ja keskimääräinen tuloveroprosentti on sen jälkeen 19,97 prosenttia. 196 kunnalla veroprosentti on ensi vuonna 21 tai enemmän, mikä on kriisikunnan raja-arvo, ja siinä mielessä voidaan pitää sitä varsin hälyttävänä tilanteena.

Jos ajatellaan kuntien tehtäviä, niin kuntien tehtävänä on järjestää palveluita asukkaille, ja nämä tehtävät perustuvat hyvin pitkälti näihin lainsäädännön velvoitteisiin. Eli voidaan ajatella, että kunnat itse asiassa pitkälti toimeenpanevat näitä hallituksen tekemiä lupauksia omalla tahollaan. Hallituksen tulisi tässä tilanteessa paremminkin pyrkiä karsimaan kuntien tehtäviä, keventämään velvoitteita, jotta kunnat voivat selvitä niistä. Ja mikäli uusia velvoitteita säädetään, niin niiden kompensoinnista täysimääräisesti tulisi huolehtia. Tämä on sanallisesti luvattu, mutta kun katsotaan niitä tehtäviä, mitä kunnille ollaan säätämässä, niin ihan vakava huoli herää muutamien palveluiden osalta. Esimerkiksi ensi vuoden talousarviossa tuntuu, että on kovin kevyesti huomioitu esimerkiksi mitoituksen korottaminen vanhusten palveluissa, hoitotakuuta ei, varhaiskasvatuksen subjektiivisen oikeuden laajentaminen. Sinällään hyviä asioita. Mutta, jos katsotaan ihan, vaikka kokoomuksen varjobudjettia, niin me teimme siinä yli kymmenkertaisen lisäysesityksen verrattuna hallituksen budjettiin vanhusten palveluissa. Tai vastaavasti varhaiskasvatuksessa, jos hallituksen esittäessä määräaikaista rahoitusta, me hakisimme pysyvää rahoitusta.

Mitä tällä puheenvuorolla haluan sanoa, niin ennen kaikkea haluan korostaa sitä, että julkista taloutta tulisi katsoa yhtenä isona kokonaisuutena ja hakea sitä talouden tasapainoa myöskin sillä tasolla. Se on ainoa tie, jotta me voimme tätä hyvinvointia tässä yhteiskunnassa ylläpitää, jotta meidän julkinen talous sekä valtion että kuntien tasolla pysyy niin, että kykenemme hyvinvoinnista huolehtimaan. Jos katsomme isoja kaupunkeja — niiden myöskin elinvoimaroolia, sitä, että ne kykenevät toimimaan kasvumootoreina koko laajemmalle alueelle — niin millä tavalla siihen resurssit riittävät, tämä on vakava kysymys koko Suomen kehitykselle.

23.11 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos edustaja Ovaskalle tuosta äskeisestä katsauksesta tuonne taaksepäin. Koska se toisaalta myöskin todisti sen,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

että kun keskusta aina syyttää, että kokoomus on rikkaiden asialla, niin se emme olekaan me, jotka olemme tehneet niitä päätöksiä.

Mutta sitten edustaja Kinnunen muistutti siitä, että omassa puheenvuorossa jäi sana sanomatta: kannustus. Ja myöskin kiitos edustaja Vähämäelle siitä, että hän otti päivällä tässä salissa esiin sen, että kävisimme ensi keväänä ajankohtaiskeskustelun näistä työllisyystoimista, joita eri puolueilla on. Se olisi minusta paikallaan, kun — niin kuin sanoin aikaisemmissakin puheissa — se yhteinen tavoite tässä salissa on, että saisimme lisää työpaikkoja ja lisää työllisiä.

Viime hallituskaudella niitä työpaikkoja syntyi se 140 000, ja työllisyysaste nousi 68:sta reiluun 72:een. [Keskustan ryhmästä: Kiitos!] Myöskin viime kaudella panostettiin työn ja koulutuksen ulkopuolella oleviin nuoriin, toisin kuin isoissa otsikoissa siitä olisi juuri mitään kirjoitettu tai yleensäkin kiitosta sanottu vastuussa oleville ministereille. Mutta NEET-nuorten määrä — elikkä sellaiset nuoret, jotka ovat työn ja koulutuksen ulkopuolella ja ovat ikäluokkaa 20—24 vuotta — heidän osuus oli 15 prosenttia vuonna 2015 ja tänä vuonna alkuvuodesta heidän osuus oli vajaa 12 prosenttia. Toki heitä on edelleen 60 000, ja se 60 000 on liikaa, mutta 2015 heitä oli lähes 70 000. Siinä mielessä, toisin kuin julkisuudessa yleensä sanotaan, Sipilän hallitus myöskin panosti siihen viime kaudella, että pystyttiin auttamaan nuoria, jotka olivat vailla työtä ja koulutusta. Yksi osuus sillä oli toki sitten loppukaudesta myöskin se, että ammatilliseen koulutukseen tuli tämä jatkuva haku.

23.13 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Täytyy sanoa, että on hienoa, että keskustapuolueesta on tänne tullut niin sanotusti uusia voimia, joilla on ratin jälki kädessä, mikä todistaa sitä, että nyt ovat ohjat hyvin hallussa, meillä on ammattikuljettaja. Samalla haluan sanoa edustaja Ovaskalle: keskustapuolueen ei tarvitse katsella taaksepäin, vaan olla ylpeänä siitä, että te olette olleet kykeneviä ottamaan vastuuta tämän maan eteenpäin viemisestä, ja näin vasemmistolaisena voin sanoa, että on se sitten kuinka hyvänsä, kansanrintama taikka punamulta, niin kyllä, arvostan sitä, että vastuunkantajia löytyy eri puolueista, ja kun tähän maahan on saatu tällainen hallitus, pidän kyllä tätä kombinaatiota erittäin hyvänä. Nyt on otettu se vastuu, mikä tarvitaan edellisen hallituksen jäljiltä, ja se ei ollut vain negatiivista, vaan on ollut hyviä asioita, mutta nyt me teemme niitä päätöksiä, kun vähän oli kuppi jossakin kohtaa rikki. Olkoon vaikka aktiivimalli yhtenä esimerkkinä.

Edustaja Vestman: Velkaa, velkaa, velkaa. Vieläkin haluan muistuttaa sen, että jos emme nyt vaikkapa velkarahalla mahdollistaisi meidän lapsien ja lastenlasten mahdollisuuksia kouluttautua, niin olisimme umpisokeita. Meidän pitää antaa sukupolvelle, joka ottaa vastuun tästä maasta, mahdollisuus kouluttautua ja kantaa vastuu tästä maasta. Me emme voi ummistaa silmiämme siltä, etteikö kaikilla ole mahdollisuus — pääministeri tässä hyvänä esimerkkinä, vaikka negatiivisessa mielessä tuo naapurivaltion sisäministeri on sen piikkinä antanut, mitä on nyt sitten presidentin voimin anteeksi pyydetty.

Me tarvitsemme tässä eduskunnassa keskustelua työllisyydestä, mutta me tarvitsemme myös tähän saliin teollisuuspoliittisen keskustelun. Sitä koetettiin viritellä, ja se käytiin sitä edellisen ja sitä edellisen hallituksen ja sitäkin edellisen hallituksen toimesta, ja me olimme kaikki sitä mieltä, että tässä maassa tarvitaan teollisuuspoliittinen ohjelma. Minä olen erittäin intohimoisesti työnantajien edistämisen kannalla, ja tämä hallitus — mitä nyt en lähde toistamaan, koska edustaja Kettunen toi sen niin hyvin esille... Me tarvitsemme työnantajia, jotta työntekijöillä ja meidän lastemme ja lastenlastemme perheillä voi olla tässä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

maassa hyvin. [Puhemies koputtaa] Me tarvitsemme keskustelua teollisuuspoliittisen ohjelman tiimoilta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, siellä muutamankin teistä nimet mainittiin, ja reagoin, kun huomasin, että te nousette siellä pystyyn, mutta mennään tätä puhujalistaa nyt läpi. Tämä menee nopeatahtisesti tässä, niin ei mennä debattiin.

23.16 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Muutamaan opposition puolelta nostettuun yksityiskohtaan haluaisin hieman lisäselvennystä.

Edustaja Janne Heikkinen otti esille Suomen sijoittumisen tällaisessa niin sanotussa Nanny State Indexissä. Tätä en pidä kovin asiallisena argumentointina. Tätä Nanny State Indexiä nimittäin julkaisee tällainen brittiläinen taho nimeltä Institute of Economic Affairs, joka esiintyy tutkimuslaitoksena, mutta käytännössä se on varsin tällainen laitaioikeistolainen lobbausjärjestö. Se ei julkista rahoittajiaan, mutta on kuitenkin pystytty dokumentoimaan, että se saa rahoitustaan alkoholi- ja tupakkateollisuudelta, makeisteollisuudelta ja ainakin öljy-yhtiö BP:ltä, ja niinpä se on markkinoinut mahdollisimman vapaata tupakan, alkoholin ja roskaruuan myyntiä ja myöskin sitä, että ilmastonmuutos ei olisi ihmisten aiheuttama. Että toivoisin kovasti vähän asiallisempaa argumentointia opposition puolelta.

Edustaja Ville Kaunisto otti esille sen, että on laskettu, että ensi vuoden budjetissa ympäristölle haitalliset tuet kasvavat 100 miljoonalla. No, suurin osa tästä johtuu ensinnäkin siitä, että Maatilatalouden Kehittämisrahasto Makeran pääomaa nostetaan 32 miljoonalla eurolla ja maatalouden luonnonhaittakorvausta nostetaan 42 miljoonalla eurolla. Jokainen meistä voi sitten tykönään miettiä, ovatko nämä väärä valintoja vai eivät. Toisaalta sitten rinnastaisin tämän siihen, mitä edustaja Suomalainen aikaisemmin tänä päivänä budjettikeskustelussa otti esille, että kun hallitus esittää bensiiniveron nostamista elinkustannusindeksin verran eli toisin sanoen sen verran, että bensiinin suhteellinen hinta pysyy entisellään eikä laske, mikä nyt ympäristön ja ilmaston kannalta on vähintäänkin, mitä voi tehdä, niin tähän kokoomus on ollut kovasti tyytymätön. Samoin siihen, että poistetaan yksi verotuki fossiiliselta polttoaineelta, nimittäin tämä niin sanottu parafiinisen dieselin verotuki poistetaan.

23.19 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Hallitus vastasi työllisyyspolitiikkaa koskevaan välikysymykseen jokin aika sitten, ja silloin hallitus totesi, että se linjaa ensi kevään kehysriihessä työllisyystoimien suuntaviivat ja että ensi vuoden syksyllä hallituksella on valtiovarainministeriön todentamana päätösperäisesti 30 000 hengellä työllisyyttä kasvattavat toimenpiteet. Hallitus on tarttunut toimeen, ja niin kuin tuossa kuulin, meillä jo tässä ensi vuoden talousarviossa on monia työllisyyttä lisääviä toimia. Hallitus myös ilmoitti tuossa välikysymysvastauksessaan, että työllisyyden kehitystä seurataan jatkuvasti ja jos näyttää siltä, että tavoitetta ei saavuteta, hallitus toimii määrätietoisesti tavoitteen eteen. Toimia on tulossa, ja kyllä me keskustassa ja myös muissa hallituspuolueissa pidämme tätä työllisyyspolitiikkaa ja sen seuranta ja kehittämistä ehdottoman tärkeänä.

Arvoisa puhemies! Edellinen alkoholilain uudistus oli ainakin siltä osin epäonnistunut, että se toi vahvempia alkoholijuomia kaappoihin. Haittojen mahdollista lisääntymistä voi arvioida tilastojen perusteella vasta myöhemmin, mutta nyt suunta näyttää ikävältä. Eilen kuulin surullisen uutisen Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tutkimuksen mukaan, että vuonna 2018 alkoholikuolemien määrä kasvoi ensi kertaa vuoden 2006 jälkeen. Lisäys oli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

125 henkeä. Olen erittäin tyytyväinen siihen, että hallitus ei nyt aio tehdä terveydelle tai jopa hengelle vaarallista alkoholipolitiikkaa vaan hallitus on sen sijaan sitoutunut vähentämään päihteiden käytöstä ja riippuvuuksista aiheutuvia haittoja. Tämä on oikea ja hyvä linja.

23.21 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Tässä arvostamani edustaja Hassi kiinnitti huomiota tähän Nanny State Indexiin, jonka nostin viinikeskusteluun liittyen esiin. Voimme tietysti käydä kiistelyä siitä, millä mittareilla me pisteytämme holhoamista eri tasoilla, mutta emme kai pääse kuitenkaan siitä tosiasiasta eroon, millä tavalla me eri maissa kohtelemme kansalaisia holhouksen näkökulmasta, on kyseessä sitten tupakkalainsäädäntö, viinit tai vastaavat holhouksen alaiset tuotteet markkinoilla. Minulle sinällään ei tule ihan suurena yllätyksenä se, että Hassi tätä kritisoi, koska vihreän ideologian ytimestä, joka on päältä vihreä, löytyy sisältä kuitenkin kova, punaisena hehkuva holhouksen halu. Tätä taustaa vasten ei ole mitenkään yllättävää, että hän tätä tutkimusta sitten näin jyrkkäsanaisesti lähtee kyseenalaistamaan. [Satu Hassin välihuuto]

Tässä kollegat Kopra ja Ovaska kävivät keskustelua hallituksen nimestä. Kummastelen sitä aika usein, että kansanedustajia nimitetään poliisikansanedustajiksi tai sitten lääkärikansanedustajiksi. Minä itse olen henkilökohtaisesti ylpeä politologikansanedustaja ja haluaisin tähän nimikeskusteluun nyt sen verran huomauttaa veljille, että hallitusten nimet hänen tyypillisesti ovat olleet joko leikkittelynimiä, haukkumanimiä tai sitten jonkinlaisia lempinimiä. Eihän aina puhe nappulaliigastakaan ollut välttämättä hirveän kunnioittavaa aikanaan. Jos tämän hallituksen nimeä lähdetään akateemisesti tarkastelemaan, niin lienee selvää se, että sen talouspolitiikan linjan viritys ei ole oikeistolainen, jolloinka lienee aika loogista sanoa, että se on vasemmistolainen. [Tuomas Kettunen: Punamultahallitus! — Puhemies koputtaa] Tämä hallitus ei myöskään ole kovinkaan liberaali, koska se lisää veroja ja lisää holhoamista ja lisää sääntelyä, jolloinka se ei ole ainakaan liberaali hallitus. Joten näin ollen lienee yksinkertaisinta sanoa, että tämä hallitus on vasemmistohallitus, Marinin vasemmistohallitus.

23.24 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski tuossa esitti, että velkahallitus olisi jollain tavalla nyt sosiaalisesti oikeudenmukainen tai lisäisi sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta. Mutta kokoomus on esittänyt vaihtoehdon, joka on sosiaalisesti Marinin budjettiesitystä oikeudenmukaisempi ja myös sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden kannalta parempi vaihtoehto, koska siinä otetaan vähemmän velkaa.

Nyt voin nostaa muutaman asian täältä meidän vaihtoehtobudjetista, jossa siis kaikkien työn verotusta kevennetään, kaikkiaan miljardilla eurolla. Kaikille työtätekeville suomalaisille jää enemmän käteen oman työnsä hedelmistä. 2 500 euron kuukausipalkalla jää 185 euroa enemmän käteen hoitajalle tai varastomiehelle, ja keskipalkalla 3 500 euroa kuukaudessa jää 260 euroa vuodessa enemmän käteen.

Sen lisäksi nämä yrittäjävastaiset polttoaineveron korotus ja kotitalousvähennyksen leikkaus perutaan tässä meidän vaihtoehtobudjetissa. Se on sillä tavalla myöskin yrittäjämyönteisempi.

Yli 60 000 suomalaista saa työn, mikä on maailman parasta sosiaaliturvaa. [Tuomas Kettunen: Kyllä!] — Kyllä, tässä meidän vaihtoehtobudjetissa yli 60 000 uutta suomalaista saa työn. Teidän budjettiesityksessä 5 000 suomalaista jää työnsyrjän ulkopuolelle. [Eduskunnasta: Tuo ei ole totta!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

Palveluihin panostetaan järkevästi tässä meidän vaihtoehtobudjetissa kohdennetusti enemmän. Muutama esimerkki: Koulutukseen panostetaan 320 miljoonaa euroa enemmän pysyvää rahaa kuin Marinin hallituksen budjettiesityksessä, korkeakouluja pääomitetaan miljardilla eurolla kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa, vanhuspalveluihin satsataan 150 miljoonaa euroa enemmän rahaa kuin Marinin budjettiesityksessä. Ja todella turvallisuutta lisätään merkittävästi enemmän, yli tuhat uutta poliisia. Ja tämän kaiken lisäksi velkaa otetaan puolitoista miljardia euroa vähemmän kuin Marinin hallituksen budjettiesityksessä.

Ennen kaikkea kokoomuksen vaihtoehtobudjetti lisää onnellisuutta. Ihmiset ovat onnellisempia kokoomuksen vaihtoehtobudjetin perusteella. [Inka Hopsu: Miten rupeatte mitaamaan?] — Miten se mitataan? Minäpä kerron: Enemmän rahaa käteen tarkoittaa enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa oman elämän suuntaan. Enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa oman elämän suuntaan lisää onnellisuutta. [Jari Myllykosken välihuuto] Sellaisia ovat ihmiset. Kun on mahdollisuuksia vaikuttaa, ihminen tapaa olla onnellisempi.

Kokoomuksen vaihtoehto on ahkerien ja onnellisten ihmisten vaihtoehto. Se on todellinen vaihtoehto tälle hallituksen budjettiesitykselle, [Puhemies koputtaa] joka on onnettoman köllöttely-yhteiskunnan budjetti. [Naurua]

23.27 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Iltaa kohti näköjään jutut paranevat täällä — mihinkä tämä ilta tai yö vielä päättyykään.

Pakko on sen verran tähän nimikeskusteluun sanoa, että eikös se sananlasku ole, että ei nimi miestä pahenna, ja kyllä nyt täytyy sanoa, että ei kyllä nimi hallitustakaan pahenna. Minulle on itse asiassa aivan sama, miksi oppositio kutsuu tätä hallitusta. Meille tämä on Marinin hallitus. En tiedä sitten, onko tarkoituksena lähteä väentelemään näitä asioita, että meille tulisi paha mieli tai jotakin, mutta me olemme tulleet tekemään tänne töitä suomalaisten eteen, ja itse asiassa aivan sama, miksi meitä kutsutte. Olemme Marinin hallitus.

Tähän työllisyysasiaan: Täällä on perätty hallituksen työllisyysvaikutuksista ja on aika paljon keskustallekin heitetty palloa siinä. Voin itse sanoa, että olen ollut 25 vuotta itse yrittäjänä — olen ollut rautakauppiaana ja puutavarakauppiaana ja tehnyt arjen tasolla työtä — ja olen itse tiedostanut koko ajan sen, että yritys on niin hyvä kuin mitä se on työyhteisönä. Yrittäjä on siellä vain yksi osa sitä työyhteisöä, ja se työyhteisö kokonaisuudessaan ratkaisee, pärjääkö se yritys vai eikö se pärjää. Minulle tämä vastakkainasettelu työnantajien ja työntekijöitten välillä on ollut koko ajan erittäin vieras. Olen sanonutkin, että aina kun palkitaan vuoden yrittäjä, siinä samalla pitäisi palkita vuoden työyhteisö. Siinä voisi olla tulevaisuusnäköymä.

Keskusta on sitoutunut vahvasti tähän hallitusohjelmaan, ja me uskomme, että tämän hallitusohjelman kautta tulee niitä uusia työpaikkoja. Täällä lueteltiin jo monta kertaa niitä asioita, mihin me olemme sitoutuneet, eli siellä on palkkatuen käytön uudistaminen, työvoimapalveluiden kuntakokeilut, rekrytointikokeilut, osatyökykyisille suunnattu työkykyohjelma, työttömien eläkeputkiuudistuksia, ulkomaisten tutkijoiden ja opiskelijoiden maahanjäämisen helpottaminen ja monia muita asioita.

Sen lisäksi meillä keskustassa myös vahvasti tiedostetaan, että se 60 000 työpaikkaa on haaste kaikille hallituksille. Olemme ajatelleetkin näin, että toki kannatamme kaikkia näitä toimenpiteitä ja olemme vahvasti sitoutuneita, mutta koko ajan olemme valmiita myös miettimään uusia vaihtoehtoja. Mehän olemme nostaneetkin jo uusiakin vaihtoehtoja keskustelupöytään. Meillä on muun muassa paikallinen sopiminen, mikä on meille erittäin tärkeä. Olemme valmiit sitä edistämään. Osatyökykyisten työllisyyttä olemme edelleen val-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

miita edistämään, ja tähän liittyenhan onkin jo riihessä tullut ensimmäisiä päätöksiä. Keskustan eduskuntaryhmä on myös valmis helpottamaan EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tulevan työvoiman saatavuutta. Täällä on monta kertaa todettu, että meiltä puuttuu tekeviä käsiä. Yksinkertaisesti me tarvitsemme sinne marjatiloiille ja metalliyrityksille ulkomaista työvoimaa. Me olemme valmiita panostamaan koulutukseen, tuotekehitykseen ja tutkimukseen sekä poistamaan kaikkia investointien esteitä. Meille tulee ne uudet työpaikat, odottakaa vain. Ihan sama, minkä niminen hallitus, me teemme ne.

23.30 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Arvoisa edustaja Hassi, ympäristölle haitallisista verotuista haluan vain todeta, että siellä on 3,6 miljardia euroa vaihtoehtoja. En sen tarkemmin lähde erittelemään. Ihmettelin tässä vain sitä suuntaa, minkä hallitus on valinnut. [Satu Hassi: Ensi kesän budjettiriiheen valmistellaan uudistus!] — Hienoa. Hienoa, että toimet ovat käynnissä. Sitä tässä itse vain toivoin.

Edustaja Myllykoski korosti täällä velan hyvyttä, ja kokoomus nimenomaan antoi vaihtoehdon. Edustaja Vestman kertoi aika kattavasti, joten en lähde toistamaan hänen mielipiteitään.

Edustaja Heikkinen kuvaili hyvin, miksi ja miten nykyistä hallitusta kuuluu kutsua, joten mennään sosialistihallituksella tästä eteenpäin.

Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn kertoi tänään Ylen uutisissa tehokkaista työllisyyskeinoista: ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastaminen, eläkeputken poistaminen, perhevapaaudistus, työperäisen maahanmuuton edistäminen. Kun hallitukselle eivät nämä keinot kelpaa kokoomuksen kertomana, niin toivottavasti voisitte nyt uskoa tässä asiassa sitten vaikka herra Rehniä. — Kiitos.

23.31 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Täällä on vakuuteltu, että työllisyystoimia on tulossa ja sitä todella, todella toivomme. Mutta emme kuitenkaan vielä ole saaneet vastausta siihen, että kun tässä tuli paljon luetteloita niistä toimenpiteistä, mitä nyt on jo päätetty ja joita on tulossa, niin mitkä niiden työllisyysvaikutusten arviot ovat. Mikä on hallituksen ensi vuoden talousarvion työllisyysvaikutus valtiovarainministeriön arvioimana, jos se on se taho, jota te tässä referenssinä haluatte käyttää, kun eduskunnan tietopalvelut eivät teille kelvanneet?

Täällä toivottiin myös laadukkaampaa argumentointia. Sitä mekin viime kaudella kovasti täällä hallituksessa toivomme, että tässä nyt tietenkin voidaan jo itse kukin aina välillä katsoa peiliin. Toki on totta, että tutkittuun tietoon kannattaa aina nojata argumenttinsa, ja tietysti aina puhujalla on ihan hyvä olla tieto siitä, millaisiin tutkimuksiin viittaa.

Siitä ei kuitenkaan voi olla eri mieltä, että niiden arvioiden valossa, joita ainakin minulla on ollut tähän asti käytettävissä ja mitä me olemme voineet tästä hallituksen tämän vuoden talousarviosta käsiimme saada, vaikuttaa siltä, että se ei ainakaan kasvata työllisyyttä. Kun hallitus on itse todennut, että koko tämä hallituksen talouspolitiikan linja lepää sen varassa, että työllisyysaste nousee sinne 75 prosenttiin ja tulevana vuosina eli tämän hallituksen kauden jälkeen vielä korkeammalle tasolle, niin jäämme todella odottamaan niitä työllisyystoimenpiteitä, joita meille ensi vuoden aikana viimeistään on sitten luvattu.

On erittäin hyvä, on erittäin hyvä, toistan edelleen, erittäin hyvä, että esimerkiksi koulutukseen panostetaan, mutta se, mikä tässä ehkä hiukan on kuitenkin huolestuttavaa, on se, että koska työllisyystoimet tällä hetkellä puuttuvat, on monet koulutukseen tehtävät panostukset jouduttu nyt tekemään valtion omaisuutta myymällä. Kokoomuksen vaihtoehtobud-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

jetissa olemme siirtäneet kaikki nämä väliaikaiset panostukset pysyviin määrärahoihin, koska olemme tehneet vastaavasti myös toimenpiteitä työllisyyden nostamiseksi — tai tekisimme niitä, jos saisimme itse päättää. Tässä onkin se haaste. Koulutukseen tulee panostaa, mutta koska ne ovat sellaisia määrärahoja, joiden tulisi olla pysyviä panostuksia, kuten esimerkiksi panostus ammatillisen koulutuksen opettajiin, niin silloin niille pitäisi löytää myös pysyvät rahoituskeinot. Ja kaikki asiantuntijat, kuten hallituskin, ovat sitä mieltä, että se pysyvä rahoituskeino on riittävän korkea työllisyysaste. [Jari Myllykoski: Tämä oli uutta, että nyt on jo myyty!]

23.34 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Täytyy ensinnäkin kiittää edustaja Myllykoskea rohkaisevasta puheenvuorosta. Kertoo, että edustajalla on valtiopäiviä takana paljon. Edustaja Myllykoski toi tuossa esille teollisuuspoliittisen ohjelman laadintaa, ja voisin jopa sitä tukeakin. Nimittäin maallammehan on oltava malttia vaurastua, ja tämä punamultahallitus tekee tälle vaurastumiselle pohjia.

Nyt kun, arvoisa puhemies, oppositio maalailee tällaisia synkkiä kuvia ja synkkää tulevaisuutta maallemme, niin täytyy nyt tuoda vielä hieman näitä tulevia toimenpiteitä, millä työllisyysvaikutuksia saadaan positiiviseksi. Elikkä julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin on tulossa tämän budjetin mukaisesti 273 miljoonaa euroa, joka on 29 miljoonaa euroa enemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. TE-toimistojen toimintamenoihin on tulossa 196 miljoonaa euroa vuonna 2020, missä on lisäystä 24,8 miljoonaa euroa tähän vuoteen verrattuna. Tarkoitus on lisätä työttömien henkilökohtaista palvelua, turvata erilaisten ja yksilöllisten palvelujen tarjoamista. Ja nyt tulee semmoinen tärkeä asia, arvon oppositio: Hallitusohjelman mukaan kuntien asemaa työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Hallituksen tavoitteena on käynnistää keväällä 2020 työllisyyden kuntakokeilut, joissa jatketaan ja laajennetaan vuoden 18 lopussa päättyneiden alueellisten työllisyyskokeilujen toimintamallia ja joissa kunnan on tarkoitus vastata työntekijöiden palveluprosessista ja työllisyyttä edistävien palvelujen tarjoamisesta. Ilokseni kainuulaisena voin todeta, että Kainuun kunnat ovat yhdessä jättäneet tähän kuntakokeiluun hakemuksen ja se on hyväksytty. [Puhemies koputtaa] — Arvon puhemies, vielä on hieman aikaa. — Tulen tosiaan Kuhmosta, ja 2013 aloitin siellä valtuutettuna. Kuhmossa työttömyysprosentti oli silloin 28. Tänä päivänä se on alta 11 prosenttia. Nämä toimet, mitä hallitus nytkin ohjaa budjetillaan, ovat niitä toimia, joilla työllisyysvaikutukset ovat, edustaja Multala, positiivisia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisa edustaja, kyllä huomasin, että teillä aikaa oli, mutta tämä nuijan kopautus tarkoitti lähinnä tuota takariviä tuolla, että olkaapa vähän tystempää.

23.37 Jukka Kopra kok: Arvoisa puhemies! Tässä kuulumme juuri edellisessä puheenvuorossa edustaja Kettuselta, kuinka hallitus panee kymmeniä, satoja miljoonia ”työpaikkojen lisäämiseen”, [Tuomas Kettunen: Verotuloina tulee takaisin!] mutta tosiasiaa te lisäätte hallintoa, te lisäätte byrokratiaa, virkamiehille enemmän töitä. Yhtään uutta työpaikkaa ei noilla toimilla tule, mitä te äsken luettelitte. Ei yhtään tule noilla. Hallintohumppa lisääntyy, mutta siitä te olette valmiita maksamaan satoja miljoonia. Varmasti edustaja Hutunen yrittäjänä tietää, ettei tällä tavoin oikeita työpaikkoja synny. Me tarvitsemme sellai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

sia työpaikkoja, jotka ovat yksityisissä yrityksissä, ja noista keinoista, mitä te luettelitte, ei sinne sektorille auta yksikään. [Tuomas Kettunen: Kyllä tulee!]

Katsokaa, mitä keskustapuolueen vahva vaikuttaja Olli Rehn, Suomen Pankin pääjohtaja, tänään on sanonut. Edustaja Kaunisto sen toi jo esiin, mutta kertauksen vuoksi, kun ei tainnut mennä perille: tehokkaita työllisyyskeinoja ovat ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastaminen, eläkeputken poistaminen, perhevapaaudistus ja työperäisen maahanmuuton edistäminen. Siltä sektorilta löytyy toimia, joilla saadaan uusia työpaikkoja. Kyllä te sen itsekin tiedätte, mutta kun te olette tämän vasemmistohallituksen panttivanki, niin te toistatte sen lauluja, jotta pidätte edustaja Myllykosken tuolla tyytyväisenä.

Sen sijaan edustaja Myllykoskelle haluaisin sanoa, että tervehdin ilolla tätä ehdotustanne tästä teollisuuskeskustelusta, ja jos sellainen saataisiin täällä aikaiseksi, niin olen siinä ilolla mukana. [Tuomas Kettunen: Löysimme yhteisen linjan!]

23.39 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Joku tutkimus on paljastanut, että rikas saattaa olla usein onneton. En sinänsä sano, etteikö rikkautta pitäisi tavoitella, mutta kun edustaja Vestman veti täällä niin mutkat suoriksi. On toki niin, että varmasti menestys ja arvostus vaikuttavat onnellisuuteen, mutta kyllä itse ajattelen niin, että kyllä se muodostuu hyvästä elämästä. Mitä enemmän annat, sitä enemmän saat.

Tässä edustaja Talvitie kun kantoi huolta siitä, olenko ollut vähän liikaa tai onko keskusta nyt ollut... Kokoomus ei ole ainoa, joka on hyvätuloisten puolella. Kyllä minä mielelläni olen yrittäjien puolella ja myös hyvätuloisten yrittäjien ja myös vähän köyhempien yrittäjien puolella. Oma tavoitteeni on tietysti se, että yrittäjä sieltä köyhyydestä tai pienemmistä tuloista pääsee nousemaan suuremmille tuloille ja myöskin että koko maassa saadaan kasvatettua kansankapitalismia ja omistajuutta ja sitä kautta saadaan lisää tuloja Suomeen. En tiedä, edustanko sitten keskustaoikeistolaista ajattelua tässä hallituksessa. Voin sen myöntää, ja oma tavoitteeni on myöskin jonakin päivänä vielä päästä eroon perintö- ja lahjaverosta, mutta tiedän, että tällä hallituksella se ei ehkä tule toteutumaan, mutta ehkä joinain tulevana vuosina. [Välihuutoja oikealta]

23.40 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Tartun myöskin edustaja Myllykosken esitykseen teollisuusohjelmasta. Olen itsekin teollisuuspaikkakunnan kasvatti ja ajattelen, että sillä on kyllä merkitystä. Olisi ihan paikallaan kyllä käydä tällaista yhteistä keskustelua teollisuuden toimintaedellytyksistä ja toimintaympäristöstä, jossa on mahdollisuus menestyä tulevaisuudessa. Tähän varmaan voitaisiin löytää kyllä ihan parlamentaaristakin yhteistyötä, kyllä hakea siihen. Ajattelen, että Suomen menestys ja työpaikat ovat yhteinen asia, ja siinä mielessä tämä oli oikein tervetullut näkökulma, mitä toitte täällä esiin, että vastakkainasettelusta voitaisiin siirtyä samaan veneeseen tämänkaltaisissa asioissa. Se oli oikein hyvä asia.

Mitä tulee tähän poliittiseen vastakkainasetteluun, niin täällä on tänään toistuvasti esitetty, että kokoomus olisi vain rikkaitten puolella. Kyllä omalta osaltani haluan sanoa, että ei pidä paikkaansa, että en ainakaan itse koe näin ja olen ainakin itse ollut aina puhumassa eriarvoisuuden vähentämisen puolesta ihan koko työurani ja toiminut sentyypillisissä tehtävissä, ja ne, jotka tuntevat tekemisiäni aikaisemmin, eivät ainakaan missään yhteydessä tunnusta, että olisin tietoisesti ollut sitä lisäämässä. Koen, että meillä puolueena on ihan tavoitteena pitää kaikki mukana ja lisätä ihmisten osallisuutta, ja sitä kautta esimerkiksi niitä työpaikkoja luomalla me haluamme saada ihmisiä vahvemmin mukaan yhteiskuntaan ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

uskomme, että sitä kautta on mahdollista lisätä kaikkien ihmisten ja koko yhteiskunnan yhteistä hyvinvointia. Me emme kukaan voita siinä, jos joku tippuu turvaverkon ulkopuolelle. Ehkä nyt ihan esimerkkinä kokoomuksen toiminnasta tänä syksynä: jos katsotaan vaikka meidän vaihtoehtobudjettiamme, niin se pienentää tuloeroja, kun huomioidaan työllisyysvaikutukset. Se esimerkiksi on yksi tällainen konkreettinen esimerkki. Että kyllä on hyvä, että tunnemme kaikki sosiaalista vastuuta tässä salissa.

23.42 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puheenjohtaja! Jatketaan nyt vielä kuitenkin tästä nimiasiaista alkuun. Politologin ammattiylpeys ei anna tässä nyt myöten. Edustaja Ketunen varmasti haikailee semmoisen punamultahallituksen perään, mutta jos me kunnioitamme politologian valtavirtaa, on kuitenkin niin, että punamultahallitus oli esimerkiksi Matti Vanhasen ensimmäinen hallitus, jossa ei ollut vasemmistoliittoa mukana, mutta semmoisia hallituksia, joissa vasemmistoliitto on ollut teidän kanssanne, kutsutaan kansanrintamahallituksiksi, aivan kuten edustaja Kopra täällä jo aikaisemmin nuorempaa valtiopäivämiestä yritti opettaa.

Oli täällä sitten vakavampaakin asiaa minulla: Aihe, mistä tässä budjetin yhteydessä on aivan liian vähän keskusteltu, on tämä niin sanottu epäsolidaarisuusvero. Ehkä osa teistä saattoi huomata, että Lundin yliopiston tutkija Jakob Lundberg julkaisi pari vuotta sitten tutkimuksen, jonka mukaan Suomen korkeimmat marginaaliveroasteet sijaitsevat niin sanotun Lafferin käyrän väärällä puolella, joka tarkoittaa siis verotuotot maksimoivaa lakipistettä. Tämä tarkoittaa siis käytännössä sitä, että työn korkeiden sivukulujen sekä korkean verotuksen vuoksi erityisesti korkeimmilla tuloportailla — nyt kun täällä rikkaista välttämättä halutaan puhua — verotuotot jopa laskevat veroprosenttia korotettaessa. Tällaisen simulaatiotutkimuksen mukaan Suomessa korkeimmilla veroasteilla laskennallinen pienen veronalennuksen itserahoitusaste on 123 prosenttia, eli käytännössä solidaarisuusveron laskeminen staattisessa laskelmassa 10 miljoonalla eurolla toisi dynaamisten vaikutusten jälkeen 12,3 miljoonaa euroa lisää verotuloja. Eli verotusta laskemalla voitaisiin itse asiassa kasvattaa verotuloja. Jätimme edustaja Vestmanin kanssa epäsolidaarisuusveron jatkamisesta kirjallisen kysymyksen hallituksen vastattavaksi 29. päivä marraskuuta, ja on ikävä huomata, että hallitus ei ole reagoimassa kiireellisesti tähän epäkohtaan ensi vuoden budjetissa, vaikka se lisäisi valtion verotuloja.

23.44 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! On ollut todella mielenkiintoista kuunnella tätä keskustelua täällä yön pimeinä tunteina. Talousarvio sisältää paljon hyvää, esimerkiksi koulutussatsaukset, kaikkihan me olemme siitä samaa mieltä, mutta hallitus jakaa olematonta hyvää ja velaksi. Se ei tule parantamaan taloudellista huoltosuhdetta tai tuottavuutta tai korjaamaan kestävyysvajetta. Se ei tule synnyttämään uusia yksityisen sektorin työpaikkoja — niitä, joita me kipeästi tarvitsemme. Tällä talousarviolla ja sitten hallitusohjelman linjauksilla hallitus tulee kasvattamaan julkisen sektorin menoja, veroja, velkaa, verokiilaa ja heikentämään ostovoimaa, aivan selvästi. Toimenpiteet työllisyysasteen nostamiseksi, joita täällä on kauheasti kehuskeltu, koostuvat siis palkkatuesta, nykyisten kaltaisten julkisen sektorin henkilöstöresurssien lisäämisestä, samantyyppisten toimenpiteitten jatkamisesta. Paisutetaan myöskin siellä sitä julkista sektoria. Meillä tulee olemaan rinnakkaisia organisaatioita. Siellä ei kyetä parantamaan niitä prosesseja niin kuin pitäisi. Kunniolla ja valtiolla tullaan jopa lisäämään henkilöstöresursseja, ja mitkä tulevat olemaan tulokset? No ei niillä keinoilla saa niitä yksityisiä uusia työpaikkoja, ei missään nimessä. Me

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

kierrätämme verorahoja tyhjän vuoksi. Ei tämä tule toimimaan. Eli te ette saa julkista taloutta tasapainoon tällä systeemillä. Sehän on aivan mahdoton tehtävä. Te ette pienennä sitä verokiilaa vaan kasvatatte sitä. No, kun tämä totuus sitten valkenee hallitukselle, joudutte syömään lisää lupauksia.

23.46 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Pakko lainata tässä nyt minulle hyvinkin läheiseksi jo muutaman puheenvuoron aikana tullutta edustaja Kettusta. Hän lueteli ne listat, mitkä tarkoittavat yksityisen puolen työpaikkojen kasvua. Emme voi ummistaa silmiämme siltä, että telakoilla, mihinkä nyt isolta määrin Finnveran vakuudet ja niiden kasvattaminen... En usko, että edustaja Kopra voisi olla tästä kanssani eri mieltä ainakaan, etteikö niin ole, ettemmekö voisi valtiovaltana edistää sitä, että meillä teollisuuden tuotannon vientiä edistetään niin, että valtiolta ottaa osaltaan sellaista takuuvastuuta, joka edistää yksityisten työpaikkojen syntymistä.

Kaiken kaikkiaan täytyy sanoa, että olen kovin ilahtunut. En tiedä, kuinka se parlamentissa on mahdollista — ehkä varapuhemies tai puhemieskokemusta omaava edustaja Risikko voisi vähän meitä neuvoa — että voisimme tehdä keskustelualoitteen niin, ettei minun taas tarvitse kerätä yli sata nimeä, niin kuin vuoden 2011 jälkeen, halutakseni, että tässä salissa käydään teollisuuspoliittisesta ohjelmasta keskustelua niin, että se ei personoidu puolueeseen tai edustajaan henkilönä vaan että voisimme yhdessä tehdä sen, että me keskustelisimme. Tässä hallitusohjelmassa on paljon elementtejä, jotka edistävät: meillä on Business Finlandiin lisäsatsausta, meillä on Finnveraan lisäsatsauksia. Meillä on erilaisia elementtejä tässä yhteiskunnassa, Teollisuussijoitusta, ja meillä on ehkäpä nyt sitten edellisen hallituksen jäljiltä eräs ei niin rakastamani elementti, joka luotiin 2 miljardin pääomituksella. Mutta joka tapauksessa me tarvitsemme avointa keskustelua siitä, että me tarvitsemme tähän elementtejä, jotka edistävät teollisuutta tässä maassa.

Minun lapseni ovat saaneet paidan päälleen ja ruokaa pöytään, kun minä olen ollut tehdastyöläinen, ja minulle on tärkeää, että tässä maassa on teollisuutta. Meidän ei toki pidä väheksyä palvelusektoreita eikä teollisuuden kautta olevia jälkimarkkinoita, jotka ovat paljon palvelu yrityksiä, koska ne tuottavat vielä paremmin yhteiskunnalle rahaa kuin ehkä sen nappulan tekeminen. Sen nappulan huoltaminen ja korjaaminen ovat edessäpäin, ja sitä me tarvitsemme.

Me palaamme tähän. Minulla on nimet täällä — tehdään se yhdessä.

23.49 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Rakkaalla lapsella on monta nimeä, sanotaan, ja on mukava kuulua hallituspuolueen kansanedustajana tähän joukkoon, joka on aivan kuin opposition lemmikki.

Täällä edustaja Vestman puhui onnellisuudesta. Tutkijoiden mukaan kaikkein onnellisimpia ovat sellaiset ihmiset, joilla on selkeät tavoitteet elämässään, jotka ovat paljon läheistensä kanssa eli elävät yhteisöllisesti, jotka auttavat toisia eivätkä elä vain itselleen ja jotka ovat kiitollisia siitä, mitä heillä on, eli raha ei ratkaise kaikkea. Toki on tärkeää, että huolehdimme perustoimeentulosta.

Sitten tästä perhevapaa uudistuksesta: Sehän ei ole tähän mennessä onnistunut, mutta nyt se on tulossa. Se on nupullaan. Odottakaa vain, sieltä tulee tosi hieno uudistus, joka myöskin tuo joustavuutta työelämään. Eipä kerrota enempää. [Naurua]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

23.51 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kateus vie kalatkin vedestä — suomalainen sananlasku pätee myös verotukseen. Edustaja Heikkinen otti esiin tuossa tuon Lundin yliopiston tutkimuksen, jossa on tosiaan todettu, että ylempien tuloluokkien epäsolidaarisuusveron alentaminen lisääisi verotuottoja, kun otetaan nämä dynaamiset vaikutukset huomioon. Tämä epäsolidaarisuusverohan oli aikoinaan väliaikaiseksi tarkoitettu vero, joka todella kohdistuu ylempiin tuloluokkiin, ja eihän Suomessa ole mitään niin pysyvää kuin väliaikaiseksi tarkoitettu vero. [Jari Myllykoski: Se on totta!] Meillä on nyt siis tutkittua ahkeruuden matematiikkaa tässä Lundin yliopistosta. Se osoittaa, että hävyttömän korkea työn verotus lannistaa ja latistaa ja että sitä alentamalla ihmiset ahkerovat enemmän ja verotuotot kasvavat.

Tässä vastikään julkaistiin Akavan kyselytutkimus, jonka mukaan akavalaisista yli puolet totesi, että he eivät ole osittain tai lainkaan kiinnostuneita nykyistä vastuullisemmista työtehtävistä sen takia, että verotuksen vuoksi ansiot eivät riittävästi kasva, kun vastuut ja työtaakka lisääntyvät. Tämä on siis myös ihmisten kokemus.

No, hallitusohjelman mukaanhan tämä Marinin hallitus on sitoutunut tietopohjaiseen päätöksentekoon. Tässä taloustieteen tutkimuksen mukaan tietopohjainen päätöksenteko edellyttäisi sitä, että hallitus todella ryhtyisi toimiin nyt tämän epäsolidaarisuusveron laskemiseksi. Jos te ette usko tätä tutkittua tietoa, niin pyydän kääntämään katseet Ruotsiin, jossa sosiaalidemokraattien johtama hallitus on päättänyt poistaa sikäläisen epäsolidaarisuusveron eli värnskattin. Perustelu tämän veron poistamiselle — sosiaalidemokraattien johtaman hallituksen perustelu tämän veron poistamiselle — on se, että pitkällä aikajänteellä tämän veron poistaminen ei vähennä verotuottoja. Näin fiksuja siis Ruotsissa ovat myös sosiaalidemokraatit.

23.53 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Nyt kun hallituksen budjettiesitys on todettu aika heikoksi tässä yhdessä, niin ajattelin ottaa vähän pehmeämmät keinot käyttöön ja jopa vähän kehua teitä.

Liikkumattomuus on yksi Suomen suurimmista kysymyksistä tulevaisuudessa, ja liikkumattomuus maksaa yhteiskunnalle jopa 7 miljardia euroa. Panostukset etenkin lasten ja nuorten liikkumiseen ovat äärimmäisen tärkeitä, ja kiitän hallitusta etenkin panostuksesta Liikkuvaan kouluun. Luonnollisesti kokoomus omassa vaihtoehdossaan teki tämänkin vastuullisesti, mutta siitä huolimatta kiitoksia.

Toinen suuri huolenaiheeni on oma vaalipiirini ja Kaakkois-Suomea vaivaava nuorten poismuutto. Tulevaisuudennäkymät nuorille eivät ole missään nimessä riittävät. Suuri merkitys alueellemme on juuri Lappeenrannan teknillisellä yliopistolla, ja vetoankin hallitukseen, että myötävaikutatte näiden nuorten huoleen ja suuntaatte panostuksia ja tarmoa LUTin aloituspaikkojen lisäämiseen ja Kaakkois-Suomen vireyteen. — Kiitos.

23.54 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Marinin hallituksen vihreän raidan nimissä täytyy nostaa keskusteluun myös ympäristöministeriön hallinnonalan toimia. Kuten joku on tänään jo maininnut, ilmastonmuutoksen torjuminen on tämän hallituksen tärkeimpiä tehtäviä. Ympäristöministeriön hallinnonalalla tähän tähtääviä toimia ovat muun muassa avustukset asuinrakennusten sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen ja energiatehokkuusremonttien tukeminen yli 20 miljoonalla eurolla.

Ilmaston lämpeneminen aiheuttaa monia haitallisia ilmiöitä, kuten luonnon monimuotoisuuden vähenemistä. Koko ekosysteemimme on vaarassa romahtaa. Ilmastonmuutok-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

sen ja siihen liittyvän luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen torjunta ovat kirjaimellisesti elämän ja kuoleman kysymyksiä. Hallituksen tahtotila on ilmeinen. Kohdistamme yli 100 miljoonaa lisäeuroa ympäristön- ja luonnonsuojelun menoihin. Hallitus käynnistää luonnon monimuotoisuuden kadon torjumiseksi kymmenvuotisen elinympäristöjen parantamisohjelman, niin kutsutun Helmi-ohjelman. Ohjelma keskittyy vuonna 2020 erityisesti soiden suojeluun ja ennallistamiseen, lintuvesien ja kosteikkojen kunnostamiseen sekä perinneympäristöjen ja metsäisten elinympäristöjen hoitoon. Vesistöjen ja Itämeren suojelu ovat tärkeitä kokonaisuuksia. Lähes 7 miljoonaa euroa kohdistetaan Itämeren ja vesien suojelun edistämiseen, jolla pyritään vähentämään vesistöjen rehevöitymistä ja edistämään meriluonnon monimuotoisuutta. Vesien huono kunto näkyy meillä aina kesäisin sinilevälauttoina. Meriluontoon kohdistuvia ympäristövahinkoja torjutaan 3 miljoonalla, jotka kohdistetaan hylkyjen öljyntyhjentämiseen.

Hallitus haluaa myös tukea kansalaisyhteiskuntaa ja sen järjestöjä. Esimerkiksi luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille esitetään 2,1 miljoonaa euroa, jolla tuetaan muun muassa saariston ja tunturialueiden jätehuoltoa, kestäväää kehitystä ja kulttuuriympäristön vaalimista. Järjestöt tekevät tärkeää työtä yhteistyössä viranomaisten kanssa. Rahoituksen lisääminen on myös luottamuksenosoitus näille tärkeille toimijoille.

Ympäristöministeriössä toteutetaan myös sosiaalipolitiikkaa asumisen toimenpiteiden muodossa. Erilaisten arvioiden mukaan Suomessa elää tällä hetkellä noin 5 000 asunnottomaa. Asunnottoman voi olla kuka tahansa. Ikä, sosioekonominen tausta tai sukupuoli eivät välttämättä määrittele asunnottomuutta. Myös tältä osin hallitus haluaa parantaa tavallisten ihmisten asemaa käynnistämällä asunnottomuuden puolittamiseen tähtäävän kehittämisohjelman seuraavalle kahdelle vuodelle.

Yleisesti ottaen tämä talousarvio ottaa huomioon Suomen kunnianhimoisen tavoitteen olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Näitä tavoitteita edistetään yhteensä 2 miljardilla eurolla, jotka kohdentuvat niin luonnonsuojeluun ja maatalouden muutoksiin kuin esimerkiksi raideliikenneverkon kehittämiseen.

Vielä lyhyesti joulun hengessä: Onnellisuuskeskustelu ilahduttaa. Vihreät ovat jo kauan esittäneet bruttokansantulon rinnalle muitakin mittareita. Onnellisuus voisi olla näistä yksi.

23.58 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Haluan vielä näihin työllisyyspalveluihin ja työllisyysvaikutuksiin puuttua. Nimittäin opposition suunnalta nytten sanottiin näin, että työllisyyspalveluihin ja yrityspalveluihin satsaaminen vain kasvattaisi hallintoa ja lisäisi julkisen puolen menoja. Mutta, hyvät opposition edustajat, niin kuin tuossa jo toin Kuhmon esimerkin, niin Kuhmossa on satsattu jo vuodesta 2013 työllisyydenhoitoon, kaupunki on satsannut siihen rahallisesti ja tehnyt hankkeita, ja sitä kautta pitkäaikaistyöttömiä on työllistetty, ja he ovat työllistyneet sinne yksityisellekin puolelle.

Jos tällaisia hyviä malleja olisi mahdollisuus nyt vielä monistaa tähän yhteiskuntaan... Tämä maan hallitus on tekemässä juuri sitä. Työllisyyden kuntakokeilut alkavat 2020, ja niin kuin tässä totesin iloisena, Kainuussakin tällainen kokeilu sitten suoritetaan koko maakunnan alueelle pois lukien Puolanka, joka sitten lähtee toisen kunnan kanssa Pohjois-Pohjanmaan suunnalla tähän kokeiluun.

Hyvät opposition edustajat, te olette tässä tuoneet esille sitä, että tämän maan hallitusohjelma ja budjettikin ovat sosiaalisesti epäoikeudenmukaiset, mutta tähän tuo sitä sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Ei pelkästään se raha ole se asia, vaan se, että se pitkäaikaistyötön pääsee töihin ja pääsee työllistymään. [Sari Multala: Kyllä!] Nämä ovat niitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

työllisyysvaikutuksia, jotka ovat, edustaja Multala, positiivisia. Ei pelkästään, puheenjohtaja, rahassa vaan myös näissä ihmishengissä.

0.00 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Olemme kuulleet tämän päivän aikana jo lukuisia kertoja hallituspuolueiden toimesta siitä, miten he ovat nyt tehneet niin sanotun koulutuksen kunnianpalautuksen. Tavoite on näin sivistyneen oikeistolaisen näkökulmasta sinänsä kannatettava ja hyvä, ja sen merkityksen pitkällä aikavälillä kansakuntamme hyvinvoinnin takeena varmasti kaikki ymmärtävät. Olen kuitenkin huolissani siitä, että hallituksen koulutuspanokset ovat suurelta osin määräaikaista eivätkä pysyviä.

Eräs edullinen ja nopeasti opiskelijoiden hyvinvointia lisäävä teko olisi ottaa koppi kookoomuksen vaihtoehtobudjetissa esitetystä opintotuen tulorajojen korotuksesta 50 prosentilla. Esitetyn kaltainen korotus nostaisi vuositulorajaa 6 000 eurolla nykyisestä. Tämä olisi oikeudenmukaista, koska nykyinen opintotukijärjestelmä haittaa opiskelijaa hankkimasta lisätuloa ja sakottaa liiasta ahkeruudesta. Parhaimmassa skenaariossa se voisi myös vähentää massiivista tukien takaisinperintää, jota on suoritettu lähes 40 000 opiskelijan osalta tänä vuonna. Palkansaajien tutkimuslaitoksen raportin mukaan tulorajojen 50 prosentin nosto lisäisi julkisyhteisöjen nettotuloja arviolta noin 6 miljoonalla eurolla vuodessa, ja hämmästelenkin, miten Marinin hallituksella on varaa jättää nämä lisämiljoonat huomioimatta tilanteessa, jossa valtion kirstua täytetään velkarahalla.

0.02 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Ensin edustaja Kettuselle: Kertokaa nyt toki, mikä on näiden hallituksen työllisyystoimien vaikutus, siis kuinka monta uutta työllistä ne tuovat. Kun meillä on eduskunnan riippumattoman tietopalvelun laskelma, jonka mukaan Marinin hallituksen budjettiesitys tuottaa Suomeen 5 000 uutta työtöntä, siis ei ainnuttakaan uutta työllistä lisää, niin jos teillä on joku riippumattoman tahon laskelma näiden toimien, joita esititte, työllisyysvaikutuksista, niin kuulemme sen todella mielellämme, koska niitä on täällä todella odotettu.

Jatkan tuosta, mihin edustaja Heikkinen jäi, siis siitä, miltä tämä budjettiesitys näyttää opiskelijan kannalta. Mitä tämä Marinin uuden sukupolven hallituksen budjettiesitys tuo opiskelijalle? Se ei tuo ainakaan parempaa toimeentuloa, vaan enemmän velkaa niskaan. Haluan muistuttaa hallituspuolueita ankarasti rikotuista toimeentulolupauksista opiskelijoille. Hallituspuolueethan keskustaa lukuun ottamatta lupasivat ennen vaaleja opintotukeen merkittäviä korotuksia. Puolueiden lupaukset opintorahan määrästä olivat seuraavat: Vasemmistoliitto 351 euroa, SDP 336 euroa, RKP 336 euroa ja vihreät 333 euroa, eli yli 80—100 euron korotuslupauksia nykytilanteeseen nähden. No, opintorahaan on siis nyt tulossa noin 2,50 euron korotus siksi, että opintorahan määrä sidotaan kansaneläkeindeksiin. Siis voiko todella olla nyt niin, arvoisat vihreät edustajat, että tästä yli 80 euron korotuslupauksesta tulikin vain 2,50 euroa? Tiedättekö, montako nuudelipussia sillä saa? Edustajat Forsgrén ja Hyrkkö ehkä muistavat — minä ainakin muistan itse vielä — että sillä saa noin viisi nuudelipussia. Siis viisi nuudelipussia.

No se, mitä opiskelijan hyvinvoinnin eteen pitää nyt tehdä, on korottaa näitä opintotuen tulorajoja juuri niin kuin edustaja Heikkinen tässä esitti. Olen itse jättänyt lakialoitteen opintotuen tulorajojen korottamisesta Palkansaajien tutkimuslaitoksen selvityksen mukaisesti, joka tarkoittaisi siis yhdeksällä tukikuukaudella sitä, että jatkossa saisi tienata tämän noin 12 000 euron sijaan 18 000 euroa vuodessa. Tämä opintotuen tulorajan nostaminen paitsi lisäisi nyt opiskelijoiden onnellisuutta ja hyvinvointia, lisäisi myös julkisyhteisöjen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

tuloja 6 miljoonalla eurolla, ja siis kaikki voittaisivat. Tätä me kokoomuksessa haluamme. Me haluamme palkita ahkeraa opiskelijaa, ja sen takia opintotuen tuloajan korottaminen on kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa. [Puhemies koputtaa] Mitä hallituksella on tarjota opiskelijalle?

0.05 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heikkinen, jospa minä olen sitten se sivistymätön vasemmistolainen, jos oppiarvoihin halutaan tässä keskustelussa mennä, mutta olen kyllä Heikkisen kanssa vähän samoilla linjoilla, että meillä pitäisi olla mahdollisuus ansaita verotuksen kautta enemmän, mutta sen pitää olla kohdennettua kyllä silti. Tämä on tasapainoilua, että pitenevätkö sitten opiskeluajat ja sitä kautta tuovat sitten taas kustannuksia lisää yhteiskunnalle.

Ja meidän pitäisi pystyä myöskin määrittelemään se, mistä olemme puhuneet tässä, että missä on työpaikkoja, siellä pitäisi olla koulutusta. Itse olen vähän tämmöinen ehkä sivistymätön, mutta haluaisin nähdä enemmän niin, että meillä korkeakouluopinnot olisivat paremmin sijoittuneet sinne, missä meillä olisi työpaikkoja, jotka olisivat heti valmiita ottamaan opiskelijoita työharjoitteluun. Ei meillä Satakunnassa valmistu metallurgiaan, ei elintarviketeollisuuteen eikä metsäteollisuuteen yhtään diplomi-insinööriä, vaikka meillä olisi heti työpaikkoja ottamassa vastaan niitä opiskelijoita, jotka ovat valmistumassa diplomi-insinööreiksi. Meidän yliopistokeskukset pitävät niin tarkasti huolta siitä, mihinkä ne antavat näille filiaaleille mahdollisuuksia, että meillä korkeakouluopintoja voidaan suorittaa niin, että meillä elinkeinoelämä ja opiskelu kohtaavat paremmin. Mutta tuo on hyvä ehdotus, ja olen erittäin positiivinen katsomaan sen suuntaan, jos se tarkoittaa sitä, että meillä ei myöskään opinnot viivästy, vaan se tarkoittaa sitä, että sinulla on työpaikka, jossa voit opintojen kannalta tehdä juuri sitä oikeaa työtä, mikä edistää sinun opintojasi ja valmistumistasi, että sinusta tulee se ammattilainen sille sektorille.

Edustaja Vestman, te puhuitte tuossa verotuksen rajoista, kuinka ne alenevat. Haluan muistuttaa, että meillä on hyvin paljon palkansaajia, jotka ansaitsevat työehtosopimuksen mukaisen palkan alle 2 500 euroa kuukaudessa. Te unohdatte puheenvuoroissa sen, kun puhutaan pienituloisista. Pienituloisuus ei tarkoita sitä, että on 2 500, ja sekin on pieni, varsinkin jos ollaan pääkaupunkiseudulla. — Nyt, arvoisa puhemies, jatkan hetken pöytästä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Ilahduttavaa nähdä teidät siellä ja päästä yllättämään teidät. — On erittäin tärkeää, että tässä hallitusohjelmassa ollaan otettu kantaa siihen... Nyt ehkä olen vähän varastamassa pääluokan 29 keskustelua, mutta palaan juuri tuohon, mitä esimerkiksi edustaja Kaunisto toi täällä esille, mikä on jo vähän sitä seuraavan pääluokan keskustelua, mutta minun mielestäni on erityisen tärkeää nähdä tämä kokonaisuus, kun puhutaan opinnoista, koulutuksesta, valmistumisesta, että meillä pystyttäisiin vielä määrätietoisemmin todellakin määrittelemään niin, että meillä koulutus palvelisi elinkeinoelämää. Se voi tuntua vähän vasemmistolaisen suusta kummalliselle, että mennään vain elinkeinoelämän kriteereillä, mutta toden totta meillä ei ole varaa pienenä kansana kouluttaa niin sanotusti turhaa. Me emme saa unohtaa luovia aloja, jotka ovat kaiken rikkaus, koska monesti luovilta aloilta siirrytään myös muille sektoreille antamaan lisähedelmää tuotekehittelylle ja muulle. Sen takia meillä pitää olla monimuotoinen koulutusjärjestelmä.

Toivon todellakin, että kun pääluokan 29 osalta käydään keskustelua, palataan myös siihen, että mitä minä olen, että meillä kaikilla on mahdollisuus oppia ja meidät kaikki pidetään mukana. Näin vielä — olen sen muutaman kerran sanonut — [Puhemies koputtaa] lu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

kihäiriöisenä kansanedustajana pidän mahdollottoman tärkeänä, että jokainen suomalainen pidetään mahdollisimman paljon tuottamassa meille itsellemme hyvää ja rakentamassa yhteiskuntaa. — Kiitos.

0.10 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Otin vielä yhden puheenvuoron, koska jäi esiin nostamatta erittäin tärkeä asia, jonka aiemmin täällä päivällä otin kyllä esiin.

Hallitus tekee paljon sen mukaisesti, mitä viime kaudella hallitus ja oppositio yhdessä linjasivat liikunnan edistämiseksi liikuntapoliittisesta selonteosta tehdyssä mietinnössä. Se tosiaan oli kaikkien eduskuntaryhmien yhteinen mietintö, ja olimme siitä kaikesta samaa mieltä. Nyt hallitus on myös omassa ohjelmassaan linjannut, että liikunnan edistämiseen käytettävien määrärahojen ei tulisi laskea sen myötä, kun veikkausvoittovarot väkisinkin tulevana vuosina laskevat. Hallitusohjelmassa on kompensatiokirjaus, että kompensoidaan tämä veikkausvoittovarojen lasku liikunnalle ja urheilulle.

Nyt kuitenkin on käynyt niin, että alkuperäisessä Rinteen hallituksen talousarvioesityksessä liikuntajärjestöiltä oltiin vähentämässä 2,4 miljoonaa euroa tämän veikkausvoittovarojen laskun seurauksena. Täydentävässä talousarvioesityksessä ministeri Kosonen siirsi tämän leikkauksen liikuntapaikkarakentamiseen. Tämä on tietenkin todella valitettavaa, koska liikuntapaikkarakentamisella eli pääosin kunnilla ei täällä eduskunnassa juokse delegaatioita puolustamassa liikuntapaikkarakentamista, ja näin ollen tämä leikkaus jäi myös eduskunnan budjettikäsittelyn jälkeen voimaan.

Liikuntapaikkarakentaminen on kuitenkin juuri se tapa, jolla voimme mahdollistaa ihan kaikille lapsesta ihan sinne vanhuksiin asti kuntien kautta edullisen tavan liikkua. Esimerkiksi uimahalleja rahoitetaan tällä rahalla. Sen vuoksi toivonkin todella, että hallitus ottaa käyttöön sen kirjauksen, joka hallitusohjelmaan on kirjattu, että kun veikkausvoittovarot vähenevät jo nykyisten toimenpiteiden seurauksena ja todennäköisesti tulevana vuosina vielä enemmän, niin liikuntapaikkarakentamiseen ja ylipäätään liikunnan ja urheilun edistämiseen löytyisivät sitten rahat budjetin puolelta. Siellä on sellaisia erii kuin valtionosuudet tai vaikkapa juuri nämä kuntien liikuntapaikkoihin tarkoitetut avustukset, jotka voitaisiin aivan hyvin, samoin kuten kulttuurin puolella on jo toimittu, siirtää pysyvän budjettirahoituksen piiriin. Liikunnan edistäminen on mitä parhaita terveyden edistämistä ja sairauksien ennaltaehkäisyä, ja sen vuoksi siihen tulisi myös valtion panostaa.

0.13 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Olisi vielä paljon asiaa, mutta ehkä käytän nyt viimeisen puheenvuoron tähän asiaan. Haluan vielä näistä työllisyystoimista ja -vaikutuksista käydä hieman lävitse ajatuksia ja niitä esityksiä, mitä tähän budjettiin on tulossa.

Arvoisa puhemies! Hallitus panostaa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan, kansainvälistymiseen, ja tässä Business Finland on käynyt monesti esillä. Tämä on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla keskeinen toimija yritysten uudistumisen, kasvun ja kansainvälistymisen polulla. Tästä syystä onkin hyvä, että Business Finland saa avustusmuotoista rahoitusta kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna 70 miljoonalla eurolla. Näin me käännämme tämän tutkimus- ja kehitysrahoituksen suunnan nousevaksi ja kurssin kohti 4 prosentin bruttokansantuotetavoitetta.

Vuoden 2020 talousarviossa panostetaan vähähiilisyyteen ja kiertotalouteen. Kivihiilen käytöstä luopumiseen kannustetaan tulevien kolmen vuoden aikana runsaasti, ja tästä ensimmäinen 30 miljoonaa sisältyy vuoden 20 budjettiin. Lisäkannusteilla tuetaan kivihiilen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

käytön korvaavia investointeja, jotka mahdollistavat kivihiilestä luopumisen ennen vuotta 25. Ja tämä, arvoisa puhemies, tuo myös lisää työpaikkoja.

Vuoden 20 talousarvioon sisältyy kiertotalouden innovaatio- ja investointiohjelma, jonka toimeenpanoon ohjataan rahoitusta useammalta momentilta. Kokonaisuuteen esitetään 25 miljoonan euron lisämääräraha ensi vuodelle.

Haluan vielä, puhemies, tuoda esille sen, että tämä hallitus tekee oikeudenmukaista aluepolitiikkaa. Hallitus vahvistaa sopimuksellisuutta alue- ja kaupunkikehittämisessä. Sopimalla ja yhdessä tekemällä me saavutamme toiminnalla aiempaa parempaa vaikuttavuutta. Haluan tähän oikeudenmukaiseen aluepolitiikkaan tuoda esille vielä tämän, että kuljetustuki jatkuu ja siihen varataan se 6 miljoonaa euroa vuodelle 20. Tämä kuljetustuki on todella tärkeä elinkeino- ja aluepolitiikan työkalu. Jatkossa kuljetustukea on tarpeen kehittää, ja sillä voitaisiin sitten hakea aiempaa paremmin kasvua ja positiivista työllisyshitystä erityisesti niillä alueilla, jotka ovat kauempana keskeisistä markkinoista.

0.16 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Vestman ei malttanut odottaa vastausta kysymyksiinsä, mutta se täytyy sanoa, että onhan se hieman paksua, että kokoomus, joka viime hallituskaudella leikkasi muistaakseni 86 euroa opintotuesta, täällä esiintyy nyt opiskelijoiden puolustajana. Mitä tulee nuudelipusseihin, niin se taitaa tarkoittaa yli 150:tä nuudelipussia, toki merkistä riippuen.

Opintotuen tulojen tarkastelu, josta edustaja Vestman puhui, on ihan hyvä tavoite, mutta täytyy muistaa, että se on myös arvovalinta siitä, mihin rahaa käytetään. Se on valinta kohdistaa lisää rahaa niille, jotka pärjäävät niin hyvin, että pystyvät tekemään töitä opintojen ohessa, sen sijaan että sitä kohdennettaisiin eniten tarvitseville. Itse ajattelen, että mahdollinen hallituskauden kuluessa ilmenevä liikkumavara tulisi kohdentaa nimenomaan opintorahan tasokorotukseen. Opintotuen sitominen indeksiin on edustaja Vestmanin vähättelystä huolimatta tärkeä asia, joka varmistaa, että opintotuen tasoa ei entisestään nakerreta. Se on hyvä asia, ja hyvä on myös se, että tässä hallituksessa kokoomus ei pääse käymään opiskelijan kukkarolla.

Opiskelijoille tämä hallitus on muutenkin hyvä. Tiedän, että moni on pitkään odottanut, että koulutusleikkausten tieltä käännytään koulutukseen panostamisen tielle, ja sen tämä hallitus tekee. Lisäksi opiskelijoiden toimeentulon näkökulmasta myöskin kohtuuhintaisen asumisen edistäminen on valtavan tärkeä tavoite.

0.17 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Myllykoski ei ole valitettavasti nyt paikalla, kun olisin häntä kehdunut, kun hän täällä pohti näitä työllisyysasioita ja kertoi siitä, miten on tärkeää, että kaikki voivat osallistua. Tähän viitaten, kun pohditaan niitä työllisyystoimia — joita toden totta Suomessa tarvitaan, sillä työ on parasta sosiaaliturvaa ja meidän elinvoiman ja selviämisen ja pärjäämisen ehto, niin yksilötasolla kuin tämän yhteiskunnan — haluaisin muistuttaa siitä, että meillä on paljon osatyökykyisiä henkilöitä, jotka tarvitsisivat työtä, mutta heitä ei noteerata, koska heillä on jotain työkyvyssä, joka ei ihan ole sitä 150:tä prosenttia. Meillä on hyvin paljon esimerkiksi vammaisia henkilöitä, jotka pystyvät työskentelemään aivan normaalisti esimerkiksi pyörätuolista käsin tai sitten erilaisilla apuvälineillä. Meidän pitäisi nämä henkilöt ottaa huomioon.

Samoin Helsingin Sanomat julkaisi tässä hiljattain artikkelin eläkeläisten työllisyydestä ja kehui, miten Ruotsi pitää huolta myös eläkeläisten työllistymisestä. Kun ottaa huomioon, että meillä eläkeikä on noin 63—65 ja kuitenkin sitten se raihnaisuus, jos ajatellaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2019 vp

tällaista biologista raihnaisuutta, pakkaa tulla siellä vasta 85-vuotiaana, eli siinä on 20 vuotta aikaa, niin miksi me emme hyödynnä sitä senioriteettia? Itse pitäisin hyvin tärkeänä, että pohtisimme myös ikäihmisten... En tarkoita sitä, että jos kokee itsensä, että ei enää ja tämä oli nyt tässä, ja haluaa jäädä sitten eläkkeelle — se on ihan ok — mutta meillä on paljon sellaisia virkeitä eläkeläisiä, jotka haluaisivat vielä työskennellä. Meillä olisi kyllä varmasti heille työtä, jos pohdittaisiin hyviä ratkaisuja. Se voisi olla osa-aikaista tai sitten tällaista heille soveltuvaa. Jotkut haluavat tehdä ihan täysipäiväistä.

Näillä saatesanoilla tässä varmasti alkaa olla hiljalleen sellainen illansuu, että siirrytään jo sitten toiseen asiaan. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.